VERA UTOPIÆ DESCRIPTIO.
Auctore Iacobo Bidermanno S.I.

UTOPIA
DIDACI BEMARDINI;
SEU
JACOBI
BIDERMANI
E SOCIETATE JESU
SALES MUSICI,
Quibus
LUDICRA MIXTIM
& seria litteratè ac festivè denarrantur.

EDITIO QUARTA,

Indice rerum aucta;

Cum Gratia & Privilegio S. C. Majest.
Et facultate Superiorum.

DILINGÆ,

Apud JOANNEM CASPARUM BENCARD,
Bibliopolam Academicum.

ANNO M. DCC. XIV.

Ad Lectorem.

ACcipe, benevole Lector, librum complurium Doctiſſimorum virorum, potiſſimùm autem eruditæ jnventutis deſiderio diu vehementérq; expetitum, Cultioris ingenij partus is eſt, & ille ipſe Bernardinus jam antehac typis editus denuo prælo ſubjectus, qui eâ Romani Sermonis elegantiâ atque dulcedine fabularum Lectorem tenet & trahit, ut, qui illum tanquam lecturus ex commodo, adaperit, ac ſolùm deguſtare vult longiùs procedere, & ſine ulla dilatione perlegere quodammodo cogatur. Ita enim mentem rapiunt, quæ lecta ſunt, ut illico ſcire avea, quæ legenda ſuperſint, experire, & vale.

UTO-

UTOPIÆ DIDACI BEMARDINI.

LIBER PRIMVS.

SUB ætatem proximam paullo adultiorem, hoſpite uſus ſum juvene ſanè quàm erudito, & mihi in paucis familiari; cujus hodiéque ſales mihi in memoriam ſunt & multi, & cum invidia docti. Eum ego, ut, quæ viſum eſt, liberiùs narrem, jubebo precariam in his mihi Bellariis operam dare, ac perſonato nomine Philippum tantiſper appellari, quando famæ jam ſanctiori ſuum dedicavit. 1) *Ingreſſus in ſuburba.*

Is me Philippus meridiantem id temporis oppreſſit, cùm à Muſis otium agerem. Et, næ tu, inquit, feſtus es, qui Parnaſſum hîc eſſe credas, ubi ſomniando Poëta fias. Et tu, inquam ego, nugo ſerius es, qui caſtiges tuos in memores. Fallor enim, aut tibi vix etiamnum Morpheus miſſionem dedi. Sed quidquid aliorſum, quàm ut me exper- 2) *Egreſſus in hortũ ſuburba-num.*

geres, evigilasti? Hic ille renideas; se cælo sudiore evocatum ambulationem cogitare. Nam quid, sole, inquit, primulum deflexo malim? In proximo suburbanum est, quò, si me audis, unà imus, & hoc Trophonii antrum cum amœnissimo Tilieto permutamus. Hæc ille: méque adhuc molientem, & à somno pandiculantem manu comiter deducit. Ego mox sequar, inquã: Tamets si hæc luculenta via est, cujus te reum Lege Corneliâ citabo primum, atque ex tuto licuerit: in præsenti enim tesseram impunè non fregero. Id, inquit Philippus otiosus facies, quando ita vis. Nunc, uti ne Amusi erremus, libri aliquid adsciscamus. Ita ex forulis tabellas Phædri depromit, inde rectà in hortos suburbanos.

Socius ambulationis, & locus.

31 Jam in conspectu nemus æstivum erat, cùm obviam fit Hugo, adolescens à literis, & germani candoris nota probissimè notus. Eo nondum consalutato; Gratiæ omnes, inquit Philippus, Nemini tu quidem, mi Hugo, molestus fuisti unquam, sed hodie præsertim te opportunissimè offers. Ac mox hominem manu præhensare, & in amplexus tuere, Ille interim modestissimè excusare,

ſſare, nuſquam ſe tempeſtivè adeſſe di-
cere: & ſi adeò nunc, inquit, ſeriis ve-
ſtris mora ſum, veniam date imprudenti, & ſimul digreſſum parate. Cùm ego in pallii laciniam invado, ac neſcio quid obnitentem in prætorium Philippi pertraho, locum ex elegantiis meriſſimè natum, in quo videri poſſit Natura & Ars de ingenio certaſſe, & palmam alteri altere, me arbitro, dubiam feciſſe: Quanquam ea, quæ ibi ex ordine demirari potui, non adeò in promptu eſt dicere. Nec verò etiam conſilium id mihi fuit, penſiculatè omnia cenſere; cùm præſertim ad alia Tragemata animus nos inviteret. Scena erat umbratica, quâ ſolem æſtúmque defendere ſcriteti ſolemus.

Hîc nobis viritim, ve ut in lectu-
los, deſcriptis; Philippus, Phædrum hunc inquit, horis ſubſecivis per proximos priores dies legi, Tiberii Principis Libertum, doctum ceterà ſcriptorem & fabulatorem ſanè non inficetum, qui que probioris aliquantùm indolis, quàm hodiè pleraque fabularum commenta, aut veriùs ævi noſtri dedecora: in quibus legendis, præter bonas horas, morum quoq; animorúmque diſpendium

*4. Quale-
cio, aut
confa-
bulatio
honeſtos
debeat
oblectare*

est Furtivos equitum amores, & Virginum meritos raptus, qui prætextatè & quàm Latinissimè fingit, is modò Poëta audit. Ac si ea sint demum ingeniosa, quæ moribus bonis convitium facere consueverint. Cùm in eam sententiam pluribus diceret: ego non quòd vana, sed ne tristiora diceret, mittere hoc genus querelas jussi, & aliquando Phædrum recitare. Hæc tempori, inquit, mones; tametsi ea fine stomacho nunquam recordor. Nos jam hilares nunc, quàm censorios esse, satiùs arbitrabor. Quare lectionem jam inceptam, & aliqua eruditione identidem inspersam Hugo mox turbare cæpit, & abnuere, quòd ea Philippum nullo consilio agere censeret, Esse enim ita seria, ut nisi meditatò audiri non possint: & dudum se caput dolere, cui malo Phædrus medicinam non faceret. Quin ludicris intentus, inquit, hunc diem agis, potiùs, scholásque habere omittis: Quòd si argumentum vobis joculare nullum est, vel ego sufficiam. Ita omnes me Musæ ament, inquit Philippus, nihil tam velim, atque te singulariè mihi demereri; Id quia dicendo non evalui, audiendo efficiam, Tu proinde liberaliter hortcn-

tenſes jocos è fabulæ ſinu ſparge: diripiemus ego & meus hic hoſpes (anè nuebam ego) avidiſſimè. Tum Hugo, quando ita jubes, inquit, & nulla à te Dictatore provocatio eſt, ut lubes. Apologum percenſebo: in quo tamen nec meros expectate ſales, nec nullos. Et dictionem haud paulò fortaſſis etiã triſtiorem, hocipſo, quod videris, palliolo (ſimul palliũ oſtendit) villis jam compluſculùm depexis atque in ſenium vergentibus. Secundùm hæc obſervatè curioſéque aurum advertimus: cùm ille ſiniſtrã in ceſpitem, velut pulvillum, innitens:

5.
Ruſtici Fabula de iis, qui bene facta male fa-ciũ com-penſant.

Paganum, inquit, hominem accepi, in mercatum iiſſe, quò illum imperioſa uxor miſerat, & bene numãtum edocuerat, quid in nundinis fieri vellet. Ille jurgioſæ mulieri ut ſe probaret, impendio ſolertior, poſt primã noctis inclinationem iter ingreſſus Pagum inter & urbem ſilva intercipiebat, monſtris peſtilens, & ſuapte aſpectu formidoloſa. Eò progreſſus; & ex uxoris imperio, quàm vitæ intentior, à ſemita exterret. Hic illi primum neſcio quod murmur & barbari queſtus odarium auditur: quod tamen jam neglectum, mox

mox admirationem & tandem homini formidinem incussit. Post sensim crebrescere; ac denique è vicino intelligi cœptum est.

6. Interea loci diluculat, diéſque errorem pariter & periculum ostendit. Quare pendere rusticus, animique incertus fluctuare, redátne in viam; an clamorem insequatur se séque potiùs quàm alterum periculi securum reddat. Demum pietas animum everberat ire, quâ vocem capiebat. Aliquantum ergo nolcitabundus procedit: dum cavernam conspicatur humi depressam, & saxi grandiusculi obiectu præstructum, pérque anfractus & sentes ægrè vel singulis accessam. Atque inde ominosi questus emergebant. Rusticus quamquam suspenso passu incedit; fallere tamen ita non potest, ut lateat. Quo animadverso, remittit nonnihil inconditus clamor, & vox lenior, in hæc sese verba efformat.

7. Per ego te, quicquid es, moriturus obtestor, patere hanc me tibi victam debere, quam negare nutu, quam donare potes. Da capto, quod accipere velles, nisi liber esses. Lucem calamitoso redde, quam Fortunæ injuria adc-

ademit, Communia rogo quæ ubi mihi restitueris, etiam tu servabis Rustico jam oculi lacrimis stabant: & tamen sciam prius, inquit, quid monstri es; quod tibi piaculum, quis adminiculandi modus? Rursus ille: mortalem se quempiam; nulla sua noxia in eas latebras compactum: sextum jam diem cū inedia sitique pertinaciter depugnare, ac prope diem animam agere: Quas ille nummos medicaretur omnes, si auricam carceris januam tantisper amoveret, dum sese in communem aërem reciperet. Spondere huic labori incitamentum; præmium, quantum hodiéque bene merentibus decerni solet: si fallat, dejurio se obstriegere. Hic ille; dabo equidem operam, inquit, ut ne te promissi tui, ne me laboris pœniteat: Et simul sitibundus in obicem incumbit, saxúmque loco amovitur. Qui dum vigilatè prodeuntem libertum suum expectat; ecce tibi prorepit monstrum horrendum, informe, ingens: Viperavisu juxta ac cogitatu metuenda, Cristatus capiti vertex, ex. erta lineæ fuscinulæ, oculi exangues, jubæ subrectæ, corpus cetetà virga-

tum; canda refugo tractu in tortuosa coibat volumina. Tum verò animus homini compavescere, incepti pœnitudinem habere, fugæ locum circumspicere, nusquam tutò esse. Et certè eventum operiri periculosum erat. Sed in re desperata, visum est ab audacia consilium petere: pactitiam deposcit homo rusticanus mercedem, & quoad potest magnitudinem beneficii sui ostendit, oportere ejus memoriam perennare, & patrono suo gratiam habere.

8. Habebo, inquit alter, quantum spopondi, & ne compercodinatio fidem elevet, jam adeò nunc liberabo. Ille peculium Draconi ratus esse, ubi omnia defieri vidit; verò, inquit, nihil in parato habes, unde satisfacturum putem. Adea Coluber, rictum sese, & vacuam alui voraginem habere, quo eum pro merito demitteret, idque præmium ea lege solveret. Jámque immanem oris hiatum, & famelici ventris gurgitem laxabat, præsentes homini pestes; nisi ille primos belluæ conatus saltuatim exisset! Inde nihil vitæ superare, ipsáque illum salus deserrum ire. Tandem ubi vitare exitium posse

despe-

desperaverat, differri saltem cupiebat. Quare cæpit ingenium in promptu habere; litem cum Dracone contestari. Superûm, clamat, atque hominum fidem! hoc meritis meis hostimentum? hoc Sospitatori tuo tu præmium? Alia captus venditator, alia, perfide, promiseras. Vitam tibi restitui volebas, an ut meam mihi per vim & nefas eriperes? non periclitarer capite, nisi impendens à te periculum arcuissem. Perime jam, quando pietas vim prohibere nequit, perime, dum cædem meam hæc ipsa humus inultam non reliquet. Convitiis indulges liberaliter, inquit Draco, Injuriarum sic nunquam ageres, si meminisse velles, in quæ verba donatio convenerit. Num aliam ego te gratiam sperare jussi, quàm qualem accipere passim beneficentissimi solent? Eam verò, inquit, ipsam. Atqui aliud nunc moliris: promissum abjuras, &, quod Mater Lua nunquam eluat, vim paras. Videris mihi, inquit Serpens, parùm inter homines egisse, mi homo, qui solennem ævi tui mortem ignores. Nunquid enim inter vosmet Beneficia Injuriis non compensantur; habéotque eam grátiam maxima merita, ac

paribus maleficiis redimantur? Hoc Rusticus prorsus inficiari, idque nulli hactenus ulli ulueniſſe contendere, QuareSerpens hominẽ in quodvis pign° vocare; &, ne præter morem id facinus meditari videretur, arbitrum petere, ejusdémque judicio vel cadere cauſsâ, vel vincere. Itum eſt in eam ſententiam, ut in quem primum ſeu hominem, ſeu feram incidiſſent, is pro Prætore jus diceret: ad id locorum inducię eſſent.

9. Inde perguntˇ, quâ breviſſimus ſilvæ ac ſolitudinis trajectus ducebat, jámque in patentiorem planitiem evaſerant; cùm procul Canem Venaticum conſpicantur, reſti ad prolapſam agri ſepem alligatum, annis maciéque fractum: cetera generoſis natalibus & rebus geſtis perilluſtrem. Hunc idoneo loco nacti judicem officioſè cominus ſalutant; Ortam ajunt inter ſe controverſiam ſuper te, ceteroquin liquidiſſimâ, niſi alterius affectus dubiam feciſſet? Quam tamen ipſe pro eâ, quâ polleat, experientia diſceptare momento poſſit; ſi in gratiam litigantium tanẽiſper forum agere velit. Cane paullo moroſius; &, quòd penè edentulus eſſet,

esset, adhæsè quam sibi mutuo litem intenderent, scisitante, Serpens caussæ statum exsertè, partitéque proponit: Ea se homini pollicitum esse, quæ præstari optimè meritis consuevissent: in incerto nunc esse, boni plus, an mali promissset? Ad quæ Canis, se olim venationis quàm Legum ac Juris peritiorem fuisse: tametsi extremis, inquit, annis, usus mihi venit, ut experim meo malo Legulejus fieri. Quamobrem, cùm ad me consistendæ litis causa veneritis, faciam, ut vobis de vestra controversiâ palam fiat. Attentionem inde Partes parabant: ac mox Canis in hæc verba exorsus.

Utinam, inquit, ea nunc tempora viveremus, Auditores, quibus ursorum inter, atque aprorum agmina potiùs, quàm ex vinculis vestram meámque unà caussam me perorare oporteret. Illud enim, etsi periculosus mihi eveniret, gloriam tamen, atque immortalitatem etiam periculum non negaret, Præseos autem vitæ conditio, & periculi certa est, & æternam insuper honoris jacturam minitatur: quando hodie fatalis est hora, quæ, heu! calculis iniquè subductis, meritis mea pœnis

cabit unóque jam momento locato tot annotum opera pessum ibit. Fuimus olim numero aliquo, sed tum, quando greges à lupis, domum à furtis, Dominum à latronibus vindicabamus. Nulla hero meo nox fuit, quam equidem assiduus excubitor non pervigilarim. Ad nutus adeò, ßgoáque obtemperare insuevi. Lusitabam scitè, si qua ille jussisset; iisdem irascebar, edulabar iisdem, quos velle illum advertissem. Ubi venari libuit; ego sagacitate feras odorus indagabam; premebam fugientes, quoad genuinum defigerem. Apros ego attinere, & solus humi sternere ausus, compluria in ejusmodi conflictu vulnera excepi: meæ contemptor vitæ, dum gulam herilem pensi habebam. Ego latrator ille nobilis, ego nemorum terror. Quoties in silvas excurri, & stertente etiamnum Domino, cum spoliis domum reveni; jam lepusculum venatus, jam vulpeculam admorsâ cuticulâ affecutus. & hoc genus alias prædas: unde ille gulæ industriam cœnam strueret, & cupediarum indagine abdomen curaret. Vidi egomet hyemante cælo, pellibus illum ferinis vestiri, & quævis idcirco frigora insultare: Nam

eas

tas ego induvias illi dederam. Fruſtra hodie fim, ſi ex tempore merita omnia recenſere velim, quibus olim Dominum affeci meum. Et quorſum hæc omnia diſputo, Auditores? An ut memet ego deprædicem? imò ut de veſtra cauſa, quid ſentiam, liquidiſſimò declarem. Nam certè (quod videtur) conſenſui, & jam viribus defectus à laboribus procul vitam agere inſtituit: cùm ſubito hærus omnium beneficiorum immemor, non me mucido pane vilique furfure, non ficcis oſſibus alere, non domi ſervare; quin denique vitam, & hunc aërem cæpit invidere. Hîc enim heri juſſu infame ſupplicium in momenta ſubibo, Duci me juſſit. Quâ noxâ id meâ eveniât, ne rogete. Benè feci, Benè ſervivi, hic titulus cædis meæ; in quem ſi intuemini, acta vobis cauſa eſt.

Ruſticus malè pridem de eventu ominatus judicem hunc clinguem optabat. Poſteaquàm peroratum eſt, aliquamdiu triſte ſilentiũ, & mutuus partium aſpectus tenuit: Donec ſerpens ferocior; Intelligis, inquit, litem contra te datam? Nihil reſtat, quod cauſſeris: vici, Ille vix mutire auſus altum ingemiſcit, & identidem circumſpectat,

stat, quisquámne victo pollicem premat. Et certè prope aberat, ut mox invaderetur; nisi extremus vitæ amor infimas preces suasisset. Itaque supplex ad alterum etiam nostrum Tribunal provocat: Non se necem, nisi immeritam, deprecari; Hunc arbitrum etiam primò de sua Legum imperitia confessum, præterquam quòd senii vitio jam supplicijsque metu insaniæ ac intemperiis agitari videatur: ad extremum, sententiam illum morbo, non judicio dixisse: superesse jure Consultos probiores, qui si idem pronuntiassent, se ultra non intercessurum. Ægrè induxit animum Serpens, ut paciscetur, futuri tamen præsagio persuasus concedit.

240 Ergo uterque pariter à Cane digressi, propter extimam silvam in paludem deveniunt: inibi equus pabulabatur, strigosus medicatis circum primores pedes fasciis, & incessu difficili, qui visis in vicinia his viatoribus, obtusè primùm adhinniebat, & novâ hominis atque draconis consortione delectatus, quid se vellent, percontabatur. Respondit Draco, quod erat, contendi super jure & æquo. Cupere adeò sese intelligere, qui passim mores inter eos sint,

ſint, qui dedêre, atque accepêre beneficia; iisne ſoleant pejora acceptis reponere, an agere alia omnia? Equus, ut ſcita ſua momentum haberent, à Majoribus ſuis cæpit proœmiari, quam ad agendam cauſam deſcenderet? ac pro eo ſtatu perarroganter.

Pegaſus inquit, Caput, Auctórque generis mei, per longam poſterorum ſucceſſionem, mihi quoque heminam de illa puteali vena legavit, quam is primus felici ungulâ effoderat. Ex eo die Muſicum liquorem, veluti patrimonium vigilatè ſemper, attentéque conſervavi, ut ſciatis vobis non cum inerudito, rerúmque Muſicarum imperito rem eſſe. Et verò fac deeſſe hæreditariam mihi litteraturam, facilè ex uſu eventúque Majorum meorum, controverſiam hanc decido. Nam de Pegaſo mihi hactenus conſtat ſolo, eum ob immortale meritum ad Superos evaſiſſe, ab eiſdémque civitate donatum, mortalitatem exuiſſe. Sed ceteros ipſius poſteros, & natos natorum, & qui naſcebantur ab illis, Fortunæ ludibrio proditos, ac circumventos eſſe omnes. In his commemini iocitatum (quem Proavus meus, Tritavum Atavi ſui ſæpè memo- 13.

memorabat) Cajo Imperatori aliquamdiu gratissimum fuisse; atque etiam Consulem designatum in puro puto auro potare, & in vere pabulari, qui tamen Magistratu nondum inito ante Kalend. Ianu. eo infortunio præceps ivit, ut inhumatus habuerit neminem, qui ossa legeret, eáque in urnam conderet. Hirpinus uterque in eadem propagine, quos aurigatio Circensis toties victores laudavit, ubi emeruerunt, apud nullam factionem stabulum impetrârunt. Antiqua loquor, cùm suppetant hodicque ubertim recentia, & in omnium ore gesta. Egomet verna here meo natus, id loci mannulus cùm essem, filio herili operam locavi: quem in validis ego dũ cruribus, & ponderi ferendo longè imparibus, subii tamẽ, & quo sæpiùs: eulè jusserat, deportavi. Habitiori postea corpore vecturas onerum factitare, curribúsque jungi, vereduefieri cœpi. Hocus quoque, si quando equo vehere volebat, me accersebat: eum ego jam militiæ armatum gestavi; jam ex hostium insidiis celeritate mea in tutum recepi; jam flumina cum ipso trajeci; ejúsce caussâ alsi, sudavi: interim tamen ille me fodicare, urgere, segnitiem opprobrare,

brare, famem & interneciones minituri. Vici ego memet, atque injuriat diu in jocis numerabam, verbera poppyſmos interpretabar, minas adulationes comprobabam; denique nihil adverſi me fregit, & inter convitia adolevi. Sed nondum hoc caput erumnarum, Ætas jam grandior infeſtat, vires, forma, cutiſque curatior defluxêre ſentiſco in dies deparces heri manus, & de vultu ſtomachantem animum conjecto. Quin hercle adeo fectores nonnulli, & in his piſtrini redemtor in ſtabulo venalem me licitati ſunt. Erat magna ſuper pretio contentio, cùm piſtor Philippæis me non ampliùs tribus æſtimaret; herus identidem alterum tantum poſceret, itaq; trepidante me, atque animi pendente, diſceſſum eſt è ſtabulo, quid inter eos convenerit denique, haud adeò liquet; niſi quòd poſt paullo ſervus ad me, neſcio quid moroſior cùm divaricatam perticam in latus impuliſſet, & tu corvorum pabulum, inquit, perendie hoſpitium migrabis & molam alicui truſatilem noctelucanus eges, dum fortaſſe ad culorum denique proſcribare. Quibus ille dictis, capiſtrum mihi exuit; me interim formido in-

ingens & luctus ſuſpendit. Quæ malè eò ingraveſcunt magis, quòd non inter ignotos patior, ſed ab eo, quem debere mihi omnia vanus opinabar. Audiſtis meam hactenus fortunam: ite per ſingulos, nihil diverſum etiam diverſiſſimi docebunt: clamabunt omnes pejores beneficiis ſimus.

34. Videbatur equus in verba prove-ctior. Quare interpellare Ruſticus & neque hunc judicem quidquam pro ſa-no agere; affirmare, privati tantum opinionem, & ex vano hauſtam eſſe: o-portere conſuli aliquem, qui extra peri-culum conſtitutus, nihil pro animi libi-dine judicet: exercutire enim vel ſapien-tiſſimos in ſuis pervidendis; rogat ef-fictim per ſacra omnia, uti alium dice-re jus velit, à quo appellare deinde neutri liceat, iſque victor diſcedat, ſe-cundum quem pronuntiatum fuiſſet. Hic jam Draco inſanire, impoſturam hanc clamare, non forum, ſed effugium quæri, ludos ſe hactenus haberi: ſe nec paſſurum tamen, ut diem 15. impunè tergiverſando exemerit. Contra alter in pedes accidere, moram tantiſper o-rare, quoad jure liquidiore vinceretur.

Inter

Inter hæc Vulpecula dudum præsentiscens occulta ſtabat & tragicas duorum rixas arbitrata, homini advocatum agere inſtituit. Ac mox velut temerè ſilvam egreſſa, in controverſos incidit. Rurſum ex compoſito receptum ſe eſſe, ut ſubſiſtat tamen, rogatur. Erjam Draco pariter exoratus, etiam hunc admittit judicem, poſt cum Ruſtico nullius moræ gratiam facturum: ita

Aſſensos, inquit, *ignes, ita ſidera confita teſtor.*

Vulpecula callidè, quid facto foret opus, ſcitatur. Denarrant inter ſe compendiò: illa interim magno opere mirari, inde connivere, jam abnuere, iterum aliàs dimulatè intenta, ut rei gerendæ occaſionem æſtimaret. Tum denique paullum meditata, feſtivi doli conſilium capit. Ergo, inquit, iſta non patitur, ut hîc in medium conſulatur, ſeorſim cum ſingulis deliberabo. Innuit inde Draconi primùm; eique è via ſeducto plurà in aurem garrit: atque extremum altiùs, ut inaudire Ruſticus poſſet, ita me omnes pulli, inquit, amant, & gallinæ desmeat, cauſſam tantùm non certam habet, priùs tamen etiam

alter

alter ſevocandus. Draco ſupra quàm credi poſſit geſtire, & victor ſibi videri. Concidere animo Ruſticus, & laqueum quærere: Vulpeculæ tamen ductu, ſecretum petit. Ibi vulpes primò illum de periculo docet, additque ipſum cauſſa laborare, & ſecundum plerúmque hominum morem vindicias habere nullas poſſe. Aut igitur occumbendum eſſe è veſtigio, aut ſuo unius conſilio evadendum. Quod effecturam ſe recipit, ſi, quod poſceret, ſanctè obſervatum veller. Ruſticus ubi vidit aliquam vitæ ſpem allucere; imperata facturum oſtendit: illi præterea domi ſuæ Tribunitiam poteſtatem concedit & ut quando, quoties liberet, imperio proconſulari gallinis, corticque univerſæ jus diceret. Admonet deinde hominem, ut nutus obſervatè omnes attendat, quæque poſt aliquando vulpes inſtituatura eſſet ſtudio quanto maximo feſtinet; modum & rationem docet. Ita inſtructum Vulpes à ſe dimittit, atque in medium progreſſa, paucis, quæ viſum eſt, exponit: cauſam fermè liquere, quam ne confeſtim pronuntiaret, eo uno prohiberi ſe, quòd barathri illius faciem, unde Ruſtici opera emerſiſſet, compertam

ram eandem haberet, de quo, & palam fieret, facturam se, quod res postularet. Placuit Draconi juxtà ac homini consilium. Revisunt proinde ad tertium funesti hospitij carcerem, quò simul atque ventum est, Vulpecula in penitiores ejus recessus se abdit, identidémque interstitio excurrit; modò cæci specus horrorem, pedorémque damnat, & præ eo quod ingressibus elevet, queritur, se mea miseri sese, quomodo in loco cæco arcto atque impedimis rec nostro spirare cæpisset. Ægrè id adeò molestéque accidisse, ajebat Draco; nam depresso capite, contractis caudæ orbibus, corpusque propemodum elisis, nihil se aliquem habuisse; ejus ut rei fides fit, velle suos eadem se, irrepere. Hic laudare consilium vulpes, ingeniosè factum dicere, hortari etiam, ut properanter inserperet, & qua posset, adjuvare. Jam inde præsertabat serpens, cùm Vulpes in primis artiangustijs alia fecisse, fallendo detinere atque avertere; alia admirari, alia condolere visa est. Interim Rusticus anxiè pro spelunca, si quid juberet Vulpes, præstolatur, saxo proximè amoto innitens; cùm ecce sibi adductior cauda

Vulpes dat signum, & saltu è faucibus specuneæ in transversum exilit. Simul & Rusticus præcepti memor viribus, quam potest maximis lapidem eò, unde prius avellerat, reponit, itaque monstrum in veteres ergastuli latebras compingit. Tum demum Fortuna ludibria paruêre, Rusticus ex orco ad suburem redire; Draco, ex felicissimo in calamitosissimum mutari; iteratò vicem, libertatemque poscere, omnia promittere, sed auribus jam surdis.

16. At Vulpes ad hominem conversa: Quo fide, fuquit, ego te servatim in columem, io properato est; nec verbis egam, ubi res & præstas eventus jubet: Tu constantiâ pari promissum præsta. Paganus ubi Vulpi verbis amplissimis gratias egit, post horam demum septimam deliberare cœpit, urbem etiamnum an domum peteret? ubi vero animadvertit in conflictu superiori animum se penitus perdidisse; id hoc etiam solem occasum immanere, statuit ad uxorem redire. In reditu verba, quibus uxorem de suo reditu doceat, meditatur, absque non dubio illius gaudium pollicetur: jamque id unum timebat, quo tandem pacto lectum fuisset

me medicaretur. In eam intentus cogitationem ad villam propinquat. Sed etiam mater inter hæc mortem parturit, horas & momenta in digitos mittebat; eumque in expectando marito magnam diei partem frustra fuisset, subit suspicari, virum alicubi se in gaudia immersisse, & quod fœminis ingenium est, continuò ficta pro veris habebat, quare se adversus redeuntem armat. Interea sub primam noctis facem Marina ab ostio vocat, atque aperiri jubet. Adeò inter primos Villica, quo maritum à via & mali metu exanguem: ita inquit, meruisse infari, quique aliquot bellua, adeone certum fuit, nihil mihi, nihil liberis reliquisse? Pertæsa excusationem Villica; sed femina in pugnis occupare, capillos ferire, & per capillos tamen tandem in cubiculum trahere. Cogitat interim Rustica mulierem fascinis inflari, aut certè à meatu excidisse, quæ illa identidem verberando apprehendit, ubi sem suum Afotus prodegit.

Abiurare ille, & urbem se ad suum ingressum contendere. In mercedem, inquis ille, quo in propinquo mihi, quo condixeras. Vix ille tandem in-

ducibus, quoad illius diei infortunium exponeret, impetratis, ex ordine omnia recenset; ac demum qua lege cum Vulpecula condixisset, quique libertate in cortem mox grassaturæ esset infelix ostendit. Cortem ubi mulier ferox dominari, periclitarique cogavit, in furorem acta, virum omnibus supplicijs tantùm non interuecat. Placuit tamen post diuturnam verberationem, illum ut erat, à viæ famelicum in cameram id modis concludere, ubi crapulam vomeret, quam antiquam somnauerat mulier. Porrò mulier gallinas, pullosque in cutem migrat, seruumque bene valedum euocat, qui prædibus vigiles ageret, cum, quis tot tantis de, docet. Cetera, prouo, ac cum Vulpe conuenerat, offendit. Ita factionibus impositis reliqui cæteris corporibus se somnum concedunt.

17. Vigilabat dudum Vulpecula, & proximis diuis post primam vigiliam egressa, cubicula noctem villam adit. Quam ubi nullis impedimentis repugnantem conspexit, nec se fraudibus luctari, bominis laudata, vulpecio gradu in prædam incendit. Parebant hæ omnibus, & sicculum Vulpem animat. Jamque

illa tibi Faventiam, Lubentiámque adesse rata, se in caveam irrupit, ubi jugulatis pinguior bus pullis silentio ruitus abscederet, ad saginam eandem, identidem, ubi fames in fisset, rediturus. Verum illa dum circumit, & in vacuum virgarum ordinem iterum ac sæpiusculè offendit; verus qui post paucos pedem in laudis latebat, circumeuntem sulturio salutat, idque duplicato ictu. Vulpes præter opinionem excepta seró temeritatis sese locutus, confusáque impudens reprehendit: Et merito, inquit, meo istuc me pastor, ictu. Nam hæc tantula benevolentiæ præludia salvi, quod exputiri non meo more, sed alicui confieri debebam. Illa itaque illi nube Epitaphium scit.

VULPES. NISI, ASINE.

ASINUS. BENEVOLUS.

VULPES.

Nondum hæc integrè diceret, cum fur parem nactum fulmen incumbit: exanimatque solo affigit: ita quam pestem ab homine pagano sperneret, in fulmen extium properavit.

Subdit postea Hugo: & ut aliquid bellum ego vobis fabellam, ami-

cissimi virorum: Scilam profectò, inquam, & elegantem, quamque omnes Roscii agent, & totus Orbis perfect; videretur sanè expressam sui imaginem ad amussim. Id verò unum mihi ab hujus Vulpeculæ ingenio peregrinum videtur, quod fidem & fraudem suspectam non habuerit, nec meliori lege pactus mihi sibi insidiandi prædas statò in futurum tempore impetraverit. Nam fatebitur licet Villicus, vitam eamus ille & forsannes suas servasse, Reigondis Philippus suisse nemirum, & versutam eam quas & jam & aliquoties alias dolo malo fraudes concinnasset, illam præter innumeras alias, quibus suit ridiculus Lupus vere pellis decepit.

190. *Vulpis auriga & Lupum decipientis fabula.*

Hyemebat forte eo tam, tamque altiùs in viscera descenderat, cum Vulpes fortem imprudentia in publicum Memoratur alicunde exiisse. Is, quia spectum evasit, procul in auriga lustrata meliri, apud se accepit, quibus hominem opportunè dolis duceret. Itaque stomachantem eo Prætore in ipsi ambulare cogeret, ius in publicum parabat auriga trajicere, præcurrit, fossa quadrupes ab corporis rigore, ut vixille pœrantes, ; id loci in tantum p-

vectum pereta hominem praeteleturo. Qui ubi apperiit, bonum factum, Vulpeculam conspicatus, flagellum expedit, illâdque strictim in Eodymionem, qualem primitus ibi fecerat, & contemptim incussit: inter quas ille plagas dolore compresso masculam stoicæque factionis disciplinam confessa egregiè durat, hominique, nondum planè experienti, imponit; quando in feram feriare peremptam status, ab ejus exuviis aliquod pectori suo adversus hyemem tegumentum vanus sperabat. Quare ab extimo pede sublatam, in suum projectum vestibulum concussit. Enimverò Vulpecula hic arcem suæ exercens, in vicem ab amantis funere ecliti, & gaudium femellæ vestri advocationem facere instituit. Cum ecce tibi praepisgaem saltii equalicali cruinam nacta, ei suum abdomen illecebri usque adeò insarsit, ut nitrum esset, si crepuerit. Eodem ubi facietas sarti fuit, currum, quo Vulpes vehebatur, ac saltu in pedes se conjiciens, eamque dictatori gratiam cepit meminisse; homo illusum se videns, intemperiis agi, & de pereta viadiciarum lite verapelle magistrum convitiis prosequi, insaniaque insa-

rias vovere necquidquam perfistebat.

20. Atqui Vulpes in silvam compendio regressa, dum se opimis spoliis gravem ipsaque felicitate sessam prædicat, in obvium incidit Lupum, male habita corpore, deque ventris injustis impensis quiritantem. Incusat protede eum inertiam illis, & extremi ingenii vappam, nullisque consilii pecus appellat. Nonne me vides, inquit, ut ipsam ægestatem mihi sponte meam elluvionem fecerim? Nam nauseam delitiis affero, quam ex fame in illis. Satietas cum una familia in ventre est, reliquæ angustias sæpe subeo, nil sui dignæ laudibus nolis. Tibi interim macies pro patrimonio est, & grandium fames, & ventris pro vestis locus. Quin expergiscere eadem, & audax facinus

——— *brevibus Gyaris & carcere dignum,*

Si vis esse aliquid. Probitas laudatur & alget.

Advertit Vulpem poetari Lupus, cui hoc quæ præstare. Igitur eas artes ubi dicerit, rogat, quibus & versus facere popinam lucrifaceret? Tum illa. &:

Quis expedivit Psittaco suum Xαῖρε

Picâsq

Pícésque dicta talia verba cepit
Magistat ingenio, largiter
Fruitur, ornatus artifex si qui vocet.
Quod si cupita spes refulseris cæna
Lupe Poëtæ, & Poëtridæ Vulpes

vicibus repente heri. Iuscitum ergo, inquit Lupus, ego Magistrum habeo, qui me literatum illorum docuit. Verùm ego de prædâ hôc magnoperè in præsenti cruciôr; atrum propinquè hodie si comprehendero, docilem ego me discipulum putabo, incæpit Vulpes, atque ubi cum lautè corpus curavit, quàmq; in antiqua genua sanitatem aut invenerit, aut corruperit, prolixè, disertéque narrat. Deinde Lupum, si tergus ac fortidam pellem perpetendam assuefacere possit, in eâdem genâ postulatum invitat. Promisit se Lupus in illius potestate futurum; imperabat tantum, quid facto opus foret. Docet igitur Vulpes, quò ire, quidve facere eum Agillatim velit; sed dato negocio in antrum migrat.

Cœpta jam erat fabula, cùm adesse convivatorem ex flagri crepitu cognoscit, séq; ad cænam verberibus licitandam compoxit. Aurigæ extentum propter viam lupum ut vidit, recessum

in illo Vulpis dolum recordatur. Jamque exercitatior es mihi, inquit, opportunè venis, quod tam magistra modò impunè fuit, & non etiam tu me tyro ludos habebis. Quare flagello etiam ejecto, manus progredi, & querenti sese obtarmat, quem ferarum virtibus gladiatoriis in macellorum bellum lanceæ ridiculus impingit. Quod cùm magnæ staturam canem cognitabat, si alterum id genus pro cane symbolum esset expectandum; imperat omnes sibi, plagasque unam Spartanâ nobilitate concoxit. Interim repetito fulmine Rusticus in personatum incumbit, atque omnem ejus audaciam expugnat. Quippe Lupus hic nihil dissimulandum ratus, aequalia flagelli pondera insuper habenda penè clamabis conturgit, & postquam ictus, quâ licuit, erumpit. Sed ut in mutasse fenestra, simius ad aurigam respectans, gratiam ei habuit, quòd secum comitem experrexisset. Eum deinde ipsum fermè cum liventibus scapulis, & toto corpore in tumorem verso ad Vulpem revenisse, rogatúmque, qui pabulatio ingeniosa exstiterit, respondisse, adeò se laturum charissimo, ut si paulò largiùs ab illis edulijs sumeret, supervi illa fuerit.

Cete-

Ceterùm nec optare se quotidie tam fumantes culinas, ubi ea fercula parentur, & malle se vilius dehinc cœnare, quàm talibus cupediis ventrem infercire. Ita abiit in sylvam ille quidem, sed Vulpecule in risum. Nam ex ægro ejus incessu facilè conjecit veriata, quàm pro præda Lupus sportulam tulisset. Idcirco acquisiit, quid ita lentus gradereiur? an scitatus; an tenuili flagelli titillatu offensus esset? Cui ille: præ utero, quem ferret, gravem suè, atqui crapula impeditum festinare non posse. Inter hæc ego cognoscere me velle ostendi, ecquæ ejus deinde Lupi fortuna fuerit, quem malè desumberam & illuso venatis murmure jejunum quidem Pagenus, verum exsucco ægri fercule dimisserat. Hugo, sibi verò hæc præterea compertæ esse, quæ liquidò in antè diem VI. Kal. Febr. Glacernone & Gelidino Coss. dicerentur contigisse.

Lupum, inquit, illum alters fames 22.
sollicitabat, cùm primam arcdum *Lupus*
omnem expugnasset. Cui morbo ut re- *Piscator.*
medium afferret, ad eandem locallidus
Vulpeculam segreditur, cujus festivos
pridie dolos tanto sibi fœtisse meminerat. Atque illi jam, loquit, doce, quid

heri me pellit. Videa' hanc ex corporis maciem? arida haec buffonarij offa fatis tibus radijs dudum conspicua? Primum hos venter creat molestias; & ollis tuo commento molestum hunc mihi hostem esse prohibeo, vixi. Negat sibi vulpem Vulpes lardi, aut cerealis quidpiam mensas in potestatem esse. Sed si locum, inquit, experiri tamen lubet, ecquod hic licebit esse. Ille; velle se vero omnia, quae Vulpi visum fit. Rogat ille pisces, num aliquando didicisset? Negat Lupus, sed se hoc genus escam ex rerum, ita voluptuariam haud periode degustasse. Ergo agedum, inquit Vulpes, emanas. Pectoribus ego tibi structis, quae solitus es plus, quam trigesies hic faciant, concinnabo. Lupus his omnibus laetitiis gestire, pra gaudio vix se ipse capere, e vestigio vulpeculam, quoquoque ducebat, consequi. Ventum ad denique ad algentis ripae crepidinem, unde jo congelati amnis glaciem despectus erat. Hiatus illic latiferebat, quem nodis ac piscibus bono apperuerant, Et Vulpes: hic par, ait, horarum fruitionem mihi exorabis, eandemque syrmate fluvio immersum, priùs haud emergens quàm creber piscium figuriesti moo-

ter eandem tibi vellerit. Eo in vitro tum
quam pauca, & optima fuerit
pollicitus rebus phabi. Cui dicit stupidissi-
mo fuit, se solumque ad fatalem domo
vestigium abiit; atque ibidem cum
miserabili frigoris consumpta est.

Capit interea cadit glacies, ut 23.
eadem cum lupo, qua parte ad aquam
pabulabatur; coalescere. Simulque ab
utrisque inclusere; cum eadem alli-
gando polypetam retinebula, & aequi-
tatis illos decurrere educturus, circum-
spicit. Et secum vestiorem inter con-
sertas molossorum agmina rovatem.
Lupus pessime illo suas posse vires, dum
in eo esse fugiat, vitae libertatem vide-
batur certiorem fore sentit. Quid jam hic
agat infelix? manet? miseretur caves.
Aborat interedit glaciei. Vicit tamen,
ut abire vellet. Ergo dum glaciem im-
prudentius eluctatur, rupta dimidiatur
cauda, quae inibi oppignerata. Lupo in-
fame signum reliquit; periculi tamen se-
curus, incolumis cetera in sylvam evo-
lat. Qui dein Vulpeculae obviam factus,
ut in honesti vulneris vocabulum cautam
cicatricem excusaret, clementer secum
agi se fortunam dicebat, quae tantum

pleni-

piscium vim immitteret, ut cùm paulò pondere victa & vitium fecerit, & ab imo capturæ felicitatem expiârit, frequenter alii Lupum non dissimulâsse, sed liberè de fugâ confessum esse. Rogatum verò ubi partem sui amisisset, respondisse: pro periculo nimirum ibi devorandum fuisse: itaque postlimino in præsidium jam felicitèr captum, certiùs studiosiùs locum depositi cœpisse insignire. Et cæcum rubiginis relictæ indagine, cùm ire se non posset, animadvertisse. Salpisantem verò & lasciviorem piscium de glacie saltationem pecuniarum usque ob cupidinem ut ad unum quidem vitam, vagosque pòst videntes dedisse. quòd tam lætum, tam obscuris pelustribus malis ausum, tam illustrique incedere.

24. Oviculæ & Lupus.

Audiebat hæc fortè ovicula quæpiam pecoris decessorem, Lupóque procul visa intereprimi, cogitationis timidæ consederat. Is malè tam desertus, quòd fugientem eruderet Hymenæum, neque ob illo tum futurione ibi mansurus, prodit, viámque pergit reliquam pergere, sed prædoni conspecta, mox in prædam cessit. Cùmque laniandæ, identidem illa diceret, nullam re-

mea

non in occupato penetrale locum fore; & praterea periculum esse, ne post ingressum inclusum febrire lupus incipisset, atque in improbum vetustatem mora vindicaret. Quòd si parcere in præsens vellet, in paucis post diebus rum fœmore redituram, & gemellos, quibus fœta jam sit, adducturam. Quare expectaret tantisper, dum incipiens aurem lunam colligeret. Lupus in lupi modum respondit; sit verò æquissimum, ut ipse & causam adhuc posset. Deinde dat committendum, ille, ut tantam dimitteret prædam, in qua una tantam gereret familiam insolere. De febri nil dicebat metuendum; medicum sibi se esse, atque illico ab ægris medicinam facturum. Nec dictis fuit. & orienti petit, & Lupus in pervetus fœmemiserat consilio placuit. Interea, ut hæc, ut reliqua fabularum vicem dies in vesperum abiit, obscure in crepusculum & sol, & fames invasere, quibus pernoctandum rati domum, unde ego regia animi restauratione discessimus, ea conditione se lege, ut postero die, in eundem & locum & sermonem audiremur. Ut promissum liceret

manus mitteret

UTO-

UTOPIÆ DIDACI BEMARDINI.

LIBER SECUNDUS.

1. *Secunda dici ambulatio & colloquium.*

EXIIT AURORA mane, nova formula ad vitæ quotidianæ fabulis dies peruit. Nec jam multum diei expectatum, priusquam aurora adsurgat ad forem, & pedibus legibus abripiunt potius, quam abducunt. Atque ut ad ferram usque lucem nobis liceret esse lætis, prandium jussit in silvam sequi Philippus. Ad locum ubi venimus erat, ex humeris pallia in arborum ramos, pos in gramen abjicimus. Nec diu silentium tenuit. Aferamus hoc nemus esse putemus, inquit Philippus, & sortes Musarum, in quibus, velut ad Castalium fontem, etiam aves poëtantur; nam ecce, ut canunt! Canunt, ait Hugo, nec, dum ille modos faciunt tibiis paribus dexteris & sinistris subjungamus fabulas. Subjunge, inquam, & tela, quam heri orsus es, hodie pertexe. Mea fabula, inquit Hugo, heri cum

eum die, finem habuit; hodie ex ordine Philippus aliquid nobis memorabit. Imò iste, ait Philippus (& simul me monstrabat) qui, cum passim audiat

———Ipsorum
Dicterium, pater, & facetiarum.

jam etiam ita fi am fabulis, & buccas verbis implevit, ut ipsi oculi illius in memoriam mihi dictionem videantur parcutire. Incipe igitur, ait Philippus, parentes habet Andronem. Imperare potest, inquiebam, quando hodie tuum panem comedemus. Obsequor, antea dicam.

Fuimus nempe pueri inter se amicissimi, & inter illos socios diu in hoc sudatum laboratumque consumpsi, quo ad finem esset studiosum meum laboremque, plurimos deos meorum servulis subjectos, & peregrinos terras, & alios Orbis incolumes vitæ, quando jam per deos eadem coepi solum osculari. Neque tamen absque comite in ignotis excurrere eram libuit, sed commilitones aliquot, si quos possem, in idem consilium vocare constituì. Aperio itaque animum animis meis Georgio & Antonio, quibus, quòd jam idem meditaban-

tur.

ur, non adeò difficulter persuadebam. Rebus proindè domi ex animi sententia compositis in viam nos damus, certi Cimmerios orbes perlustrare, & alienarum gentium diversos mores intueri.

3. *Obvius miser.*

Tertium jam diem in litore erramus; cùm post meridiem à longè ingressi obviam habebamus adolescentem pauperculum illum ac lacerū; sed quem è vultu poteram non infimi sanguinis colligere. Hunc etiam adolescentem callo, qui aggressus: Salve, hospes, inquam.

— quibus orbis ab oris
Hæc inter tot inhospita gentes?

Qui genus? unde domo?

Cæsim albi pertimuere salve: ac obviis hostilem adolescentis quasi aliquem suspirio, in lingua Cimbrica solet ligo quam certiùs illum è me bene arbitrer, ubi præterlabi longi familiare alloquium sermonis patrii perabam, & quidē cubi, inquam, mecum adolescentulus; alter ex accolis patriis, quibus quidquid hujus rerum colimus. Adde, quòd ex recens insignem locus fit, quem nullius usquam, imò

Quicquid mortis erat, servitio fecit.

Quare

Fera inquam, quid ibi rerum agitur? Tum ille mihi rubit vece ad me:

Ah fuge crudelis terras, fuge littus avarum

inquit, & mihi imperfecta dicere verecundia. Ego vero, quid hoc est, inquam, quod clarum nobis existimem? Nares, fodes, ac dic ne falsa fatebo. Et adole. Gabel. libet, inquit, laborantem meum misereare accipite.

Alius decem dierum, ex certa e pe- 4.
cunia pecidius, & equo eroque absente Hospitis
dilecto. Hos Cimeriorum dies de- inhospi-
vent. Ab hic la violate meli nomine gale. tales.
ipsam iram, quod acutus tertius e-
quidem ingrellus, & ibi decem dege-
rant inquiem quem. Reperi diverte-
dum latum, & cujus tu veni me vequa-
quid pervenerat. Ibi dum cupis ad
dirigat, ego vedes mutare, & quem
pulcherrimum habebam, torquem in
dies abscedi, ita, ea oratu urbem ego
gradior pervenisse. Conveni mul-
tum boglos in me, & alios torquem di-
cit, perfidiose. alios vestium cultus
avertere, aliquibus etiam amplius
vitam eripuisse. Quod ego tamen
dubitem, tamen paulo ante Ba-
bylone, quidam mercatorem. Sicut
Zelus
mala

ratus urbis spectaculo, ad hospitium revertor.

Filia cognatio.

7. Adest è vestigio puer lictulas ille, & mirè diserte, evocat: vocio: ait herum sibi suam negotium exhibuisse, ut me perquàm officiosè salutaret, quippe cum magnoperè gratulari meum in urbem adventum, id porrò nomen, hospes chari, quòd cognatis ædibus tabernam hanc tam humilem præstitissem: Rogare, pro veteri consuetudine, ut cum eo sarculo ad se transirem, peramicè commitem, ut hoc dedecore humiliore principem officinam, ubi à cognato vultu peregrinus expectabar exhilaretur. Videbam mihi longam esse quam haberet rogatio, ne vultu rubor em ejus, ita mihi promptum erat ejus quod agerem, neque quod respuerem. Dixi tamen gratum me ejus desiderium humanitatemque habere. Caeterùm non eam esse, quem illa fors ejus aperiret; neque illum id fecisse cognatum me sanguinem scire. Deberet proin veritum, ut in conducta mansurum. Puer hæc omnia elegantèr cinctere, nullámque herum errorem fatetur. Nam certè eum me esse, qui nobili loco in terrâ Germaniâ dum natus, idque herum ut suum nomen memineris; nec

alium

aliam, quàm sororem patruelem esse: Addit patriæ patrisque nomen, & plura talia, quibus fidem pertinaci faceret. Hæc cùm, fateor, vacillare, &, me venturum promittere. Et puer, non id agi solùm à Domina respondit, ut venirem, sed ut jure meo totum hospitium ibi, interàque mihi caperem; ac, si vellem, tuimverò vim allaturam, & fratrem patruelem jure cogitionis ad se pertractum. Quid multis vos moror, perstitit; trajeo, puerò; & me & equum & sarcinas permitto. Interpellavit hic Cordicum Antonius (nam id adolescentuli nomen erat) & quæso te, inquit, an addubitaverat, ut numerum familiæ tuæ digitis mittere non posset? priùs examinaret, quot fratres tibi, quot sorores essent? Aut Dominum miser Æsypumque patrem haberes, ut longas cognatorum centuriis memoria depereret? Nam ridiculum est, insperato & peregrè mihi consanguineos præsertim multos obvenire. De infantibus non mirarer; sed tu hoc ipsum forte credidisti, Matres Cimmerias una nocte tam grandes partus edere. Atq; ego, inquit, omnia cogitabam; sed ea fuit ævo illa Calcitis, ævo familiæ versutis, ut

non solùm mihi id persuasorit, sed feliciter matri mox persuasura fuisset. si filiam se eius mentiri voluisset. Nunc reliquum cognoscite.

6. *Hospitis exceptio.*

Ad primum editum lumen expectabat adolescens cum ambitioso puerorum comitatu: famuli erant aliquot, & senex torquatus, quem familiæ præfectum dicitabant. Illi me omnes venerati Dominum, per atrium deduxerunt; inque amplâ diætâ, quam omnes peristromate & auleis ornâsset, reliquunt. Ibi mihi immodicè felix videbar, qui tales peregrè cognatos invenissem, & ego mecum: quàm temerè humani non sumus, inquiebam, qui domi propinquos etiam nostros aspernamur? isti, rogatum non invitum invisunt, & homini peregrinam amicam vim afferre contendunt. Nempe nescio, quid barbarum habemus, præsertim isti suat elegantes & concinni. Aicham adhuc tetis, cùm ingrediatur mecastr, & sequitur Matrona congredi familiâ, méq; honestissimè salutare, & iis, quæ principio solent, festivis: quàm ego te, inquit, Corfice, libenter accipio, postquam vigiati sunt nati, cùm neminem mei generis conspexi-

Et mirum hæc sunt indicia, quæ fratrem mihi hodie repræsentant,

Sic statur, sic ille manus, sic ora ferebat

Suscitatur dein frenem, an lineamenta hominis sui agnoscat? Ille ad amussim omnia, & frontem, & vocem, & gressum; nec se ovum ovo, nec lac lacti similius vidisse. Cupiebam ego interea vehementer noscere, quis qualisque ille frater fuisset: ne si homo aut nullius, aut absurdus esset, inepte mihi hac similitudine gratularer. Verum illi me, ut quidquid inchoabam, mendaciis obruere, & sermones aliorsum flectere incepérunt.

Sic tamen accumbimus. Ego sum- 7.
mus: inferior cognata; sinister is, quem *Convivium.*
ni adolescens, qui se filium hæredem
rebat; infimo senex. Pueri mensam
diquæ coronabant. Inter epulas
ulta de valetudine parentis, deque re-
is patriis confabulati, videmus fasci-
pod. Qui detecti, quatuor capersas
dines arripere, grandes illas, vivisq;
illimas, ut intestino rotularum stri-
e prodirentur. Argenteis supra scu-
defrusæ: capita illis pedéque modicè
minuli, naturam incessu, & articulo,
sexu scitissimè fallebant. Quo ut-
rual-

tonitus miraculo, dum eventum expectō; video eorum unam in meum obire, ibique fessam, velut ad Herculis columnam sit ventum, non ultra tendere, sed pedibus intra scuti munitionem receptis, acquiesse. Igitur feneabeati sumus, inquit, quibus otiosis hoc contigit feras excipere. Forte superior, aut sub sarcinis incessit. Tentemus, an uterum in dorso ferat? primoque scuto tergit, uberes ostreas educit, quas delituerant. Hoc, jubeo tollere, inquit, hunc partum, bonam indolis esse cum dicto concham amoe exterit. Sequimur audacter nos dorsumque ferens, teti similem laeto prædam extrahimus. Direpta inter nos risus ostreis, reliquis jam exoneratæ suumque legumen per fundum se ipsa circumagunt, verso gradu ad lacum, unde egressa expirant. Non tenui me, sed ad comitem conversus, per fidem, inquam, ubi terrarum hodie sumus? Quidnam hoc mihi rebarrum est, ubi

Reperimus pariter, mirandaque cernimus cuncta.

Quare manus huic ego jam vitro adjeram, ne ipsum incipiat ambulare? Tanta vini tam alcatis. Tantam

fa-

cere. Simul igitur atq; poculum hau-
pueres audio symphoniaco non ab-
ndo carmine musicam inchoare. Fi-
ierat illi, & ego jam audacior, dum
ceteri garramus & rogamus, in mate-
am delabor scifcitans, quemadmodum
rusilla (nam ita se Soror nominabat)
loci sola pervenerit? Ad quæ altùm
congemiscere, cæterique mihi ocu-
um nutu innuere; ego stupor nondũ
tellecto, quid vellent, pergere, &
rusille in alterum potiùs diem pro-
ntere. Tantò avidior ego & impor-
nior, ut imò ocyssimè fieret, urgerez
illa, quanquam animus, inquit, me-
aisse horret, quippe quòd tristia sunt,
ietes dapes adventitias vix memo-
nda:

Si tibi tantus amor casus cognoscere nostros,

pero mihi, & hunc Damoclem so-
m, qui testis ipse interfuit, jubeo pau-
explicare. Continuò senex:

Anni, inquit, sunt unde triginta, ꝛc. 8.
sque erat supra quàm dici potest ꝛc. *Prolixa*
posa, quo tempore bellum inter nos *finis con-*
émque barbarum acre & interneci- *vivantis*
m ardebat, mutuæ utrinque cædes & *garruli-*
una fieri; nullus nõ dies aut insidiis, *tas, de-*

variis casibus.

aut præliis funestus esse. Atq; evenerat fortè, ut ego fratérque meus cum tribus remigibus lembulo conscripto, in proximam insulam trajicere, atque ad classem nostram ibi in anchoris stantè nescio quæ mandata referre jubeamur. Nos gladio solùm, & pugione accincti proficiscimur, tanquam ad amicos itur. Jam in conspectu classis erat, & ecce veti repeatè nos adorti diu æquicquam obnitentes in latus abripiunt, pérq; totam noctem jactatos sævissimè ad ignotum littus ejiciunt. Incerti ubi essemus, primo diluculo excendimus, locúsque spatium oculis emensi ad primum fupidè castra posita videmus, ejus ipsius Regis, qui cum bellum habebamus. His metu exanimes alter ad alterum aliquamdiu intuemur, & consilio in capillis frustra quæsito; ego prior, quid agimus frater? in Polyphemi antram devenimus, unde exire nisi loculenter audaces non possumus. Tùmq; ille, nondum nos visos esse dixit, eóq; latere nos posse, dum per alteras cæcubras effugeremus. Ego, non vides, inquam, ad littus accessitare captí utique simus, aut in mari capiamur. Nam quis Ulysses fallendi in hac victoria tot oculos sperat? qui fuga-

agere aut navigare? Stant circa innu-
meræ naves, & cymbæ, quibus nos in-
secuturi è fugâ nos retraherent: inde quæ-
stionibus subditos, Imperatori arcana,
quibus conscij fumus, vulgare cogent,
ne nos proditi solùm, sed etiam prodi-
tores erimus. Rursus ille; quin ignes
iubicimus his cymbis omnibus, copiam-
que hostibus insequendi adimimus? tũ
utrò eos fugiemus. Ego, sanè, inquam,
fundis pro fomite utamur, jam arde-
bunt. Ceterùm cùm nusquam ignis in
promtu, & nos ipsi tam mortui frigore
simus, ut quo dvis incendium restinctur
dicamur, poteras aliquid stultiùs nunc
audere? Varie dein agitantibus, milli-
um globus propinquabat; cùm in ani-
mo subijt consilium, ut pro telo auda-
cia, pro scuto ingenium sumeremus.
Quid enim? morimur frater, ajebam,
si oqui morituri, aut si mori non sedet,
hoc stratagemate vivamus. Aperio dein
portam, iubeóque illum meche animo
sto, tres item comites cum telis subsi-
dio, nihil timidi præ se ferre, sed eadem
omnia agere, quæ à me fieri viderent.
Secundùm hæc ramũ ab obviis vigul-
tis decerpo, olivámque esse jubeo. idem
tres comites faciunt, atque una mecum ad

castra contendunt. Procurrunt iidem extra vallum multi, ac præsertim ex statione miles barbarum freedeos, rapto volat ense, & procul exclamat:

... fuite viri. Quæ tanta via, quique
ostis in armis,
Quique tenetis iter?
Ego præfidens animi
Pacifero ramum fecis prætendere olivæ.

jubeo, méque mei Imperatoris Legatum ellevatâ voce respondeo; ferre mandata ad Imperatorem, cujus si colloquendi fiat copia, res magni momenti expositurum: si audire abnuat, jure méque publicâ discedere tutius licere postulare. Continuò in castra deducimur, regémque ut pote militum concursu venerati, aliqua in speciem proferimur extera, quod secreta fiat, suo nobis indicaturos ostendimus. Rex nihil doli metuens, jubet illico turbam discedere. Nos circum fundimur, Regémque complexi, cui rei adsimus, docemus. Tempestate actos ad hostilia littora devenisse; nec nescire in quos ferimur esse versemur: utique meritum nos, sed nobiscum etiam Regem; quæ

qè. Si quam suorum opem, nutu aut verbulo postularet, si item suos propiùs accedere, aut moveri quam fleret, vetam priùs lateri Regis hæsurum, quàm nos violaremur. Simul pugionesdistringimus, & Regem in metu officiòque continemus. Statuam vidisseris, non hominem, ita obmutuit, hæc soldm scitatus, quid porrò in animo haberemus, Respondeo cupere nos la tutam redire, Si quis consecuturi non fuerimus, nisi singulari audaciâ defenderemur, hactenus progressos fuisse, ut Regem pro obside caperemus. Sequeretur proin nos, quoquo suos omnes arceret, periisse, si quid vel ipse detrectaret, vel cives suos vellet videret, ita Regem è prætorio raptum inermes producimus, & multis centurionum millibus primò obstupefactis, pòst accessu prohibitis, deindùm ubertim comploratibus, salvimus, Rege ipso, ne defenderetur supplice. Jussi tamen duo nostri, subsequi cum phaselo, à quibus Rex postmodum reveheretur, quem cùm nos periculo insueti videbamur, fide optimâ remisimus, dubij beneficium Regi dedisse, an à Rege accepisse mus.

Cùm hæc memorasset loquacissi-

Loquacis castigatio.

mus senex, nihilque dum ad Drusillam oratio spectaret, ego, quia vino incaluerram, non tenui risum, sed silicernio deliranti, mox, inquam, dum cognatam quærimus, à te usque in Africam abducimur, jámq; periculum metuebam, ne

Ad Cannas Mithritaticúmq; bellum,
Et Sullas, Mariósq; Curiósque.

hoc tuo orationis æstu abriperemur. Quòd si, ut senex es, omnis tibi memoria excidit, cogita, nos sororem, aut consobrinam quærere incepisse, adeóq; litem de tribus capellis contestatos fuisse. Sin autem longiùs adhuc trahere constituisti, quæso te, per caput tuum, parce pedibus meis; nam oppidò fessi sunt, & sopori, quàm itineri jam aptiores.

Fabulæ continuatio.

10. Hæc me semipotum cachinnantem senex ferreâ patientia tolerabat. Atque hæc, inquit, etsi remota esse videantur, ad rem tamen pertinuisse mox videbis. Siquidem remisso, ut convenerat, Rege, nos sub meridiem intempestivis elati alter alteri gratulamur, ut qui fortiter fecerimus, castrísque hostem expulerimus, felicitate, quanta post homines natos nemo meminisset. Nec aliud jam ajebamus, quàm quemadmodum

it facinus inter nostros magnoperè prædicaremus.

Interea nautarum aliquis conspicati eminus se liburnicam ait, quæ, ne hostilis esset, continuò metuebamus: Nam celerrimè ferebatur, ceu eadem alicubi ederet. Ego tubum, quem optimo vitro perspicuum habebam, primò video per ingens æquoris spatiū Turcicas piratas immineere, & pallidior cerâ, eximus, exclamo, nisi alicubi latibulū invenimus, aut celeritate hanc pestem fugimus. Igitur quidquid remorum fuit, corripimus, & ad littus, quod longissimè adhuc aberat, properamus.

——*Addūtis spumant freta versa lacertis*
——*totumque lebiscit*
Evulsum remis rostrisq; bidentibus æquor.

Ita consumptis viribus & labore exanimati appellimur, navisque inter arundines relictâ, & exscensione factâ, vix mille passibus triremem avertimus. Erat in littore deserta omnia, nec virgultum, quo condere se quisquam posset; sabuli autem acervi complures, quos ventorum turbo congesserat. Illuc

amentes deferimur, & desperatione ad
cauernas ibi molimur, fabulóque su-
perobruimur, ut vel asylum contra ho-
stes, vel si mors immineret, sepulchrum
haberemus. Vix finieramus inferiàs, ad
ego modicâ mihi rimâ relictâ, videa
triremem eandem portu petere, quem
nos tenueramus, eóque certatim omnes
exscendere. Duecentos adeò numero
vi validissimos prædones, qui tamigi-
bus viginti, captivisque decem in ve-
cula compactis, dum ipsi armati mare
oram omnem percurrerent, navim fa-
missimè religatam decem custodibus
permittunt.

112. Inde rationibus positis, ubi quid
que prædam ageret, vicem quisque su-
um excurrunt, decreto ut intra tem-
tiam horam cum spolijs revertereutur.
Hic mihi per pectora frigidus horror
ijt, cùm hos Getici furoris bellua as-
xi, quorum aliquot tam propè ber-
ut animæ sanitum ostire, & pedum
imprimere mihi possent. Hic existima-
vos velo, quid in hac mortis vicinia cu
bis animi fuerit, ubi minimus quisq
strepitus mortem, aut laxior bellua
nificem vocasset. Verùm, his omnibus
turmatim dilapsis, & decem custodib

de quibus demonstratum est, relictis, libertas redijt rei piratici. Sed quid tamen ageremus? aut quomodo in sepulchri angustijs esse insuper horas duraret vivi, ferarúmq; tam immanium rictus spectari possemus? iste animum mora concideret, quibus barbarus pirata peperciſſet. Rursus autem prorumpere, quid aliud fuisset, quàm decem jejunis leonibus prædam objicere? Vigilant circa custodes, & non tam remigum fugam quàm nostram speculantur. Igitur alterutrum audendum est, hoc fabulo mori, aut horum ferro; nisi malimus vitam inter remiges degere, brevique morti longum supplicium anteferre. Hæc me anxiè cogitante, quinque custodes incipiunt secundo littore otiosè ambulare, quinque reliqui strata corpora somno permittere. Suggessit hic audacia desperato consilium, ut è tumulo redivivus properem, fratrique & nutrici itidem refessis propalem.

Morlamur, & in media arma ruamus.

Nam & remiges, inquiebam, quid nisi Christiani sunt & captivi, quitam arctè à his tyrannis habentur? Nobis aut

mori pro his decorum erit, aut cum his evadere glorioſum. Docco deinde, quid fieri velim, animiſque ſingulorum auctis, factâ confeſtim eruptione ſtrictis enſibus in ignavos Endymiones incurrimus, ſingulique ſingulos adorti; priùs obtruncamus, quàm aut ſentirent ipſi, aut ſocij viderent. Hic tendere manus captivi, & quòd patronos agnoſcerent, nutu ad ſe invitare. At nos cæſorum capita ſilentes in navim imponere, cadaverum truncos veſtibus ſpoliatos in mare abijcere, remiges captos vinculiſq; ſolutos, alios pugione, alios acinace armare; his arcus, his fiſtulas æneas accommodare: cæterùm voluimus, ut hæc omnia clàm haberent, donec cum prædâ piratæ revenirent. Nobis pileos tunicáſque cæſorum retinemus, quibus induti citiùs cautos falleremus. Nec defuit ingenio ſucceſſus: redeunt quinque primùm cuſtodes, omniáque tuta rati ex inſidiis omnes obtruncantur. Horum arma veſtimentáque ſuorum in remiges partimur uſque adeò, ut triginta jam in qualibuſcunque armis eſſemus. Cùm ego ſententias cæpi rogare, quid porrò fieri placeret? cenſuerunt captivi eſſe continuò

tinuò per terras effugiendum, ne expectato prædonum reditu, brevem libertatem ingenti calamitate luctemur. Rifi sententiam. Quid enim, ajebam, si fugerimus, quàm facilè in reduces piratas incidimus, retróque bis capti Phryges in servitutem reducemur. Et fac, elabi: ubi patriam, ubi amicos in peregrino littore inveniemus? Igitur remiges, cæterique navigandum dixerunt, ut barbari navigio destituti, nihil ad fugam reliquum haberent. Ego frustérque in eam sententiam cessimus, ut operiendos prædones censeremus.

Plerisque reclamantibus, frater manu silentium poscit, factáque dicendi copiâ, quàm nihil periculi, quantumque commodi hæc sententia haberet, ostendit. Nam plures, inquit, triginta sumus armati, ij viceni duataxat, qui ut diversi abierunt, ita ex intervallo redibunt. Erimus proinde singulis eorum turmis, non solùm numero, sed etiam loco, & conditione superiores; quippe instructi incautos, compositi ignaros, integri defessos excipiemus: nec tam pugna nobis erit, quàm cædes. Si enim nos hoc ornatu custodem mentiri, & vos vincula jactare con-

15.

spexerint, cui suspecta fraus esse, aut latere insidiæ videbuntur? Veniunt admirum non pugnaturi, sed morituri. Adde quòd prædam illorum eximam manibus priùs eripiemus, magnisque spoliis mactati & divitiis ancti, libertatem cum honestissimâ dote nanciscemur. Et cogitare ingenuos multerum liberos à plagiariis illis abductos, eadem opera posse vindicari, quibus alioquin omnibus aut servitus infamis, aut barbara crudelitas foret perpetienda. Nam illud quidem, quod pertimescere vos adverto, ne turmæ omnes simul irruant, videte, quàm sit inane? Maxima circùm planicies est, ut redeuntes longo spatio prævideri possint. Fac igitur plurescere currere, quàm quibus pares simus, numquid funes statim, aut, si necesse sit, solvere, aut abrumpere non poterimus? Decem passibus à littore provecti extra telorum conjectum sumus, ibi non timebimus quemquam, sed timebimur. Quare hic censeo in statione manendum, pulcherrimámque & incruentam victoriam cum optimis spoliis expectandam. Hanc fratris oratione ubi omnium assensus comprobavit, aciem insidiásque locamus, & quid quemque facere oporteat docet.

creatores porrò noſtros expectamus,
ecerà loci, quod plerúmq; otioſi ſole-
ui. varia inter nos percontari, morem
ud illepidis ſermonibus fallere, &
uſque ſnam fortunam aggredimur
ertere.

Eminebat è captivis ſenex prudē-
i gravitatéque perſpicuus, olim mer-
or, ſed quòd nuper in piratarum po-
ſtatem cum omnibus fortunis vene-
it, jam longè à veteri vultu alienus: is
ec talia memorabat. Tribus, inquit,
hinc annis inſtitores duo onerariam
oam conſcenderamus, illum magni
vium greges, me ſomnus & ſarcinæ ſe-
ebantur. Et navium ſic eramus parti-
, ut puppis pecuaria cum grege, cede-
t, ego in proà, cum ſarcinarum im-
edimentis tenerem. Ibi de viâ feſſus
omponere me interim atq; in puppim
ſpectans, cœpi obdormiſcere. Ex ad-
erſo aries eximii corporis fera in pro-
am ſpectabat, qui uti me obluctantem
omnò & cervice pronâ nutantem vi-
it, aliquamdiu cunctatus contem-
ſit. Poſt autem ubi duello ſe peti cre-
idit, ad ſui ludibrium pertinere arbi-
tratus, ni toties provocantem rebelli
fronte retunderet, prodit, & vindice
cor-

14. *Aries & dormiēti.*

cornu in caput meum incurrit. Ego mi-
rè perturbatus, & somni vertigine misque
plenus dum mecũ reputo, quis tam ho-
manè mihi talitrũ illiserit, aut poppi-
mum obtruserit, arietem video jam al-
teros congressus minitantem. Hic non
cunctatus petitionem excepi, novásque
Ajax in arietem invado, summi vella-
ris lanam comprehendo, hostem è con-
vigio exturbo, violentérque in fluctus
sparga. Reliquæ oves miratæ partem
familias præcipitem isse, ac velut in i-
dem discrimen vocatæ, contendunt alia
super alias exilire. Neque vis, neque
opera gentis pertinaciam inhibere po-
tuit. Ita puncto temporis factum, ut
navim exoneraret aries, & naufragio
stolidissimum pecus interiret, fabulam
risus excepit, & alia fabula risum.

15. *Monachi & Prædicantis metamorphosis.*

Siquidem vectorum unus, se olim longè jucundissimam ejebat errorem vidisse, cùm hiemante cœlo, calvum Stygis fabulam penitissimè canum rabies lacerares. Lambertus enim homo cæterà haud absurdus, & sacra in familia Therapeutes, cùm iter solus faceret, nocte jam immiscente, cœpit de hospitio cogitare. Nusquã erat in vicinia, nisi male sartum stabulum, idque nullo

neque

neque vino, neq; esculento lautum, Calous duntaxat & in humili corte gallinas superabat, nondum ad Licinii cognomen adscita. Huc iit homo nocte exactus, pactúsque de gallinâ & lectulo, tenuem jubet apparari. Vix dum jugulaverant feram, ignibúsque implumem matrem admoverant, & ecce tibi alius advenit barbitio honestus, ut videbatur, pectus illi hispidum, oculi torvi, frons contemptrix, supercilium vastum, ipse æque strigoso vultus, bulgam ab ephippio, telúmque & æreum rubum suspenderat, militem crederes profugum, aut trossulum prædonum. Sed caper is erat è Calvi harâ, & garrulus Orci præco. Hic talis turbidè fores cædere, intróq; admitti cupiebat. Strabularius jubet hominem recedere, nisi cæso velit panéq; famem pellere, aliam annonam in promptu nullam, cortis reliquias, & edurci tegetem ex pacto dudum altercessisse. Si Cynicus tamen es, inquit, & in asserè consuevisti cubare, fontaámq; sitire, *aude hospes contemnere opes*, & succede. Graviter id hircus ferre, ámque super gallinâ vindicâdâ contendere; sed caupo perstare, & Cœnobitam esse persistere, cui esculentum id

addi-

addixisset. Tum verò furere alter, & mille convitiis Lambertum onerare. Pauperne stomachus dape tam nobili farciretur? se magoi Principis tubam vili esculento, & caseo quisquiliis vilitare, dum alter in gallinâ hesterno retur? Novissimè tamen, ubi se nihil sensu proficere, tenebrisque ac nactes vias impedientes, coactus accepit conditionem, ac manit. Equo subinde in stabulum inducto, dum ipse ad caseum quendam accumbit, Lamberto gallina apponitur. Eâ probè fagiatus, nidore competitorem jubet esse contentum. In quem ut propiùs aspexit, Marcum esse agnovit, cum ipsum, quem olim in Cœnobio habuerat contubernalem, post desertor, ac demum nefarie Hæreseos præconem, dignum cœnâ, quæ cum Cerbero votaret. Ringebatur interim Marcus, & stomachum, quem implere nequit, totum in execrationes evomebat. Hic omnibus juxta habitis Lambertus dissimulare & cœnare perrexit: dum demum pastus monstrato in lectulo acquievit. Sequitur haud multò post alter, fame vigiliisque satur, videtque lectum jam omnem à competitore obsideri, se denuo repulsam ferre. Novis proin' detesta-

tionibus

tionibus victorem incessit, & aversatus ferale consortium inter minas & maledicta homisse abjecit, semoúmque militi devotionibus iuvisset. Sed frigore nequicquam consultatus brevi resipiscit, quemque socium asperatus antè repudiarat, ad ejus se latus clanculo applicat, cavens anxiè, ne hinc illinc interuallo frigeret, ibi cùm omnes iterum Orci legiones præsertim in socium armasset, fatigatus denique obdormivit. Postea tamen, quàm hæc meditans se frigere, Lambertus, qui somni imagine tectus, dicta factáq; omnia subaudiret, quemadmodum puniat linguæ insolentiam, deliberat. Ac multis diu penitentia conscius, hoc segnitiæ Nebulonem vindicare. Post tertiam noctis vigiliam, quàm altissimè potest, surgit, vestibúsque permutatis, in rebellem se conformat; fumum illi multum pilis setisque horridum relinquit; ipse alieno ornatu superbus rapidi decursorum ferme Phlegyorum agmenis & telo accinctus agreditur. Jubet equum adduci, conscendit, spoliáque opima sactus, nihil suspicante hospite, discedit. At Mazus longa inertiâ defunctus, ut somni aterrum aliquando discussit, cæpit

Cæ-

Cœnobitam ſuum in lectulo quærere; eóque nuſquam invenere, gratulari ſibi primùm, ut qui ſe credderet votis damnatum, quibus illum Inferis devoviſſet. Dein' ut veſtium metamorphoſin aſpexit, palliúmque & peram, & pecuniam & omnia deſiderl, atque eorum vicem craſſiſſimæ telæ cadromidem & ſolocem veriùs, quàm veſtem relinqui, vertigine perturbatus inſanè conclamavit. Nemo fuit omnium, qui ad porcum ſic grunnientem non accurreret; quibus percunctantibus quid clamoris eſſet? illa veſtes ſuas requirere, & pecuniam ſuam repoſcere, & profugum competitorem ultimis injuriis lacerare. Illi hominem inſanire rati, qui ſe ipſe quæreret, veſtes illi juxta aſtendunt, conſurgere jubent, gallinas pretium exiguat. Ad quæ omnia ferocior ille, alium ſe vociferatur, quàm opinantur; impoſtorem ſuffugiſſe, rem ſibi & opes omnes abſtuliſſe. Verùm hæc talia quàm impotenter clamabat, tam impudenter fingere credebant, ut ſe dum pridie nomen eo commento expediret. Igitur, ne diu vos morer, præco malè paſtus & hoſpitatus, factâ pecuniæ, veſtis, equi jacturâ, cogitur pro

gallis.

gallinâ insuper, quam alter comederat, solvere; ac, ni mallet summâ hieme nudas recedere, eâ tunicâ operiri, cujus pudorem, iquaiorémque tot funestis apprecationibus damnârat. Enimverò erat id jucundi spectaculi argumentum, videre quàm torvus villosum amictum aspiceret, quàm ægrè attingeret, quàm difficulter indueret? Jam sordido cenoque corpus, jam ferolo cingulo umbilicus, jam paupere cucullo capillus tegebatur, restabátque, uti pedes ligneo sandalio includerentur. Tum verò

Avertique oculos, lacrimasque per ora cadentes
Cymbias texêre genas simulique videri.

Ut nempe hæc ipsa erat toga, quæ olim objecta Sacramentum profugus rupe-rat; cùm ab eo ornatu in Stygij præcipitis sebema desertor migravit; nunc incante fortunâ ad eandem redactus, ut omnium oculis subduceretur, laborábat. Itaque ante lucem transformatus rabula discessit. Quacunque ibat, Germanus S. Francisci nepos creditus, ne dignoscerétur, vultum nunc omnem cucullo immergebat, nunc ne cui occur-

cucurreret, per avia deviáq; vagatus suam ipsemet fortunam fugiebat. Sed commodùm id temporis Provinciæ Imperator cum grandi canum acie in silvis erat, bellua pris ferisque factutus; & ipsius ei demper fidiâ imbutus, hunc, qui dixi, desertorem domi pro oratore habebat, Cœnobitas & nominis Romani Mystas mirè exosus. Hic gavisus sum se Principem invenisse Marcus, dum nihil jam timet, videt repentè familiam omnem securrere, & omissis feris certatim in se ruere. Gratulabundos primùm putabat; sed postquam & canum lacertum audit, & molossorū rictus vidit, & venatorum impetum sensit, tum animus illi compavescere, & quid ageretur videre. Quare occupat eminus clamare:

Actæon ego sum, Dominum cognoscite vestrum.

At familis cassésque ad Domini mortem fact, in Monachum velut monstrū pergere; alij alios hortari, optimum venatum credere, si bipedem feram consecissent. Nec diutius dilata res fuisset, ni princeps tempore cognitum Præconem à canum rabie defendisset. Ibi ut ex metu rabula respiravit, cæpit plorans ille inter omnium risus & cachin-

nos

nos suum infortunium recensere; Lam-
bertus quoque in Cœnobium equo de-
fectus, unde priùs pedes exierat, quàm
fortiter adversus hostem fecerit, narrat;
quo equo & armis potitus ad Marcum
hanc sententiam rescribit. Palàm esse
illum non solùm nuper convitiis
amicis sævierit, sed quo etiam furto,
latrocinio, sacrilegio Cœnobia duo pri-
dem expilârit: Ob eam rem pignus se
eo cepisse tantisper, dum Cœnobiis,
quibus ille profugisset, quæque depe-
culatus esset, satisfaceret. Marcus inte-
rea quærit prædes, quos si invenerit, ait
se res repetiturum.

Parabam hîc ego rem adhuc lon-
gè stultiorem subjicere, sed consilium 165.
globus appetens prædonum discussit;
qui procul jam visi cum prædâ redibant,
turbâque inermi virginum juvenúm-
que præ se actâ ad navem properabant.
Quare alter alterum hortati, ut maxi-
virtute essent, illos expectamus. Acti-
in littore gestientes, dum injicere fœ-
nibus catenas securi incipiunt, quid po-
sit fieri ignari, à nobis invadantur,
brevíq; tempore sexdecim latrones ju-
gulantur. Quorum capitibus ex more
præcisis, arma captivis tradimus, in qui-
bus

bus fortissimi adolescentes octo, tres senes, totidem virgines numerabantur. Prædam auri argentiq; in navim imposuimus, captos libertati confirmamus. Jámq; decrescente Piratarum manu, & nostra acie identidem auctiore, in alteram velitationem erigimur. Neq; enim longo intervallo altera se turma ostendit, quæ ijsdem insidijs petita confectaque universa occubuit. Inde tertij, inde quarti, inde alij ex alijs rediére, neque ulli fraudem priùs fensêre, quàm ferrum recepêre. Centum inde virgines jam onerata liburnica captivisq; tribus & sexaginta impositis, visum est ultimæ prædonum copiæ non lacessere, ne secundis præliis elatos aliquando eventus desereret. Accedebat, quòd socij in cædendo fatigati, tum vulneribus aliquot saucii tandem receptui canendum parabant, quibus nos gratificati solvimus, cymbámq; minorem remulco trahimus, ne reliquis aliquid prædonibus ad fugam relinqueremus. Ecce autem tres hostium turmæ uno eodem tempore diversis è locis accurrentes obtenuntur, dum paullulùm à litore remoti eramus, extra teli tamẽ jactum, subsistimus. Qui ubi insperatò nullam neq; navim,

neque

que opem invexerunt, nósque eminus
sultantes tot sociorum capita præ-
tes viderunt.

Clamorem immensum tollunt, quo
pontus & alta
Intremuere unda.

At decem continuò in furorem
ti ipsi se præcipitarunt, undóque, ut
eos sequerentur, contenderunt; quos
nnes omnes fluctibus haustos priùs
m risu vidimus, quàm ad triremem
nnatassent. Cæteri frementes furen-
que per litteris fabulum ejulantes discur-
re, neque jam prædæ retinendæ, sed
rtis vitandæ solliciti, se in cavernas
strudere, aviáque, & invia petere. Ve-
im eos deinde in lucè protractos pro-
ncia quæstis supplicijs laceravit. In-
rim nos, quinto póst die, ad Impera-
rem reversi rerum gestarum seriem
plicamus, prædámque, & resecta præ-
onum capita exhibemus. Quos ille
m planè amissos credidisset, nunc au-
m tot facinoribus perpetratis insperà-
rediisse cerneret, præmiis me fra-
mque militaribus donat, prædámq;
ter nos partiri jubet. Auro argentóq;
os contenti, captivis vestes, remigibus
ma donamus.

Erat

177 Erat inter remiges pulcherrimus adolescens, qui & fortissimè pugnârat, & prudentissimè dixerat, quem suspicebar, loco non humili natum. Hunc igitur ut sigillatim Imperatori laudavi, vocat Imp. & cum Utopium esse in primis nobilem didicisset, facit ei copiam de prædâ, si quid vellet, capiendi. Petit Virginem è captivis unam, hanc ipsam quam quærimus Drusillam, tum consobrinam; cui si dotem Imp. addere vellit, aliam postulare nullam, quam dare nostræ Liburniæ malos, ait Imp. totam imò, inquit, Liburnicam. Simul Virgo juveni nupta, navique impositi in Utopiam devehitur. Mihi miranti, cur pro petrimâ prædâ contentus, duos tantum modò malos petisset: Si me, inquit, commitaberis, in patria ostendam, cæq; huic consilij & opum mearum consortem faciam. Accipio conditionem, & sequor.

178 Ut huc locorum devenimus, juvenis adolescens, duos, quos dixi malos dissindi; Ecce portentum ingens! cortice mali perforatique ambo, alterius medulla argentea, alterius aurea pura puta. Hanc, inquit medullam quæsii; nam his ossibus sciebam ex [illegible] pro piratarum auro infusam. Inde [illegible]

dius adolescentis fuêre ingentes: quas
tamen omnium postea, cùm in se-
di decessisset, hæredem sibi uxorem, id
hanc tuam consobrinam reliquit.

Hæc Damocles infentis omnibus
nus omnia narravit: Mihi soli non
erim videbatur, dum se ad poscum
olixæ garrulitæ appelleret. Ego

Prolixæ garrulitatis molestia.

Constitit tandem, facilèque hic finem quievit:

ta in tempore dixisti, inquam; jam
enim vertigine mecum omnia gi-
magi, & egomet metuere cœpi, ne tu
mus artifex motum perpetuum in-
isses, tuæque orationi, finem facere
posses. Ego ut ex me conferar, ne-
rogatam repertorum, neque ab in-
stâ navigatione jam in patriam re-
rum sperabam, ita me ipse amiserã,
ne quando te videbo mecum in viam
disses, hoc tibi phialam plenam
pani liquoris propino. Simul ebibo
ctam patteram, & Damoeli deim-
hanc eadem trado.

Ita me diluisse fabulæ molestiam
omnem penè sapientiam extinxi. Ebrius
ab eo hausto caligo oculos, genua
gere, sensum reliquum nescio quæ

Ebrius officiosè cubitum dimittit.

ægritudo sopivit. Ebrietatem egomet interpretor, cui aut levandæ aut dissimulandæ accubitu assurgo, lectúmque me velle ostendo. Vidisseris hic mirabile familiæ studium, alios cum facibus adversos ire, alios mihi pro scipionibus esse: hos meam vicem anxios, illos de cubiculo lectóque sollicitos perturbari. Drusilla ipsa, ut me soletur, farciosa mihi jubet offerri, & aureum illum pateram, reliquúmque meorum instrumentum, argentum omne donari, & jacta me in cubiculo destituti. Indè fore me discedere, vel posterâ die humanè revisura. Me verò obstupescit insolens cognata humanitas, taciténque secum & cœnæ lautitiam, & auri pretium, & reliqui animi studium reputanti videbantur ii demum homines agi, quos meliori luto quondam finxisse Prometheus dicerentur. Nos vero Vulgus, & veluti fæx generis humani, quid nisi ex ultimæ notæ argillâ male formati? Talia cogitanti tres pueri ludicroso certamine alius calceos solvere, alius aliúm; thoracem, & torquê, & aliquam vestem exuere, pulchroque ordine in fœnum omnia collocare, & strernò, lucernâ mihi relictâ, è cubiculo abire.

Date mihi hanc veniam, ut exte- 271
ra paullò Latiniùs, quàm soleo, rudiùs- *Cloaca*
que describam; ita tamen, ut nullum *delut.*
audiat sibi Honestas convitium fieri, sed
ipsa scio tamen, quis alterum sensum vul-
berarit. Circumspiciebam, si quid esset,
in cubiculo exteriùs instructissimo, ubi
aquam peterem. Aliquamdiu circum-
ductum ostiolum novissimè invenio, aperio,
video sellæ Patrocliana monumentum,
secum arcanum, sed quærenti omnino
opportunum. Ingredior lætus etiam
animum adversus veatris injurias secu-
tus. Hic enim verò miserum me & lon-
gâ felicitate incautum sordidissima ca-
nitas fefellit. Nam paullùm à limi-
ne progressus ad asseris fallacis insidias
delatus; quem simul ut institi, sentio
mollem fundamenta labari, & solutâ me-
diâ, crepare trabes, titubare pedes,
cadere asserem, mecumque in spurcissi-
mæ sentinæ cloacum devolvi. Conclu-
sam de vita jam rebar, & profectò
fuissem, si in caput iissem, nunc, quia re-
bus nimiè pedibus exstiti, ad poplites usq;
hæc ultra, infame cænum penetravit,
odor autem & gravedo usque stoma-
chum penè dejecit, & minimò mirabi-
lis navis. Nesciebam primò ubi lo-

erum essem; nam spississimæ circù
tenebræ erant: sed non potui diu nes
cire: naves enim indicarunt, me cer
to redolenti violario non esse. Co
gor ergo in ipsâ miseriâ ridiculus mihi fie
& fortasse his balneis lavâstur Utopi
cùm cænant: Esi profectò ἀφυχρὸς
ἐν πόλει, ut Jugurtha dixit: ἀλλὰ
θερμὸς βαλανεῖον. Adeo quod ethi
ticam non didici, & tamen hîc ungo
Quòd si fortè luctandum est, tamen e
roma jam habeo, benéque lutatu
arenam prodibo. Atquomodo tand
prodibo sepultus in hâc Libitinâ reco
putteo, nisi opem familiæ implorem. R
sus, id si fixo, vereor ne consobrina
meo territo seipsam amittat. Nam
animo ferat, ut in hac lacuna pervi
lem, quæ non tulit ut in taberna dor
rem? Persuadet tamen necessitas
clamem: sed vox mea nescio quem
verterit, certè neminem movit. Ita
converto me aliò, & modicum hia
parietis video, qui in viam spectab
quanquam ad ejus altitudinem pe
dere fæcalis nequibam. Tandem
fortissimo naufragio tabulam corri
asserem, quo illum, qui mecum de

ut, parieti admoveo; sed per eum fa-
ctus elapsus novissimè enitor; atque ita
exactus luctator per foraminis angustias
aegrè elabor. Postquam in publico ste-
tit luna pernox elegantem sanè mihi i-
maginem monstravit. Nam ibi me con-
templatus, video coloribus deforma-
tum undique, certè non tamen Appel-
lem: & si inquiebam, in speculo jam re-
dierem, aut nasutus certè sutor me ex-
audiret, opinor nasum ejus aliquid su-
pra crepidas reperturum, quod impro-
baret;

*Hem qualis facies, & quali digna re-
bella!*

Verùm dum haec mihi restare calamita-
tum amabam; sed omnibus periculis *Fœminis*
defunctum, continuò ad veterem for- *hospitii*
tunam rediturum. Igitur circumeo *perfidia*
omnium, incipio domus januam cædere, *& rapi-*
sed non audior, quippe risus inter *na.*
cubinos nescio quid ii triumphabant,
quae mihi loscivis insto & pulso, & quid-
quid attrecto, fortuitis coloribus, ja-
nuam, parietem, depingo. Demum fe-
nestra referatur, & dicaculus aliquis
per ligneas maculas, quae fenestris
inexibantur, prospicit, despicitque

Aperiri fores mihi jubeo, arcesso, consobrinam Dominam dico, insteror, infortunium casúmque memoro, rideor. Postremò nisi ab ædibus facesserem, noctémque his clamoribus inquietam cessarem, mox malum habiturum. Quin cedè res mihi, inquam, meas reddis. Quas, malúm, inquiunt, tuas? Ego vestes, aurum, torquem, farcinas, equum? Illi deliras, me, & cum his mendacium centonibus in furcam abire jubent. Ita vanus obducatur, ego excindar. Ac tum demum intellexi miser, quibus frapidibus peterer; hinc illam repentinam cognationem, hinc insolentem humanitatem proficisci; utique non ad consobrinæ domicilium, sed ad pestilentiæ spoliarium divertisse, datáque opera in Parrochianum ergastulum deportatum me fuisse, ubi intericrem. Idem non temperavi mihi, quin amarissime fierem, sorísque lacerem, fraudulentiæ infelix damnarem.

Prædonibus & Pusso captus liberatur.

Amissa in hunc modum consobrina, quam tanto meo malo inveneram, dum vix fabucula textus, ejúsque sordida & inscitula picta fraudulentia foribus applico, prodit alicunde juvenum globus, & confestim in me omnes ruunt. Ego

Ego vigiles nocturnos credere, &, qui
effugerem, laborare: at ii reipsa præ-
dones erant, qui, quemadmodum sepultum
principem exhumarent, spoliisque le-
guerent, quæritabant. Fortè horreum
malè tectum, aut nescio quæ alia casula
fuerat, qua cursum diverto, atque in-
ter currum impedimenta me abdo.
Non fefellit eos fuga: quare miserè in-
sequuntur, nec difficilè fuit, è latibulis
erucre, quem graveolens odor etiam
eos quæsitum iisdem abat. Protractus in
lucem primò potestam mecastram
videri, & aliqua Lemiarum posteritas;
sed quando fœdissimo humore perfu-
sum, & oleasti rectorio vidêre illitum, in
cachinnis rogant, qui fidelia usus sit
pictor meus? ego lacrimans, seriem
clades meæ enarro, illi me bonam me-
cum habere jubent, promittúntque se
ad alios opes deducturos. Verùm necesse
prius ut vivo me fumi ecabluerem. Et
verò hic inquiunt, puteus est, ad cujus
aquæ fœdum ductilis arca pertinet,
hac te, ut gravissimi fœtoris obsidione
absolvaris, demittemus. Persuasit mihi
eorum oratio, sed intolerabilis
statim, ut conditione accepta in ar-
cam, sede in puteum descenderem, ac

nove more mergus herem. Jam absterserat omnis spurcities, & ego è frigidariâ tandem cellâ cupiebam exire: donec proles signo, ut me de furce educerent, illi repentè veros vigiles conspicati metu omnes ad unum dilabuntur, méq; in balneo meo solum relinquunt. Hic ego sudare in gelidissimis undis incipiebam, quòd metuerem, ne unquam inde licetet exire. Sed enim ii, quos dixi, vigiles, ubi prædonum dissipatam aciem conspexêre, fessi ad eundem pristinum substituerunt, ut hausti frigidâ fortim restinguerent: hauriunt, méq; inscii unâ cum unâ sitiebam. Ibi complexus temetè hauricatem dum collo manus injicio, & horrendum exclamo, ille nescio quid monstri opinatus territus, & unâ cum omnibus velutè pestilentia refugere. Neque mihi diutiùs cunctandum placuit, quâ obviam est, diffugio, & lectulum alicubi in portico, & horrea quæro.

Sepulchro captus & liberatus.

Verùm ecce prædonum plerique aliqui jam è fugâ collecti mihi occurrunt, quibus cùm ego super injuriâ expostularem, illi territos se plurimos occursu dicunt fugisse, sed mox ad restituendam fidem fuisse reversuros. Ita

de ad lecpta secum pergere jubent, nolentem cogunt. Venitur ad tumulum ejus principis, quem pridie viderant humari. Locus erat ingesti marmoris obstructus, quod ægrè amoliti me diu impugnantem in hypogæum deinde demittunt, annulósq; & reliquam tumbæ opulentiam diripere, & ibi continuò porrigi jubent. Quid facerem coactus? aut quid etiam erubescо fateri? gelli meum morem, mihi mortis. Quamquam illi, ut mihi imponerent, nescio quid juris se habere dixerant. Inde ego credulus omnem prædam exhausi, digitósque annulis, cadaver vestibus, tumbam ergastelis lamnis exui. Post ver, quàm reliquum nihil erat, illi improvisò marmor iterum emoliuntur, mèq; vivum cum nudo cadavere inclusum, inhumani vespiliones sepelierunt. Animverò tum ego in angustiis esse, & de me ipse desperare? nam quæ salutis meæ superesse poterat spes? an expectarem, dum ad mortuum amici redirent ac sepulchrale saxum submoverent? an magis ipse pervertere sepulchrale illorum laborarem? consului unguem meum, latendi nervos, exserui lacertos, id priùs nimirùm succubui, quàm cepi.

Clamarem igitur, aut strepitu hominem accirem? primò quis accurrere, & non magis ab infero tumultu vellet refugere? Tum deinde fac, aliquos opem ferre, & tumulum recludere, nunquid dudum spoliatum cadaver visuri non continuò me bustuarium furem credent, & ceu sacrilegũ è sepulchro quidem eximeat, sed rectà in patibulum agent? nempe, si rectè intelligo, moriẽdum est, sed utrum in patibulo malim, an in tumulo, id mei arbitrii est. Hæc mecum reputanti strepitus supernè ad aures accidit, aliquorum inter se colloquentium: ii erant pars altera prædonum, qui proxima in fuga dilapsi ab sociis aberrârant. tum autem è suis latibulis regressi, cùm nusquam commilitones reperissent, ad prædam ipsi soli Libitinam ferebantur, ignari se jam à sociis prævertos. Cùm audirem hæc inter se mussantes, animum insperatò recepi, eque usus ingenio me ad eruptionem accinxi. Interea loci prægrande marmor illi denuò amoliuntur, scalisq; demissi nudacior mens in hypogæum descendit: ibi me ipse erigo, injectisq; manibus prædes invado. Illi hominum Cælitúmque fidem clamare, ac sursum versùm cuncti

ego nihilominus hærere; quâ ascendere. Ille se à mortuo teneri & ad inferos rapi credens tantò magis vociferari, & mul socios omnes terrore stultitiáque complexos in effussionem fugam agere. ac demum ipse per vim eluctatus, reliquis omnibus, evadere, idemtidem respectans, an mortuus insequeretur? Ita mihi nil tale (peracti reditus in vitam pauit, postquam ter sepultus & sentiæ fætore, & putei frigore, & tumuli putore toties fui exanimatus.

Quare, cùm plurimis documentis 25.
Utopios unâ nocte didicissem, porrò quidquid meis rebus fieret, fugiendum existimavi, neq; sæpius cum tot capitis periculis dimicandum. Et forte jam diei crepusculum appetebat, ideò portis urbis reclusis, ego seminudus excessi, hósque rusticos centones precariò laveni, quibus me amicirem: Nunc errore viarum, & penuria coactum Deos opinor propitios ad vos perduxit. Et vos ille pro expetiri mecum, quàm metuere meo casu, eódem fundo, divertatis. Talia, atque ego narrando, nequ; Hugo & Philippus audiendo delassati eramus; quia tunc hora prandendi, & cibus mensæ illatus nunciabatur, fabulis pausam dedimus.

UTOPIÆ.
DIDACI BEMARDINI.

LIBER TERTIUS.

1. *Prandiũ à motis herbis & plantis; ac nova fabulæ exordiũ.*

BOnum, ídq; non plebejum prandium suis prandium antepoſuerat Philippus, nam cum aceto atq; ſale prãſi ſumus. Epulæ erant tempori & loco convenientes; Omnes terra dederat; Omne genus lactucarum, ibi ſeſſitii, lactucæ, criſpa Cappadox, capitata, leporina, ſilvatica; ibi fiſer, intubus ſativus, capparis, phaſeolus, Smilax hortenſis, aſparagus, carduus altilis, cujus fructus ſeu caput oleo perfuſum nitebat, ibi quidquid lactis virer, neq; naſturtium omittebatur, ut etiam Cyrus habuiſſet quo ſe lectaret. His talibus, & vinetro bimo refrigerati, ſatisque multo quàm ante meridiem diſſertiores, ad ſilvulæ umbram receſſimus. Ibi, cum Philippus relam juberet perrexere, quam me erſum, horis maximis, dicebat, ut

Atverò inquiebam ego, te quæ tuam
telam ordiri jubeo, tuæ jam sunt partes;
heri Hugo, hodie ego chorum duximus;
superest, ut verbis quoque pascat, quos
in cibos tuos admisisti: sic dicemus, te
aurib' nostris ac palato delicias fecisse.
Hic Philippus cæpit infantiam suam
obtendere, sed ita voce modestâ, ut vi-
deretur timere, ne excusationem ad-
mitteremus. Mox enim patuit, quàm
minimè huic infanti verba deessent. Ni
Hugone quoque levi manus frontisque
ictu, ac tergiversaretur, significante,
ceteri more. Quo Bonum, Faustum,
Foelix. Fortunatumq; præfatus, in
hunc ferè modum, totum, quod reli-
quum erat diei, detinuit.

In Cimmeriis fortè consederam,
locum, ut non nescitis, tenebris infe-
ctum; & natale nostris hospitium.

2. Patria & forma urbis sue Gonia indicij fit.

— quâ nullæ lucent
Sidera, Phœbeâ quâ unquam ivere
quadrigæ,
Quâ mœstis umbrarum ignes; no-
ctisque profundæ
Personant vasto certatim murmure
LARVÆ.

Atque uti rem plenissimè teneatis; Annus erat Optimianus, & festæ temulentiæ mensis: Dies quem classico suo Morrx notaverat, horam dici, quia solarium deerat, cognoscere non licuit. Cùm pro urbis (quæ ejus gentis princeps erat) mœnibus obviam vidi hominem, è cujus pedibus omoe capitis studium conjecisses. Vacillabant ii, vinóque fæculenti, de ordinibus crebrò excedebant. Humeri sago vetusto tegebantur. Sed capilli pectinatum vertícem prolixè excreverant; & cæsaries, ubi sol fuisset, pro umbrâ erat. Pagaeum scires & imæ plebeculæ tribulem: cui detecto ariam ore, personam Ebrietas faceret. Cæterùm languida cervix caput ægrè fulciebat; ut lectulum videretur humi aliquem, & pulvinum in cæno quærere: digans qui ejusce rati damnaretur.

2. *Alteram malè febris urbis præsentiam.*

Mirabar ego, si hæc gentis symbola esset, quæ adeuntis urbem eminus depingeretur; inq; unâ imagine, quid intus furueretur, monstraret. At forsitan hic, laquiebã, solus insaniit; Jamq; cum degener civis ab urbis cantionatis proscriptus, exilium sum ebrietati quærit. Igitur paululùm procedo, ac brevi ad

appi-

eppidi portas devenio. Madidus ibi me custos invasit; verbisq; humectibus,

Τίς; πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι καὶ πόθι; πῆλε καὶ πῆλε;

Respondi, quæ risum fuit. Sed ille cùm adverteret, mihi novum esse, quòd Ianitor græcè loqueretur; ecscis, inquit, adolescens, ubi genium verseris? Banæ hîc artes in posterum excubiis locantur; neque ultra pomerium admittuntur. Nam in fori meditullium si quando penetravêre, ψεφισμῶ confestim ex plectuntur. Etiam me honesti amor olim tenuit; donec temerè huc ingresso, judices diem dixêre, quòd literas didicissem. Quare in Areopago convictus, damnatúsque trieonium exulavi. Tandem pœnâ solutum, jussêre hîc in statione esse, quòd artes meas dedi, verem, populique moribus insuêssem. Jade sextum jam annũ id labore, quemadmodum bis interdiu ebrius fiam. In qua schola tamen nuper jam emerui; tamen, quòd Græculæ mihi adhuc verba ebulliunt, nondum civitatem accipimalunt enim me bibendo, quàm lo-

quendo

quando Græcari. Roganti deinde mihi, quæ civium ergo studia florerent? Laconicè respondit: Potatur, Estur, Luditur. In quâ trigâ ni aurigari possem, suasit Circo abstinere. Hic enim tribus lucrum fieri; neque factionem aliam populo probari. Quin soli Temulentiæ precium ponimus impoti, inquit, & abstemii restigales fiunt. Tu proin', si libros amasti, vide quò eas. Jam enim

—celebres notique poëtæ
Balneolum Gabiis, Roma sonaturos furnos

incepérunt; postquam nullo carmine famem hîc potuerunt excantare.

4. Larvati, semulique incessus,

Hæc mihi ebrius excubitor memorabat. At ego, velut in pestilentiam iturus, utbem ingredior: & oculis quaquaversum intentis, loci faciem diligenter contemplor. Hîc repentè Lemurum se mihi undique spectra obtulêre; in his peregrini & ignoti primùm oris habitûsque monstrum.

—ægri manes, ossa Manti,
Cui tu per medium velis occurrere noctem,
Clivosa volveris dum per monumenta Latina,

Ergò

Ægómer continuò mecum.

Hem qualis facies, & quali digna tabella?

Quod videò, in alterum orbem illatus, negotium cum INDIS habebo. Jam & color gentis, si nativus est, non placet: qui, ne quâ tenebræ desint, ipse sibi noctem facit. Adhuc in Æthiopem spectabam, cùm alter alicunde quasi æquilibrio se sustentans atq; in utramque partem periculosè nutãs prodit adolescens, plumeantibus induviis, penesque pozè appendulis, in volucrem factus; ICARUS omninò; nisi quòd hic vinum ructabat, quum scirem ICARUM aquam bibisse. Er profectò, inquam, isthic mihi homo MERCURIUS est; ac sæpius in LIBERI solet lacu plaudere, quàm

—— per liquidum sublimibus alta pennis
Currere, & aetherio corpus librare volatu.

at is, ægrè in pedibus consistens, ut ad me aspexit: manu cupit innuere, & meã humeris suis opem rogare. Ego cum risu; falleris adolescens, qui de gente SATYRORUM me credis. Aut si certè BACCHUS es, & thyrsum quæris, non eos

ITUR-

ut adoptaret. Sic ille, nescio quid, barbarum frendens, parietem obtusis manuum digitis affectat;

Ebriáq; invenso fulcit vestigia muro

Nondum hic ex oculis abierat, & ingens barbitium prodit, quod alius fastidiente manu identidem sublevabat. Ipse in phaecasiis ambulans, terram superbo imperio despiciebat. Sequuntur Satellites duo; quorum alteri per humeros Simi serrare; alterius lævam nescius insidere conspiciebantur. Et nimirum hæc hujus est, inquiebam, Thrasonis familia; aut aucupium vespertilionibus minatur, quibus hanc aquilâ pascat. Leniissimè hæc mecum murmuraveram, cùm repentè, seu inaudisset, adversus substitit; & pedissequos nutu objurgavit. Quibus in me conscientiæ stimulis, jam ego vix esse me ratus, incusabam stultitiam meam, qui temerè comites deseruissem; neq; vindicis meæ aut testes jam, aut vindices haberem. Sub hæc Satellites, excussissimâ uterq; manu, largam amygdalarum sementé projiciunt; herúmque liberaliter ulti, progrediuntur. Ego preciosâ grandine inundatus, damnavi suspicionem meam, quâ animum hominis ex degenere ami-

Divus Sparsio personæ nomen.

su præceps æstimâram, cepíq; non jam Thrasonem, sed Philosophum de eo ludo credere, unde exitisse audieram illum, quem Magister amplius triennium coëgerat, non ferre solùm convitia, sed etiam præmiis mercari. Nempe is deinde, cùm rude donatus cavillo præterëuntis peteretur, risit, momóq; suo gratiam dixit, à quo gratuitas haberet injurias, quas Magister tanti vendidisset, cùm crederet, nihil à Philosophia haberi præstabiliùs, quàm quòd doceat, contumelias æquo animo tolerare, quod sanè ei est facillimum qui didicit: petulantiam linguarum præmiis etiam mereri. An fortasse, inquiebam, hic vino strenuus, laudari se inter heroas à me rapax, sic supercilium suum vindicavit? Aut in his terris laus est stultescere, & gloriosum, præ ebrietate, insanire? Hæc mecum ipse locutus, collegi de terra, quod illi abjecerunt.

Atqui ego dum

—implere sinus mollitâ gaudet 6.
prædâ. Lævius
Et de divite cernuus rapinâ tolli a-
Tollo Catoles luxuriosque: mici.

interim pedum me strepitus advertit. Respicio: duas video liberali incessu juvenes.

venes; Quos ego procul Amicum meum Luorumq; credens (nam eò mihi fortè conduxerat) ô quis vos Deus, exclamo, huc mihi tam opportunè adesse, & in partem affis mei, jubet exalte.

Quicquid nobile Penticis muratis,
Fœcunda cadis aut jugis Idumæ,
Ad sotum fubitus profundit EVRVS.

Simul in amplexus ibam, meique securus, timori de cætero insultabam. Verùm.

—Exemplo (neque enim refingere
debantur
Fida fatis) sensi medias delapsus in
umbras.
Obstupui, retroq; pedem cum voce repressi.

Ac rursum periculi manifestus, clamorem aggredior tollere. At ductum digitum, digito indice in labra subducto, silentium poposcit: proximus minanti Sigallionem crederes, & pervigilium Angeroniæ voviſſe. Insudit mihi peregrinum imperium; & Argone, inquam, capitalisere, quod vocem unam in liberâ Repub. emiſi? ac verò ingenium non sum? aut in publico nihil est, quo

quo se hospitis innocentia tuetur? Exquaesitum est, superi, ignotos salutasse? Oculorum omnis hic error fuit, animus, etiam in dubiis, amicus. Quippe vos ego

—socios agmina credens;
Ipsitus, atque ultro verbis affabar amicis,

attamen hic ego me fefelli, & hostes vos veritus reperi, quàm cives; nondùm meo omnem deservi.

Versa gradum retrò, campóq; trementia pepitit aperto;
Silas in arma vetor,—

Cum dicta, reddo capulo mensum, pelloque in vallum aggestato, & circa collum intorto, meo armo, & vim expecto.

Sed quòd hostium neuter cum tela erat, nesciebam, quibus tandem armis uteretur? Dosce aliter per larvam audiem allubescens, de suum niveum tessaerarum ebur edunit. Id postquam manu vibrante semel iterúmque concrepuit, dejecit se in dextrum poplitem, laevo ad sibicinem erecto. Adverti hic aleam mihi jaciendam esse. Ergo haud dii meo, meo in eandem pestilentis fortunae spem.

7. *Tesserarum ludus.*

compono. jamq; in pulverem pugnam
avidior, toto corpore labiabam. Cùm il-
le de virgine charta depromit tunicu-
lam; qua tamen quid tegeretur, nescie-
bam. Hanc ut humi juxtim destituit, &
invasi manuum praeda aliquamdiu clu-
sit, cœpit in soli æquore, velut in alveo-
lo, tesseras projicere. In connivis oculis
arbitrantis, quaternio primùm constitit.
Quo haud magnopere lætus iterum in-
crepuit; jactúq; altero senionem vidit.
Inde me erectior intuens, tesseras repe-
tit; votóque novissimo beatus, Vanum
ludit. Oppalui

—*Ut undis pressit qui calcibus æquor,*
Sic EVGDVNENSE *Rhenus*
dicturus ad aram.

Aggredior tamen & meam fortunam
tentare. Tesseras simul in manus, simul
infortunium sumo. Exculo rudibus di-
gitis ignotum telum; & inspero senio-
nem video. Rediit ille velut ab exilio
animus: & tamen desperabam victo-
riam; lætus, si vel hieram faceremus.
Rursus aliquamdiu velitatus, jam alte-
ro jactu, jã tertio me experiebar: dumq;
in spe Cœsar, & in metu Chius mihi es-
set

Ami-

Semper damnosi subsiliere CANES.
Complaxire manus illi, victricia signa

& ego victus emisi sanguinem, & quasi turbulento semoio perfusus, diu vocem collegi, opémque in capillis, nullo consilio, quæsi: idemidem, retorto ad tergum oculo, sollicitus, ecquod mihi damnum meus CANTHARUS peperisset. Togæ papyraceæ velum timidè dimoveo, aculéumq; aureum cum ingenti gemmâ conspicio. Exilui, jugulóque fracto, aliquando, inquam, totum me fortuna vicisti. Et neque marsupium in promptu erat; quippe sociis omnem pecuniam commendaveram: neq; prædam spes reperiebam. Unus erat in digito annulus, quo signabam; nihil tamen illo ad illum, nam hic vetustior pala, & gemmula longè ignobilior. Denique, ut infelicior essem, neminem aliunde sciebam, à quo versuram sperarem. Igitur illum est optimum factu, si verum dicerem, illósque duos mei miserabiles facerem.

8. *Anxietas à laude ortum.*

Cæpi perorare, & ibi unam causam, omnes Rhetorum colores consumere. Parcerent homini peregrino; & hanc unius temeritatis mihi veniam darent, scirent eos habere, quòd ab illo consti-

stitis-

fessionem extorsisseat; qui victum se agnoscerem. Domo scirent patriâque Germanum esse, & nativo magis candori assuetum, quàm fuci artibus initiatum.

Non mea magnanimo depugnat tessera talo,
Sternio nec nostrum cum CANE quassat ebur.
Sed mihi charta nuces, sed habet mihi charta fritillos;
Alea nec damnum, nec facit ille lucrum.

Dicebam hæc talis, quæ tempus monebat; & dissertiorem pericula fecerant. Sed ille ce ad preces illi & muti & surdi. Urgere alterni minari; & verso pollice precium exigere. Ergo ad victorem conversus;

—Equidem merui; nec deprecor inquam;
Ulcere fortunæ, sed animo si qua ferentum.
Tangere cura potest, oro —

Ultro ego illius, & insciis elapsus, in hoc infortunium properavi. Nunc, meâ miseriâ clade, omnis in ruinam familia trahetur.

Sed

Fodde meis. Vicisti; & victum tendere palmas
Sidera viderunt —

Ad hæc remissiùs ille agere, neq; tam ferox instare;

Et jam jamq; magis cunctantem flectere sermo
Coperat —

Cùm recens lemurum globus, omnem denuo misericordiam discussit. Plerique alii unguibûsq; infesti, circumfunduntur. Harpyias dicetes in me, velut in 9. *Personati illusores.* 99. rectuam, involare. Hortari sese, unà omnes vim afferunt; prædámque simplicem per ingens ludibrium obripiunt. Igo me ad CYCLOPA actum raptari existimans, Civium fidem, legémque Cæneliam de Vi, invocare cogitabam; sed qui nuperè ATACEM me jactavem, nunc de tam magnâ audaciâ, ac clamorem quidem captivus retinebam. Quanquam cur etiam clamarem? Nempe ut plures larvarum umbras excirem? atque in illustrius pudoris theatrum conjicerem? Unum hîc subibat; sed ejurare verùs, quàm sperare: ut in meos sodales propitius me Deus inferret. Et quid, inquiebam, si me nusquam respectato jam discessêre? Quid si etiam

ipſi peribus ærumnis circumvenirī, satis eſſe miſeri cœperunt, quàm de me timorent? aut ſi utique prædonesiſti in ergaſtulum me daturi ſunt; hoſpitiique inter priſtinum lora, lautiáque præbiturī? Saltem ad ultima deturſo, hoc concederent, ut familiaribus priùs oſculum ferrem; aut funeri meo lacrimas certè præparārem. Nunctu, ô

Patria, ab VTOPIIS *tam diſſita ſolibus, inquam,*
Tūq; oculis nunquam terra videnda meis;
Vóſq; relinquendi, quos fruſtrà quæro, Sodales,
Felices, cladi ſalvite juſſa meæ.

Inter hæc deſperantis lamenta, ebullit ductori meo riſus, ut apparebat, invito. Quem ego,

—ſi mens non læva fuiſſet,

è bruto etiam murmure agnoſcere potueram. Sed illi compreſſo rurſum indicio nihilo tamen ſecius pergunt, quò inſtiterunt; ac tandem per longam urbis porticum errantes, pro ædium ignaratū foribus ſubſiſtimus. Ergo huoc animirum fore carceris mei ſcopulum; &

hoc

hoc aulæ Orcinianæ vestibulum arbitratus, ubi æternitatem infelix essem. Quærebam fidem alvis clamoribus implore. Excitato insolentibus querelis civitas, ruit omnis in fenestras, & mille statim facibus tenebras expugnat. Lætus ego, Vulcaniam omnē pro me arma capere; libertatem iterum speraram: cùm janitor quoque, tanquam ipsum ego ab ostio vocassem, subitā clavi pestilos reducit, seràsque desecat, ac erumpit. Labèrant omnes intrò me rapere; & alii inter brachia cogere, alii à tergo urgere. Sed, quòd obnixis pedibus januam reluctabar; nèque ingressurum præsidenter abnuebam: cæperunt ab humo attollere me; intróque cum porcam mugientem pertraxère. Confestim à tergo meo janua obditur, & fores oppessulantur: & ego pristini jam candidatus recluso fortè oculi, ut scirem, quid me fieret, video hoc feonem in me incurrere; monstrū horrendum, immane, ingens: à quo dum refugere contendo, video & duos media ætate ursos adesse; qui delacerant pallii laciniam mordicus jam vexabant. Hîc ego mortuus, in circo mihi cum feris pugnandum credidi. Igi-

tur, ah mei, inquam, hospites, parcius sævite; &, si in cædem omnes conjurâstis, alium certè fuderi cumulũ permittite, Cerberique hos restricti arcete. Nondum hæc omnia dixeram, cùm lea, sinistram mihi negligentiùs custoditi, ore hiante ludibundus mersit, quam reducturus ego, superos omnes miserabiliter inclamo. Hâ voce continuò resilire ferasquippe, quòd pòst apparuit, ei, cures; mortales autem undique multi accurrere; méque ignota familia circumsistere. Atqui ego Letho vicinus, parabam in hac rerum facie, verbis innocentiam meam defendere, sed prius lacrimis: hi illi prædones mei, larvis repentè objectis, nebulam ori præcertam exuunt; & insperatâ metamorphosi animus meus, Luce usque fruor.

10 Mihi animus recenti gaudio con-

Sociorum agnitio

Non aliter stupuit, quàm qui JOVIS ignibus ictus,
Vivit, at est vitæ nescius ipse suæ.
Vi tamen hanc animi nubem mens longa removit,
Atque iterum sensus convaluere mei.

la

in Lucii collum ambobus lacertis invadit: & Teneon' ego te, inquam, ô Lucii? & teneo video, mi ANNI? vix hoc ego jam oculis meis, vix manibus credo. Sed profectò tempori adestis: qui, si aquam hanc in hi affundere distulissetis, ego impatie ames mei, funus proximè ifueram. Tum AMNIUS, rem, inquit, unam omnium stultissimam peccasse; si inter amicissimas manus, inter quas metus jugulasset; Mèque ex Anio tuo DIOMEDEM faceres; apud quem dicereris pro hospitio Macellum emeriisse. Nunc tu meres hìc tibi amicos videri, Ego, plane, inquam, amicos? qui, ne quo mei pars effugeret, totum me tam officiosi diripiebatis. Quid ubi Orcum poteram credere, cùm tot undique mihi larvas ostenderetis? Conferte audaciam vestram? mentiar, nisi vos etiam ipsi metuisse Riserunt libenti omnes; & eventum sibi gratulari, se quisque ludi auctorem prædicarunt, flevitque in lacrimas meas ingenios fuisse. Et nimirum vos, inquam ita me territare? ita crudelibus odijs in hospitem vestrum illudere? Omnes me proteri oderint, nisi talionem vobis, simul deterso jam metu, rendere inci-

pio. At illi, ut cachinnos aliquando de-
fere; comiter me blandéque acceptum
diverso consolantur perque atria in ve-
stem atque elegantem aulam perducunt
(erant enim patentes duorum aedes) ve-
stem deprecati, narrant eò se omnia
fecisse, quòd scirent inter nobiles, alio-
quot juvenes convenisse, id noctis pra-
dam capere; quam constituerint postea
ille judam atque jorum habere. Et oppi-
dò, inquit Lucius, metuebam, ne tu il-
lorum ludibria satiares; ac victima sua
DAMNA in TRIBULENTIAS Scenas
pertractus, risum lacrimis tuis facem.
Scio enim quàm pertinaciter studiis li-
sanim suæ litare Utopij consueverint;
tum præsertim, quoties in advenam ha-
guiosem illati, nullo vindicte metu co-
ercentur, ita, inquam, ne ab alio immo-
darer. Ipse tu jugulum mihi figere mole-
rabas. Et quanti referebat, quis tandem
eris me admoveret? aut graviùs etiam
illi me hostes perdidissent, quàm vestra
me humanitas vindicat?

22. Excepit Lucius. Ac joca quæso,
inquit, mera; præsertim ut illi te venien-
tes rapuissent. Dies enim jam altus est,
cùm duos item adolescentes nacti, ali-
quos eos interim injurijs exercuerunt.

Quæ

Quæ etsi erit honestum, ac magnæ indolis color defendebat; tamen in suburbani nemoris umbrâ deerrantes, ex insidiis excepêre; injectisque manibus, oculos suos fecêre. Jam domi lo vinculis habebat, donec fallaciam commenti in propatulum eos educerent. Sed enim istiò, quæ tu res agis, qui nullâ ne umbrâ quidem comitatus ad nos istic? Ingemui continuò, & infortunii memor, omitte hæc, loquam mihi lacrimas renovare. Nam duobus ego suavissimis comitibus insperatò amissis, mémet jam ipse non reperio.

Mirantibus cæteris, quis illos miseros casus eripuisset: Cùm tridui, inquam, itinere ad silvestria quædam recessa pervenissemus; jámque cœlo se lucem præcipitaret, nos locorum oblivioni, consiliique temerè capti, à viâ divertimus. Eum dein' errorem correcturi, vestigia fortè ferarum persequimur: donec ad avia quæque & invia ducti, & suam viam diémque amisimus. Hîc enimverò, dum per obscuras noctis progredimur. Ego in cæcam miser voraginem delabor. Unà omnes conclamamus; discii ruinâ me exanimatum rati, pectora manibus plangunt. Sed mihi de

12. *In foveâ lapsi vastum.*

Lemvio casu, ut caput illisum tumuisset, nihil doluerat. Nam ita ferè decideram, ut me tamen pedibus excipe-rem. Cæterùm, fovea erat pedes, haud minùs octodecim alta; undique præceps, & perpendiculo æquata; quam & ferarum insidiis esse satis facilè apparebat. Id ego tantum spacium emensus, mirabar me adhuc vivere: incipióque velut è latomiis Socios vocare. Illi non segnes, vitam mihi gratulari, opémque ultimam alacres pollicerj. Sed quo tandem pacto miserum attollerent, deliberabant. Comperiunt, remutique funibus aut scalis agendum: à neutris instructi. Tum ego, quin hoc, inquam, studeris, & crurum fascias pro fune submittis; eáque me ante sublevatis? Id verò per, inquiunt, libenter. Simul aggrediuntur poplites laxare, tæniásque sericas modo committere, quas mihi longo intervallo porrigerent. Complexus ego amicissimum fusem; utrumque illi brachium insero; jubeóque sociis eum bono DEO fortunam tentare. Conantur ij naviter: méque jam decem circiter pedes evectum, remittente constantiâ cursus destituunt. Stomachatus ego percontabar, ecquid is-

lanirent? Sed illi manus pondere victas excusare, ambulante fascis usus dicere; velle, ubi se priùs armassent, sarcinas deindè moliri. Ita chirotbecis muniti, ad institutum redeunt. Ego rursum fit ambulus in aëre suspensus: Orciique jam medium illum eluctatus, de cætero nil metuebam. Sed & fecit validè nitebantur, ut persevererent. Ecce autem optimas spes invidia fortunæ illusit; fusémque dimidiatum inopinatò abrupit. Continuò helcyarii mei humum supini affligunt; & ego jam certum præceps, volare debinc non cupiebam: sed ad aliud consilium versus, trabem mihi aliquam optare cœpi, in quâ fortè emperem. Ea quòd nusquam inveniebatur, subit cogitare, si sera & cespes comportarentur, fore, ut eo aggere Curtius tandem lacus expleri; ipséque cum increscente solo possem assurgere; & denique in planitiem exiri. Id consilium ut socios pervi, festinant hâc illâcque discurrere; &, si quid nanciscerentur tenebras ticuit, id omne in fossam devolvere. Quæ verò mihi res meo fecit. Nam ut quidque ingereretur, capiti plerumque incidit, pæne vivum innoxia gleba sepelit. Igi-

survesspillones meos per omnia jura obtestatus, ab his exequiis cessarent: audio procul cachinnos, & confusi agminis clamorem; quem à pagenis sublatum credidi, festam alicubi noctem agitantibus. Neque enim dubitabam, quin pagus in vicinia esset. Ad hæc, quòd sublustris fieri nox incipiebat, senio in spem opis reperiendæ; ac sociis meis persuadeo, ut sonum persecuti, ad villam contendant; indidémque scalas apportent, si malint in eo me ergastulo pernoctare. Qui aliquamdiu cunctati, tandem abiêre.

13. *Fovea capti solitudo.*

Interim dum meam fortè solitudinem adverto, & quam procul humanæ præsidio sim, considero; occurrunt animo mille metus: jamq; omnia quæ heri poterant, ceu futura expectabam. Quid enim, ajebam, si quis & comites meos error fefellerit, ut jam ipsi quoque se amittant? aut si maximè ad pagum delati, opem ieverint? quomodo per hæc avia nemorum, per hæc opaca tenebrarum, huc denique redibunt? si calculos bene posui, noctem ego hanc solus hic exigam. Et utinam nocte! Nec quid, ubi dies etiã illuxerit, hac humilis hoc hujus carceris vallum interdiu fera vide-

videbo? Jã & fames me diuturna, & frigus atq; longa cõficient. Forsitan & belluis pestilens hæc silva est? aut latronũ injuriis nemus obsidetur? Et hinc, casu te aliquo evadere, atq; ab his inferis Herculem te exisse; jam nec hospitium peregrinus invenies, & pecuniam tibi omnẽ comites abstulẽre. His cogitationũ turbis collisus, mémet flens ipse miserabar: dúmq; ita reduces socios vanè expecto, me nox interim concubia, & hanc deinde festa & hanc iterũ nox media excepére. Sed novus ego Sosia nullam eâ nocte longiorem me vidisse censui: & postquàm in istas angustias omnia circumspexi, nihil reperi, quod fortuna reliquisset, quàm fericam restim, quâ si luberet, me suspenderem.

Tandẽ oppidò fessum, quod in morte 14.
te solet, altissimũ sopor oppressit, luctũ- *Homo &*
que mei non ingratã oblivionẽ effodit. *Versus u-*
Hic subibãt mille Morphei simulacra, & *nà capti-*
rebus mendacissimis me ludificabant. *vus.*
Quib. immodicè delectatus animi pendebã, an somnianti se umbræ objicerent; an oculorũ sibi ædes cõstaret? At placuit credere, vigilẽ esse. Jamq; adeò non capiebam felicitatẽ meam; cùm, ecce tibi

Improvisa iterum cœpit Fortuna jocari.

Nam ut me in angulum fortè abjeceram animámq; sonantiùs ductabam, supernè moles in me delapsa, & somnum illicò discussit, & spiritum mihi præsentissimè excussit. Ego cespitem esse opinatus, dum turbidè respicio, ursum video, informem belluam. Tunc enimvero

— mihi pectora frigidus horror
Perculit, & raucis vox mortua faucibus hæsit,

Quis enim jam, nisi ultimam eladem ex; ectaret? aut ut crudum utiq; prædo, ni pabulum fieret? Ergo mecum, hoc, inquam, erat, quod solitudinem metuebam? at enim non timerem jam, si solus essem. Quanquam curâ certè hic custos me liberavit; qui verebar, ne longum fames negotium faceret. Remedium juvenal; famem quippe non timebo jam, sed domabo. Adhuc velut immotus jacueram; post verò quàm ursus se attollere, mé; explorabundus circuire, & utráq; manu versare instituit; rupit silentium metus, cœpíque quantis maximis clamoribus superos inclamare. Refugit confestim bellua, & si quâ erumperet, quærebat:

Hinc

Hinc per erecti standebat valla barathri
Versus, & adnedia perrepserat ardua fossa.

cùm supinus in me fulminis instar ruebatur. Iterúmque eâdem contentione eniteretur; itezúmq; præceps eodem rotabatur. Ità decies ea nocte in cœlum evasurus, decies in verum præcipitatur.

Atq; mentis decies grandi caput arietis pulsat.

Septiebam tandem non magis timeri ferram, quàm & timerez neq; in carcere aliud moliturum. Tum ego ex metu respiravi; & mœstum rideos, quid faceret, inquam, irata; quando vel timida meretrices prostravit? Secundùm hæc, & ursus quiescere jam incipiebat; sive quòd iram desperaret; seu quòd casus crebrez armos illi luxaverat. Et jacuit aliquamdiu uterque *hospes ab hospite suo*; ut mihi in mentem venerit Androclis, ejus, quem Agellius fabulatur: nisi quod apud Leonem ille, ego ad ursum divertissem.

Interim multa meditanti, aurora se denum ostendit; quæ noctem jam omnem exegerat, diémq; nuntiatura properabat. Simul incedentium fragor, & colle-

15. *Capius foveæ, & dusitur.*

colloquentium murmur audiri; & ego lætus socios identidem vocare laute sce-
& ad me certatim accelerari. Decem-
rant omnino, agrestis manipulus: quo-
rum alius funes scalasq; alius retia por-
tabant: aliqui fudibus, pleriq; venabulis
armati. Hi omnes meus imperium spe-
ctabant, &, quòd pòst comperi, eas feras
ipsi illis collocarant. Ubi ad foveam ea
venatum, avidi circumsistunt, vident juxta
me, innoxiam feram accumbere.
Attoniti, mox q; in risum effusi, quid me
factum sit, contantur? Ego, id potiùs
quærendum, ajo, qui me subleverent; tum
enim otiosis narraturus. Quare demit-
tunt alacriter funes, appenso altrinsecus
zigillo: instantq; operi omnes ac celeri-
ter me ab ergastulo evehunt. Sed ut
medium attigi, consensu obtorpuere,
miorati non ultra iturum, ni pretium
pollicerer. Malam rem! quod inquam,
vobis precium? Nam planum est, præ-
mium vos mihi debere, qui pernox ad
prædam hanc assederim, ursúmque, ne
quâ effugeret, gratis custodierim. At
nullam huic vos officio gratiam solvi-
tis, laborate, ut vestro debeamus. Pacto
deinde sestertios aliquot, integrè ex lar-
emersi. Equidem ubi in tuto constitu-

me tensi, circumspicio, & eccur adducere socios omiserint, requiro. Illi negare usquam ullos vidisse, sed animi sui sponte se adesse dicere. Spectatum, si qua fera in laqueos incurreret. Rem denique omnem narrare ingressus, quemadmodum ego cecidissem; quid comites conabili experiantur; quomodo clamorem insecuti, orem flagitatum abierint; pagani pusculas aiunt per reliquum silvam, foveas latere; socios in eatum utique eam delapsos attineri. Verò id simile vera mihi fortuna faciebat.

Quare postquam dejecta lapidum grandine bellua obtumuit; dato duo- 16. bus negotio, qui adstrictis pedibus, vectem *Lupus captus.* subderent, inque humeris ursum asportarent: notas ad cæteros locus examinandos discurrimus. Atque altero alteróque recuso, tertius jucundum nobis spectaculum fuit. Nam lupus ibi juxta pendulam anserem defodebat; quam ille prædam, etsi optimam, nullo tamen dente violârat. Placuit mihi contiscentia. Sed reperti tanquam crudis compertum, indicti causâ, fustuario mulctant. Deprecati mihi, prudentior navus, resciscito, inquit, quantis nos hi prædones injuriis vexent. Æternum hic est ursis lupisque bellum est;

acc

nec aliſi mutuâ clade exſtiamur. Quippe dum aviter illi rebellant, raro multi ſuperantur. Sic nec dum ſinuntur vivere, nec cum occidantur, ſunt innocui. Si quæquàm ne accepiſti, quid his nuperdiebus ridiculi viderimus?

17. *Vrſi populatio & venatio.*

Proximus huic nemori eſt locus, ubi natura jam editis montibus ſurgit, jam depreſſis vallibus excedit: opacantur alia frondibus, alia aſperantur ruſibus: hinc rivuli perennes ſoſaturi, inde torrentes præcipites deruunt; varioaſpectu nemus, & grande ferasum bulum. Ursus id loci erat, vaſto corpore bellua; cujus maleficio pagana plebecula mirè turbabatur. Ille noctu ſolitus incurſare, inque armenta, inque omne genus pecora ideotidem groſſari, ac longè latéque omnia infeſta habere. Idem interdiu caſtris ſe tenere, nequid luſtris quoquam erumpere. Tum deinde, quoties per agros nullam erat prædam agere, impudens bubilia tentabat: effractisq; foribus, eximios tauros; aut è caulis minorem gentem abſtrahebat: idq; ſuo jam more facilitabat. Habuit ea pecoris clades plebem denique ſollicitam. Quare frequentes coëunt, ſententiáſque, quid factu ſit optimum, perquirunt.

nant. Placuit majoribus provinciæ Imperatorem accedere, atque arma ad eorum vim postulare. His decretis, cùm primo intercederet, pagani omnes in Galatiam irruunt, factáque principio cœpit major natu Senex, pro Republicâ dicere, ac suas suæq; civitatis injurias prolixè memorare. Eò calamitatis ventum esse, ut nihil agere jam tutò, neque quam commeare quisquam impunè posset, in stabulis adeò non custoditi sint armenta, sed jugulari: dudum pecoris canes, cum ipsis gregibus averi. Restare demum, ut deficiente pecore, ipsimet mercuere, liberíq; suis bubus pascere cogerentur. Orare, ut communibus armis hæc stragis fortunarum suarum defenderetur. Causâ cum lacrimis perorata; ostendit optimus princeps eorum se damnis vehementer commoveri; & velle postulatis utique eorum gerere. Dicitur postero pagum jubet omnem in armis esse; locúmque edicit, ubi quemque velit cum telo è stabulo occurrere. Simul dies illuxit, imperator vestem egressus, exercitum omnem, ut convenerat, armatum reperit. Sed inerâ legione validiorem emisit viribus Cyclops; qui stolidè ferox,

vena-

venatorem è turba seductum aggrediatur ursus; uti extra ordinem secum ea bellua committatur, quippe solâ nullo negotio, & primo sudore confecturum. Impetravit hominis audacia, jamque adeò dum passim omnes

Per juga, per silvas, per & avia lustra vagantur,

Hortantibus canes,—

observari cœpta sunt commeantis uti vestigia, igitur lati, feram insistunt premere, atq; ad cubilia, ausquam confuso indicio accurrere. Specus erat in edito monte situs, qui per acclivia difficili aditu adibatur. Hoc ubi ventum est, impatienter latrare canes, exultare venatores, resonare valles audiebantur. Omnibus autè in statione collocatis, Polyphemus, sumpto temerè venabulo, proximus antri angustias obsidebat.

Promptus in hirsutam commindi ira ferram,

Excitatus interim vicino clamore ursus, postquam vidit vim parari, in ipsa tam caverna se recepit; nullâ jam arte proliciendus, ni ignem imperator jussisset circumdare. Enimverò vix dum ignis

sani nidor cæperat; cùm repentè barbarùm frendens erumpit, inque hostem obvium incurrit. Stabat Polyphemus, furentem belluam excepturus, cùm Vlixes objectas venabuli minas impigrè manu eluſit; & eodem mox impetu hominem invadit, affligitque. Excuſſo venabulo Cyclops, nondum ſui oblivi ſcitur; ſed brachiis complexus feram, ſine ſapbe, ſine ceromate, luctatur. Idem & alius facit; hominémque

Corripit in nodum complexus; & angue inhærens,

In ejusmodi gymnaſio hi tales palæſtritæ congreſſi, alterni nunc ſuperabant, nunc ſuccumbebant, donec unà utérque per declive jugum præcipites rotabantur, inque ultimam vallem perlati, adhuc integratis odiis, pugnavêre. Ibi demum ſuperior Vlixes, crudeli vulnere Polyphemum penitiſſimè exterioris. Nam ſpeciem illi omnem detexit, cutémque totam ex violentus abraſit; ut cruenta pellis, ab occipitio in humeros defluens, exarceſcebat.

Tegmina Lingonici Tyrianthina Barbaricique.

Tolli-

Tollitur confestim clamor; & Venator, ut Hoc jam Hanno Polyphemum conspexit, properat circumvecto suspectus ire. Quo animadverso, Ulysses à Polyphemo divertit, ac perinde jam Venatorem petit. Dumque ii inter se aliquamdiu velitantur, spatium datur Polyphemo, sui rursus colligendi. Qui haud segnior in pedes exilit; pellemque à tergo revocatam, calvæ pro galea superjecit. Atque eo cubone tectus, compresso dolore, integer in hostem ruit. Jam crescentibus hominum eo numque copiis, imparem se ursus sentiens, mortem Venatoris corripuit, barbaque gloriam victori deripuit. Ita se ipse ultus, ovilliam occubuit.

Hæc illo calla comminiscebar. Nos interim peragrare urbem, cum nusquam comites reperiremus, ad portum devenimus. Ibi corpus ego cursu quæq; alia visum est, egregiam (principio dum consilium ponerem) cuilibet homini commiserem. Venerato itaque eodem, qui gratulium se ducem præberet urbem hanc ingredior; iterumque mox infortunio à vobis (ut jubendus, Lucius, vocate, inquit, non auspicato profectum. Cæterum ne infelicioses sint co-

mitum

mires tui, id magis metuo. Nam tu quidem ut illos meretrix, sic certè jam rapuisti illi, nullo dum hospitio læti, te queruor fortasse, fesséque amittunt. Atque utinam inter feras potiùs diverterent, quàm in ebrietatis theatro traducantur! Triduum enim adhuc totum hoc Liberi orgia valebunt; cùm tu interim videbis, quantis assiduè injuriis sobrietas expugnetur! Diurnatur in popina, & pernoctatur. Ac ne hoc quidem solent nostri thrasones, ut crapulam edormiant; sed crudum ab altera cœna pavonem, rectà in alteram convivium portant: ebriique bibunt, dum sobrii fiant: novo artificio, & quod se mirentur Apicius vesellse. Ego Bicorpori, frater, Ciceronis, & tricorporios, Torquatos & redivivum mihi Pisonem cupio; quem Plinius ter bis biduò, totidemque noctibus, unam perpotationem continuasse. An aliquid his ipsis potentis ferius dabis? Rides me Amulee; & quorsum tu, inquit, aberras? Nam obscœnii illi fuit, ad hos accessus.

Comperi fuisse pronuper, qui quantumvis dolium, & ingentes vini amphoras *Portumno*, suo se sacro haustorum ita promitteret, *si potaturus esset*, *si potaturus esset*.

terea ; ut quicquid in ora insuesceret, re-
pentè abditâ corporis parte, veluti per
fistulam dilaberetur. Existimabat tamen
merces liquoris pernicies, præmium
etiam injuriæ sum petebat. Quod qui-
dem provinciæ Imperator haud grave-
tè persolvit ; cùm justit vini pestem in
furcam agi ; restitique immodicam sitim
interclusit. Ita tandè oportuit ejectos
ego, videntur quippe bolumones isti pe-
rum habere, si corrumpant tam ingen-
sui roris nectar, nisi talibus quoquetis
dibriis infarciat. Fabulam olim rebat
esse Maximinus, qui ficum ut struem
amphorâ Capitolinâ fabinde placebat.
Sed cum hi tales historiam unus fecerit
Planissimè, respondit Lucius : Nam
mendagitur indequærens, cùm in hanc
vicinium comperiores ollo coire ; qui
omnes uno figmete inclusi, ut intra
Musæ accumberent ; virum nobilem,
qui fortè id temporis diverterat, adsi-
vêre. Ibi gurges unus, multis jam qu-
cucibus siccatis, in vasto sibi jussit
nea cyatho, sed dolio misceri ; quo
ægrè viginti sextariis explebatur. Re-
gavitque legem, ut mensam peram-
leret amphoram, eâque à binis identidem
hauriretur. Jussêre legem cæteri,

A

At ipsè primus — *impiger hausit*
Spumantem pateram, & plenos se proluit auro.

Inde alii super alios irruunt; Gogulique prodigâ fiti totas propemodum vindemias ligurinat. Jamque hospes, quem dixi, superauerat. Is admiratus Charybdes illas, negavit in tanto se naufragio astare posse: ac propterea non recubare jam de accumbentibus, quicum id Bacchi Patrimonium partiatur. Datur ei vena, ut circumstantium aliquê legat. Ille ventriosum ibi servulum habebat, qui ad equos curare solitus, dominum comitabatur. Huic herus, potâ, inquit, Saturio, ut unus hunc meum Oceanum sorbeas? Ait homo periculum priùs facturum. Ità cum illo pertentasse magnitudinis poculo in angulum secedit; ac dicto citiùs, omnem illum vini vim solus exhausit. Mox ad herum reversus, posse jam se respondit; peteret proin' ille, conditionémque admitteret. Erectior eo specimine hospes, juber properè coronari cyathum: eumq; primis duntaxat labris libatum dextrorsùm reddit. Quem ille utrâque manu complexus, ac si nunquam bibisset,

set, altero statim spiritu ad imum ita siccavit, ut cottabo nullam vini guttulam reservârit. Perditum tamen hunc nebulonem spongiâ quâvis adhuc siccioremvidisses: nullâ, ne sic quidem, vertigine actus, suis se ipse pedibus sulciebat.

20 *Violentorum in vini amatores injuria*

Ego, non igitur abstinere est, inquam, quod illi nuper militi doluit, is de aquatione assiduâ conquestus, quòd fatere-tur,

—— Vinum sæ toto nescisse Decembri:

audierat fortè; naturam liberaliter egisse, ut quæ singulis in diem, singulos vini sextarios providerit. Molam ego rem, respondit, quòd meum mihi dimensum nunquam redditur! Et homo is egregiè sit aequanimis; quem delectant me quotidie patrimonio everterent. Eum ego si cognoscerem, ne ille magno mihi fortum hoc luceret; & in cerium ipsius meus se sextarius vindicaret. Certè hunc ille furem apud vos video, reperisset.

21 *Cœna apparatus, &*

Cùm hæc dixissem, adest cum eleganti cultu puer; monétque, horam esse cœnandi: si suave nobis esset, sequeremur.

Pi

Plenâ fridulus ANSER in culinâ
Et latus Spado GALLUS inter
PERDIX, dominæque PAVO
de.
Et grandis volucrum Altumque
de.
Tum dulcem & verubus flammantibus
Illotum parat involare mensas.
Pervilli quoque grunnientis extra,
Et EVCANICA venire de
LIBCO,
Et farta pipernis frusta PERNÆ.
Tum fossa erumpunt superbus lautis,
Tum struitur jubet, imperatq; Carpter;
Tum extis Cunis explicat Culinus;
Et nullus quæritur vomer DENTEX.
Dictitabat me puerii mea studia hexâ-
syllabus; & quæso te, inquam, Lu-
ca, an tota tibi familia poëtatur? Ri-
det verus; & per hos, ait, dies edixi
pueris, ut divinè politéque loquan-
tur. Ubi necesse compotorum obso-
leverit in naturam; & incipient
humanè loqui. Interim aliquid imur
ridemus? Respondi me, si ita vellet,
civili festum, naturam in obsoletis fa-
cundiæ ferre. Nam inquit ille, & plebs
sua habet, meir quidem ferculis pro-

figabo. Ceterum magnopere vereor, ne ubi conaverit, cum denique intelligat, splendidius invitatum esse, quàm cœnatum. Nam neque ea mihi cœna est, cujus fumos decepti vigiles metuunt. Neque adhuc fere, quum

Plebeios calices & pocula adhuc ex-

Pervigil ——

Ira quasi me accepit, in triclinium adducit: locum, à lychnis corisque meridiei, malum. Ibi aquâ manibus sumtâ, confestim accumbimus.

22. *Pavonis artificiosum ferculum*

Iam antecenatis, ad illissimum gulæ desiderium, & mensa in veterem ritum hausta, deturbatis acriis, aliquam cœnam aggredimur exanguem. Cum ecce tibi primus omnium Pavus importatur, quem plenissimè vivere oculi pollicebant: neque eum ut carperetur, sed ut unà cœnaret, in mensam convolavi. Quippe is per vertebras quasdam ficulneas movebatur, orbesque aureos dentibus oculis aliquamdiu defigebat. Tum aurem mihi stillare gutturosam cœpit colligere, & oculum Syrmæ lenitè superbèque explicare: ac demum vehementi motu se ipse succutere, [illegible]

minimè mirãs profugit, nisi mutatus
iussu rectum habere tenuisset. Ea hoc ni-
mirum erat, quòd promiserat, inquam,
se quem in me (tantum scelus) Iouis
sepulsisset, ne prodigiis monstrisq; contra
tibi, Hydra hæc aliqua esset, quam eam
edant, sed timeam. Iustus me Amilius
benigne mentem habeas. Ego, tibi, in-
quit, Hercules eo, eo, qui in hoc eram po-
situs, Hydram iugulabo. Simul cultro
abundanter pectus hausit. Mirabile visu
Discedit tot per quod quatuor in partes
ossa compagesq; quam argentea cutis
unius fuisset articuli. Emicuere figuræ
aliquæ: patuit in vacuo recessu cibarum
utriculi, cruoris libratæ momento pau-
lò ante volucrem mentitum animi rorem,
Lipargili Lucianus nempe aves etiam
illi dictum personatus apud Vmpios
effingi, quæ deditos salis lautitiæ appo-
sit, exulcerãt. Ipsa ut consumas; & gu-
læ fuisse. Verùm de reliquo, ne metuas
Lucianus jam quæ & fami sint subsidio.
Expectata ecce hujus ingenia, ut
eam quæ tempus quod biberem, nactus;
nullo pecunium & bibo. Verùm ea erat
vini penitentia, ut equi videretur dilu-
endum. Quem dum à puero expecto,
Lucius ecquos, & hinc, ait, habebis,

frater. Digitóque intimo, percauer in
ære lympha commoueat, uberrimi
pluuialis syphonis subito euadat ue
hæc ego, tam serò supra caput astitere
nondum aduerteram, ambaluti cum
Interim. Postquam igitur suspexi, mi
hil omnium adhuc fuerat, cujus videndi
partiuacior me voluptas cruciaret. Quip
pe sour erat, qui ab humo nusquam le
ffleret; verùm de altro loquentis prodi
lus, oculos nitro citrisue dubio falsa
ret. Ejus labrum ori chalco fectum, arg
enteoq; typis scitè confusum: Sparsioni
nitidæ & abundæ undique deplicatu
excipiebat; ea fide, ut meatum, cui me
dia summinebat, nullo defectu liquenti
stillà reperiret.

23. Attonitum ibi me, ac nescio quid
ridiculum Lucius, ecquid ergo mihi
videtur? interrogat. Ego præ pla
Portico mutum me, aut plenè; rationu
jam in illud miraculi consumpsi, lapi
dem dicere. Quæ tam possunt, loqua
bum? quin peregrias suum hinc de
cris initiatum patrem? Et jures hunc ny
phæ per liquidum aëra lasciviret, qua
nullo tamen subterraneo rubuto ha
merserint, aut de summa restudine de
lubuerint, patrijs, opinor, retibus hau

didicere. Suspenderant autem omnem hanc elegantiæ machinam, tres de sexcentofunículi, qui ab crateris margine, æquè inter se spatiis funium verticem educti, in aureum tabulati pomum coibant, & ego indipem hausturus, ac qui eò altitudinis pertingere, ut fontis unda contingerem. Quæ jam & mihi dextra ferebat, respicio cæteros, ajoque

Imposti, moriemur hic Sodales,
Si tali ficta est domanda lympha.

Nam ut suspicabar hinc nodi sustinebant, quam contemnunt in gigantis magnitudinis suspensa: sed quos pumili nos damus, & pygmæos pene altiores indigenarum stupet oculus. Tum Lucius, dignus à pollice gemmes id consilium fuisse, qui de crateris umbone modicæ aviabat, ac pensiles aquas quod libuit, nullo negotio deprahere cum instrumento æquè pendere machina desineret, & perpetuus nymphæum eandem aquam circiberet.

Ego de nihilo suspicabar, & ecquem, 25.
si paucis haveller, componere perfacerem enim mihi, non dubitem quin ipse ruinam, & decorem pariter conciliaturus. Pollicebatur quidem suum gratiæ

omnia conſpeximus, & ea nos diceret ſecretéque perſeueraſſe, quum ſuo more miraculis ſolerent, cœpit Anemius ſingulæ ejus prodigii momenta exulcerare, & videas, inquit, hoc tu Serici textri filum? unde omnem hunc ſalicetum in aëre libramus? Ego, bocciane, eis, trigemmam tuam inquam. Ac ſimul manum injicio, oculiſque rem ſolertius contemplor: dum abſtrusos albentis plumbi tubulos deprehendo, quos textiles illas ſericæque nebulæ amictebant. Et ut perpenſi ad Anemium, reperi ſtrandem illiquidiſſimè, ſocciamo, ſeruſſe illa contexta eſſe, & non ſtrictis laſciuiſſe frenis per hos cuniculos, quos clanculo ſu bijos MARIVAS olim ſubmouerat, adeóque ſiſtulatim aperta vi reuocatum aliquo ipſa per hoc abeuntis diffundi, quam primitiuis amoris occultæ conſentione ſitis tubus ſub alterum fuerat infuſus, aſſiduè reſorbens, inq; ſumma ſecunas vel inuitam reduxit. Quo ſenſ adimenſum ſemper & inundans; hæc cuiuſlibet adequare tamen cauerit: Cæſari facit in primis otiis, ſi ſe ſuper follet, ſuper hæc tabulatum lapideum ſtruxit, à quibus tubuli, quos diximus, ſurgunt in altum, & in hunc ipſum

Cæterum minus est decem dierum, quando incôtam adhuc Hispani nomi- 25
nis adolescens, & cum co recta gracilitate nudus; qui, secundum, quæ in
peregrina solemus, hæc ubi rogarunt
vestem dari, ut liceret domi meæ ca-
pillos esse, Ego, quod & litteratos & ex-
tera humanos arbitrabor, facio, capio,
induro, deduco, ut verum denique in
hac diuturnitate, propositum hæc omnia
vere, & plus quam humane solasque
commentus vociferaretur. Dedalum ipse
quoque sibi inventorem non fuisse. Unde
de patre discessit, alias aliud opinio-
nes, juvenior unus & semper dum eo
legis, litigium tuas, mutuante per-
cunctis posse, ambigi ipse, inventis
dentibus, eosque mutuo discrepantes, ar-
chaque ad eorum judicium subsellia, regis
vestri nunc oculis obsolvant. Nam hæc
mihi nisi perenuis agitandi esse exercitia
ipsius quia tam stupidus, puto quod ca-
pillos. Dixisti, id est, ego hoc dixi? Ego
dixi, ut pateret stilum esse, & plurimi
qui commentor? quibus mihi, ne-
que ajebat, esse hominem non diligen-
dum compertum; id genus alterum, in vitiis
[illegible] similis [illegible]
[illegible] Regis; insulsa inno-

nus venisse simul atque excidisse, quæ
rumor eiusdem idem auctifex post quar-
tum & decimum diem, alterâ eiusdem
facinoris in illecebras relabentis. Ei pos-
di, nullo me huic, dira fabula, hæc hi-
storia est, oculos effodere: scire tamen
quondâ pridem infamiâ laborarat, iam-
dudum somniasset mortis perpetuitatem
mentiendo illud Ingenium per disposi-
tionem incompertum penetrare: Certè, quòd ad præsentia rei faciem
attineret, hic verò à somniis otiosè affec-
nullo me hic fabularum anaxalia ge-
gratum perhori.

Sub hanc tempus fortasse Chry-
sallo sumit, ubi mihi per otium, secun-
dum detexerat, eadem cursus impedi-
bit. Qui sub faciem memoriæ evadat
hychnuchum mihi genuinum, à thole
pusillum, exhorbet. Ego veniat ipsum
mi fugit delectum, dixi, ad reliqui cu-
rum mihi haud perinde ad libidinem: sol
dum, si quis sit, mallem in fontis spe-
dantis cubitos, quem rei Apicianæ per
mentis jugulum. Tum gratulor, mihi
hujusmodi casus, dum nulla deperdi fa-
cundum faciunt, alio tamen aliquid
quo tuti pedis obnitamur. Siquidem
alius

ridiculum Musæ tibi cruditi peravi-
mus, id est, extemporalem, ac brevem,
quæ non diu fuit, si ad solutum juvenē
redit. de quibus sæpe demonstravi, pom.
quod spectat ad illum mihi ad quem plus a-
dolescens licet speculari. Ea crede mihi,
dabuntur justis, cum videris, tunuit
secundum hunc puero: qui cursus à non
vulgaris pulo verbum inflexuit dum-
modum pestilentia vota pectibus aspir-
remus, & solidos dicere talentum, lapsis
cum pessimus, imarim illo exercitus tem-
pus in cursu insanius, & est persecutus:

Dissolve ostrea non sinebere. 27.
Nam quis dicat? Curio-
Quid primus laudet? cum fervens, ut vierum
cuncta fer? luxus &
Cur illi ad fumum cubiti. Nig fir- infamia.
sulo cenas
Parvili fricandi. Negotior parvum-
mia lanati
Lignum vestire deum. Plenis una
velagnis,
Ad Hellespontiacas puppis de cum pois
rigida.
Fridum nostra gallina vagis desinit,
& Indi
Pythonis cenam rubor emulsigit
marinis

P 3 Phasi-

Quæ nunc Pelidis ejecerat Libri primis.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

centis multa exclamare. Ego, retorta ad illum oculis, jucundam ferarum cantum laudo; simios grandiloquas aues, qui singulas syllabas complent, scienter imitabant. Post hos, tigris alters citharam, altera chelyn chelys plectro temperabant. Satyrisci denique Fauni amatorios liquidis vocibus accinere; & Vrsus denique barbyton animare accebantur. Miranti mihi, quo ferus ad hanc humanitatem erudiretur; Augustus inquit, Puerum esse symphoniacum, qui in pellem conjecti, artem sibi jam Musicam efferarent. Laudabam ingenium, quo etiam Artibus personat immansuetus; sequens inhibebam. Cumque illi me Amphionem illa vocalibus silvestribus indiscallesset, pavet ut jam in semetipsum aduertam; existimavit me amentem, & miserum metuit, quo inter hos inquit, exules poeta esse Tantalus? Quid enim, loquebam, non intelligo, humi existeret hic Pindarus? scilicet omnem erigimanis nec magis sum, quam ille quem horum fata vrgent. Sublatis ille cervicibus meum insanit; postea nec omnem illum Helleborum exanimavit.

Tum, quæsivi loquit, Fratrem, qui Afrum visitas huic bestiæ, quidnam rectius me-

dicu-

dominæ, famuli culinæ, & cellæ dominarum

...ere: ut eth Homocopiatas, sed oppido ...rerum aulæ; ut solus comessationi ...dest. Nam cum omnes super lit. ...rarum agerentur. ...nulli major fuit usus edendi ...Suppetit illi. Circum mota sorte ...an ...Lucrinum ad Baias, Pompeianæ villæ ...fundo ...Sorte, collatis primo decretalibus ...sortis, ...Et simul ejecti Ilitus docebat Eschini.

Neque dolis Bacchi Circenses ob ...ta factiones cessare sub eratur. Hic enim, quod de Claudio Cæsare ferunt, in ...ta secretarum familiæ, cuncta ...rerum ut. Usus forte negotii, ut ...ta condiceret, ad Quinquatria celebranda. Cui itineri necessaria, servulum jubet unum comitari; Lucrinum dictum, quæ reducem expectaret, continuit. Præbuit ea res famulis ...rariam fraudis occasionem. Qui eadem ...ingenio deditæ, expeditique, ...dere assueti, non locuitidis servulis, ...ter se conjurant; ac servulo heri ...alios bellum indicere. Convenit ...ut, si tempestatem prò cunctis ...

ctum haberent, heroum obscura
curialia Romæ virorum. Ad
postremum nec, quis quisque esset, fa-
cilis vocaretur; nec qui obtinus ac-
cubuit surgeret. Jovem Latium, qui
singulorum amores inquirat nihil ne-
gotiare. Coquus, cum reliquam legem
inscisset, intercessit, ne lex de exter-
is prohibendis perrogaretur. Sed quæso,
te regique scriba, juvenis bene loquen-
tus? quem memoriter amares, quoties
cubiisse obsecratur. Hunc Vatinium
Juratis, Quirites, ob hanc legem ve-
nimus, consilio consilio interesse. Ju-
berunt amare. Lode plebiscitum fo-
cus, quo negotium unicuique datum, qui
ieri oporteret? Dilapidator Roma-
dominici rixi, ad reliquum peculium
ceret? Coquus quadam primi sectum
pilcini? summam de coquo laudem
tesmaque vivarium in cullinam con-
ere cogeret, ac focum lucrosissimum
dornaret? Atticulla, ancillis sumpti
appellatilem argentosam pro beret, la-
ator, lasivero scriba, cæteros omnes
arceret? reliquos milites, in opere for-
nado, hujusque ductibus parêret? ad
reliquos omnia ut hæc primas non
ciperent. Facile, ac quia cupa in-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

& hoc loci nelist Hospitale cubiculum, inquit, & larem honestis litteris petronam. Ajunt, abeuasse illam de via. Num si Pyrrhum quæreret, procul iam Athenas esse, apud se nullis litteris accensam præberi. Supplicat abstinentis adolescens. Illi pertinaciter negant, absentibus paterfamilias licere, instat ille, urget. Persistunt illi, & cum dicto ianuam obcludunt. Ira exclusus hæret, quomodo porro hospitem salvet? accipit in manum partem sese videtque fustem de vicinia juvenem prodire, ædesque illas petere. Et accepto quod pòst competit, scribæ erat. Quæ alias, & quotiens, quid dicere quæ celare. Cæterum vix leviter scribæ quiescere, cum nudis progressus appetere, ferro mittitur. Tum ferum ipse adit, quantum inquit, homo hominibus? & istic, quem mollibus arietes exercere pertinacia solet hominibus? Simul & crispulam se admovere, capillitium amplexus, simulacrum? Indigne exclamationes triumphare? Hæc cunctanti, ex ipsa re incidit suspicio, hospitem absens familia nunc scitis, ad imperfecta lecti, vasculum ægri, evocatus; ex his certo nihil non potest,

quin

quis fallaciæ suantur, Eas quo ingenio deprehendat, meditatur. Sed enim dum circumit, & qua parte domum ex parte sequitur; mora impatiens

Nullane, fuit, ait, nostra est foramula labori?

Ipsum & in pastis lumina pandet erit?

Sit mollia nolim, me sidera prima fatigent.

Frigidus, & vigilat cura pia?

22. Hæc cum ita que Nomachus, vesti- gia postica nullum fore, ubi horreum hujus furem laveret, pertinaciter, sese in summam fraudis penetrale demisit, et habitare adversum dolum, quam cunctis se latuit negavit. Occubuerant jam in culmo, ac incubare vesperi Romanum erabat; quando idem capi clamores fervelocum, illæque nullam ejus libet, ut vicinos esse non tenuit excedere. Igitur virtus humani generis vicio, capit eodem oculos transmittere, quo jam aures pertinuerat. Quod volvit, dum hæc alicubi faciatur mora dilata parietem adverdit; per quem margaudo cellam parem felici curiosa ne nihil sperneret, quotias fauces

gulp

gulchatur, ed usque triclinium, insidias oculorum præmoneret. Quacunque aspicit, spectacula gaia pascua occurrunt, ne series ollarum explicari per sociandis possit.

— infossique parentis antro
Lustrat ambelas humus.

(Domus quippe omnis funalibus, atque oculina incendio lucebat, sibi nam illi habebat occultum.) Videt deum, picturam ad terretis pulchrum, lapidem, videt hinc graecos vitæ textus, picturis inscriptos, hinc scenas magnificè ornatas, & in epulorum comitis instructas. Quid multa? invidere hanc scenam omnis inis illecebram, quam erigere malebat, quam quæque pictura ornare, quæ tamen & lucrare, prima vel exercitio fecisset.

Inter tam impetuosam librorum indagi- 850
nem discumbitur, ornatur, bibitur. Vili mancs adversus fortunam fecuri, sutas pelles illecebras, & pocula vitrea spectabant, sed cata.

Hoc dum primus sumo Gallo, quo primus Falerno
Pulsa fitis fugerat, — Vix imo dum
Corpori Phœbeio fervore Lyæus ex

Illa

cùm equitum fremitus, hequarum hinnitus audiretur. Combibones nihil sibi quidem interesse rati, festis strepitibus ac cultis invitare, ad cultum mori abstemii instituor bibere, Incerta pro certis habentes, stituit; negligunt. Pullatur, exsomnunt. Clamor sævissimè tollitur, ut vix auscultare, eosdem atque exhortari, neque opportunè perfici [illegible] sat, hos inscitiæ, & desidiæ [illegible] pulsant, turbant. Denique auditis, Exsurge janitor, dicque frustra [illegible] cali Sonachos, equos ruchet [illegible] tus. Audit, equos citare herum [illegible] Continuò mentis ac linguæ impos, [illegible] convivas ad solatium dicit se duricrum [illegible] stricè, herum esse. Lemchacus illico [illegible] eodem accurrit, eademque explorat oculorum. Redit anxius, & compositus, herum esse, palàm inclamat. Fugatur omnes: suprema infortunia, vocem amittunt, & qui cuique proximè est, fugiunt. Alius alios circumquaque [illegible] aliquem ad [illegible] dapes domi deponere, atque [illegible] culos superabstergere; alii alia properare omnia turbis [illegible] tribusque confundunt. Jam pleraque omnem [illegible] migrassent, nique indictum prebet

rarent; nisi medialium sæculum arcu-
rum omne infelicitas corripuisset, is u-
nus ebus se profundè ingurgitasset, in
lubi exercitio fuga tenuibus ut specil-
lis, quæ super tricliniii limen objec-
tum pro femininis fuerubuerat. Io ea
referendo dum reliqui laborant, nob
ilis effunditur de ingenio quam secun
dis uiribus & largissimo fiducio circum
stantes proximorum inuidiam. Hic mi
rabilis omnium clamor: utique ju-
stitiæ se, nec iudicium potest esse
potest vociferantur.

Sub hæc, & ut sciens se curris, ne- 34.
que ut ingenio quoties & ipsius
ubi rerum rudem intromitteret. Qui
quidem quoties passum facit toties im-
primis adversi spectem pro adver-
sis pretium, quod nam hilarum con-
tum ipso hilarius disturbasset. Sed &
illo deprehenditur, quem locum ca-
mus gueribus. Ne primo timeo, in-
pulit conspectus esse per tenebras fu-
dicit quo pene hostem locutum ab-
tudinis quia eius ante, & ostenim um
mentis dumeris, & alio se ipse ere-
pro more, & reservatur denique forte
horum ingredi tur, qui vultum et petes
nisi sistit, accur verbero in foribus re-

clu dendis

cludendis haec mortem fecerit? Iurgia
lac, ob, inquit, quòd alium familiare
meis obdormiens pecque urbis noctu
quisquam putaret opperiendum. Cui
didivatibus incuria rapper, & pestilentia
dudum omnibus lychnis, cum fascu
rum spurcissima anima, ad tristissimas
perducitur. Occurrit ie quinto gradi
bus, cujus dum insolens videt, dum in
jurios & contagio adibus exitiales, ha
bitus gravem liquatio undique vultum
Dolium sit secum relictum fuisse, ideo
hoc gravolentia domum in tumultu
ficiter ad id locorum magistrum jussos
quid jam in tricliniis limine nassurem
cogitabat. Nam ut ob parvenis hesterna
lachrymas adhuc cum ebrio expostu
venit, Cujus cum illum scisolentus, ac
cassi prompta mendacio respondis
Eum per obscura noctis tenebras pro
perasse, ut illi primus occurreret, timo
rim in urbem incursus, unde in mor
tuum detrumbere, & omnibus ad fu
disset. Quatenus dein, cum igitur à vino
cubovem fuisse ut, illa, quòd, inquit, dul
em omnem puzzillo vino permolliss
& hoc facto modico animum prope fu
gientem retinuisse.

Non

Non sensit verba dari recordanti-
bus; sed fidem constare familiæ mini-
stellatum ingreditur; jubetque
quos
præter cæteros expergefieri, con-
stringique
ibi & comisi suo mœrenti.
Illum ille, non de somno, sed sympo-
sio
fieturus; negat somnigerum, negat se-
rum
esse, ad quem extemporales instrue-
re
queat. Velle se ultrò jurisdi-
quid apparare; ac ne cupiæ quidem
quicquam, ovis & malo ponito. Nam-
que facumpetra adeo, & pallida effusa
specie nebulis, haud perinde posse ire
aliaque fuscitabulo ignes (quos jam ex-
tincta festeris vestigium foret, frigida
animasse aggrediren. Ecce
ait hic,

Cæteroſi spiraut cuncta ſolum,
Proſilit, & ille ſecus, flammaſq; re-
cuntes
Excitat, & ſolitis vocat.

Vellet ad hujusmodi offam, ne Cer-
berum quidem invitari, quem his Medea
precibus lustraſſet; ſed aliud ab ipſo cu-
bile non debuit expectari.

Nihil ſiebat horum omnium, quod 31.
oculos adoleſcentis oculos falleret: is
Cæpam ſubitariam ſtrenue, & multa-
que

lentos calices, & trepidum scribam, & alia suis quaque tribuit exponit obser-vator. Post vero quam omnem causam indicii causam dixit, & coram ibo in-terrogasse horum finis, venit in spe-cum parendo, & ingenia utrorum. Ad haec dolebat hominis repulsa; ita-que stimulis in vindictae agebatur. Pro-hibuerunt de simili spectaculi horre-que omnes consensu, in publicum ad-ad rudem publicum ire. Sores inter-querens patientiam nec pudorem avi-perere. Iudicem audaster clamat, a nobis unico hospitium rogat. Scaf-hic vero qui idem scribus ingenium ob-Nam hominem cognitu, edoctus in-interpretem sibi hospitem, & ju-quicquid cavendum esset, monuisse ob-homo peregrinus rei praetoriae, vide-mox liberalem vultum, & modes-primae indolem intendit. Post ubi-scitatur:

— *Quae causa reduxit Ilio*
Te medio iterum fortis? quo tendis
hospes?

Qui genus? cedis domi?

Ad quae singula respondit ob-
[illegible]

quæ litteris se Græcis ac Latinis doctum, humana insuper jura didicisse, & naturæ arcanaque artis mysteria esse. Sapientiæ disciplinas inuebatur sed alter in diversum trahere, homine eúmque cæpit suspicari, divinum esse. & magicis injuriis naturam excantare, aliáq; posse ostentare. Auxit eam persuasionem, quòd mihi quidam hospes memorabat, quæ in Cimmeriis vidisset. Nam ibi fuisse, quæstorem professus volandi, brevi effecturi, ut aër novis inquilinis habitaretur, viámque hominibus in cælum aperiretur. Etsi nondum est, inquit, cur cuiquam sibi formident: plerique enim interpretes adhuc rudimenta, alas exuunt, non recepturi. Et Magister ipse diem constituerat, quo spectatum veri effectus; accurrerátq; magna hominum multitudine spectatrix. Cum illeria prædicti turri conspicuus, utrique brachio grandes alas implicuit, ac minusculis pedes induit. Tum passis manibus tentare aduolare; seq; in liquido aëre sustinere, populo cæpit ostendere. Enimverò cum artifici turba applaudere, Dædalumq; clamor à fabulâ vindicare; sed alas quem illæsum aër tenuerat, cum hunc inhumanâ terra accepit. Nam

ubi demittere se voluit, temerè ad rupem illisus, cruore miser lumbósq; effœdit. Quod priùs ajebat nunquam nauseasse, sed cum deniq; vertigine perturbatum, tempestate ibi in defectu æquabili. Non terruit unius discipuli exemplum, quin plusculi adhuc pergunt; remq; jejunæ facilè facillimam; Vocabant id jam lùm agio, quemadmodum suas nouales terram depascantur. Ibi enim in tenui illâ plerumque periculum adiri.

277 Hoc genus plura cùm jucosa fabella memoraret; jamque in eo esset, ut dium dominus specimen optaret, ATRACTA fieri; interim Coquus nuncià maligna prabita, & necessi foculo subito; quam cruam putida pendia coronabat.

—*Dimidio conspectus gemmarum*

aut si quid abjectum potuis servile dicta coquere, vix aut in januæ l. ovaserat, cùm obtusis pedum d. in scilla falcem offendit, & prunt. esse de manibus ferculo, prosterna. Nec mora, cunctis undique accurren. arbitrati suum sibi dimensum ob. graviter belluantur. Tum verò

dibere amore, & Cynicam hanc esse exercitationem dicere: At Cocum stomachari, & ira plenum profugere.

Tandem pater inquit familias, nisi aliis nos artibus hodie obsonamus, incenatis est dormiendum. Sed profectò sciunt potentes esse aliquos, qui occulto murmure cælum possint omne deprecare, terrámque de nubibus sudendere. Quin imò, inquit alter, adiecerint fontes durare, montes diluere, & magis identidem lædibriis retutum fallere. Excipit herus; & his promptus utique sit, cænulam subinde modicam excogitare. At tu quidem si talium exercitium gesseris, quid porrò differs? prohibe hanc noctem nobis abstemiosse. Nam videscæteroquin, quàm nullam familiæ studium vigilet? Castigavis improbos eorum adolescens, monuisque saniora velle. Cælum tanti accendi, cui tanto cum periculo liceretur? Cæterùm si epulas concupiscerem, ego, inquit, æquanquam, uti multi, nulla erubescendo, aeque sepulchralibus odarilo, sed sanctioribus disciplinis operam, res tibi tales effectas dabo: dum hac nocte lege tecum transegero, ut ne quies mea intempestivè disturbes; ne-

38.

que justo curiosior, quid agatur, requi-
ras. Sed illiestio auctoratus, spectan-
esse, quàm negotiosus videar, mallis re-
mittit illis, & piscem, aut Ponticum
des, aut neminem certò hominum
nùs linguacem. Simul obmutuit. Ca-
cumstat familia, sgaare exploratoria
arcana sui fecura, quid molistur hos
expectat.

Hîc cœpit advenæ ille cum vo-
nulli rei figuificandæ, sed in stultitiæ
foventis, describit orbem; atque in-
dem jubet servulum (quem unum hæ
peregrè adduxerat) in culinam dece
rere: invecturum inibi gallum gal
nem, à vero etiamnum recentem,
postjanuæ limen excubantem. Ad
insperatò fulminatos se credidere,
alterum alter spruiti, proditionem co
jectarunt. Dumque annuunt inter
sebantque, abit vernula; rerum
minicarum ignarus, tollit semimo
rum, atque ita mensam hilaria in
tat. Herus bonis se avibus pedem
lisse sentiens, in reliquam secum
mœdiam excitatur. Ar exteri plu
spectasse sibi videbantur, quàm vell
creptâque deatibus præda, omnia
angues in prædonem prurie

Rectim pergit historio, jubétq; illicò ad-
ædium primas scalas ire, indéq; in sella-
rium secretum capere. Hinc, quæ-
nam tempori tunicæ, famulis nequicquam
magistribus, inferatur. Mox eidem fa-
milio proceribus, inquit arca quædam est
lignea, illam ex expilato; dapsilésq;
hinc voluptatum, hinc pilcium delicias,
diversi in patriis diripiunt. Nihil obse-
quii omittunt: absque reti, squamige-
ra, aligeræque gentes, in potestatem
veniunt. Vix etiamdum redierat cum
dapse famulus, & altero mox imperio
abiegatur: jubetur, ponè focum, Galli-
cain Numidicam cum tribus liberis, ex
amiculo evolvere. Non segnis jam alter
ad hæc imperia, curvat, scrutatur, redin-
tegrationis, illam verò matrem delicti.
Exhibet errorem adolescens, & quan-
do certus tamen erat, alitem ibi vidisse,
perseveravit familiarem utique furem
evolvere. Igitur cuncti illacrimi, & mina-
tibus oculos circumspicit, utque omnes
contemnatos metu lanii, unius præser-
tim colorio motus, eadem domûs desi-
nit, si quis in eo esculento fraudé por-
rò faceret. Sic eòdem redire janitorem
jubet. Et nempe hic ipse erat, qui sibi
illud dominus apopheretum sepositum

jámque tertius, ne alſi afferre matura-
ret, facinus prodereturr, Numidicam
properantem, è fuga reducit. Ultimum
adhuc reſtabat de profuga hibernæ
gente ſpolium, niſi opimissi cadus,
quem inter ligaorum ſtrucm obſcuſa-
rant; eum illinc peti, & ne Ceres dea
Baccho frigeret, inferri mandavit. At
miniſter ſtrenuè obſecutus, ingentem
amphoram tollit, ſed uneri vires non
ſuffecêre, donec fatigato janitor ſuppe-
tias iit. Quibus ambobus ſub pondere
anhelantibus; non potuit diutiùs pater
familias, quin rupto fœdere exclama-
ret, ſatis jam ſuperque obſonii vel in
pontificale epulum eſſe. Saturatus ali-
quando tot ferculorum prodigiis, de cæ-
tero quieſceret. Et verò alioquin jam
ad mala uſque pervenerat, increpa-
tamen hominem oculis atrocibus ado-
leſcens: & miſſa tu, inquit, liberalitas
huic manû injeciſſes, ibi hæc autem ſa-
ſolùm haberes: ferenda reliqua, & re-
genista; tu nec ota quidem dextra com-
putares; tam ego & multa, & lauta ap-
pareſſem. Nunc ſi famem abſoluere
pulis erat, his patrocinantibus non po-
tes, linguæ interpretantiam ocuſa.
xit, & accubuit, ſervi miniſtrant mul-

pallidi

pallidi: quasque sibi cupediæ condiebant, ludente fortunâ, in alienam ingluviem cedere conspicantur. Ferunt tamen, acutissimum hanc. Nec enim facere aliud promtam erat, nisi funestam habere noctem vellent.

Jugis interim omnes cura coquebat, quid eadem infelice scribâ fieret? quem neque domo emittere fatebatur, neque retinere, quin deprehenderetur. Ipse etiam scriba suam vicem mirè sollicitus, in momenta infortunium expectabat.

— *pavidæque timent formidine pœnæ.*

Verùm & hæc denique rem eventa juverunt.

Fortè paterfamilias jam potulentus, ubi vidit taurum se artificem repellere, olim sibi pridem se periculosâ curiositate attigeri, videndi cacodæmonis; si qui citra noxam videri posset. Negat hoc fas, id legibus conceptum: & rem esse plenam consternationis illic deprehendere terriculamentum; si humano, inquit, schemate an genius tartareus illud, nihil vltra formidabile conspicienti. Orat proin obsecratque ejus potestatem fieri. Contra hæc diu re-

doleſcens nec quicquam tergiverſatus, iniit feſtivi doli fallaciam. Compromittit honeſtis artibus, quæ poſtulentur, efficere. Caveret tamen ne quid præter ea ſollicitaret: Nam id oſtentum, talium ſibi operum extremum fore. Erudit deinde in medium, ſermoneque Romano ampullatur, & ſcribæ poſt lectum latenti, in Polyphemi diverſorium, inquit, incidiſti; ut ut ylſes tibi opus ſit aliquid, cujus ſolertia evadas. Quem quidem habebis, ubi me auleultaveris. Secundum hæc prolixè oſtendit, quid facere eum velit, ut ſalvus ex angustiis eluctetur. Herus interea vecors manducium, Stygio carmine infernum exeuntem hoſtem arbitratur. At ſcriba, Latini ſermonis guarus, & ingenio adoleſcentis hilaratus, ſubinde obtuſum remugit, quæ præterea ſint agenda cognoſcit. Ut denique mimum integrè compoſuerunt, monuit herum hoſpes, jam ſibi præſto eſſet; eruptarum ab intimo cubiculo monſtrum: videret etiam atque etiam ne ſui oblitus, loqui aliquid ſuſciperet, cujus in proximo pœniteret. Ea præſtitus, cœpit barbarico ſtridore hiatervbas aulæum tragicum pandere, & Sphinxium ſcenicam explicare; neque ad-

ipse, quid diceret, scire. Donec tempestivum ratus scriba, aliquamdiu in cubiculo tumultuatur, lectulumque quassat.

Et erepitus Erebi, & Furiæ imitatur Averni,

Scribus deinde impulsis, magno æstu in diuersam erumpit. Tum verò herus ubi aduenit,

Obtutu gelidæ terræ premit; dubium per artus
Horror sit ——

Verùm ille ter in orbem quatérque circumactus, & nescio quid aliud gesticulatus, cum insano fremitu se de cubiculo ejecit: ac eodem deinceps impetu per limen januámque in uicum evasit. Ibi cùm uicini, patremfamilias, ut se eximere calligeris, exclamasse, nullum se, quoad uixerit, Cocodæmonem uidisse, qui huius illi uicino magis genuinus, omnino; tam familis fuisset. Excepit hanc omnes fabulam communis risus. Ego lepidam credidi familiam, in qua fortunæ liceret ità jocari.

UTOPIÆ DIDACI BEMARDINI.

LIBER QVARTVS.

I. *In cam. pis animi causâ. abno. Hanf.*

DUm hæc Philippus, ventum est ad id diei, ubi jam vesperaverat. Monuit igitur, cogitandum de reditu ac de mutitione. Nequaquam, ait Hugo, sed tam serene aëre, hic tecum totam noctem perambulabimus. Nempe ubi nec est, quòd cœnes, neque ubi cubes? inquit Philippus. Non cubandi, sed ambulandi causâ hùc concessimus, ait Hugo, &, quod præcipuum est, fabulandi. Hoc agamus, ioquam ego, sudum est cælum, luna limpida, fabulæ pro cœna erunt. Etiam Hispana nobilitas, cum ob diurnos calores, in lampum & solem prodire molestia est, nocturnâ & aurâ & ambulatione gaudet. Hic Philippus, quândo ita jubetis, ait cœnæ privationem vobis imputate, frigidum prandium mihi: nihil est ad manum, nisi quod de prandio reliquimus, non tamen sine lautiori

Et vino, & sale, & omnibus cathinnis.

Atque heus,

Minister vetuli puer Falerni,
Inger mi calices amariores,
Ut lex Postumia jubet magistra.

Vinum non deest, nihil deest, ait Hegio: vinum nunc est omnia. Hoc enim festivo tempore, magis potare juvat, quàm cœnare. Mihi enim verò, inquiebam ego, satius est, Philippi reliquam fabulam, quàm Falernum haurire. Igitur quod cuiq; raptim in manus veniebat, id aut degulabat, aut exhauriebat. Mox que postea, Philippo medium locum tenente, cœpimus ambulare, Philippus autem inchoatum sermonem sic prosequi.

Eodem tempore audimus pueros B.
nescio illas, magnæ frequentiæ plausum. *Fabulæ*
Infestam insaniam ferri. Jubet illico *superio-*
Lucius considerari, ecquid ij vitulen- *rum conti-*
tum Refert puer, nobilitatem à venatu, *nuatio.*
cum prædâ revenire. Hoc, inquit, est, quod dixeram, fratres. Et sanè oportet eos eodem contendere; rémq; unam omnium sanctissimam videre, quam scio meliturros. Ita opiparè cœnati consurgimus, & cum grandi famulorum legio-

ne, ad STYLITTÆ Circum propera-mus.

3. Larvarum agmen. Commodùm ex ædibus Lucii evaseramus, cùm ad proximam porticum delati, eos, de quibus audieramus, cachinnones conspicimur. Sed, quòd extremum eorum agmen carpere non placebat, cursim per angiportum flectimus atque loco opportunè capto, in frontem & latera, exteróſque Mœnia prædæ jucundiſſimo oculorum certamine pugnamus:

Non mihi ſi linguæ centum ſint, oraque centum,
Ferrea vox, omnes Lamiarum exprendere formas,
Omnia monſtrorum percurrere nomina poſſim.

Præibat cæterorum globus & tympanum heroïcum ſtrepante, reliquam scenam hilarabat. Sparſi per omnia deducti conſpicuos quemque etiam in tenebris facere, & noctem laberabant funalibus exanimare. Ego proïa! Lusios, fallimur, inquam fraret, an priſci moris reliquias videmus? Nam quorſum alioquin iſti? Et audio, ut Thaliſium clamor extremi, ac Poſſeſſoriniſ liberi cum-

ſuos

saltatur? Quid, quòd & choreas multi ducunt.

Et, longè super imminente LUNA,
Colludunt hilares, & erudito
Calcatam quatiunt sonore Terram?

Icit me molli cubito Lucius, me- A.
lius hominis peregrini simplicitatem Eorundē
nisi: &, nempe stultitiam, inquit, non stultitia.
magistram duxerunt isti, quam hæc falsæ lætitiæ choragia dignantur. Nisi tibi videor VTOPIOS hodie demum tenere; quos pridem scio, antequam ita sapuisse, quia Moriæ misereri aliquid deberent. Illos mihi jam ipsos vide; neminem illorum dices, Jovem esse, à cujus cerebro Palladem speres.

Sub hæc Lucius verba, res subeunt, S.
quæ proceritate juvenes ora teguntibus Satyrisci.
larvæ membranulis mentiti; habitum multúmque silvestres, & pecori prælato colore villos induti.

Truncæ manum pinus regit, & vestigia firmat.

Tanas ego mihi videbar, & eorum regibus videre.

Qui cur tenuis imponere Pelio Ossa,

Ut cœlum expugnarent, at nos, inquam, Anni, Astyanactes sumus, quibus & etiam spectare hoc Hectoras metus est. Imò, inquit Annius, formicæ fies, nisi istas Getuliæ belluas juxtim adstabis. Vides' autem hic tu illam barbæ umbram illam Cygni plumam? illam pavi hujusce modi? hanc tot imaginem pompam? mentior, nisi hi omnes plus stultitiæ gerunt, quàm personæ, illi fuêre, iquam, ipsi, quos primo urbi adventu obvios videram; complecteros, & longo tunc intervallo à cæteris relictos. Nunc utique cum aliis redeunt, alteriusve novam ebrietatem quærunt.

Ponè hos, conferti multorum greges succedunt,

— *operti dilecta juventus,*
Rectis rara, plagæ; lato venabula ferro,
Densati, ruunt equites, & ardora agmen vi.

6. Divatorum. Tum præterea unum video præ cæteris sublimem in Elephanto vehi; cui aurea cæsaries in summos utrinq; humeros defluebat; cum exuviæ leonis pectorum effusæ, alterum mihi Herculem figurabant. Sed pòst quàm phæretratum

ille

esse, atque insistra secum vidi prætendere. cœpi laudare fidem Annii mei, & sanctionem quã dederat, recordari.

Aebrius rusticus pro sua sapien.

Aebam ergo cognoscere, cæquam ii prædam secum reportarent; cum, ecce tibi, quatuor Cappadoces extremo agmine consequuntur; qui rebus implexum hominem lubibundi gestantes rusticanum omnino, & à morte proximum; sed quem tamen per densissati reticuli spatia facilè nascerem, illum esse ipsum, cujus temulentiæ testis occurreram. Eam ergo meam prædam esse suspicati, confestim adjunximus,

——cunctique per omnes
Vadimus haud dubium in risum;
medioque tenemus.
Vbis iter; nox atra cavâ circumvolat umbrâ,
Quis furem illius nostis, quisludicra fundo
Explicet?

Iber interior mihi adolescens, quem Lucius, quod inermem videbat, eu. Garrula dolter intuitus &, potes tu, inquit, ut responso sapientiæ hujus facias prudentiorem? nulla ratio. Quam vobis, Diana feram submisit; aut spongiæ, cui

cui macello crudeles hanc Aprugnam devovetis? Repentè ille, ut sciremus poëtam esse, capit versu translatitio rem omnem supra repetere:

Pòs, quàm altos (inquit) ventum in montes, atque invia lustra,
Ecce fera saxi dejecta vertice caprea
Decurrere jugis; aliâ de parte patentes
Transmittunt cursu campos, atque agmina cervi
Pulverulenta fugâ glomerant, montesque relinquunt.

Inde alios de suo versus addidit, perraxitque magnis aures stridoribus ferit: donec eum denique pertæsi, ac pessimis modis ab illo multati, gratiam officio habuimus; rogavimusque, ne molestus esse præteres sibi vellet. Ita longo pede defuncti; nondum intellecto, quid fieret, abiimus, læti, quòd aures nobis aliquas reliquisset.

Sed inde vix passus decem absceſſeramus, cùm alius nobis occurrit juvenis

9. Larvatus barba incendium infert,

——quem plurima circùm
Nubila, & ascitis volabat fibula ma-
nibus;

Pergo

Phœ. oculos vix parva duos data semita. Tadam (lentis,
Hymenæe, flammaq; ferens spiramen odorati mediis aliquâ de millibus unum
Ipsa erat —

Hic talis postquam nos vidit, adversus subiit; prætentámque facem per singulorum ora nosceitabundus duxit. Eam, ut incautior præter ANNIUM lanuginem fulit, mentum flammula corripuit. Quippe illi continuò

—*barba reluxit,*
Nidoremq; ambustæ dedit —

Ille enimvero ANNIUS facti impatiens, abit in improvidum Diogenem, & paulabat barbulæ damnum pugno vindicare. Coërcuit furentem LUCIUS, & *Non venit in mentem* (inquit) *quæso*
Consideris acuit;
qui tantulæ injuriæ gratiam huic Cynico facere non possis? Periimus una omnes, nisi barbitium tuũ impunè tibi suis arrisse. Irâ ille quidem pugnam abstinuit, sed in atrociori vultu perseveravit; donec alter, reducta in frontem ancilla, HERMIUM se confessus, veniam rogare, & incendii temeritatem purgare cœpit.

Tum deinde ANNIUM, méque in-

jectâ

Librum omni libro obteximus.

jectâ manu complexus, quid tandem insaniret Utopii, familiariter aperuit. Nam principem, inquit, juventutis nostræ.

Quem GETULA nigro substabat bijuga dorso.

cepit lubido animi relaxandi. Et quod pleraq; se nobilitas adjunxerat, hic tantus Troiugenarum comitatus, erasse: dèmq; cum ille jam alterum in subuebanis vivariis lusit. Edimverò dum hodie convasamus, atque ludicro Circensionem facimus; Paganum interim hominem à Baccho liberalius habitum videmus; ut qui arentis hepatis æstum liquido meraco temperârat, & à Cereris area, incautius ad Lyæum diverterat. Is subter densam quercum, lecho gyâm somno propior accubabat. Nos certatim alius super alium irruimus; jamque in orbem circumfusi alius pedem, alius capillum, alius aliud in ludo & joco vellicamus, quo feram expergeremus. Sed ut quicquid lacipiebamus, frustra esse, hominémq; minimo minùs moveri videmus, consilium suffecit Dozyo, ab nostri, quò potum Eudymionem ludos egregiè faceremus. Quare iguarum subjuxta ac nostri ablitum, huma tollimus,

& in

& in Principem aulam hoc comitatu prosequimur; regem ibi dialem ex rudico daturi. Vos, si lubentia est, mecum in hac Comitia venite; & vestro item suffragio insaniam coronate. Mentior, an spectandi materiem habebimus, aut ridendi. Nos verò & libenter, inquit Annius; quando municipes, hujus suffragii jus habemus.

Jamque adeò in Palatinis foribus eramus; ingredimur; audaciâ tuti. At Principe Juvenum in aulæ medium recepto, cùm prius quid fieri rustico vellet, monuisset; undiq; omnes

—dictis parere ministri
Certatim accelerant; varioq; strepit ille tumultu
Regia; pars ostro tensas auriq; sonantes
Examinis toras, aliósque inferre tapetas:

pars diutem ornare; pars auri argentiq; pondera nostro ludibrio afferre. Pauci, lectulus, certim, cubile ambitiosa regia vocantur. Tum Faganus denique Colegarum Lapidapilà evolvitur, nondum crapulæ veterno liber; penula illi barbaricâ; interulæ muranæ, de cætera rusticæ sordes & inficetiæ paullatim

Rustici in regem metamorphosis.

latim detrahuntur. Coma omnis ele-
genti nodo supra caput adstringitur;
barba, quam nulla ante eluerat, ostra-
tificio, per tenuissimi glutini visum
ingens appenditur; facies reliqua pere-
grinis solaribus adulteratur. Ita ornatus in primæ fortunæ lectulo collocatur. Juxta hunc auratæ vestes, & quicquid amicitæ Jovem; aut decere Junonem possit, depositur. Jam annuli in digitis, jam armillæ in brachiis, jam cæteræ, quæ admirationem vel affluento facerent, luptáq; infraque, omnibus locis destinatur.

12. Compositis ferme jam fabulis celebratur, & natura, quæ in proscenium ducererur, nisi morum somnus & ebrietas injiceret. Quare nobiles ephebi duo negotium accepere; qui per dispositas januæ rimas viderent, qui dillo subinde fieret; mox q; ut evigilasset, graco data cæteros in rei spectaculum excirent. Ita iis ad cubilia intentis, artificè quædam aura flatica tenuit, quæ tum ab principis dictum existere, illique delicias facere, ac somnum jussisse conciliare.

13. Verùm incidit sibi nescio quid tridui. Illa, ut suavitatis illis repentè se amittere

Ca-

Galba erat inter alios quidam, non ab & *Musas* furdus ille Cantor, nec insuavis, sed *& male* male tamen sonoris, & quod consequi *quadrare*. solet, caligine jam oculis infesta. Huic aliquamdiu Musicos colores scitè temperanti, novissimè non cicadæ, quod Eunomo, sed musæ impudens illusit: quæ sortè summa in pagina residebat. Eam Galba non utique Musam, sed Musicam adhuc lectorem rebatur; ac bene magnam, quæ diutum temporum vices implerent. Accito spiritu ingenti cepit miser Pœana citare, contentâque voce immensum vociferari. Hic absurdissimos modos cùm mirati, constitissent Galbam in medio oculis versantur, nutuq; asellum imitantur. At ille nihil magis remittit, quin potiùs numerosos manus ex præscripto servare se ostendens, digito locum illi cum monstrat. Tum verò terreri Musæ & contactum refugere; Galba autem errorem videns, pallorq; erubescens, exterrefactus simul omnes symphoniæ cachinnum movere. Ita postquam Musas omnis coëgisset, alii quâ cuique visum est, abiere; multis in vinum & pocula ruentibus, multis aleam & fritillos petentibus; nos cum Hermio pauculis floribus in intimos palatii recessus

abdi-

abdimur, ubi instructa honestis cupiditatibus sit, aut vultum nobis fallere aut somnium properare.

14 *Imperfecta imago Herculis.*

Fortè tabulam ibi Protogenis conspexerat Lucius, in qua Herculis labores duodecim visebantur; haud nimis operè adumbrati. Ille, ut est hujus elegantiæ curiosus, artem diu considerabat, utique dixerit, ut unum pictorem vehementer probaret; erat penicillo, inquit, felici unum quid defuit. Hermias admiratus, at ego, neminem, inquit, artificem vidi, qui aliud hic desiderarit. Nisi tu novus hodie Apelles, acutius videas, præsertim ad lucernam. Quippe, inquit Lucius, quando & Sutor, ne crepida dimearis, Apellem? Opperiebatur autem & tertium decimum laborem esse, quo lecto illum abquam Diogenes coegit. Optavit enim aliquam alibi magis Herculem sudasse.

15. *Herculis decimus tertius labor.*

Excipit eum risu Hermias, & ait, inquit, nem vobis lepidè stultam commemorare, nempe ab hoc joco valde alienam. Meæ proximo priori hominem inviso elegantem oppidò atque copiosum; quippe à quo rogatus fuerat, foras emere. Erant in eo cum convivio hominis multa, apparatu satis ut etiam

Martisq; ambigue invitarent. Ibidem sinistrâ juvenem assedi, propè literatum illum, accessum poëtices igearum. Ipse symbolus videretur in eam cœnam condixisse; Meas, inquit, ego partes, dum ad focum haud sanè luculentam accedes, hîc deprome;

— & semipaganus
Ad sacra vatum carmen affer nostrum.

injectâque manu is focum, renidentibus oculis membranas quinquplices educit: mihiq; aventibus hoc Epigramma prius à se factum, palàm legit. Quod vos non ex pueri hujus memoriâ potestis cognoscere. Inde, ut quere inquit, puer, si recitandum est, inquit, oportet, ex Peripatetici præcepto, me priùs Plasmate gutturillare; quo liquidiorem vocalem haurietis. Dictóque citiùs calicem tollit, & omnes, Hermio apprecante, invergit. Tum detersis oris humore sic orsus;

Nata sibi CYNICUS dum lassas tollit in CACHINNO,
Pallet ut diram pauper ante famem;

Alia-

Avida per vacuam circumfert ora
CVLINAM.
Si qua fit ad CYNICAM viva fe-
villa dapem,
Hic gelidos horrere vides sine tecto
Penates,
Nullâque defuncto ligna parata fo-
co.
Auxilium rogas ergo Diosi Emi
HERCULIS illic
Stabat in excelso ligneus Hospi-
tiolo
O bene! bissenis (alit) olim exercita
monstris,
LENS dicimus debet tertius ipsa
labor.
Dixerit olim aprus, olim vicisse Leo-
Nunc etiam Lentis vincere dis-
mens.
Et simul Altidem frigentibus admo-
ollas
subjectóq; pedis Herculis igne ca-
mas
Illa ferum flamma, illa ferum calefa-
& ollas,
Et Cynicas eadem denique fla-
Fabas.
Hunc alterum subdidit.
Iam Nemeus erat sublatus ab Her-
terror;

Et ferus Arcadicâ valle peremptus Aper,
Jam fabulis exhausta suis infamia; & hospes.
A Diomedeis nemo timebat equis.
Nusquam Cacus erat; Nusquam Stymphalides ullæ:
Et Stygiis nusquam Cerberus in foribus
Nullus Lernæ restabat sibilus Hydræ;
Hesperiis nullus tam Draco in excubiis:
Cum sua Diogenes miserando in prandia veto.
Mollire admotas quæverat igne fabas.
Ligna tamen derant: qua dum usq; requirit & usque,
Herculis emeritis lignea signa videt.
Præcipitánsq; foco, nova subdit pabula flammis;
Herculeo tum lentus suppetiante equit.
Omnibus in monstris fudaverit inquis; in isthâ.
Te fudare semel plus ego lente puto.
LERNA quid ALCIDÆ; quid cætera monstra dedistis:
CLARIOR à victis LENTIVS ille fuit.

Hæc hujusmodi carmina, ut ipse fatebatur, nec ad Fabulam, nec ad Fabulæ Poëtarũ

sibi invicem applaudentium paradigma.

bat; ita plerique alii, digeſſa, quæ rem ferrent, ſuſpexêre. Ego ut de meo ſenſu vobis conſtet; exiſtimem, eum tunc adoleſcentem emeritiſſe poniſſe veteris Poëtæ nomen; idque factum fuiſſe nullo nec ævi convitio, nec invidiarum Romacho. Cùm proin omnia in eo carmine laudando eſſemus. Cæque dictator hanc coronidem ſeſe pe patrio adjiceret; Nullum fuiſſe aliud nec ſuavius ſeculum, nec elaboratius illi ſi mouſis illarum, atque illud cultiſſimi Juvenis EPIGRAMMA; impro Jaſſus ingreditur, Julii nepos, vir ho nobili, ac cæteris omnia ſummus; rùm qui apud Grammaticos nihil vel temporis perdidiſſet.

17. *Indoctorum abſurditas, Epigramma ſeculi loco apponere conantium.*

Hunc raſem virum extrema ſtudia verque EPIGRAMMATIS advertit, la eſculenta meliuſcula laudari. que verò ir negligendam gratæ cupeſdinem ducens, apud ſe ipſe ſtatuit ſimul ut ſomnum recuſſiſſet, experiri quid comitis cum eo quod habebat indolem pernoviſſet; inde omnibus miter ſalutatis reque illâ, cujus ego venerat, effectâ, curſus digreditur. mi cœcinudarceſſi è culinâ negotium jubet, atque ad coquere ſe ipſe in

gramma nôcit? rogari. Hic stupere coquus, & ad vocem peregrinam circumspicere, nutúque ipso civem se Romanum negare. At hera irasci, hominem audaci, ac frugis nullius inclamare, qui delicias paullò ante omnibus Apicii laudatas neque sibi instrueret, neque sibi, neque verò ipse nôsset. Diu tamen cruciato aut facies, inquit, his Epigrammatum cupediis somnos, ad quam Tresviri nostri promisêre; aut conditionem renuntiavi. Facile id verò obtinet coquus; dum sciam ejus lautiniæ doctorē, qui mei verbulo rem manifestāsit, jubebo te hac mensa esse; jam Epigramma consulti. Offendis si herus, ubi ejus artis magistrum possit invenire. Coquus dedicisse jam opinatus, summâ luce consurgit, atque ad ædes illas arcifices abit: famulos primùm omnes super heri negotio rogat. Ecquod Epigramma coxisset? Negant ii, quâ singuli, quâ omnes. Adit ipsum laræ pecuniæ familias, atque cupere se, cum honestâ venia cognoscere, unde aliud Epigramma venerit, cui convivæ prodire placuisset: idque à quo coquo? Subsannat alieno scire apparatum? Imò ingerit è Manlio, pervobili juvene,

& elegantiis omnibus apprimè docta.
Coquus rectà ad illum; cui & rei addu-
ostendit: rogat, eâ ne voluptate suum
horum defraudet, sed Epigramma
Tui illius copiam faciat. Maulius, pr
quid inquit, libenter. Et confestim pu
ue; bene verbero! huc calamum mihi,
ue chartam. Adest puer, calamus, char
; inscribitur Epigramma, datur a
que, fertur domino. Ille, quod sibi
horum expectasset, atroci vultu, i
fertam & chartam à se jubet facessa
Adesse despicatui se habeat trifur
set, et pro cibo schedam, pro Epigra
matis scripturam suborner! Respon
dit Coquus, aliud Maulium non di
disse; sed sibi omnem sui Epigra
matis ratiocin artémque comprehendi
disse. Julius, qui Latinus non esset, a
bitratur, modum coquendi Epigra
matis sibi doceri. Igitur, ecquid re
inquit, eámque denuo rogat, ut in
ràm hanc sibi artem explanet? Pu
famulus, ad juvenem postlimini rede
docet, accepisse herum schedulam, &
gratias habere. Insuper petere, ut d
tias eam sibi disciplinam tradat; q
cogitet in proximum cœnam con
Epigramma convivis apponere. Q

si grave Imperatum se esse, duobus ver-
bis in pensum docerit: ac deinde rectà ad
vultum reversum, suam in Epigram-
mate faciendo fortunam experiri. Hic
denique sensit Maulius, quid absurdi
Dulcitia somniaret plané; laure egait,
quem risui in bibendo morderet, lit eu-
rum, sequit, apprimè & here, & fame
Segnificari. Caterùm in hac re, quo
minùs obsequar, video Apollinem, ejus
que Musas intercedere; quibus valentibus
hoc non possunt hæc fercula extra cu-
linam cerebri, nec nisi ad vocum inge-
nii apparari. Addidit, prohiberi se, ut
hæc arcana tam brevi omnia divulge-
ret, quæ ipse ab ultima pueritia ad hoc
ætatis vix tandem sit assecutus. Hæc ut
omnia retulit cequus, ferunt stomacho-
si Julium cum Apolline Musisq; expo-
stulasse, qui, ut rivales haberetur, cæteris
omnibus omnia voluptaria negaficret.
Quid interim appetebat, ut cum eo coni
ceret apud quos idem sub primum ad-
ventum de sua infelicitate querebatur?
si quam optatis bene suos sibi hospites
reperet; si unum illud Epigramma
pro aliorum malevolentiam nanciscì fa-
cilius? Rem deinde, ut erat gesta, perse-
quitur, mirificè omnes delectavit: ut

illorum unus mihi dixerit, vel illud ipsum fuisse falsissimum Epigramma, cui quam Epigramma facere voluisse.

18. *Clamori nocturno, in aulis parcendum.*

Plane cum ea fabula Hermias sed videre mihi tu, inquit Annius, verbis his quis, hoc nimirum agere, ut nos, rum obliti, falcrant tuo parcamus Erm Hermii. Ego Scytha non sum, qui fum pascar. Et dudum ardens barbula, al fuso capit humore vindicari. Inde sub lato in Hoplorum ritum poculo, Bum um, Bene Tu, Bene Vos, inquit, omn nes: hanc ego Bacchi liquoris phi Jam à summo ad imum ambulare jubeo, indidemque potulentam ad me revert re. Sicdixit, & ut ipse omnem

Gurgitis exhausit vitrei bibo fum lucrum.

Tum pueri dedit interpitan,

ut calicem plus vino coloratet mara simul alabis clamare omnes, & in qui sis morem confuso murmure nocte quietare: nisi Dorylas levi sibilo sumpone audientiam fecisset. Nam ut lucris auribus principem esse, & quo amore noctis strepitus excitent, Eum dò rei, si prohiberemus, posse ex

plum memorasti. Respondimus omnes id illum nobis volentibus facturum, ac nox erecti

Tenticulæ omnes, intentique ora tenebant,

cùm ille sic incepit.

Annus agitur ab illo jam anno tertio, quem mutua duorum ingenia secùm ipsa fingeam, sortè enim, 19 Nocturni furis,

Nox erat, & plurimum carpebant & prope fessa soporem

Corpora per terras, silvæque & sæva quierant

Æquora: cùm medio volvuntur sidera lapsu,

Cùm tacet omnis ager;

tum, dum nondum me tenebris: Noctis erat nubilum, & clausis pessulis fores ædium omnes obleratæ: cùm Principem nostrum cura pervigil exercuit. Quippe illustri lunâ, per auræ hujus lucentis densulagtem, ut sæpe mos est, ac nescio quid meditabundum, periculi è vicino sensi: suspectus ille quidem, ac furtivæ molitionis index; is tamen unde accederet, non itidem liquebat. Hic humo, quam cæpi, quæsam vestigia insequor, ut indicium persequerer: Tandem

dem laneo incessu, ad fulmen Cimelia quibus maximè timebat, intendit, ubi erant in loco.

—avara
Pygmalionea, flava, micantia lumina
Vasa, CORINTHIACO nil temperantia metallo
Quicquid ERITHREO quæritur aut Histro; quicquid
Barbarus Assyriis eduxit præda foliis:
Aut Sabulo si quid locuples confudit Iberi
Lympha TAGI: aut quales olim Rosea lapillos
GELLIA, dilectis potuit proponere Nasis
Hos ea ferrato CIMELIA posse SERAGLIO
Anxia servabant, —

Id sed nondum planè pervenerat:

Cum procul arcano subsistere limine cernit
Ignotum juvenem, —

qui clavi adulterinâ in valvas indita, mollium furtim emollebatur. Nec

mare id visum, & furacem utique servum credidit, qui injussus aerarium verrere parârit. Quare testudinem imitatus Princeps, sequiter leoteque se moveret, quo agnoscere peculatorem, eique manum proximus afferre; neq; tam sanguine verendam, quàm rubore posset multare. Verùm id ejus inceptum frustraretur. Nam, ut nusquam, secura est Perfidia, adolescens semper circumspicere, & quovis crepitu consternari. Donec senuit denique insidias, viditque Principem formicino gradu adrepere, fide omnia confestim deserere: jamq; eminus, ut consisteret, appellatus,

—nil tendere veniâ,
Aut celerare fugam in tenebras, & fidere nocti,

Ili raptim ex laqueis abiit & oculis, rebique ad familiarem lectulum contendit. Pro elapsa hominis præda, clausum vocator in limine reperit, ac reseratis foribus, aerarium videt propè modùm exinanitum.

Cerrus igitur furti alieni, sed sui 213
ruinæ incertus, mirabatur, quid aut vellet in Avertuncus, aut abiisset; quàm multo intempestè, & omnibus palatii jam oppressulatis, nulli auctorici quidem

hac muſcula timuit pateret, qui locus
posset irrumpere: nisi & hi forte ſuo
ſpectilioses ulcisci jam essent, qui tuguri
tecta per impluvium revulserant; & ad
rabulis autem clepercat. Postremò ſi
lit, domestica temeritatis facinus fu
ſe, nec irrupisse aliunde Lavernionem,
neque aliquo evasisse; partum intra
initium seculi, intra eandem & vel
guri posse. Porrò quam ejus dupre
dendi rationem iniret, id ferme lat
rabat. At quæstionibus ergo dom
inquit, omnem subjiciam? & ne ſon
impune sit etiam insontes plectam
rum, nec mei sæculi consilium:
placet, dum scelus alienum puto, m
communeret. Famulos potiùs in p
quendam suspendirit fugam excit
Sed aderit inter omnes etiam ille q
quærent omnes, nec ullo illum e
mercò furem offendam, qui ad
corripiendos scortes. Quid ergo
cet sceleris architectum dolo c
Nondum fuerat jam loquendi
ens, neque defuit capax memoria q
rum esse. Quare, sterentibus c
quem vigilare præcipuè compe
bat cogitasse mihi peculatum cre
aut suspicioni opportuna materi

Secundum hæc circumire solum, ut
vicinum omnium lectulos, quàm occul-
tissimè posset, callidus explorator in-
sto. Hic miram ubique securam confu-
sionem, & elegantem somni Rempub.
habuit videre. Nam ad primæ stationis
militem progressus, cùm ejus adhuc li-
mini obstaret, ronchos nocturnos & dei
cæram agnovit, quos ille immanes
trudebat. Sensit hunc ejus puro Re-
gulo præcepem esse, qui ronchis satis,
nec pavoribus, sive horas indicaret, si-
ve modum reliquæ familiæ sternendi
daret. Ità hunc somni tritonem so-
pitæ animæ meatus crimine absol-
vit, alter accubabat supinatâ cervi-
ce quadrupes: cui pili omnes plu-
mantibus pennis horridi, ac ferreum o-
ris pectinem fatigaturi; nares aduncæ
ac follicantes; os æri reciprocando
pavium; quo spiritus reflatus, ità calidus ut Vulcaniam, ità
validus, ut Aquilam subesse crederes.
Talis istiusmodi procellæ crumperen-
tibus denique ex somni indicio, ut ne-
mo dormire jam posse videretur. Quam
non intacto, clam ad cetera castra pro-
cessere. Ibi propter collocatum ho-
stium cadaver gravioris sapellex ni-

stur; Cantharus ad dimidium exhaustus & vini cirneus, quæ in vappam degenerantia. Sacrum cogitasse novendial instaurari; & in vestibulo capulo salem Silicerni cœnam poscit. Erigebat extra lectuli centonem rigidos pedes Eudimion: in quos temerè illatus explorator, grabatum omne suecussit. Mortuum excitare is fragor potuisset; ac pecudem altius sopivit. Hæc ejus ibi fuit, aliud dormienti lædicium expectare. Jam proximum erat, alterum atque alterum cubile, inde aliud ex alio adire; & sicubi suspectæ quem arguendum foret, admota mano, fulcra eum præcordiorum ædemim pulsare. Hic longum mihi sit vegutium singulos ejus quæstionis laudos dicere. Nam fuit subindè, qui vertigine somni circumactus, versus ad pulvinum plantis, cervicem in imâ lectici merulis foit; qui lux noctis somnia prodere, sed alunque umbratilem adorare duraret audiebatur. Alibi mensa erat, lectissimis rebus instructa. Quippe supra per alveolos sparsi & per tessellorum picti lusorio schemate libelli turbæ jacebant; quæ omnia haud gravia vigilantis cubicularii curam loquebantur,

Ejectam tegetem somnolenta jacentis
magis identidem affectabat; sequi-
que cupida amissum reporam colligere.
Demum ea parebant ubique spec-
cula, ut facilè scires, nedum utopiâ esse.
In hoc secretum theatrum cubiculum
nevissimè quoddam stitit omnem Prin-
cipis curiositatem, ibi adolescens unus
quisque imaginem haud labentimò
oculis exhibebat. Sensit continuò
illum fallaci nebulâ oculos sepulsse,
somnumque adulterinis rorchis me-
nuisse, & *incassum vigilanti ferrire*
lecto.

Cæcâ igitur manu simulatam hominis 23.
imitabiatur studere, & ex tumultuantis
pectoris æstu, inquietum animum ag-
greditur scrutari, nec fefellit fugax dex-
teros. Is nempe is erat, qui nocturnâ mo-
litione januam conatus effringere; ac
tecti adhuc faciendæ perturbatus, so-
num adeò nullum capiebat, ut ne fingere
quidem jam posset. Lætus juvenis
scelere Princeps, hoc petrò negotium,
qui lupum utraque aure complexus, fu-
rem à se dimitteret. Neque enim
Clarâ per obversas invabat luna fe-
nestras,

ut habitum oris liceret dignoscere, fa-

ræmque quis esset, scire: neque etiam vim id noctis afferre placebat, ei quem ingenio vaduri mallet. Pro consultissimo habuit, favorem ei litteratum facturos, aut alia vocabrienem dignoscere, qui in posteri diei vadimonium cogeretur. Erat familiatim omnia capillatus; autoreatulis eiusdis plerumque frontem inumbrati. Hunc opinatus aliquem se invenisse, quo fur in lucem vel invitus traheretur; primi fucipitii cinciunum strictim usque secundi; & inhonoratulas capillamentum ultra nihil se reliquisse judicavit, quo regi fortum praetexi posset. Itaque rebus ex sententia gestis abit; & quod reliquum noctis erat, somno permittit, laudicli secutus.

24. At juvenis teneri se intelligens.

Tam nigra furvâ regna Proserpina
Et judicantem vidisse Rhadamanthum,
Sulque, eluriantem Cerberum vidisse
Expectare manu volvit, ecquod hodie negocium in capillis fuerit? hic magnâ clade omnem esse Cæsariem afflictam, atque latere lecticuli cervices passim structa pilorum funera cognovit. Quam terribiles alias

Exhaust, solisque iterum defossus in ore,
Semianimis medio concidit umbra foro.
Pyra resurrexit fundamina pulvere surgit
Et sua de solido membra levavit humo.
Non minùs ingemuit, quàm si vox turba videret,
Flebile carnifices in caput ire meum.

Et nempe hoc mihi stipendium, inquit, numerabitur, quando cruces meis virtutibus ornatus pendebo? Miserum me! Quid optimi parentes? quid amantissimi dicent sodales? quo illos ego vultu? quo illi me crux inter patibulatos videbunt? non videbunt. Pudore prius, quàm laqueo strangulabor. Aut certè ne id necis infamiam publicè trahat, carnificem hic meum deseverans, Quid enim? *Usque adeone mori miserum est? vos o mihi manes*
Este boni! Memet morientem hac umbra videbit.

Et nox cinguli sectile gulam induit, sibique modo informi de ferreo clavículo suspendit, insultasse jam vitæ, ac vicisse for-

fortunæ cachinnos videbatur; cùm repentè, clavus injusto pondere victus, humi cum destituit, viveréque deorum invitum coëgit. Ergóne is fum, cui nec mori hodie, nec vivere cras liceat? Hæc quæ demum infelicitas est, quòd à supplicio mihi se negem? Atqui ego mihi consciscere

Si nequii mœrore diruptis vestibus
Collum,

Nonus pacem alta caligantésque fenestra,

Per quas præceps eam? Faciam hoc morti convicium; ne cras sublimè pendeam de sublimi meo labor. Captóque in hanc tam in præceps desilire: amicos prohibebat; cùm decussum valvarum cardines obstitere: in quas adeò caput effuderat, ut supinus humi applauderetur. Doluit illi orientationis infelix rudimentum; exemítque libidinem, ejus insaniæ porro experiendæ. Cœpit deinde cogitare, quemadmodum pugione jugulum hauriret, perque unum vulnus manu se mitteret. Nec decrat consilio audacia; donec nudato mucrone cutem fortè aperuit: actéque mox habitat: Quid si etiam, vitam, inquit, abjicio, num infamis meum cadaver liberabo?

ut melius hanc tonsi verticis contumeliam celabo mortuus, quàm vivus? Quid igitur agam? nec mori quidē exoreri jam potest, quæ rebus meis advocationem promittat. Judicium aufugere jam non possum; & vadimonium tamen obire, et ad tribunal fori tum, & Minois tribunal, & Aeaci urnas quærere. Nimirum huic restat malo præsidium; ut aut Principis eius supplex ñi, aut Carolici. Quid tamen, miser? Ergóne alterutri? Ergóne ab eodem furti rogabo, aut patibulum exorabo? Prò dedecus meum, Quin inopis hiatu terra me haurire? Quin ruinis ruinā me tegere? Quid iratum cœlum innocentibus fulmen plectere? Dixit hæc impotenti affectu; atque subitò exterrita mente rursus

Concidit, abrupting, immutuit ore loquelis.

Post igitur quàm vana querelarum impetus aliquando detonuit, accepit ingenii spatium; homo exteroqui non hebes, atque ingenio sæpe simili eluctatus. Quid enim, à quo, inquit, artificio petitus fum, eodem eludam? Instituit proinde ingenii delectum habere, omnesque artes suas ad fugas vocare. Venit primò in mentem, motorum can-

cessisti? hominumque conspectu vitro, eorum crimibus adolescendi cedere. Verùm hæc, inquit, fulcitis est manifestaria. Tanquam non soleant cautiònes & medici accurrere, & Solones adesse, & Principes invisere; quibus nullius clam habebo inhonestam circumspectionem. Capillamentum ergò mihi omnia radam, facilimè valeris evasionem vestigium errore confundam; ac hoc quid erit aliud, quàm seipsum novis scriptionibus proscribere? Potiùs impedes me conjiciam & voluntario quærendum exilio fugitivum laem? Sed qui evades amens? Nimirum nonnis nudis obloratis cuniculos ages, quibus in libertatem erepas? Diluculò imò, simul ac Aula pererris, erumpam. Ac tametsi tam securdem esse Principem putas, ut reciudi prius aliquid sinat, quàm succenseat; Cerè autem fulgurem adimulabo. Nequeenim unquam mendicam licebit scribere? aut quis olim peccatum in patibulo fixit? multa & milia peccat insanus. Aliquis parentem vi occisum occidit, & patricidii dafonem insaniam habuit. Materali gulam infanis abscidit; liberes alia insaniam aorsit. Nonnemo penis ha-

ben-

summas subdidit, magnóque laccadio peruiam salutitiques omnes ingestorum scenorū compressos amentia absolvit. Cedet & ego aliquid horum certiùs sperabo, quis damnabit? Placuit hoc proinde juveni consilium; capitque animum ponere diei theatrum componere; quemadmodum mos seminudus solearum platium perambularet; clavaque in humeros elati personam sibi faceret. ad hæc verba emeditatus, quibus ridiculus esset; fallere se posse confidebat. Verùm hanc omnem fabricam una mox cogitatio evertit. Nam, cui haec inquit, stultitiam probabo, nisi me ipso stultiori? Quis insanus scienter reliquæ Cimelium aggrederetur? quis deprehensus tam cautè diffugeret; quis quæsitus demum tam calliclè somnum obiceret? Hæc argumenta testimonium pro amentia non dicunt. Quem igitur imperitus fur aperiet, qui ne latrare quidem jam possit aliquid sapientiæ quærere est necesse, cui stultitia nil patrocinatur.

Quid ergo? An ne hoc expediet, quod jam denique subiit Expediet. Sed consulenda inimicum est audacia mea. Quam confieri id possit. Et vere per- 26.

rele

cem. Aut enim uni mecum omnes in suspicionem criminis vocabit, aut eum cum omnibus etiam memet explicabo facile consestim creditor, in spem veri. Prius pis fallendi. Capto pro consilio arripit idoneum telo meum ac per singulas contubernia fortim circumit, feriisque dexterrimè omnibus,

Nunc, ait, ostendam vos dextrâ, nam ipsa vocat vos

Ilio Iterum.

Et cum dicto,

—Superbum

Rhamnetem aggreditur, qui forti robore altis

Extructus, erat præstabat pulcherrimus omnes,

Deinde, ut quemque opportunum injuriæ sopor fecit, eum clasculò primoribus cincinnis exspoliat, vestisque decipitur supparem sibi reliquit. Tandem tertium, inde tertium, deinde ex ordine alios

Obruit, ut nullum in nullo, sua nimia plebem,

Nullaque Rebesumque pubi, Rhamnesque Tatiusque Abarimque

Ignavos—

Ita postquam omnes sopite cessere fecerit

facit, festulum antelucio repetere, atque largiter de exteris instituit dormire; omnibus animi mœroribus determissis ipse jam dici appetens, quò festivi doli illecebris in lucem proderet.

Anni spatium interim videbatur, dum auroræ crepusculum opperitur, Princeps, Quare ut primùm

—crastina fessuro volucres,
Nimeque dies sensit prasagia lucis,

datur negotium ut priùs regis pateat, quàm omnes palatini unam in diætam consti, coram censore traducantur. Nec enim ambigebat is Censor, quin esset reperturus, quem posset, equo vendito, in patibularios referre. Factum quavis. ex, quod jubebatur. Circumstant illi. ei in orbem lecti juvenum adolescentesque legiones; sibique imperatori præsolantur. Ingreditur Imperator, atque implantibus oculis, sicubi demessi crinis stipules conveniat, intentus; videt ad unum omnes volumen compositos, seu genere debiles esse, seu metu; æqualiter plantatis, furti indicium confudisse. Advertit primùm insperato miraculo, quid fieret considerabat. Sensitque fuisse artibus fatis elusum. Et ipsa etiam familia, uti fertur alius aspexere, ve-

he-

GORGONIAq; timent Sigmata picta comas.
Scorpio quæsitis tam proximus incubet escis;
Et super intactos præterit HYDRA cibos,
Mantitusq; fugit per gemmea fercula PHOEBUS,
Et facit alternam, præcipitatque diem.
Nemo sed auratâ discumbere gestit aulâ;
AVREO enim in tecto FERREUS hospes erat.

Antiqui luxus imitatio.

29. Interpellavit ingeniosum pueri furorem Lucius, jussitque aliis pedibus ornamentum instruere; quo reliqua liberius insaniret. Puer ad omnia promptus, vix expectato imperio, ità perrexit pueriliter:

Negotiosas qui NERONIS in noctes,
Et otiosas ire vultis in luces,
Adite nostras. Qui NERONEM habebamus
Olim Magistrum, nunc redire si possit
Inde, unde posse redire pernegant quamquam, (vultis
Distichulum habebimus. Specimen dat
Iam vos dedisse sapiens & daturi estis.

Nec

Non tulit porrò Dorylas aptissimam pueri dicacitatem, sed epapho ibat obiurgatum licentiam. Quamquam is modico sexu pugnam evitavit; & majori cachinno, omnem eorum dictum scenam apud Ulpicios produxit; usque eò, ut ille nobis risu distenderit, vel invitis.

Inter illusiones & risiones lusus, olim ephebus deorum alter, quos in speculo collocavere divinus; quantus in pugnam exiisse, & mitra quàm ridiculos secum gestus edere. Non olacres saltationes exhibuit, ut turmatim ad Ulpicios Sextilij theatrum accurrerent. Videmus undique omnes cubiculi nostri obsideri; & alios quidem per licentiam alterum simulas suum curiosum ex satiare, alios acrimo voluptatum contemptu, cujusve, quid secum ipse inciperet, auscultare. Equidem in familiam adoptatus, felix mihi videbar, qui oculis etiam meis aliquid participarem. Nam ea proximè requisierant, quibus jam præterexeuntibus irridebam, quàm parum scire possent regij plebeius animus caperet. Et ille quidem eam crepidam priùs fugiebat, quam cohorrescat, sic tumultu à gravi

Rustici se ipsum non agnoscunt in scena.

veterum caligantes oculos: utq; primùm
insperatum cubiculi ostorem sensit, non
jam meratus, sed miraculo ebrius, ob-
stupuit digito indicis glaucomam, si qua re-
liquis hæreret, detergere: ac rursus ad-
cumspicere: Videt eadem omnia re-
sum; videt certum. Territus resilit;
advertitque in lecto se cubare;

— nõng ipse superbis
Fulgebat frontis honos, effulsus eburnis
Etiam hic suam vultibus eadem obnubit
lubricitè manu totam abstrectat: Ta-
Cos, sydone, cortyna prabens fatigat
Tyrio murice conspicuum effectat,
de argentea flumine. Igitur veti
jam secum agi omnia ratus, lect
spondam corripit, seseque adversus
suam timidi mœroribus atrorem. Inter
sapientes sonans suspicit, Artem e
mentis tabulatum respicit, Ubi
Patrimonium despicit:

Illo reperit non optimus opus,
Glaucus ad illo
Deflatur, & navibus refertur
rate
Insidiosus pilotis, Navis illi pi
Claudia homo, filiorum
NOTA Lemnia

Exclamasset dudum, nisi vocem omnem in miraculum absumpsisset. Quocunque se rudis oculus vertit, gallum offendit,

Aureâque trabes, & Marmora undique puſtæ
Et picturatâ luculentia marmora cœnæ.
Aut ebur, aut dignas digitis tenitura gemmas,
Aut aures, utrumque manus.

Hic ille, quid ergo? inquit, ubi me futurum fortunæ locasti? Hercules meæ ô umbræ, quem heri

—*fatuâ vocabam ſub imagine quercûs*

adhuc erectaveram? An forte adhuc simulacrum, quicquid delirus, videre me 30.
credo? At enim certè vigilo, neque me morphei aliquod simulacrum lusit. Iterumque manus ad nebulam oculorum dimovendam admovens, vidit lucentes annulis digitos, & in relucente pulâ gemmam micare, utrumque brachiô armilis vinciri, corpus denique totum nihil veteris fortunæ suæ agnoscere. Eò cœpit cogitare, alium utiq; se factum, nec jam ipsum esse, quando tantæ suam domus humilitatem, & le-

hementer obstrepuit, ignara quis hostis prædam è capillis egisset. Cæpere deinde famuli quidem rei spectaculo, at Princeps furix ingenio delectari; paliique ira in risum ire. Noscere tamen se Gorem gestiebant; promissáq; scelni impunitas est, si se ipse furúmque dolus artifex aperuisset. Licuit invitare, licuit promittere; neminem tamen nec venia, neque munera pellexêre, qui se ipse deferret. Schedam tantummodo repertam póst ajunt, ubi denarrare dolum commento se auctor purgat, quód maluerit nunquam se prodere, quàm prius veniam rogare. Nolle se ingenii laudem id tempóris mercari: Solere magnos artifices parem invidiam habere; antius videri, si latêret, quàm ab sublimi conspicuus, omnium in se oculos converteret. Ad extremum, alter illustris senec alii invidere, nec ille ambire.

28. *Aurea Neronis cœnatio.*

Dum hæc Doryphoro aliisque plurima non insecrè gerit, nos tempore noctisq; oblitis, videmus diem lucernis se appellere, & magnis contionis incrementis per omnem regiam explicari. Ego Lycio meo tum denique domum ituri. Quid hoc est, inquam, an in-

fio dormiunt Uxores tui? Nam noctu, quod video, comessantur. Planè, inquit: & hanc metamorphosin à Nasone nupiâ traximus, cùm aureum ejus cœnationem, cœliq; æmulam domum contemplaremur. De quâ si Tranquillum tenuisti, & mecum tu puerum audi; cui necdum licet aliud, quàm divinè loqui. Simul autumo puerum conjecto, te, cenæ coëgit poëtam esse. Nam is, quod se domina heri sensa advertere consuêrat, sic ludibundus cæpit:

Ebria potantem, quæ vidérat ante Maronem,
Trinacri retulit Vitrea monstra Senis.
Aurea nam volucri decurrit Machina tecto,
Et tortis pulsus circumit orbe dapes.
Sub pede gemmæ volas, lequeáq; trabes.
quæ vocantur,
Assidúq; fugit mobilis aulæ gradus.
Hic nova vitreas transcurrunt sidera mensas,
Hic videt undidos annulus EVRI toros.
Murrhinúq; armatur jam poculo terret

ORION

GOR-

Rulus tegetem. & manus quæreret pa-
pertatem; ita stupidus mero, fusus in
adversa marmoris luce faciem conspi-
catur: ac diu alienam ratus, quod & ha-
bus indidem promissa & adstrictus ver-
eis nodus apparebat; quo certo sym-
bolo insignem se meminerit: tamen ali
neminem adesse alium vidit, cujus ejus
imago esset; quid ei, inquit, & vultus fa
mens mecum amisit? Simul dextra op
greditur verticem servatari. Hic, cum
nibi.

Interea virrhata comæ fluxit arcus nodo
Pergit exinde; sinistra mulcentis, mem
tum (quod glaberum natus, vultumque
fuerat) dextra egere: at ibi

Barba repentinâ fera formidabilis
mentra:

Horror in ore manet, & densa fre
cantia silva

Mapia, barbarici agrâ genetrix mon
feriffet.

Tum ille pallidior huic, jam dem
inquit, calamitas me totum triumph
sti, & nihil mihi de toto me reliqu
fecisti. Quis labor tamen cubitu surg
re? & quando egomet me ignoro, ex
ri? ecquid uxor mea me, ecquid libe
alterei adhuc alibi adsint? Nec di
cum

crationem rusticanam, ac mendicatoriam lacernam exuvias quærere, id est, rudem subaculam, & Veneti coloris sagulum: cum crallæ solocis femoralia: cum solliculis ocreas; tum reliqua deinde ornamenta, quæ prius fuerat. Sed eorum nihil reperit holobaras, & de Gallica vela thoracem, & de Serum vellera tunicas, & de laborantes tibialia: & laborantes caligas, & torquem auream, regio tervicis spolium.

Illæ jam ea ex pectate, quid porrò egerint? Quicquid potuerunt vel ineptissimum, vel fabricatæ insaniæ, vel denique temulentiæ, id omne promiscue factum: legens interim nobis voluptatem, qui illos Roscii gestus spectabat, intelligi omnes quid facere quemque oporteret, si eos poscerent; audimus, tandem clamantem, tanquam Tragœdum, servulum, puto, rarefactum aliquid velle. Ad clamorem illicò evehebi quamplures, quibus id negotium erat, ingredientes, compositis verbis, atque cleganti motuum habitudine. Regem suum laudi plenique celebrarent; nihil minus, quorum omittunt. Alius interim dolorem corpore lusicere, alius socii calamitatem in amicum suscipere, alius

I 3 cru-

72. *Aulicorum ratio ex sublimentium cæremonia.*

crura cibilisque textis induvis ornare, alius Milesias pedibus crepidas aptare. Rursum hic poliubram ac nasturcium de orgeato supponere, ille aquilam de rodoleti cinnamomo affundere: ille lixe lixteum terso, ille pectinem frictis ille speculum visui obijcere.

Murus inter tot obsequia Rusticus, 534
Idcirdem cogitabat, quid sibi eloquentiæ novæ insolentia vellet? Annosa vetera hæc esse, nec nisi cautes unique genere videri, quibus tanta oris gratia spiraret, quique homuncioni sordido tam nobilem vim afferrent. Quanquam jam eorum unus & torquem collo parabat imponere, jam moriendum sibi miser, atque ab auro fuse pendendum tam crepidæ capit eorum & dem obtestari, quæso vos, inquit, mei hospites, quin hoc saltem egitis prius, & ubi me amiserit, monetis? Nam ego, quia morior, & mei, nil curabor. Cæterum quis me hic error egerit, id nisi gor. Et vigilanter quidem à furto me tamper abstinui, quæ res mihi cum laqueo foret. Nunc adhuc dormio, & aliquem per insomnia deperaleram sum, tantisper hanc furcam amplexus, dum expergefiam. Surripe

li prohibéntq; loqui, quæ se digna non fut. Regem enim Principémque suum esse, cui more veteri, operam dimittendam locare, & in cubiculo apparere consuerint. Rutilum ille, le imò Manium paganum esse: & ne crederent, obiecerit parentibus natis, ac clientelæ defuncti, pauperisque agelli dominam. Levare hæc illi, & abiurationem magnis mendaciis obruere, utiq; aut somnium aliquod fuisse, quod regium mentem subiò percuterit: aut curarum magnitudine, animum humani aliquid passum, à seipso paulisper abiisse. Num rogitarem me, quid pridie, & quàm sapiens egissem? Rogauit, quidnam fuerit? Cum tu mihi, inquit, annulum, mille philippeos, atq; hanc torquem aureum, atque illegnam ferlam, atque illi indigenam dedisti? Negat Manilius meminisse. Sed jam video, inquit, quàm insanuerim, qui vobis quidquam horum dederim. Vos profectò, qui sciatis, insanos dicere nil posse, res mihi illas reddite, illi pridie imò sapuisse. Verum demum seriamente loqui, contendere. Neque enim aut insanos aliquid dicere, aut insanos consuesse repetere. Obsecro igitur in regia fortuna Tetia, sobriosque agere

Machaonas opperiretur, qui morbum animi medicarentur.

34. *Medicis se mentientium mendacia.*

Abit illico quæ, ac brevi cum grandi hominum exercitu reverti, quos omnes medicos mentitur. Adeunt soliciti, circumstant venerabundi, ac manus oculo prius adoratas alius capiti applicat, alius thoraci diffusulato pectus examinat; hic lævis brachii arteriam explorare, ille colorem oris judicare, nemo non aliquid agere, dum. Secundum eo, collatis capitibus, consensu pronuntiant; sanguinem immodico corporis æstu fervefactum, easque pituitis turbas concire, et sui oblitos, alios se esse Principes opinatur. Quanquam Cicerones adhuc ea sit insania. Quia rum non fore, si animus sanguine sedebullicns, etiam absurdiora deliramenta facili, remedia ei malo remedium fuerit, vel unum dicam genialiter agere, lætitiis lætitiisque operatur, mentiuntur. Hanc ex pectore conantur ejicere; Rediturum non multo post meretrem, et turbulentum cursu falcium fugitivum. Rustico ad hæc, accito quæ subito, imperant illi alia aliaque celebranda genera disponat, quæ tristitiam excitando. Cæsianæ [illegible]

properatur, curritur: dicto citius omnia confiant. Ecce jam ipsa unguenta: pharmacopolæ strigmata, & aromatarii embammata omnes maturant. Crederes totum Cosmi thesaurum in unius unguenti confumi. Jubent iidem & musicos sonare, sed eam, quæ Orpheum extinguere, Amphionem vincere, & cicutam possit crumpere. Credunt aperte multi, & liquido gutture fatentur, nulla potius, & melico carmine hi versus promere, hi odes condere, hi bathyllico plectere cetratim inceptant. Venit ei ejusmodi contestationem allubescere etiam inscitiæ autibus. Et Rabirium veterem Melibæi Tityrum imitatus, rogat, an semper hoc scierit? Enim vero quotidie, eumque valde cupide solitum delectari. Miratur ille, qui exegerit, quòd non eadem commeminisset? Nimirum hoc, inquit, morbo huic ingenium est, ut

Pristina Lethæi contemnat gurgitis undas.

Nam quid ego memorem, Virbio Hyppolyto meo vicino accidisse? quem uni. Dianæ ne homini nefas corruptius, ut caput sibi obtruncare, quàm oculos effodere? Cirrum quæ mulier, et miserabilis, pœnas omnes rerum.

dium angulos suum ipse caput quærentes. Vidimus ipsi illum per & compita, & fora, & urbem percurrere, à cœlo ignotis sidentem pennas, ut suum sibi caput monstrarent. Ridentibus aliis iisdem quæstionem, sapientiores, qui morbi vim cognoscerent, miserabantur. Et si qui tactu ejus capite, rogabant, si quid ergo id esset, quod manibus contingerent? respondit aliis, solummodo cerebrum, aliis muscarum gurgustiolum esse. Hanc tamen hominis stultitiam admirati sumus, postquam licuit

—*medium perundere venam,*

& sanguine deducto, insaniam exprimere. Vivit hodieque, & Senator, civitatem optimis consiliis tuetur. Atque hunc quidem Bacchus, alium quendam somnus, alium alia causa usque ad stultitiam ridiculam fecit. Hanc nemo quis recusare fabulam dedecus, nec continuò se alios incepit.

Haud multò plus decennium eò, cùm adolescentem vidi probè lite- 96. rum: quem sive studium vehemens, *Insanorū* vis bilis atræ interpellans ludis mu- *musica* sicis, *&* in- perturbarat. Is aliquandiu conva- *temperie* cerebro rauco, aliquando clamos- *cerebri.*

sus

culis mustelas incubare; jam hirundines in aribus, jam scarabæos in auribus nidulari: jam stultiora hic credere, dicereque perseverabat. Negare interim amici magnisque rationibus contendere, fabricari Chimæras illas in cerebri vivario non posse hortari, ut sanam vellet, neque tam immania deliramenta, se ipse occideret. Nihil loquium tamen illic

Talia persæpe memorans, fixúsque manebat.

Suasit prudens medicus violentiam morbi esse, & fallaciâ medicandam, igitur splenium oculis opponit, aures cerâque tutandis farcit, caput totum phrygio munit, jubétque ægram lectulo aliquamdiu tenere. Interim ille quæ volebat, disponit, & mox emigrato undique revulso, hic strata mutat, cunasque facere, hic scarabæorum hirundinumque cadavera ostendit, ut cæcutiens, cupidoque perfundus, alites ingenium refixisse jam videbatur.

At adolescens, postquam Heros 37.
eum animadvertit, qui tot capitis *Alia*
monstra expugnasset, adhuc cum quo *insuper*
ipse de grandiori malo colluctari, cum *cura.*

I 5 In

in ventris umbilico, novæ magnitudinis testas, ollarúmque & urceorum fragmina circumferre: quæ quidem cum miser non posset, quantumvis pararet. Hic iterum cæteris cum risu affluentibus, solus, quem dixi, medicum ferium tueri, & in rem tenorem respondus loquitrece initit. Inde circumvultu ad circumstantes, rem esse, quæ augeri dicerez, asseverat: latere multa utique erustas, de ruptâ veteri aulâ. Nec secundum diutius, quin pestis intestina proscribatur. Quare potionem illam maturare, laticemq; medicatum afferre tum adolescenti Iellam PATRICIANAM jubet suppouere, quam ex stirpis antè exustisque cinerulo impleat. Obtemperatur. Reliqua jam opus est necesse persequi. Certè adolescens ut testacea ibi rudera conspexit, se esse matrem optasse, quæ parum differt, confestim ærumnam ferre deinde mentémque habere meliorem cæpit.

38. *Diluvii metuendis delirium.*

Hoc deinde ipsum, cujus defensio fuit, quòd cuidam, in quartana dormitanti, visa sunt cætera omnes, si aquam peteret, diluvio periturus? Ego quidem se ante passus esset, quam necessaria sacrificet habeant, ni persuasum sibi foret, [illegible]

aliter impediendum, fossa civitatis aquis, per eum impleta. Sic aqua pariter & insania est liberatus.

Quid jam illud, quòd nulli, nec quod quidem, ignorant? Juvenis fuit, qui se ipse mortuum & credebat esse, & dicebat. Illum in laudabilem abjectum, ac mortem inedia persequentem, non nulli pepererunt adducere, non prævidentes, parentes ultimo repulsi abiêrunt, mortuum jam diem hoc alimento vitæ. Notum usque in civitate fabula erat: non nescit novissime vir, medicæ rei peritus, ac probè callens, quantum ea talibus momentum haberent. Is profitetur, attemesse, quâ revivisce mortuus possit: hominémque veroam subitum, ubicum quis heri subinde velit. Accipit negotium serus, seséque in famulis jubet efferri; eodémque ritu, ac mandatum illam eandem, cubiculum comparat, ubi juvenem aere cum stultitia secubuerat. Digressis inde cum mendaci lecto exteris, duo inter se soli congressi; expectántque alterum alter excipere, ruptóque demum silentio mutuos conferre, & antiquior hospes hospitem percontari; ecce eò loci vecturæ alit ille, eò quòd mortuus esset.

19. *Mortuus se esse persuadentis furor.*

Idem de se alter, jam tempora, jam modos, jam dolores ia morte superatos rogant alterni narrantque. Ac illic quidem felicissimum se esse cum hoste mutuabat, in eo consistu vulnus accepisse immedicabile: mox unde eadémque viâ sanguinem animámque fugisse. Tum scitanti servulo, quis corporis parte ad vulnus acceperit: timide oris hiatum ostendit: eandémque statim timidius occlusit, ne quâ, ut ajebat, iterum moreretur.

40. *Mortis simulator hominem & ursos decipit.*

Pergit exinde verecula, & ludus, inquit, hic fuit, præ ut si meum tibi fanus resenscam. In cœtu quippe ferarum persequebar, non fugaces illas, uti cervos aut damulas, qui hus conscientiæ jam pridem & pueri auctoratur: sed generosas ac masculas, ex Ursorum Leonúmque genere. Eâdem ætate comparavi, quem fidissimum credebam, ut alter alterius pericula communia haberemus. Ac constitit aliquamdiu fides. Verum ubi nuper ex improviso ad pluvium Ursarum gregem incidimus, mutatum à fide abduxit, sectoramenti ecliperiodo obductus, altissimam quæ cum conscenderet: máque relictum Ursis immanibus prodiit iret. Hic ego

quid unus facerem, tot hostibus petitus, nisi cum singulis componendum? Cepi à desperatione consilium, ieiunque in mortem decubui, ut parcissimus animæ, vix modicè respirarem. Irruunt interim. Utrùm ac dubij hominem an cadaver reperiant, explorant verberantque. Nec fuit difficile cæteros fallere, ut velut à funere refugerent. Sed callidior quisque omnem animæ motum pertimescit, iamque cutim cultellis, iamque autium lubricos inquietus rimatur, patientiæ meæ parcissimè vicissim. Quapropter, quem & ipse, ut carnem morticinam prodidit, tandem demum recessit. Spectatæ hæc omnia fecurus comes: qui indigena periculo, eâm ad me reperiit vitam gratulaturus, id in cæteris, ut ita fe nolle, ejurabat, cequid ultimus illo prædo retro in auriculam garriuit. Ego, monui, inquam, ne tibi de hinc aliquid crederem, si me deceperum pactione vellem, atque utinam dicto audiens, alterum ejus perfidiam non expertus essem. Nam illo parum habuit semicem prodidisse, ni reperito spectaculo mox etiam perderet. Quod denique sic evenit. In densissimo nemore sub ardentemque cursu diutius fatigati,

cum

cùm, ecce tibi cruentis rictibus ursa
Nequitiæ lenæo, qui absenti carnulos
pueravans. Nec lacerae mihi natum,
nec illi celum, adhuc dissendendam
sed mala indoles nunquam corrigitur.
Dum ego primis in ordinibus repugno,
ille in subsidiis tecum jussus, abjecto
ensabulo fugit atque evadit. Ita novis
simè defectus occumbo, & discerpta
stram bellua famémque explet. Quum
est totum. cùm jam ferias venire co
clusus, usquam me moveo, offibus pe
pè omnibus commiuutis nisi quòd
lendi temporis, carmen subiade c
pono, & tragicam meam mortem
scribo.

41. Exemplo ssani cu uatur insanus.

Mater hæc deorum absurdissimis com
mentis, rideantes compotes familia
res, servulóque vesperam apperan
Resedit alacer è tumba ille, atque ep
lexavidè construxit, effusoque vini lep
sorio liberaliter potus. Tum ad alac
rum conversus, & tuis, inquit, amoeb
quisque ministratum? Negat solere. Ac
qui te, nisi subiade comederis, diu ef
mortuus sequibis. Videsne, ecce de
functum, cibis tamen indigere. Sed
deiade, aliquid de tuo libare, persua
sit, idque iterum, idque tertiò fa
cit.

pòst dormire se velle dixit: pòst surgere aliquantum, & scapulas suas diuturno seu malè habitas queri. Idipsum alter. Nec rursus decumbere, rursus exire, diuerim prodicularj, interim ambulare; idque in consuetudinem usque facere. Talem omnia alter. Jam nihil facturum se ferretur videas, in quo similium non exactiùs haberet: surgit dicaculo, idque mentis sux pertæsum, de cætero se viuere velle. Vix illicò & alter quid multa vab exemplo huius edere, ire, viuere, fugere didicit: absque quo fuisset, fugere mortem brevi dehisset.

Sed & alium quendam intempestiui phronesis laudabrium fecit: cui persuasum erat, nisi sui promontorium et. pedes decem procurrere. Quare si quis primum alium finem tangeret, quo insano oscitabatur, caute accederent, ne imminutum foret alium impudici calerent. Nullus olim aruus fit proceritatis timuit, aut le Scelerato non & Sexti promontorio tam multi cauerit, quam quod illum Nasonem accessit vere. Quod ego tamen quasi ab antiquum est, non commemorem, dec recens audiere.

Nasi per-

Exterus Germanis homo in ultimas

43. Euro-

Grande caput alterum habere persuadent furtum emunct.

Utopios pervenerat, nobilis apprimè, sed auri quàm cerebri ditior. Cum ut candorem corpore perspexit, valentissimi ingenii hominem, cæsit reputare quibus tractum Hermam Alis circumscriberet. Omnia videt immunita, & munitissima, modico strategemate capienda. Constituit igitur, aquam vini acetosi inundatam, pertransire arcem in cubiculum deducit: lectulum ibi, juxtaque amœni ornatus diætam attribuit, ubi nocturnam beatè degeret. Erigebat is adolescens auro; ac torquem præsertim, in plura volumina flexum, conspicuum: suas aliis divitias vendebat. In hoc monile oculos conjicit hospes, non infacetus rerum æstimator. Ut simul ac exiit temulentus adolescens, cæpiam inter gentiles adhuc degens, animum picentes, de cervicalibus emoliri cœpit: at non pecuniæ indigenæ id hospitem advenisse. Quid ergo? rei gerendæ loco. Juvenem quoquid aliud velit, interrogat. Ille, quam bene mane oberrari; nam occidentem eum velle proficisci. Hospes post ea, quæ indigesta solemus, obdormit. Juvenis obdormit. Nocte intempesta exsurgit cunctabundus, & taberna domum ad re-

ad torquem lotosdit, dēq; eo spatio sur-
dum sertigines noctibus puri puri sunt de-
fecit. ceterum torquem probè adeuntem
relinquit. Dic postero ad condi-
dum surgitur, equus ferreitur. Juvenis
vestitur, calceatur. Ad torquem saji-
dum ubi venitur, expectatum eos
obstaculum, quem ille duplicati indu-
ens capiti pridie pecuerat, tunc ego
simplicem induxi. Turbatus, proin-
de conclamat. Hospes consilio di-
dum invenio, accurrit; reperit homi-
em in capite, & torquis sua angustia
ticantem. mox dentes ero similis lon-
gi quam alter, alius exclamat, & mol-
lem capitis mutationem detestatur.
Tumultu credulum exercitor: & roga-
quid esset? simulatio fugere se
mile, quem dicere. Tandem, caput ei
quo in dolio majus intromisse. Exsol-
vitur, utriq; manu capitis sui mo-
tu examinem: mal hospes jam pertur-
bius promptiq; vel majora credere spe-
culum. offendit, mendaci commotus in
credulum fallacis experium. Adversus
illud ubi contemplati se capit, vidit mi-
hi, non caput, sed Capitolium, &
laterum vastitate monstrum. Illacri-
mans ergo, pallio caput saperobuit;
atque

atque hæc ultimum cauſſam ſuſpicor quòd torquem ſuſpicere æquiſſet, mutavit diſcedere, ne per lucem manifeſtus æquo eſſet. Ferunt eum deinde multis diebus publice abſtinuiſſe, nullis argumentis perſuaderi ſibi paſſus ut crederet, de torquis pondere decreſſe poſſe aliquid, quàm ad capitis molem neceſſitate.

44. *Ruſticus perſuaſione ſua regem eſſe credit, & pro eo ſe geſſit.*

Mos præterea alia ſcitu digna commendabat, ut fidem mendacio adderet; & Ruſticus ab iis exemplis ad regii nominis perſonam inducebatur gerendam. Nec ullus eſt profectum. Jam enim regem ſe credere, ſua omnia ſuperare, & pro eo ſe circumſpicere; alios, ut degeneres animos contemnere. Et quicquid deinceps paupertatis reminiſceretur, pro ſomnio habere. Et juvat, ait, extra hoc cubiculum prodire, quòd è curuli loco ſui periculum memoria faciat. Extemplò morigerantur omnes. Concurrere ſalutiat Cæſarem; alium lictorem habere, alium ſuccenſorem, ſi magnæ ambitionis antecambulones eſſe; alii poſtes pompæ appendix fieri. Et ritu pompæ deducitur, barbaro capite conſpicuus. Vbi aurea ſuperant, lapidea ſcitè, argentea inſuſtilia, marmora plaſtra in-

certis asarceæ: Petesat comitantes tur-
bi viridarium; videt fontium fluenta,
piscinarum delicias, hortulorum amœ-
nitates. Et quod unum ante omnia pla-
cuisse suum oblectabat esse, quicquid
alquem esset. Sed oculos hermè fugi-
ebat ea voluptas; Romatho nondum
in regem agnascente. Videt molossuccos,
& pantheris, pometum Hesperium, &
negligis zuberem, unicum, & contem-
ptæ. Cum his Palmam amygdala, Dama-
sci prunæ, fici bellaris, fistidi uuæ vete-
res curatæ, suis pasci, & rapis assueto in-
diari. Jubet tamen hæc hæc afferri; fe-
runtur: sive illa arcerit, arcentur, sive a-
lia curari, curantur.

Ita consumpto in tot spectaculis me- 457
ridie, prandium propinquabat: id pos-
quam cupero se offendit, locis mox o-
mnibus vilique properatur.

Hic labor insere versum exemplum sit vos

Pistoris cæsarum prandium; hoc cum
Luce comitis.
Perdomitum foro Carthago, fere altera
Roma
Signum in auro pateræ. Lasurus et ipse
Oblongis servire dapem.

Quippe

Quippe operum opumque ambitio
in illum omnes congerebat, ut cre
tur egestatem, an
jam ad se posse. Ita ad Jovis mensam
cumbit nemo, circumstante eos pro
rum corona, à quibus omnibus om
nec petitis elegantiis emolitatur. Nec
pellatur, venerantur omnes
Pro imperio autem est. Nullo cujusq
vox audita, nisi regis inter Principa
ticulos excepto. Sola interim mag
cie dapes inferebantur; aurea supell
mensæ augustæ. Orbis, cultor, coc
lum, fictilium, argenti est, aurum omn
lo seculo pardos efferatur. In hi
sellorum prodigiis apponuntur. Cra
rum delicias, reviviscunt Apicio
luccebræ & perdoctus Lucullorum
impensæ, & in plebem ingluviem Vi
tellianæ cenæ lebetur. Nunquam
nostas homo lautitiarum fructus videra
& quicquid ne nominate quidem
paleorum scicbat, id incipit libare.
tus Optimum pantheum vina &
lernum nobilitavit malum, & Cressus
gicis ova immodice suppetebant.
viique nihil capiolarum erat, quod
nam erat. Nec lautiæ festivi ritus
lisque deliciabantur, veteres Cres

...ctatur. Nam ut quidque Rusticus absurdi comminiscebatur, ludibrio falsa jocorum materies subjiciebatur. Et fortè cæteris ingentem solus avidissimè sorbenti, cùm structor, quod usum divorum hujusmodi rem exorsus est subtilis.

Accubabatur in taberna viri nobilis cuidam, quibus prædium juxta nobile oppidum appetebatur. Hi auriga quodam, qui sub meridiem ibi conjuxerat, eòdem in vitam, si legè ...ipsi philippæum pendet, auriga ...animo ne marsupio defectus noctu ...ivet gulosum aciem stipendio ...rum; accumbit. Ubi calere cœpit, patinæ ...pus se fervere cœpit, patinæ ...que ponitur, in quâ trutæ grandes ...que, & circum hor minuscula genus ...rorum et mugilum natabant. Hæc ...nobilium gulæ spectabat, ut ubi ...grandiusculis rem esse vellet, ...em famem minutis fagina...dem ...Id negotium curpori ...ticus astute advertere; ...ores uteri in majusculos ...ingeniose eludere. Prius ...gori pisciculos ingerere, ...dum fingitur, tam lenitus ...

65. *Auriga inter nobiles accumbens in festivitate subtilis.*

tidem admovebat. Quam ubi illum cæteri demum obiervant, suspicari cœpere nihilum, quòd aucupia tam festiva instituerat. Quare scitari, ecquid gestum in sibi velit, instituunt. Ille primò vergiversatur, ex composito mentitum rubórem excusat. Illi tantò pertinaciùs instant, dum victus ait. Bona verba, inquit, dic est cum periculum peregrè amisi, quod ampliùs quidem non habeo, nec si quid est propter. Dii quo nihil adhuc aliud compereri, nisi naufragio periisse. Visum videlicet, non piscículos examinare, quid præterea cognóscant, funiculumque alicubi conspexisse. Cæteris nihil videre potuisse, vires ut eruditum cavillari? ut, qui bus à portu stadiorum longius, etiamsi non insolens, maioris Oceani fluctus explorare non vidiosum fuerit, tacto nummo dimittere sese navi huius diem, & tenuissimi rivulorum vada scrutari? Postremò quid scisse velint, consulendos esse commilitones suos, qui mole, qua eis gradientes, qui omnia maria [illegible] in pluris oculorum theatris [illegible] meiriae. Hinc est, quod circumspicimus cum maiori risu insolentiæ

[illegible]

pellit, quasi. Senserunt hic illi, non
[illegible] Sabinianem lacessisse, quem sibi
[illegible]serant; sed in Thersite Ulyssem de-
[illegible]sse. Igitur quas delicias homi-
[illegible]ulopio negarat, eas ingenio demum
[illegible]cesserunt. Piscibus in hunc ferè mo-
[illegible]dum absumptis, aligera gens turmatim
[illegible]vera lavolabat, lancémque ingestem
[illegible] turundulis effartis implebat: &
[illegible] undique tutèli coronabant. Quos
[illegible] singulos certatim singuli diripi-
[illegible]ntes, exigua jam undatior, auferem, qui
[illegible] remanserat, falsè adoritur; cúm-
[illegible]que eorum sui juris facit: ità suas sin-
[illegible]gillo viculas dicitatos obvenisse scru-
[illegible]tur hanc ferè recens fuerat, cùm alii fu-
[illegible]tim diversa pergunt addere, ut cui-
[illegible]que promptum erat; dum Meoscles
[illegible] tali felicitatis opulentiâ recumbens,
[illegible]que pulvis poculisque velitabatur.
[illegible]quam humilis vester, tantam lau-
[illegible]rum strages fecerat, neque tarlari-
[illegible]lli secebris famem, neq; lectioribus
[illegible]ctum restis erat.

Igitur corpore superfluentibus do- 47.
[illegible]gustus, Rusticum tetigerat, & quæ *Humana*
[illegible]ne fermè consequitur, ebrietas inva- *pompa*
[illegible]. Sic per ea jocularia dies exiit; & *catastro-*
[illegible]rat meatum domo exuit, ac rom *phe.*

eam incidit; rursus sui oblitus, [illegible]
mortuus. Tandem placuit palatinis [illegible]
pugnatam pauperiem novâ mendi[illegible]
tate revocare; & suum Tarquinium [illegible]
in ordinem cogere, rémque ad integ[illegible]
ganum trahere. Confestim ergo corpo[illegible]
illi de cervice, de digitis annuli, de ma[illegible]
nibus armillæ detrahuntur, vestis [illegible]
cultus deripitur. Sed & barba oppa[illegible]
calido rore humectata dilabitur, & [illegible]
mæ turritæ fibula remittitur; & [illegible]
imperio defunctus, esse iterum [illegible]
pit, qui nunquam desierat. Fuit illi [illegible]
inter omnes Imperatores singula[illegible]
quod imperium & accepit temulen[illegible]
& deposuit. Ita omnibus denique [illegible]
ruis eversus, amictum veteri lega[illegible]
cum laceræ cadtomide in idem ca[illegible]
provolvitur, unde fuerat prius ad[illegible]
Ibi alteram temulentiam ut ador[illegible]
regem se surrecturum opinatus, [illegible]
reganum ad pœnitentiam rediisse, & [illegible]
paganum evigilasse. Enimvero [illegible]
tum dixerit amens fecerit ve, si sa[illegible]
singillatim velim

Ante diem clauso componat vesper Olympo.

Duobus verbis fecit, quæ facerent [illegible]
ti, sani viderent. Certè cùm dam[illegible]

revenit biduo amissus, iterat, ut ajunt, uxori, dixit se in Iulis fortunatis fuisse, aut præter Elysii campi viretta ambulasse, ubi super influcta autium ocium[illegible]mque obsequia, ficuerit.

Fulgentes manibus, teneræ gemmas,
Et testudineo jacere lecto,
Et molli latus abdidisse plumâ,
Et gemmâ bibere, & ebura esse;

o mille sexcentis felicitatibus beatum dixi. Cæterùm uxor non nam docilis, ut mariti somnio fidem haberet, eum crebris in popinis pellucida vitrea vidisse, fæpisque hominem complexa, per cubiculum in cubiculum traxit, ubi cerebri insulam ventris jejunio lustraret. Mihi verum atque Annio Lucióque meo non fuit, ut domestici diffidi eventum expectaremur, præsertim, quòd in Caniculæ Ferias incidi, plura alia & videre, & ridere cogitabamus.

UTOPIÆ
DIDACI
BEMARDINI.
LIBER QVINTVS.

1. *Nocturna quies & iniqui ſtenem dederit, seu ſo-mnium natantis,*

Ita Tarvinio, quem dixi, ejecto ſaticóque ad hunc modum in o... nem redacto, plerique, ceu ſtultitiæ ... erat, dilabuntur. Me Lucius, Herm... que Annius, unde pridem abieram ... reducit. Ego, quod dies mihi omnia ... ter ſpectacula exiſſet, ſomni, quàm ... appeterior, noctem avidus invito. ... biculum erat amplum, multóque p... ſtromate decenter prætextum: ... planè excubantibus digaum, neq... ni rhonchis profanandum. In hoc ... ſternebatur, ſuxtà Her... in ... pulvino recumbebat. Precati utr... ne dies properaret, obdormimus. ... egò non dudum obdormieram, cùm ... eſſe imagines, & quas interdiu ſerva... ſeram, eadem ridere me locepe... Ibi & fovea mihi redit, & comites ...

gère, & Rustici venère: denique dum fabulæ diurnæ ceronos coniuo, novam expectè scenam architector: Occeanus ante oculos erat, & æqualium meorum numerus lugens, qui omnes molestante æstu, & in undas prolectante, irruere vidi, & maria ludibundi contemnere. Pars

—nulla falsa cisti decurrere puppi;
Pars audaciores
Liquidas Neptuni nare per undas;

In his mémet ipse videbam, liberum arcta vagari, ac fluctibus insultantem, cum imacum urinatoribus explorare, cum summa æquora remigante manu perlabi. Mirúmq; mihi erat, hunc in me artificem tamdiu latuisse. Igitur dum gloriæ studio provectus longè alios post me relinquo.

Numbre feri cave do gurgite vultus
Immania cete, & vasti nominis balænæ. Quibus eminus aspectis cogitabam, hîc Lycini me historiæ habiturum, an navi in ventre peregrino hospitem fore, si aliquod asylum reperirem. Quæ ubi oculis humentibus oculis, & ecce, haud procul lutuosæ moles, & Acroceraunia, quæ mediis è fluctibus emersa tabulam fovere. Illuc trepidè adnitor,

—medijsque in vastæ naturæ
Tutæ pars stipuli, sirsáq; in rupe quie-
scro.

Iode per arduas cautes elucto atus, in planitiem denique evado: vastam illam, ac belluis frequentatam. Cæterum ibi camporum viretta, & pratorum quora, & nemorum opaca visebantur. Melius ea vigilans Apelles non pinxit, quàm mihi saperis lacertis adumbravit. Quæ omnia dum otiosus perambulo, in lucum feror, quem magna formicarum exercitus jequietabat. Nondum arbor frondet, non flores pratorum, non herbularum calices aperiuquàm Myrmidonum acies fuere. Ipsa humus formicosis collibus cuniculis infracta mille cuniculis perfossa, gentem immodicam educebat. Nec habuit hominem illa me pestilis, sed per totum corpus grassata, morsibus innumeris vexabat. Mirabar ego tam parvam bestiam, tantum mihi negotium facessere. Fortes prælia manu pugnacissimum malè contundo. Et jam eadem legiones misi facerem, cùm novæ identidem copiæ supperias jaciebant, nec unquam desinebant, quando plures necabantur. Crebelles mihi esse cum tigridi ex-

2 *Somnium informitas incedentis.*

vitam, & hostem ab interitu suo tueri so-
lerem. Sed quòd maximè mihi impa-
tientes urebat, tergum, quod frequen-
ter hostis insidiabatur, mihi defendere
vim, nisi dolo non licebat. Quid enim
faceremus eo hoste, qui aversis vulneribus
me insanire? Conversus ad artem,
humi abjectus, incipioque crebro affrica-
re, simulare ludere, ac tandem infestam
illi fidem solvere.

Verùm magno ingenium fletu. Nam
licet foris abiere pedùque confusa
tus, nullum omnem sudore nativo in-
ficerat, viscóq; tenacissimi roris imple-
verat: in quo dum inscius volutor, ter-
gum omne pedésq; mille laqueis occu-
pantur, levi à pice impediti; sic, ut E-
xcussis cultus usquequò me possem mo-
vere, rursum risus & quales in lude-
bant cachinni. At postquam nec pedes
retinere, neque corporis truncum ere-
ctare licuit, vix imò caput erigere, ma-
nibus irritis levare, capio animus mihi
compavescere, vitæque solliciti esse,
neque manibus obniti, misq; humo eve-
here attollere. Sed jam & manus pisci
pertinaciis visci ita tenebantur, ut quic-
quid contingerem, evalescere mecum
videretur. Circumspicio tandem aurium

& ad opem vocandum, exclamare ingredior. Verùm quid fermè in somnis solet.

—Incassum fletus, incassum fusa precesque.

Iterum prolabi alterius pedibus impulsam video, eamque lectulo explicatis fasciis, iterum plumbeo pede, iterum illud laborare.

4. Somnus lapsum revocat.

In hac rerum desperatione, surgentem è sectulo, ac mox alueum accipio rectis ferè. Lapsus iterat, quo dolore excitus, ad cunas cum magna familiâ accurrebat. Hic ego jam semianimis. Cerberum adesse, aut flagitia gilem credens, nesciebam quid potissimum agerem: & si quid recordabar animo; quod olim & alias fecerit, in domo naufragio deprehensus. Tempestas lugeniosior, mortuum flagro; nec longè meatribar. Tum illi prædones cum rebus explorare, & si quid animæ reliquum esset, vibrare; erubui; circùm in cubiculos, donec incauto Syroque alter aliter brachium dextrorsùm distorsit. Tunc dextrâ lævâque singulos vibrans, cum flabella complectar restiq; duobus hæreo, illi se captos credunt, nos

ure: non pugnare: sed cum alulatu ali-
lemos vires ad fugam vertere. Cæteri
omnes, ne una caperentur, cuniculo in
silvas refugere: duo, quos solos vadi-
monio tenebam, properare; mé, qui lasci
vitique de redux luto educare. Sed,
quid ecutram manum absolvere statim
quibam, per aliquot passus lepidam ap-
prehendere raptarunt; humique tractam
usque me iterum monstro vestierunt.

Forte enim plumarum funera sube. 5.
unt, cum earumque volucrum spolia; in Hominem
quibus ego volucrem, miserrimam me- plumari
tamorphosin incido. & plumis undique hominis.
inhorrentibus nostra germana, sic. Te-
ne ego jam ales, ubi eandem volare me
posse vidi, corpori tamen illuviem ab-
stergere ostendo volui. Quare capien-
tes undis lustrare me, ac postliminio
in Oceanum redire. Sed nullis jam as-
quam aquora erant; nec fontes me ul-
li, nec rivi accepere. Manu igitur
superadsiesto plumantia vellera decus-
sum, corpusque infamibus exuviis libe-
ro.

Inter hæc nostris ridicula Hei- 6.
nius altum inclamat, Evigilo; & su- Inquiet
dore perfusus, diu me ipse quæro: de- dormien-
inque in repentis lectica nidulo depre- tis figu-

hendo. Hic, ecce, toralia pedibus subjecta in sarcinam conferant, & pulvinos tegetémque manus inquieta dejecerant, ut omnibus circa perturbatis, ferium fuisse somni velitationem appareret. Hermius nondum gnarus quid ageretur; Quæso te, inquit, satis' tu sanus, qui & noctem facias personatam? Mihi porrò sciscitanti, qui hoc quæreret? Quia est, inquit, cùm somniasti auscultavi: tu modò lectulum videbare utraque manu plaudere; velut ex animum tibi pronus in undas ruere. Ridiegotet, & calente lectulo natantem,

Et ficus varus removentem è pulvere fluctus

idem aliquando gloriosus miles adversum hostem provocabas: & exsertum clamorem quoque, sed exanimem edebas, alibique sexcenta hoc genus insanires: quæ non poruisti, tu quidem, si personatus, Plautè, inquam ego. Multum huic equidem nocti debeo, quæ hoc mihi animum magistra fuit. Deinde omnem, ut erat somniorum, recenseo. Ille stultitiâ somnii delectatus, mihi consimilia referebat. Quæ ubi inter nos diceremus, risum sus-

ti-

vigilem conceptis verbis noctem prædere, tertiámque somni vigilium nuntiare. Nec ubi tantùm noctis reliquum allevatissimos, ad quietem compositi, rursus obdormimus.

At sole exoriente, nos post ea, quæ 74
oportuit Lucina Aoniusque visuat; Nos à Indirium
cognat quemadmodum nox evenisset? quid vir theatri-
ibi repetitis cum risu somniis, tubicen re- rimus;
ipiscà cæpit populi concionem co- dutu,
gere. Mittimus illicò puerum, qui rem
propiùs exploret. Abit, redit, nuntiat
judicium cæpisse esse. Detestabar sævum
judicem, qui nefastis etiam diebus tri-
bunal poneret; inque festâ vini licen-
tiâ sanguinem sitiret. Sed liberavit me
omnis inutilis metu, cùm docuit, rem
quique inimicos esse; quippe quæ ad
Martis potiùs regnum cognoscerentur. Proin' A
quorum esset, una omnes in Jus ambu-
lemus: diémque jam alterum forensibus
negotiis vendicemus. Persuasit is,
ut facilè omnibus liberet. Unus ego,
nescio quid sæpenumerò cristior, meos ite-
rum comites requirebam, qui in sylvâ
super à me diverterant. Suppecto tamen
gressu ibam.

Ita sensim ad eadem, quæ pri- 75
dié, atria regressi, cernimus undique Indirium
theatri-
cum,

à curiositate omnia obsideri. Tum ab in sublimi pegmate Prætor; & fastum impatiente supercilio explicabat. Lamina claudebant singuli judices; hinc loculeij forenses, & rabularum venalia animæ; inde patroni, &, si qui possent mansupio advocationem facere. Malorum & quadruplatorum tribus ingens; cum stilo singuli & palimpsesto; qui ut aliorum gemitus cunctosque ferrent, solliciti aderant, pallebantque toto Decembri vinum non bibisse. Post hos, apparitorum lictorúmque agmina forum coronabant. Plebs reliqua pars circumsistere, pars è fenestris aut tectisque despicere. Nos cubiti umbone viam aperimus, inque intimam concionem vi penetramus. Ibi rem erat longe tristissimam videre: Juvenem habitu incessúque mœstum, & quem ex amicorum sordido, reum facilè sciremus. Atque vultus partim erat pudore victus, partim lacrimis deformatus, ut nulli ejus frum agnoscerentur. Is tali adolescentium cuneo ducebatur. Et jam ubi clatores animadvertere, populúmque submoste summovere; alii silentium poscere, ac si quis vim pararet, lege

ſe reum reliquæ patronum poſtulare. Congemuit, plebes ferali edicto, juvenémque omnis cantu suò gratis reliquit. Qui ut adverſus Prætorem conſtitit tandem ex vinculis dicturus, cœpit à diſertiſſimo actore magnis criminibus accuſari. Caput erat Latrocinii eum vicioiam omnem infeſtam habuiſſe; ac ad hoſpiti quidem ſui perfurum jam fuiſſe, niſi fugâ innocentiam defeciſſet.

9. *Falſa latrocinii accuſatio*

Tale in rei narrationem ingreſſus, Illum ait adoleſcentem tribus nuper ſociis ſtipatum ad ſe venisse, & hoſpitio ſuſceptum, noctis beneficia mox diurno maleficio proſtituſſe. Nam ut ille me, inquit, hominem eſſe antiqui moris, neque fallacis ſeptum advertit, opportunum credidit, quem ſuæ perfidiæ argumentum haberet. Ac fortè ex ſervulo male cauto compererat, iter mihi ad vicinum oppidum eſſe; quò me oporteret grandem pecuniam perferre, quam à quibuſdam argentariis occuparem. Simul didicit profectionis horam, didicit viam, & ſi quid aliud erat inſidiatori, ſciendâ. Iidem omnes ingenio uti, alterque alterum in ſceleris meditationem hortari. Convenit ſummâ luce ad inſidias curre-

cere, vimque armatis latronibus fa-
dere. Ità eiiuculum domo se urbéque
ejicient. Mihi nox ea nullis fuit suspi-
tionibus ducta. Primo diluculo equum
jubeo sterni Asturconem, quem unum
celerrimum sciebam. Injecto dein' ea-
pondere proficiscor. Et quamuis ea-
dem inter & lucem ambiguus essem, ni-
hil occurrebat formidinis. Sed ubi mi-
ab urbe lapidem aberam, eminus co-
pit ab adverso tolle hominis quapiam
larva existere, humeróque tenus videri,
mox iterum condi, atque iterum eadem
prospicere. Mihi ne sic quidem suspe-
ctus esse. Quippe etiosus sibi viator ea-
sedisse, & suos utique comites expecta-
re credebatur. Interim propius ac-
desti, plura se iisdem ora, neque ea
planè ignota ostendunt. Neutpe hospi-
tes meos esse satis patebat. Sed quo-
nam pacto illuc pervenissent. Id vehe-
mirabar. Et quid si, inquiebam, ali-
illos auri excivit, prædæque spes hasi-
las addidit, quibus me proverterent?
Aut latrones fortassis habebo, quos hi-
spites receperam?

10. Locus la-

Dicebam hæc: simul loci solitu-
& silentiæ infamia subibant, quam re-
centi flagitio locus contraxerat, sic

dus

sanctas inibi cædes super, ac nullis *trocinia*
auctoribus factas recordabar. Aliqui *insolita.*
simul eò delati fuêre, nusquam inde,
quod scirem, in hunc diem conspiciun-
tur. Aliquorum reperta quidem vesti-
gia; sed explorato rem in ultima flu-
minis ripa defecerunt; ut appareret
eorum inde in cælum iisse. Alibi vestium
obsitus centones, velut in spoliario
monstrari; alibi cruorem amphithea-
tralis arenæ videri asseverabatur. Ipsémet
ego serum informe videram, quod ce-
nobii tabo aspersum, Caci mihi spelun-
cam referebat. Juxta elisos ubique dra-
conum cassióq; molores intuitus, quid
nisi Cadmeam segetem, ac mox hasta-
tam messem formidarem? Tum egó-
met mecum, Flaminiam fortè Latinam-
ve viam quæsisti, ubi fueri tuo tumu-
lum haberes? Certè jam vespillones
evolavisti. Ibi domum cohorrui; ac ve-
lut meam, nullum mei juvendi consilii
inveni. Nam ultrà progredi, quid a-
liud erat, quàm ultrò ad Libitinam pro-
pere, jugulúmq; ferro præbere? At
intro etiam cedere, cùm intra cæli conje-
ctum veneris, præter quàm quòd ad de-
fendendum ferum erat, fugam manife-
stè præderet, animósque latroni meus
metus

metus augeret. Quod autem erat maximum, ne subsistere quidem tum jam licebat, aut opem à morte sperare.

II. Fuga.

His igitur periculis circumvectus, uberrimo sudore diffluebam; nec ullo plus exigua pestis ab interitu distabam, cum mihi locorum facies insolium suppeditavit. Nam latronum insidias forte monstravus obscenderat; et dexteram mihi semita visebatur, quae cum à propinquum; media interstitia vix singulis curribus pervia. Et ubi rum hac illi me transiturum arbitrati postquam nihil motuere viderunt, speculâ monstris decessere; jam pra venientis securi, id ego conspicatus dum arbitris careo, subditis equo calcaribus, de via in tilvulam devertos perque avia invias, mortem effugere laboro. Fefellit aliquamdiu fugaros; donec equi fugientis sonu perturbati, in speculam retulerunt, la viso quid fieret, fugam suo omnes minc persequuntur. Decem omnes fuêre, magnis viribus latrones, quorum ego pone sequentium clamores ut magis magisque sensi crebescere, jam virgultis arbustisque vias impedirl

dissem, receptóque auro, quâ licuit cursu, properanter tamen illis & vastâ diversis partibus, pertinescit in me ruunt. Ergo cursu mercúq; fructu novissimè succumbo: & dum latibula mihi circumspicio, ecquem alicubi querendum invenio, nullis jam frondibus protectum, sed solum cavóq; stipite nixum. Hiemps in summo truncus; idque indicium dabat certum proximæ. Illuc ægrè eodem enixus, in arboris cavernam desedi, & lassus stylo, tiarum mearum hostium consedi.

Verùm brevis ea fuit securitas. Ut enim in subitos loci fœtor meos adverit, ex- 12. Lucubra.
silibus pertrectare, quidnam insistam. Cedebant enim fundamento sentes, ut putre subesse spinum videbatur. Quam procul de oculis manúq; explorat (miserum me) perfossi hominis cadaver reperio, per cujus cruentem faciem sordes vermium ambulabant. Eum quidem ita merum pallidum, nihil credere aliquem esse, æque ut ipse cadaver sicum. Quare dum mente fusosti hospitii hostium: indidem erumpere, neq; in illis pusillis meam carnificem expectare. Talia meditantem alius iterum mentis abstersit. Nondum enim dimidium

dius emersera̅, cùm hi mei prædo̅
apparuêre. Quorum aspectu iterum je-
golatus in tumulum eundem præcip
relabor, neque de fugâ jam ulla cogita
seu arboris spurcissimæ specimen, quæ
paullò ante sorduerat, præ quovis pa
nio mihi stramentum & amœnum, lo
rim illi occurrunt, & velut ad condi
veniscat, propter arborem omnes sub
fugæ. Tum eorum unus, Consilium
bit, inquit, & cursu respiremus. Nam
de fugitivo quidem cur porrò erec
mur, non video. Intra hanc arborem s
tum palustre tenditur, fluvique omn
uligine impeditur, ut usquam fugæ
locus. Cessibus jam teverit fera. Si
hac vitiosâ se alicubi defendit, dum
quæsita ad macellum protrahitur.
aliis locollicuit cespitem objecit, ip
fatali se arbori applicat, incipicque
quædam facinora prædicare.

13. *Turum infelicitate.* Biennium, inquit, in hac vestra leg
ne milito, magnis quotidie periculis je
ctatus; quorum omnium ego vel soc
vos habeo, vel testes. Ubi autem sep
per ex is hâc queren defici, & quæ
tum lictorum minus vigil, aspectu
mea propriùs Orcũ abiit, atque abhi
Sexennium, cùm alterius arbore sus

lic doctor, temerè mihi discrimen ingens conflavi. Titius erat in urbe, homo, si quem alium novistis, locuples, & apprimè copiosus, qui unus flagellare populi annonâ posset, rursúsq; eandem, si placuisset, lætare. Nam præterquàm quod altissimè arabat ipse, alienis etiam agris immineret, frumenta per agros coëmere, atque undique solebat convehere. Inde nulla illi neque horrea satis ampla esse, neque marsupia eandem satis capere. Eum nos hominem sumpsetamus depeculeti. Sed quibus id rationibus consequeremur, diu nihil subibat; sæpè vis irrita, sæpè insidiæ fruſtra fuêre, ac plerumque nobis adversæ. In hujusmodi casum aliquando Sturnus ascendisset, ut, cùm tegulas removisset, intrò aperire, prædámque congestam ad nos posset devolvere. Nec nihil egit. Magis enim sarcinis pectus, dum eas tecto deijcit, subeuntis socium oppressit, pedésque male nimiâ cliâi. Nobis in ea strage exclamantibus, familia excitata, in fures se armat. Nos fugâ dilapsi, prædam omnem, Sturnúmque in summis ædibus operantem deserimus, illo ad desperationem versus, cùm recessum non haberet, nec ut Catoni

cen

cem effugeret, à tigno se ipse arctè stri-
ctúmque adstricto jugulo discluſit. Nec
jacturâ duorum comitum affecti, alios
tamen ex alio mochicamur.

14. *Bos præ furiam. fert.*

Eadem nocte in Titii ſuburbanum progreſſi, ut ſocios vindicaremus, ſecreto effringimus, bovémque egregium ſubulo avertimus. Atque ubi dum alteri prædam per cornua trahimus, ego denique infelix abactor ſuccedo. Quis poſtea id negotium, labori campeſtri dum quæro, exuo cingulum, de quo pera pendebat triginta Philippeum, bovi ſojicio: bucculúmque pecori à tergo veluti per teſtimonium do, quia nullo negotio faciebam, ſocii vehementer laudare, meq; unum eſſe dicere, qui eos haberem, cæteris meorum omnem de fuiſſe. Mihi de re nihili criſtæ ſurgebant: cùm interim venitur ad fluvium, quem tranſvectis limite ruſtici duxere umbréq; recenter undique impleverat. Illam audacter equidem tranſicio; ſed pedeſequum bovem haud aliud factorum. Sed ille reſtitare, & contumacitate imperium abnuere; unàq; mihi & cingulum, & peram, & omnia violenter extorquere. Mox deinde velut mansuefactus, in ſuo curſu ad herilis fabulas

mentiere. Ergo etsi non prædâ solum, sed pecuniâ quoque privatum me, doluisse sequi tamen fugitivum omissum, nequam rebus, ab aut collo revulsissem, mêmet illigarem. Mane illicus, ut heri redire cum argento vidit, sæpe in eadem illum pæna exire jussit. Igitur dum nos diu nec quicquam in Titium exercemur, & ille nostras iocis & felicibus eventis toties discussit, parvissimè placuit hujusmodi commenta velinari.

Ædes amplas in urbis recessu con- 15.
ducimus; & quid ibi agere quemque de- *Prædones Titiū*
beat, monemur. Ego simul rei gerendæ *capiunt.*
negotium accepi, rejectis pallioli sordi-
bus, quæque optimas potui, præstas induor;
& cui pars jam labente jubeo nove confi-
denti socium pro famulo ire, meis-
que imperiis assistere. Ita cæteris quoque in
fictione relictis, ad Titium accedo,
ibi me meguam frumenti numerum in
amplissimis horreis habere; cujus ve-
ndi, si vellet, copiam me facturum.
Executor nomen & locū unde adveze-
rem. Ille ubi abnuere conditionem;
verum id diei, imminente jam crepus-
culo iturum se negare, & mane potius
venturum dicere. Respondeo, cum luce
me

nec profiſtum, ſua cuique commo-
ere. Cæterùm illi moleſtam eſſe ad-
lo ſalius ſuis rep. quibuscum ante
ſpectum conſigere poſſim. Illi ea vi
hominem, ut permitteret, iturum,
sito dein ſolo, validiſſimo ſervo
jubet eum cum illo comitari. Ego Ca-
berum maluiſſem, quàm ſervulum ſu-
gi. Nam ut præſente nec ſeri ſtrue
erotegi poterant. Ac eandem ſecu-
re, ea res plerisſimè ſuſpicionis
ceptus ego, ſic ubi diffugerem cog
bam. Interim illi in via ſermo
de frumento, mihi de mendacio
medio omnes ut reply mox liber
imperii. Denique, ut longè
ſolem hunc in modum
ſuum domiſtb modi
ſui, &c. miſeri. Titio, iuxta
meli clavem ejo, tumor
aliquiſſe, ubi colloquium
ſtiana Titius nomine
ſolem, jubeo
ſe eum requirere. Stetibam ego
paratum.

16. Hic progreſſus, atque
pidas vocamus, ſegreſſi, poſtquam
ſtamen ſeſtertium ardeat alterius
proferebatur, denique domus
publicum ſubiimus. Ibi cum

de infelix quotiens excubabat? qui
mentem confilium adorti Titium, prius
quam posset exclamare, e lectulo discessum
uersi furculo, quem habebat ei lan-
ceam: cum ecce familiam admirantem in
cubiculum cucurrisse, ac postquam
per postes tenebras, inde in re-
motum hospitium transportari, ubi
militem mediari sensere. Phrygio suo
pallidiorem. Illic Titius in hypo-
gaeum nisi cum obstrictum, biduumque
mansisse, ac ignarum sui deiectum, ut in-
cassum spiritus aegrè ereptus mentis.
Deos emissarii eosdem in foro, inqui-
rebant, ut ex circulis ad nos
dilapsi equidem fuerunt. Re-
pertum secum Titium, in
qualicunque varietate semel hom
de medio eruptum puteri, modò in
quorumdam gradibus sedi. Fame
confectum, frustra suspitionibus
similem, in lectulum, quo dum ades
pessimè cubitasset, ab eliminato, ut
ante, ubi reperit, abisse. Sup
illud percussi. Postremò per mi
quam paulum indici deserui.

Haec non omnia nihilo magis iuriti
atque ea ita, quid equidem
ego, quid ipsi, quis
ea.

17.

nemiam ; nostro colligio forcipi
dicium fecerat, promtâque in fu
expectaret. Igitur ubi pòst dictu
eas commisistimus ; quas TIT
nulo flagitamus, & ut ipsemet infc
miseis injuriisque cogimus. Eas vestr
mo cuidam nostræ cohortis tradam
cumque, quid fieri velimus, ad
man. Novi dissuli STRATONEM (hoc
verbo nomen) sed litteris accep
rectè ad fraudem accingitur. Atqu
urbem omnem aliquoties perm
vit ; neque custodiis defessus ad
TIT strata, litteras negligenter pr
milium limine abjicit ; indèque
visus, citiùs revehit. Cognitis
hoc est pòst litteras, vultumque
& quod contagi vitare inscripti
rum perferuntur. Ille gestiens co
cos. Aperuit, legunt ; plenas l
& querelis. Cognoscitur Tit
crudelium pœnitate ellyi ab
habuit, ac contrà eos vocandos
tuos. Philippus vult liberorum
si perendiè suburbana in Alba
lacrymis duobus perfecerunt. Si
res ibi comperirent ; vel etiam
mos pessimis exemplis incitar
Addita preces, quæ illi capta

[illegible] solet. Obiicitur comploratio
[illegible]rum. Et nunc quidem pecuniis,
quibus redimeretur, expediendas censeo;
ipsum liberi; idem alii velle, ali-
quos vel duplices offerre. Sed unius
hominis auctoritas metuebat consilium
[illegible]; unde aliquis spes callidissimus
[illegible] fluxit.

Non mihi tam ferreum est pectus, ju- 16.
dices, quin [illegible] quoque sanguine commo-
veatur: atque autem ego pro amico
aliquem habendum? sed ab hoste res est
[illegible], autem petebat, nec amicum
[illegible], ea mihi stultitia videtur. Au-
tem obscurum est, quid fuerit hi se-
[illegible] prudenti? Milite Philippico jam
[illegible] periculum? ut cum sumeret ve-
[illegible], attento is vitaculis Titio, alios
[illegible] mitto, atque iterum aliter alibi
[illegible] imprudenter emulgeant? donec aut
[illegible] facilius, aut petitus, fu-
[illegible] pollicitus dulcius? & Titius nec
[illegible] nihilominus ab insectis dolus ju-
[illegible]. Igitur alii vili nobis ad liber-
[illegible] est eundum, Ketipiendus fuit pe-
[illegible] Titius; & prudenter ipse gratis
[illegible] pecuniam adjuvandi. Speravit me-
[illegible] hac consolatione mitigari se Ti-
[illegible] nunquam videretis redimere suos

nolite, cras eum recepturi, si hodie eum
excipietis. Propetata plerumque res
irrita, & lacrimis corriguntur, quæ ci-
sione debebant. Plagite litteras forsi-
tò negligetas: silentium pejus ipso,
quàm Titium cruciabit. Ermibi ma-
dite, non adeò se ipsi contemnent, quin
si hoc simulatis, iteratò scribant, aliæ-
que litteras emendati. Huic jam ita
dant. Tunc enim verò dandam operam
censeo, ut deprehendi etiam tabellas
ilius modi queat, videlique quò se con-
ferat, & quibus vestigiis ad Titium di-
vertat. Cætera facilia seipsa
solvent.

Laudato hominis consilio, sua-
illi rem omnes permittunt. Qui
disponere excubias, rotamque vigilum
in convivia oculis servare aggressus
hil omisit, quò ad indicium pervenir
Nos autem ignari, quæ fabæ nobis
detexerint, (nam hæc ipsa longè pòs
resciti) pecuniâ nequicquam expen
iterum coimus, & de integro deli
ramus. Mihi, fateor, aliquid (si
bat: sed alibi tamen irridearibus, ho
scio quid in fortunam rejicientibus
sidit, quod fermè solet, ut vinctus
jor melioretur. His Senatus consulto

& alteras litteras in priorem scarontiã
scribimus, scriptasq; eodem ablegamus.
Ii Stasimus noster, veterique instituto
obambulans, epistolam, quam occultis-
simè potuit deponit: inde, velut re bene
gesta, secum ad nos revertit. At non fe-
fellit oculos, in tot speculis vigilantes,
Nam unus alterque è vestigio secuti,
quo se recipisset Stasimus, observa-
runt: ac facto cognito, quò isset, disces-
sum, reque ad cæteros relata, brevi ma-
gnum armatorum manum adduxerunt. Hi
perpetuo stationi domum omnem cin-
gunt, & vertente adhuc Stasimo, in nos
improviso irruere. Qui intima strictis
ferrorumibus pervagati, ultimò in Ti-
gurgustulum penetrevêre.

Hic ego prodirem esse nos, et si vim
afferremus, etiam perditos intelligens, 2m
fugivnem, quem unum mihi securitas
reliquerat, strinxi, atrèque

Irruisse aliquis nostris ex ædibus
alter,

Stasime, simul, (eheu!) telum in Sta-
simi pectore amens defigo; innocentis
sanguis, sed in eo tumultu suspectum mi-
hi manus fecerat; tanquam is, promit
vindicandi, proditionem fabricasset. Le-
vatum illo, & socii manu confossum mise-

sibili aspectu se vindicare vi- Inde se
primum civium impressionem, per gla-
diorum aciem erumpere contendit. Il-
impunè id mihi fuisse fuit dium ea
quisque verum furore viam aperio
eundum tempore exitum, semuncq; pu-
dium saucius, ægrè per ultimos ca-
ciebor, si vinctum adhuc Titium
miliam circum insederant conspi-
Titium suum liberare festinant;
rerovad unum omnes comprehensi
furcam tridùo post sublimem egere.

21. *Alia gradim sumerat.*

Dixerat: hinc ille latro, & his ar-
re. At soleat certatim omnes in
dere, subsque deinceps virtutes re-
re. Ultimum aerumnosum etiam
quem secutamur, videlicet, qui
visus, ut aetate reliquis inferior
ni scelere omnes superasse. V
id ego jam vos prosequor; cog
met perculsi reliquas doceri.

Cùm horum gregi in his suis ar-
bus revoganscendi cæpissent,
scelum videbatur, qui hactenus
barore cædebam. Ac protinus
scelis correrem meum hiripiu
bus solemus asylum fuisse. Tum
ni ve scyphis frigidior, ita
ut quasi quercea febri jactatur,

22. *In arbore abscidit pervium.*

qui quærenti succurrerem, Qui morus
explosem me præcipitem fecisset. Nam
illiquid se justus commoveret, admira-
ri circumstantes, arrectis arborem ex-
pectant. Omnium aliquis cequid stupe-
ras hic, inquit? mirum cadaver, quod
super hac abstinentissima, revixit; id est, in
quarti capulo germinare cæpit. Inde
subito hæc arbor exumulatur. Non ab-
surda, inquit alius, conjector es. Hic e-
nim ipse furor, quem late funditur?
Quisquis præterit viator, de hac mente
conquirit. Quid hoc agimus, at-
que, ut grave lenuia sepelimur cadaver
facto humo superobruimus? Simul
dixit, utraque manu arenam superad-
jicit, magnorum cum pulvere respergit. Sic ego Vestalis virgo inficiâ
mea jam cumulabar: cum alia causa
diversum direxit, admittere capta jus-
sum magis consulendum; quid Tha-
lia probaret, ut arborem censuit una
cum lugente cadaver deorandum, ita
in hoc sententiam. Extemplo discur-
sum fuit; & ludi alium sarmenta le-
gunt; aliqua tali fronde cadem; com-
mercium aliquem componere, & ad
rogum exequiarum cogum circumdare,
Nequa alia res funus jam meum mora-

batur, quàm quòd flamma adhuc decre-
quæ subderetur. Hic ego paullò ani-
gelidus, ad flamm[illegible] nomen sudare in-
cepi, & quasi in Laconica cella æstuare.
Postmodò tamen desperatus,

Ecquæ (inquam) *stultitia est, nolle*
vivere mori?

Quia ultrò me audax prodo, & tam-
si non mortem, certè meum evado? Ut
enim jugulabor, si prodiero? imo, si
cuero, videbor. Jamque adeò vocem
quæritabam, uti dicerem:

Meme adsum, qui feci.

cùm iterum hæc mecum agitantem alia
res avertit.

Quippe strepitus è propinquo, &
sonus ambulantium audiebatur: ad quo
illi conversi, duos è suis videat, examine
corpus bajulantes. Conclamant, vel e
mines, méque retractum è fuga vo
rantur. Gratulabar ego mihi, qui
cidaniam illis hostiam obtrusissem,
cum utique amicum hominem, ego
bam, qui se pro ignoto in molosso
bardos profectò & bilingues esse
nes, quibus aliena species pro mea
fisset. Nisi tamen, inquam, is ego
sum, & cùm ibi occiderer, non sen
bam. Quid jam? Nonne & hæc illa

Ex spes & lætitia VANA.

en

crumena: quam vulcares isti venantur? Nisi fortè & crumena jam est geminata! Quicquid est, certè enim vivo, & hos adhuc pedes, atq; hanc etiam manum moueo. Inde pedes ventremque omnes contrecto, & sic ubi vitæ argumentum invenium, quæro: sed ii ipsi quòd prius dirigueram, meam mihi mortem paulùm confirmassent. Demum eo me dolo iguari latrones ex pedierunt. Postquam enim quies cadaver projecerunt, vestéque illud ac peculio spoliârunt, imperato silentio, quemadmodum flagitium fecerint, socii percontantur.

Illi, in extimâ silvâ carbonarium fu- *Crudelis*
disse quidam fessum, propter spirantium *genus*
grassum pyram recubuerit; pessoque *Latronis*
me sapiens dormierit. Juxta, rancidi *nis.*
vi gattum fetidæ, quod ipsi liquefa-
ctum & ebulliens in dormientis hiatum
cadens infuderint. Illum insanè ge-
sticulantem, subsiluisse continuò, & eli-
quandiu mirificum in orchestrâ Ro-
scium egisse, donec examinis procum-
berent. Sibi verò nullam olim comœ-
diam magis placuisse. Probârunt hanc
ceteri crudelitatem; at mitior unus,
deprehenso facinore, mihi imprecaba-
tur, quicquid carbonarius contigisset.

Quid enim in pauperem juvit jugulasse furiisse?

Si viri, inquit, essemus, dudum hostem nostrum persecuti, cum opes marsupio redissemus. Qui nunc per nostram ignaviam elapsus, hanc nobis præda se hostiam reliquit. Hic iterum dum illi, equum se aiunt alicubi consperisse fessore excusso per lasciviam libertatis vagari. Qui si mecum vidissent, inquiunt fugientis inter arbusta quique equiti adhuc ferum posse. Persultasse universis, ut illum porrò quocumque peteret percurrere: dum prius tamen ferum cadaver in suâ conditorium instruxissent. Nec mora; attollunt miserabile funus, inque arborem quæ me receperat, immittunt. Ipsi ferâ superque aut ferebam mortuum, premebam: ipse illic magè mortuus. Sed, quod erat tristissimum, nullus illi augustiæ tot funera una capiebat. Proinde carbonarius contuberalis clausus, propè dimidium semiactus; quæ alteriùs abdi miser, non ausi habet.

15. Nova res.

26. Novum metus ei

Inde fremere omnes, & mirari ferret? Cùm præsertim memoret Thrasius, pulcum lacus pul-

ctis, quem scitet; etsi facilè tamen vestis
haec latere posse. Ascenderunt igitur, & audacia
conscripti arborem; videbant, jugum- jugum-
que hinc Thesei consilium, atque pectus. que.
quam alicubi affecit. Verùm inopi-
nè contingit, ut, qui ascenderat pri-
mus, temerè celeberetur; millèque de-
turbatum arborem damnare. Mox alii subire, alterque alterius
corpori parabant insistere; nisi Thesia
nus tantisper amisti plerisque, donec
prudentes vocata retinuissent; tum etia-
m posse de angustiis cognoscere, se-
cundum hanc omnes palmandi in pedi-
bus silvam descendere, meq; pri-
mum omnium relictum ire. Iacebat
ibi, quem casus antè paulùm perculer-
at, brachio fracto ager, juxta arbo-
rem cubitum residens; multa secum
diversa fabulatus, ac præsertim, quem-
admodum victor, suum dolorem meo
cum sanguine depulsurus. Neque ego
non sibi secum disputabam. Quid
mihi agerem? Expectarem latrones
venirent? ac tanto cadis cupi-
dior, quanto diutius illos judicassem?
Nempe latibula mox omnia in-
habitaturi; meq; velut è fabulâ in se-
ram machinam prodituri. An fugam

igitur adorantem? Tanquam non & custos prohibeat; & pecunia teneat; & silva deterreat. At certè, inquiebam, custos hic æger, & altero jam brachio captus est; quid adhuc etiam nocebit? An facilius mihi pòst erit, simul omnes oculos fallere, quàm hanc unius custodiam effugere? Imò enim, aut jam fugiendum est, aut continuò pereundum. His apud animum decretis, erigor audax, atque navis mihi incumbens diligenter, strepitúque ingenti quercum in quercu, ibi tes non expectata mihi prompta fuit. Nam cadaver, quod umbilico innùs prominebat, dum à me vehementiùs commoveretur, cæpit manus capere, agitare, ac velut moliri se, ferásque prorumpere. Eo conspecto custos trepidus, & utiq; minari mortuum, aut minaces in vindictam ruere, arbitratus, clamato clamore fugit: sui liberandi magis pidior, quàm mei servandi.

In hunc modum ego rejectâ cadaveris sarcinâ, de meo capulo redivivus evolio, meq; per aversam silvulam celerrimè subdùco, atque ad hanc urbem proximiò revertor. Jamque evasisse periculum opinabar, quando novas iterum copias ex adverso sensi ingruere, quas

271 *Accusationis epilogus.*

sollicitus, qui hostes essent, inter fortuitos frutices abjicior; mortémque timere denuò, quam vix dum caveram, desipio. Non licuit tamen fallere. Nam canum odora sagacitas vicinam omnem pervagata, latrare, locúmq; in suspicionem vocare, usq; eò non destitit, dum ego me proditum videns, constituì extra vallum procedere, ac voluntariam dedition em facere. Sed ipsi me illi canes antevertunt, factóq; agmine me turbulenti ruunt: hic pedes carpere, ille manus trahere; aliquis etiam auriculam vellere. Quibus injuriis subegerunt, vel invitum, exclamare; donec ab incurrentium juvenum globo circumventus, in lucem protraherer. Ibi enim indubiè moriendum mihi arbitrantes oculos infelix attollo, & an iidem juvenes sint, requiro. Et ecce vos, iidem, mecum tiros esse, meósque familiares advertu. Non suppetunt etiamnum verba, quibus animi, tunc mei, sensa declarem. Nempe ab orco existere, & ad lucem salutem redisse me credebam. Quid multa? Vos miserati infortunium meum pro me in latrones universi iistis: denecex omni numero hunc adolescentem, cæteris fugâ elapsis adepti, in hanc

vincula, ac porrò, quod opinor, ad supplicia reservatis.

21. *Innocentii sui pro defendendo oratio.*

Dum hæc plurimaque mendacissima accusator commemorat, nos oculis ad cœlum intentis, videmus magnis illum imbribus fieri, crebrisque fulgoribus autem, atrumque implere; ac subito numero cœli fidem mutis spiritus posse. Tum ego ad Lucium, cequis ille hic est adolescens? & quando hæc ductus? Pridie, inquit Lucius, quo tu venisti. Cæterùm peregrinus, & quidem adhuc civium nostrorum neminem ingemui; & eò, existimabam plura nosse; sed postquam judices adolescentem jussêre, si quid vellet, dicere; placuit omnibus omissis, quæ tractare, de te non meliùs jam vetabis, sed breviter causam auspicatus, hominum patrumque opem implorare, æquo animo mihi concessum si dicere perseverarem; precì verò præbuere, quos accusator ferret, neminem vidisse, & profectò hominis erroris fuisse, ut falsis testibus deceptus, insontem pro sontibus haberet. Se ingenuo sanguine natum, ita vixisse, ut multis aliquando gratus interesset. Paucis sanè diebus à quibus Germanici profectum, insolymam

mis usque filiolam pervenisse. Ibi cum
se portu jam navigare se crederet, in-
dustæ fortunæ, demum naufragâsse; &
deos, eheu, suavissimos commilitones
circum post alteram; ac mox liberta-
tem miserabiliter amisisse.

Ego simul de amissis sociis ingenti, 29.
cepi exigere me ipse, & rationem ac ra- Amissi
tum gladiatoris judicare, mœstumque sorii
jam ANTONIUM liquidò, agnoscere, agnitio.
hîcque ANTONIO, fratri, inquam; hîc enim ipsum, quem videmus, meum fidissimè comes est: hunc infelix nullo certius amisi. Et quando per me pretio liceat, quis ego sum exclamo, ejusque navigationem tristis defendo; Si quâ ubi lateris, ingenii ANTONI, pectoris. Id quidem nunc tu consequere, Dii! nisi nobis tua hæc miserecordia succurrerit. Cæterùm omitte; nunc nihil hîc seriem agi. Secundùm hæc quæri; & quid porrò fieret, quæsîi.

Fugis, commemorante ANTONIO, 30.
secundùm dolum sodalem à fovea hau-
stum, prolapsúmque amisisti; insanire
te mox gladio solliciam, qui periculi ob-
jam. Et utique fame ac solitudine exp-
tionem credens, sæpe nequicquam

L 7 appri-

appellabat; consciam vitæ suæ, testem innocentiæ: usque eò, ut lacrimas mihi copiosas infelix socius commoveret. Interim tamen oppidò gestiebam, & de Gorgio cognoscere, quem ille rum è patris comitatu mecum eleverat. At Bertonius, me satis jam deplorato, ad illum ipsum conversus. Deum, inquit, à vicinis postulare insolitus, & oremus; seu scalas apponere, & fugere laverint latrones, quibus nos & loco circumdarunt, missis in cuticulas vestros omnes clamores accipiamus facesq; conquiri, copias Furianum arbitrantur, aut lemures legiones, quibus insanum esse videtur oppidum occurrisse. Igitur obsidione spe territi hac illacque diffugimus, ubi latebras nos obtexere aliquas prospexerat, alterum alter admittimus. Et illi socium utique est regressus. Ego deum caput, ita hæc à vobis viscula compingor. In quibus quia causam dixi rebellionis, nihil quod dicam, invenio, ut & vixisse infontem, & periisse, fatali genium prolabi, precibusque & lacrimis misericordiam elere; & plura, quæ tempus monebat, facere.

Sed illos tamen adeò non miserabat, ut saviores etiam insultarent, omnibus que repudiatis, surdi excique velut in theopego sententias dicerent. Postremò Prætorem videmus assurgere, pectoque togâ prætextâ, ut adolescens sacrosancti damnatus, mitteri supplicio, quàm nos majorum sanxisset, cicutam hauriret. Quo dicto; scipionem dimidiatum excussit, ipsámque omnem vestis salutis eripuit. Hic verò fumentes irâ, & superos innocentiæ vindices poscere, querelisque & lacrimis omnia complere. Sed ministri omnes illicet properare, alii Juvenem in carcerem pedes trahere, alii Lubitinam adornare, & alii Sandapilam afferre: unus denique cum pecule fatali & reatûs securi. Tunc verò

§ 8. *Damnatio innocentis.*

Exterritus amens
Conclama, nos enim patrui perfora
dolorem?
Ille nec audita
Nec penitus; solum hoc & lucida
fulmen tres

Lucius Annæusq; strangulatum vocem, ac latiùs exaudirer, perque amicitiam rogitarunt, ut quiescerem; cum autiques

ziquæ patrum Antonio nihil incommodaturum. Dum itaq; rogantibus parent, jactantur miseri aliquot cum cæde, noctemque supina atq; faucibus distentis, per orcam immaniter ejulatum infundunt.

32. *Mors mimica.*

Credebam miser jam occisum, & emissis sensibus sepultum; verùm hausto poculo rursum exilit, omnesque in unum convertit, aliquandiu gyrabundus ambularit, ita ut tandem mihi persuasum adfer, metum mortis panem fuisse, nec aliud, quàm mortis perniciem. Quare gavisus, tectum me lucrum, Lucii, pam demam lusi ligo frustra me timuisse. Exivit sonitus, sibique superstes, mimicæ mortis ejulat. Adhuc loquebar, quando eundem barro pallidiorem fremere, & velut vertigine actum conspicio vacillare; vanéq; mortis obiter tectum colligere, & pedibus extentis obrigescere. Confestim omnes effusissimè cachinnant, recte evenisse istæc sui pacificatori. Erat in primo hortorum fons, proximum, qui dolorem indicium faceret. Sic impositus lectulo mortuus, tegitur quæ superobruitur.

33. Peractum ego judicium rebus, &

per

bus querelis socio mortuo parcebam, cùm alius à tergo clamor exoritur, qui rursus studia turbæ accendit. Prodibat imperiosus lictor, pilebémque minacibus cubitis dimovebat. Sequebatur ingens frequens pedum acies, quam turma cataphractis equitibus clandebat. In hoc omni choragio, homo pagensis conspexit, cujus ut proximè vultum consideravi, mox eum esse agnovi Mennam. quem pridiè ludum habuerameus. Is Rustico regem judicémque filium alterâ metamorphosi fecimus. Nos pridie navicella, locum damus, medióque loco hominem accipimus. Fit clamor, decretoque regia gaza peculiatorem, adhuc furem Antolycum, cujus capacissimo rostrum omne expilatum; torquem scyphi; armilla annuli subtilis; nihil postremò muliebris fortunæ de relictum. Prodeunt testes; atque hi quia se vidisse oculis jurant, quemadmodum Menalcas restitit regio superbiens; illi prudentium torquium monadres, & bracteas in digitis Amazonios consuevisse se aureos armillarum hamulos agnovisse contestantur; cetera futurorum argumenta. Ad extremum, scelus ubique omnia reperunt, quæ pridie

Rusticus anning divi-diculus rex in judicium adduci-tur.

illi excidissent. Quibus ille restimens convictum se intelligens, uberrime se crimavit, vere esse confessus, quæ abscesserat. Sed quemadmodum aut amperit eas opes, aut amiserit, illud vero quam liquere. Modò fatebatur, se in alium arcessere; modò se corruptos illusos deputatum fele. Ibique vestimenta autumasse: ubi novos tamen felicius amisit, quam reperisset. Quæ si quid infelicius peccasset, non id sibi diffiteri. Contra alii pæsiverebant, non aliquem parci oportere. Rem esse indignam esse nefariam, & ad reliquos exemplo periculosam, non rapere auxisse vestes Principum, sed etiam pecunias. Quid enim sub regio sebenus impune centari fieri, non posse? Succidisse super eos, qui in celebri mercatu his artibus pessime facinores fuerint. Ita justere judices narrare.

34. *Varietas dominii, in foro compascuali.*

Tum Adorz Urbem ingressi, cum illuc, tollitur eum nobile compitum, primum terrarum omnium mirum, in portentum, ubi sex viæ vallum, in terram ex lapidibus. Tum eo me pacto ea vestimenta. Quicquid in eo fulget, aut in argento nitet, aut in gemmis splendet, ibi amacemur. Deinde

præter cælum ibi nihil non venale. Eadem pecuniæ honor tantus, ut inter magnos deliberetur, de ara illi panem, an cum, panorum intercessione nonnam obtinuit. Jam Mercatorum copia, cum emptorum turba, quantum ne otiosi quidem numerare. Hic Æthiops occurrit, cui gentilis in ore nobilitas; hic Arabs offendit, hic Sabæus venit, quos odor nativus occurrentibus prodit. Alibi Sarmatarum mysticæ, alibi Scambrorum crines venditantur, hinc Isacorum frides, nunc Germanorum clamor auditur. Omnes hi illuc confluunt, alii ut mercentur; alii ut accipiantur; multi etiam ut furentur. In horum classe duo fuere, de quibus narratur.

Verum appetebant nundinæ, & ingentem venalium copiam, sola illos pecunia deficiebat. Circumspicientibus ergo quid ageretur, subiit, ingenio se mercem emptam acuere, atque merces in emptas commutare. Ducit adrem illum artifex, ita quisq; commoda metiatur. Et alter quidem Syracusæ, mercatori cuidam prædivite comperit iter esse Lacedæmonem; rei scortum hi opperam locaxisse, qui tria nummum aurcorum mil-

35. Locus, in quem omnia venalia conferuntur.

millia transportaret. Resciit agi hæc audiitq; omnia Synesius, atque exemplò similem & ipse bulgæ apparat, eamque vilissimo pondere farcit, & quàm optimè potest, occludit, fide æquè fefellit, appetitque ad Ephippii pomum crumenâ. Brevi alterum assequitur, inelegantiori officio captum, comitem colloquium invitat. Non repudiat hic amicum alter, præsertim cum, quem hæc candida commendaret, Cæsaricio diuturnò teneretur, plerò in societatem recipit. Hic exorari se passus, latitiæ suam agere hominibus se festivi cœpit ostentare, & fortè sermocinantibus è turba de gente lepusculus occurrebat; quem simul ubi vidit territum latibuli petere, ibi Synesius rempestivè aggressus, fabulam exponere; materiem ex re nata nactus.

98. *Lepusculum & lepusculum excursus superstitiosè acceptus.*

Nam virum loquit, fidici fuisse, rusticæ gentis, cætera plus nimio religiosum, & ex auili superstitione. Namque qui serenio sub vesperum cubitit, die postero præsus paratus fore; velle se ubi primulum illuxisset, egressum exire, excubumque; illum contendere. Datum acceptumque negotium. Jam nox plerasque se verterat, & crepi-

lus

lum properabat in diem, cum surgit
mane herus festinatque equos junge-
re, ut vecturam operi adornet, pro im-
perio juber. Expergitè auditur, paretur,
exitur. Commodum ecce pagum,
& leporem conspiciatur, qui ut retro
conspiciatur, exclamat. Exclamat cum di-
cit judicio servus videre, inquit, ut
leporis cursus huc procurrit? Ut illicun e-
um vero se vidisse, eique propter obvium
esse, ac dominicosem fundere, quæ do-
minus picatur esse leporum & cursus, &
qui forma rebur agilis sequorem for-
mam minarentur. Ita cessatum ab ope-
re faciendo, id dicitur. Alterum oppe-
rabat mane, & alterum heri imperium
mandatum servus pararet, sese ejus in-
structionem componeret. Non moratur
ille obsequium, simul ut illuxit, jam in
pedes evasit, & ibi, qui pridie lepo-
rem videret, jam & lupum videt. Terri-
to suspicio, oriter ad herum, quid vi-
derit. Ille albam hominis mentem di-
cit, perrogque pergeret, jubere. Nec ex
animo in ejusmodi lupo, nisi Portu-
nus juventam agnoscere. Non pa-
reatur, quia videret, sed ne tamen be-
ne pugnaret, hos igitur, inquit, agamus
sed ubi in silvas pervenitum est, ut illi-
cus

eus abjungere, atque equi unius cursum arbori jubet laudare, ut qui equus corripiat laudi locum, ut ipse cupiat utcunque.

Similiter insidiarum opertæ, tenuitas si liberum cedet supplicio hominem, cum subiisset ad equi receptacula servus, ipse aliquem alterum eorum jam exanimatum humique effusum. Expellitur pretium causam mali ferunt eus. Lupus deprehendit iratus ipse quadrupedis pro holocausto, resque ut fidelitati fugit possibiliter fateretur. Ille metuens, quid super lupo recenter inspicioris causa, properat ad eundem reverti, utique hilariter fretus, cum rogaretur, ut quid alterum abducere equum oblitus est? Bestiam se factum respondens in ejus ventrem Furtivus ventriam immigrasse, sese Rustico atrociori locuti quodque intempestivo dixerat, expiat suo facto, & alterum expiare. His illum veterator fabulam lenocinatis occupavit, multisque eum in fallendo eusavit.

Furor
Mortem
Cædes
mentis &
Gemitus
custodem
fingentes
AVARUM
senem
spoliant.

Sub Vesperum in eodem hospitio di-
uersati, iquitéque excepti, dant vina fre-
tus fu.. ..ssè verò quàm satis incal-
luerat, mentionem hic inserit de fu-
ria, quemadmodum mille dolis noctur-
nis Verres grassetur, marsupiáque ex-
prome. Nam quid ego memorem,
quæ paucis abhinc mihi usu venerint,
quibus respondi? Viserat exactis jam
mitis senex, quemque furis specie ar-
cuidis crederes. Magna illi parebat
familia, & liberorum erat abundè; nec
diuites deerat, nisi unus, quem nusq;
cernerent. Igitur squallorem (nec reti-
nebat, & quæ dolentes in uidno cubi-
li solas uestes reliquas perseverabat
Aperiet oculos, aliquid (aversionem ad
suos fortuna. Sed, quòd eum noctis
desgenatis inexpugnabilem senec-
tus (ut timida est senectus omnis &
anxia) novos ingredi delictus habuer-
rat, interrogo omnem (quidquid exer-
cuit, & ubi quisque tenderet, decerto.
Is tolum duxerant. Tres grues exerci-
tissimi, vultûs nebulones, ad audere-
dum quidvis projecti, & si fuerit opus
spargere.

Hinc erat APTOLICI tam pleonia mo-

Yy).

Venturi: ut sub vesperum urbem adiret se ex negotio petiisse; crucisperi ibi invitos fore, donec transigeretur. Cui iam genialem imperant; eumq; in rem summos asperse numerant opimi ac genti. Idem alterò die faciunt; idem tertio: ut crederet caupo, Neronem illos largo cœnam facere.

58 Per eos dies otiosi omnes alium ex alios & quid in firmum, quid validum ubique sit, explorant; & iam scalis exploratum, iam arcus aumuriam, aut si quod aliud auri latibulum erat, furabiles iadagarant; cùm ex conclavi adest hostem convenit. Curatis proin' humanis corporibus, armis sumunt, atque in aciem progredi, dum caupo fuga facere, sub aguis consistunt. Sub media alterum vigiliam, ut rocchi somnum caupone prodidere. Androtar (hoc illi porcus fuit) cum levi armatura subiculum irrumpit; Mortes longo ancile opposito sphenisco mentitur. Uterque à capite in talos desinebat; luridumq; ori personam faciebat larva. Ipse ad hunc gradum grandior; & lævâ subiecta vitream ampullam prætendere; & dextra missilem telum vibrare. Ubi ecce hostes propè loculum adstitit, quos

tuli stridori senem compellat, & mi-
grandum statione denuntiat: simul hor-
ribili motu lectulum omnem tremefa-
cit. Hic senex & nebulâ somni, & ima-
gine spectri conturbatus tremere, ve-
reque exanimi, mortem dicere unius
fugitare. At Mors eò ferocior esse:

Hæc (inquit) *vigiles elisis hausta spi-*
ritus,
Hic nuncupatos vires, hic Cæ-
sares
Illa potentes fodit. Idem pauperes
Evitat, idem divites; dum sangui-
ne
Promiscuo latatur. Hoc tolo & tuum
Denique caput petetur, I, morere se-
nex.

Vis talis Mors tragico Siparia præ-
monstrat, cùm & MATTHIAS irruit,
alius hoc nomine latro, Cacodæmonem
imitatus; quo plerumque habitu no-
bis pingitur. Is turbidè in senem iatui-
ma inferis ait devotam hostiam se quæ-
rere: & esse jam paratum adventori ho-
spitium, jam Styglas thermas, & suda-
torias cellas fervescere. Nihil nec spei
superesse seniculo, nec moræ. Iter pro-
ra & capitum Orco pabulum fieret.

Quid enim aliud tot vitæ scelera mo-
ri ? toties cum avaritiæ litasse, to-
funebrem peculatum confisse. Ad
æquæ injuriis vitæ temerata, & hos-
tum marsupia mendaciis circumve-
& millecaſis, quorsum ſpectarent
ad Tartarorum ergaſtula impiet
nec contentus hæc illi exprobrare
ſuper manus in ſenioſsimem ia
remque, quàm tumultuoſsimè pot
egit inter quæ diſcrimina ſtrue
peros inclamare, cœlitúmque opem
verſus Orcum urgere, nec non perſu
cias omnia promittere.

391 Id videlicet ipſum non inani
ſturâ. futuram præſeferat Conra
qui tertius in ſubſidiis tenebat,
tem cœleſtem iudutus ac proindè
tempeſtivum eredidit, impulſis ſer
& ipſe irruit, ſeque unio ſoli
oſtendit. Nam ſimul adeſſe ſa
fortunam conſpexit, lacrimas
hoſtes patrocinium rogavit, ſeq
tero in ejus unius authoritate
ſpoſpondit. Tum verò Conrad
miſſe leuiter increpito, atque, ne
fraude partum redhibere vellet,
rogato, poſtquam afferri clavi
niſque ibi ſcalis permiſit ad

Cumque conversitur, atque omnem secum vim jubet facessere, neque porrò ad alienum suum accedere. Rediisse jam illum à vitæ pristini; stipéque multâ avaritiam, & alia item auro vertum usuram redemptorem. Negantibus illis, facturum; Conradus, at ego inquit, ipse, ne quod esse dubium possit, hic coram, quicquid alieni auri est tollam. Ita quæ illud domi habebat clam rusticus. Caupones ad hæc omnia annuerunt, Deinde ut recepit clavibus ferro munit, dubique ampliùs auro argentóque farcit. Neque Mors pecuniam aspernatur; sed per tenebras vagata, amplam auri cruentam corripit; & Orcus, dum in cubiculo fuit, aliud auri pondus arripit. In culo inter hæc nihil hisce. in rem peculii servandi, sed vitandi pecculi studioso.

Non potuit hæc omnia tragœdia fa- 40.
cinoris fallere, quin ut strepitu excita, ut horribili fragore ingressi, ut ibi conspecta, elato clamore vicinum implacarint, domúm funestis lamentis obsessam; horum morte flygéque circumvectum, alibique, quæ metus maiusque majora fecerat. Nec segnius vigilis sapperiis culit: alii hastas, alii ve-

ces, alii, quod cuique telum obvenerat, sumunt, armatiq; in ædes perrumpunt. Ibi latrones sub ostio deprehendunt, & fuga nequicquam circumspiciunt. Nam alteri obstitit cubiculum præoccupat, alteri interceptæque itineri vigilias servabatur, versusq; in auctores metus. Mors tamen, quæ dolo uxoris, eodemmodo contigisse posse arbitrer, vel gradus latentes gressu furtim, telum minaci aliquos sibi designat; sed celeri continuò terror est; & Mors validè ferit secundùm tempora feritur, hanc collapta pessimè occidit. Mox Cæcozmonem

—Incendia vana vomentem
Corripit in medium complexus, & ignis inhæret?

nec priùs jugulum strangulare, & ventrem poplitibus urgere destitit, quàm ille se hominem confessus, jubilæum omne operuit; usùque cum meretricio postridie pependit. Ferunt hoc malum id civibus spectaculum fuisse, quòd Mortem in laqueo, & Orcum in patibulo viderent.

41. Callidè

His explicatis Synesius, festivè admodum didit, se alieno malo doctum, consu-

se jam

peram ce
perd per-
mut an-
vis dolus.

si jam olim sub noctem pusillanimis
servuus suas committere. Simul ceu-
geal suam hippoperam offert; obse-
quique uti sollicitè à furibus defendat,
si quid, ait, idem & tu rogas. Fratri
cedo hanc etiam tuam; virosque optimè
isto custodiam trado. Non abnuit alter;
hospitique, nihil suspicanti, quam cum
meretrice duorum sarcinas, depositum
cubit. Hospes ambo in cubiculum de-
cubuit; noctémque qualem cuperent, pre-
cum, discedit. Ibi ex tempore Syrus,
quid suadet, frater? mille passuum
dest homo nobilis, qui ducentos mihi
summos debet. Non mittam? cras, & tar-
di hominis nomina aliquando exigam?
Ille frater, si tantulum, inquit, est vir,
quin ipse eo dilucule profiscisceris? Nam
magni refert, nostra nos ipsi, an per ali-
os curemus. Mihi quoque cum Consule
negotii est: quod interim, donec tu re-
dieris, fiet. Opportunum ibo. Optimum id Syro
visum consilium fuit. Quare non contu-
max, obsequar, inquit, ac placet cras,
ut mones, ibibo. Inde somnum uterque
ut capere, aut fingere instituere. Nam
Syrus noctem omnem meditandis
fraudibus impendit: postea ægrè gallo
cantum pusillatus, surgit; nec alterum

festiente ad cauponem ædis, depositum repoſcit, quid converserit, quoque profecturus, oſtendit. Hoſpes inter decrumenas dubius, utra hujus illiúsve esset: nec alicujus interesse credens, simul extremo pervenit, ac ille haud petita de simplex, facile alienum pro suo capit, quam, inde in longam incendit, ille quasi alter egerit, postea quàm delusum sensit, volvens per se quamque considerat. Cerdo Synesius, effracto marsupio uberem pecuniam invasit, deque fraude securus triumphavit. Nec ampliùs tamen hac furta contentus, fœnus iisdem habere jam cupiebat.

12. *Alia ars Mercurialis, aurum pro plumbo faciendi.*

Igitur comparatis rationibus, & fraudium centonibus instructus, ad illum quæ diximus, urbem pervenit, in qua mercis item taberna diverſis, & patulis istas è turba seducto, quid sui consilii sit, oſtendit. Se negotiatorem esse, atque illic plusculis diebus manſurum pecunias sua tantam velle. Si videretur, hanc sibi operam gratificari, ut illis nummum asservaret, haud gratum fakturum. Respondit hospes, velle, si aurum prius transumeratum, pignoraretur. Idem pridem ad hæc evas-

compositus promit, aggreditúrq; pecuniam numerare. Erat autem cum invidi malum ac probum; ut satis intelligere coepit, rem sibi esse cum homine pecuniolo. At Synesius postquam id omne in capsellam ligneam spectantem hospite conjecit; limóque triplici arctè vinxit, postremò ceram miniaculam tribunitiensem eduxit. Decerat foliorum aurea, quo cera liquaretur, limóq; superaddito, signum recipere: Eum, quasi tanquam, jubet à famulo hunc aliquis inferri; abit hospes, paullúmq; retrò à cubiculi foribus servulum vocat. Interim capsam Synesius dexterrimè permutat, ac divitem certè abstrudit; adulterinam verò alteram è sinu depromit, plumbeis tantùm bracteolis gravem, pondere autem aspectúq; simillimam priori, quippe quam ex composito jamantè subornarat. Atque hæc omnia veterator dissimulanter citiùs peragit. Regreditur à limine hospes; sepultura cum luceate certo facinus: nihil in capsâ mutatum, nihil in Synesio reperitur suspectum. Signatur annulo capsa, traditur hospiti, locoque tutissimo iocluditur. Mox & Synesius inter fercula poculáque exultare, & hospes omnia rarissima ingere-

re; neuter nec parcere impensis, nec admittere. Triduum valuit gratuitus luxus & inepta commessatio: nec tamen potuit segnis totum impostorum exercere.

43. *Ingeniis nihilo egentis omnia.*

Nam quotidie per septa, perque vicos pergulas vagatus, si quid nobile proflaret, arbitrabatur. Hic torquis, ille cingulus armillas mutuabatur; hic annulos amoris; sordoniphus in omni merce quærere, & pretium magis jaspidibus facere. Quibus omnibus cùm nemo apud diversos ingentia feciſſet, ... unumquemque se subsequi in diversorium futurum, ibi putetis rationibus, alios sexcentos, trecentos aliis; centum nonnullis ducentos, ac nescio quos missos: illis debere se cognoscit. Itaque ad illum hic inquit, hospes meus, prædem se dabit, dum hoc triduo pecunia vobis ... meretur. Hospes nihil aspernatus; fit verò libenter, inquit, si vel alterum ... eum exigetur. Creditores prædes accepto, qui damnum præstaret, securi ... gredientur: Sisenus ad vinum & luxum, ab his denuo ad lucrum.

44. Nam equo etiam, quem strigosum oderat, divendito, ab hippone capit ... lè quadraginta. Alium emit nobili pe-

15-

pagine, & gente Neapolitanum, cum nitidissimo apparatu; aureis non minùs ducatis trigintà; perque eundem cauponem creditori satisdat, fore eum, ut, velle se die postero pro mœnibus equum experiri, &, si quid cursu velcat, videre. Laudat consilium hospes: alioquin fieri, ut se imposituris delusum ferò fatiat. Nec enim unam equis omnibus indolem esse; quod aliqui lento fulsent incessu superbire; alii inter altipedes volare, multi primo ratim impetu incumbere: Eos autem omnibus præstare, qui leniter tutóque sessorem gerant: Cujus virtutis specimen capi undique debere. Igitur Synesius equo magnificè instructo, cum universa prædâ proficiscitur, nunquam rediturus: multisque uno compendio recollectis; lauté pluribus diebus & gratis diversatus; summùm duobus millibus ad prima spolia adjectis.

Vesper apparebat, & Synesius ne- 45.
quequam exspectabatur. Jamque alter dies; jamque tertius amisso diversore elapsi; cum creditores unâ omnes irruere, eumque poscere. Caupo, dolis, ait, Synesium, & quatridno jam fraude capessari. Illi de Synesio haud

haud multùm soliciti, prædem circumstant, &, quòd pro Synesio intercessisset, omnem abillo pecuniam repetunt. Ille nihil adeò commotus, cùm importunos videret, inque jus vocari se audiret, omnia nomina suòmet ære dissolvit, & syngraphis factis à se dimittit, satis cautum arbitrans, dum capsulam vacuam retur. Postea verò quàm & ipse redire cæpit desperare, pertæsus ad Prætorem abit, eique quid acciderit, ostendit, & capsa reinspectus, erat, quam auro plenam fugitivus reliquerit. Exoratur Prætor, aperitur capsula, & ecce tibi, pro pureis plumbeæ lamellæ, miserabili fidibrio reperiuntur. Ira vehementi incensus & patratum impunè fuit, & occultatum faciens. Verùm eo ipso tempore, quo Synesius Cuponem hunc eripiebat, alter ejusdem farinæ tendebat Cosmus, non minoris ingenii docu-ta relinquebat.

46. *Utile aliis, domino autem fallax & pernitiosum dolum.*

Is de amplissimi patrimonii reliquiis quædam rudera cùm reservâsset, magnam ædificium instruxerat, magnâmq; nobilium familiam nactus, in eundem modum eorum accurrebat, audacia vitaque desperatione tutus. Nam ut quemque locupletiorum industriæ sensit aut ingenio va-

lere

aliis atque aliis præceptis continuò obnoxios fecit: duosq; satellites ex- minium.
as, duos cubiculo præcile, alios aliud
agere jussus, secum in opulentissimam
urbem invexit. Nesciebant adhuc ii to-
tius fallaciæ periodum, & quibus arti-
bus rem moliretur Imperator, suspica-
bant. Sed ille dudum inveteratæ, quod age-
bat, ne religionem quoque sanè haberet,
dum viam sibi ad furta sternerent.
Nam vestibus alicunde comparatis, qui-
bus personatum præludem ornaret, hæc
denique commenta fabricavit.

Toto itinere, si quâ rusticanum juve- 470
nem, & plebis Abderitanæ tribulem
suspicaretur, attendebat. Talem fortè in
agro reperit arantem; formâ habitúque
insignem, cute nitida, atque ætate adhuc
primè pubescente. Circa erat solitudo,
& rei experiundæ magna spes. Jubet in
loco omnes subsistere; ipse de curru de-
scendit, comitatus cum adolescente Mopso
(hoc infelici nomen erat) colloquitur:
multa liberè, auditque, dum de-
mum cognito hominis stupore, miserea-
tur sit ejus conditionem, qui assiduo
labore conficiatur, pecudúmque ritu in
malis optimam ætatem patiatur senescere. Debere cum liberali servitio bru-

tam hanc captivitatem mutare. Cæpit ad hæc congemiscere Mopsus, & ignoto manu caput scabere: ut facilè conijceret Cosmus, non deesse animum, si consilium suggereretur. Offert suam illi operam, hortatúrq; matutare, & dum nemo arbiter adsit, secum effugere. Non adversatus hortantem stupor, se, si præsentibus meliora promittat, ait secessum. Ille ad stomachum adolescentis apposité campos Elysios, & otii copiam, vinique perennem pluviam pollicetur. Addit alia complura, quibus stolidum adolescentem induxit, ut stivâ cemere desertâ, currum insecendat, factúrúmque se omnia, quæ Cosmo videantur, asseret. Quam ob rem, ut opportunum crederet, facili mendacio credulum decepit, & attonso vertice raloque togam insuper pullam injiceret, deque bubulco, Sacerdum Antistes repentè appareret, laudaret apud omnes unus in honore esse; tot millia nutu imperare, non nisi primo obsequiis identidem coli. At ne fabulæ imperitus historiæ corrumperet, & quando foret loquendū, his illum præceptis formavêre. Daret operam, ut perfectissimè loqueretur; ac nutu potius, quàm verbo responderet; ità vires ejus

ciperi consuëssse. Id verò ante omnia meminisset, ut quicquid ab aliis rogaretur, ea recta ad Cosmum, qui aulæ præfectus esset, ablegaret: indidem responsa, indidem pecunias, indidem exigere omnia juberet. Placuit adolescenti haud vulgare imperium; ac præsertim, ubi multa quotidie specimina dari advertit, ea vanæ ostentationis. Sive enim fides proritaret, vini meraci erat abunde; sive fames urgeret, nihil deerat esculentorum.

Jam & Cosmus alborum mentem satis perspexisse estus, iter, quo instituerat, pergit, præmissoque equite lautissimum urbis diversorium conducit. Ait: Carolbil principis venire Antistitem; omnia causamque apposite consingit, expectationem ubique in gentem facit, 48.
equitatur, equites, quadriga, familia: ad fores hospitii nihil officiosi omissum, inter certantium comitum studia Antistius histrio deducitur, inq; conclave complagitur, duo satellites forti ad stituti, in speciem custodiæ; re autem verâ, ne quid lascio Cosmo dici facique possit. Secundùm ea negotium imponi datur, quid lautitiarum à culina, quid à cellâ in mensam dominicam appor-

oportet; quid familiæ deinde præ-
ret. Nusquem neque operæ parcat, nec
impensæ. Quid singula necessum ess
persequi? Cogitet sæpè, quem hospi
tem habeat, & satis sæviter acturum.
Caupo statim omnes undique cupedia
in focum, inq; mensam cogere, correm
assiduâ clade exanimare, & abrogata
Faunis Didiisq; legibus cænas plus Vi
tellianas, & culinæ Neronianæ prandia
inferre. Illi omnes in unum prodigi
scienter carpere, hi orbes eleganter sup
ponere; aliqui pocula vinaque largius
suggerere, aliqui alia ambitiosè mini
strare. Nec verò ipse se Mopsus dece
ruit, sed abdominis patrocinio susce
pto, strenuè quævis hausit: miratu
suam felicitatem, veterémque mendi
citatem pertæsus, Abit inter ejusmo
di ludos biduum, epulásque somnus, a
riáque hunc prandia excepere.

Cosmus exploratoribus toto me
tu dimissis interim cognoscit, ubi qu
búsq; rebus insidiaretur. Adit Mercu
rem tribus famulis stipatus, velásque
tei argēteiq; fastus magno numero de
ligens, quas suum sit Antistitem ve
sticeps omnia, rogátq; sanctissper
puni, dum postera dies aperiatur.

allum ex alio fallit, & ut quicquid sumptuosum vidit, continuò emit, diémque, quo tolleret, constituit. Tum autē, quò suspitionem plenè omnem removeret, & temeritatis reū progressus, ut præcipuæ nobilitatis aliquos, pridiè quàm discederet, convivio invitārit, splendidissimo, atque supra exspectationem lauto. Ubi ne periculosi hominis insciitia nisi proderetur, singulos seorsim adgressus, rogavit cum homine imperito multis colloqui, esse truncum Hercum, neq; ullā re, nisi divitiis illustrē, sepe autum, rogāque velut examinē fortunæ amictum, mores originis suæ etiā in magni nominis fastigio retinere, ideque ipsos, quàm primum illum consperserint, interfecturos. Super hæc alia, quæ placuit. Credentur omnia, quare altero die cēnæ vocati, recumbunt, mirantur, inter ingeniosæ mensæ delicias, tam barbarum pectus, neq; tot millia pecudis ingluviem, neque mari ex vivaria triste silentium, ut Gallum monuisset, capiebant. Rogant tabidi timent, & histrionem venerati, quidam cum eo modestè fabulantur. Hæc locutum perire faciebat, ut omnia ad suæ fortunæ prefectum rejiceret. Excipit

cipit ubique Cosmus, differtisque mendaciis nebulam offundit. Nequeunt versutus ast aliquis, quem Cosmi hæc præstigiæ non eludant. Ille ad omnia quæsita respondere; ille ab argumento convivas abducere, & quo quemq; vellet, artifex impellere. Idem plerorumq; urbanitatis mira ad se rapere, & quæ sua alius esset, de veterum historiis non nemo coacinnè diffiteretur; ut cæteri rusticorum antistitem, vel hic errè sapere dicerent, quòd virum tam comem, sapientémque aulæ præfecisset, qui non deciret & fleantiam domini purgare, & mores tegere, & stultitiæ corrigere. Postremò cùm abundè famem explesset culina, de novo magna cellæ vina clades certatim affertur. Ab argentei sexterij pro-cubullis sorbentur; ab aliis congi velut hominem custur. Multi crassa amphoriscos tiunt. & Campanæ vitris temulentos avidissimè gulis strangulant. Ad hæc mimicus, quem dixi, præsul, lo bellacie insciti populorum manducandi jam, nuces amygdalas, & passulatas acervos, & saccharatas tes tecta cochleatribus rastat. Scilicet Porcii stomachum esse, & non

Cæsoni in pingui vernacle terram fodere. In eo omnium comparatione. Cujus ortus cœtaneis miraculum erat; qui vini aut nihil biberet; aut quàm prima ira frangeret, ut ejus certè furor exarmaretur. Quo consecutus illos, ut cæteris temulentis, solus apud illos, ingenioque liberrimè uteretur.

Hora erat diei nona, quam Germani tertiam solemus pomeridianam dicere. Sub illud tempus cùm convivium ab eo faturum, dedit commilitonibus in mandatis Cosmus, viderent, ut quilibet ad positas ædes instrueret cœnam. Summa omnes autem exspectarunt. Simul aliis aliò dimissis, cœtus propiùs merces undique comportat; Quicquid nobile erat usquam, aut Babylonicum tapetum, aut Serici filii; aut Tyrium, aut Cos tollæ, id omnibus tunc è thalamis advolabat. Sequuntur ipsemet ministros, & quo jussi erant loco, constituunt. Cosmus omnibus dextrè notatis, uxores nuper emptas recognoscit; jubet in sua illas cubicula deponi. Dehinc deinde rectoribus, quæ apud quemque nomina contraxerit, conferibit. Erat res magnitudo grandis, qui nihilo

nihilo tamen terreri se magis ostendit, quàm si triobulum deberet. Et mox inquit, hæc omnia vobis nomina ejurabam. Cæterùm auro malitis, an argento, id vestrâ nimirum interest. Illi aliqui aurum malle; aliqui philippos cupere: ille se utrisque obsecutum dicere. Proinde ad herile cubiculum detecto capite suspensus accedit, ubique cominus eam jactum examinat. Mox ad creditores intuitus, jam exigitum se cum pecuniâ dicit. Inde ingreditur, ac ostio quid cum hominis uxore fabulatus, brevi egreditur, hasque gradu & sibilo tenui cæteris innuit, ea quo strepitu somnum herilem pertimebant. Nam is inquit, è lautiori prandio potus, altùm obdormiit, neque ipse jam inscio deprimi aurum potest. Sed satisfeire se, brevi crepulam edormiturum. Facerent itaque illi, quod consultissimum foret: & vel par horarum interim otiosi præstolarentur, vel simulo post intervallo redirent. Esse hæc pecuniæ consuetudinem, ut clavis commeatum argentarium etiam ebrius observaret. Dixit hæc eâ constantiâ impostor, ut remanere omnes crederent. Quare convenit in præsens recedere, etiam

nibusque post horis rursus adesse. Vix pedem ædibus extulerant, cùm propere Cosmus, emptâque omnis jussit in equos currúsque imponere. Tum sensim alii post alios rarescere, perquisseu, postremo totus expit comitatus evadens. Quæ quidem res neque hospitem, quamdiu advertit, & Mopsum nihil mouere, suam adhuc felicitatem miratus.

Interea hanc appetebat vesper, & mer- 52.
catores ad omnes ad conuictum venie. Circumspiciunt; nulla usquam familia expectat, nisi ex mora: cubicula sequentes obversantur, tussique crebrâ limen inquietant; mortuus omnis. Demum incipiunt timida manu fores aperire, paulo; ad vestitu stipitem tangere, vident inter vitra & valuas hortum fletere; venerat tamen bellatorem, atque ut hanc sibi veniam daret, precati, cui rei affuit, demonstrauit. Illi, ut sua germanus, quam ueam vestibulum fuisset, reddit; Irent atque hospitis profectum consolarent. Nihil ille repugnant, sed foras egressi, rursus Cosmum, rursus comitatum requirunt. Cupo suam quoque vicem auxius, ad tabulam decurrit, nullisque ibi aequo

equis,

equis, neque curru inventis, horreadum inclamat. Cosmi cubiculum effringitur, nullus ulquam Cosmus, nulla prædonum relicta spolia, ad circum omnia sublata, fugam manifestò prodidêre. Hic jam nihil habere modesti, sed paculo admoniti, in diætam quisque tacitim ruere, plerúmque tot rerum di uno Mopso reposcere. Tenet ille locum solenne, & quo imperio semper se defenderat, imperatores ad aulæ præsidia abiegat. Atqui is, inquiunt, dudum jam elapsus, omnem secum familiam deduxit. Equi, currus, merciúmque quarum sarcinas, quas in quum nomen coëmerat, nusquam conspiciuntur. Ingenia duntaxat debita reliquêre. Tria hæc nummûm millia; alia totidem isti, alia aliis debentur. Sed in familiæ fuga hoc certè commodi habemus, quòd non eâdem perfidia, & tu furti. Omnes ante non invento perieramus. At Mopsus, si stupidissimum pecus erat, porrò non dubitabat, quin ludibrium Cosmo fieret, & mirarum hunc spectasse illum sequiosum fabulam, ut ipse furti cum relinqueretur, vadimoniúmque in loco obiret, nec præsu'em illos, sed præsidem quæsisse, qui jugulo suo dam-

fari-

er. Quare miserabiliter illacri-
cæpit vestes à se inimicas proji-
tonsum verticem emortuis una
sulcare; palamque omnibus quis
quemadmodum illam personam
sset, ostendere. At certè insontem
, ac temerè inductum, ut Mopso
to Antistitem mentiretur. Parce-
roia homini rustico, neque jube-
nti exortem, supplicij, vadem esse.
r hæc, lamentis clamoribúsque o-
complebat. Sed creditores obitu-
i, postquam interritamentum ac-
se senserunt, convitiis in illum
chuti, rapi in vincula impostorem
ent, quem biduò post Judex, quæ-
sisque dèq; habitis patibulo affi-
ne quis supplicio titulus deesset,
appendit litteris Romanis, anti-
scriptum; Lvis laqueo, Qui Pu-
t Dolo.

§ I.
Fitte ac-
cusati si.
Ea dam-
natio &
fictum
supplici-
um.

ubi accusator ingenti garrulita-
sus fuit, cuncio frequens exclamat,
ius impostoris haud dispar cri-
sse; ac nisi Menalcas damnare-
impunè quemvis in regio vranu
rum. Conferunt mox capita in
judices, prætorique tabulam fug-
it, In quem dum ille funestum

Tho-

Thetis ingerit, altum est ubique silentium. Paullò pòst hanc de scripto sententiã pronuntiat. Menalcas Malbari F. Tatyri Nepos, quòd testimoniis rictus, purpurã sibi, annulos, torquem, armillas furto quæsiit, palámque gessit, nec originis memor, Regnum decumbiit, insidias Regi, Regióque secundi fecit; ea de re Menalcas, aut nisi strangulator, aut feris objicitor, aut veneno necator. Harum illi mortium optio esto. Hic multa Menalcas ieiunior lamentatus, quæ singula referre pretium mihi non est, cùm in illarum optione nihil, quod esset optandum, videret; postremò quod mitius credidit, venenum elegit, cunctisque spectantibus perhausit. Confestim illi rigor, tum caligo, tum lapsus, tum scabra amissis, sopor, mortísque similima quies.

53. Quibus omnibus rebus, etsi animarum commovebar; Antonii tamen mei, quã reperti, quã perempti memoratio superabat. Neque nullus etiam dolor erat, cogitare quid Georgio meo fieret? Quid enim si & illum, inquiebam, par calamitas absorbuit? an certè dum salutem mihi quæsiit, sum

ipse

ipſi ſibi amiſit? Nimirum hæc vitæ no-
ſtræ ſunt divortia! hæc infortunia in-
ſpicatæ peregrinationis! me fovea ſe-
pelliit; Antonium venenum extinxit;
Georgium error certè aliquis fefellit.
Jam in communi clade, ſui quiſque ob-
liti, alter alterum deploramus.

Vix ea merum lamenta peregeram,
cùm nova in theatrum ſcena inducitur:
quatuor validi carnifices, quorum ora
perſonis tegebantur. Hi furem extem-
poralem atque humilem exigunt, mi-
ſerúmque Menalcam, tametſi jam aut
vi venti, aut ludibrio ſomni, exani-
mum, univerſi circumſtant, atque un-
diquaque ita vinciunt, ut ſubdito pedibus
loro, utrimque ad alas perducto, to-
tum corpus arctiſſimè eſſet fuſciatum.
A quo deinde loro laqueum nexuére,
qui jugulo non tacto, molem corporis
omnem de furcâ ſuſpenderet. In tam tri-
ſti aſpectu & jacentis cadaveris & pe-
nduli, riſus omnium ſpectatorum ebul-
liebat. Ut planè ſubiret, ipſis etiam Cro-
codilis eſſe crudeliores, quos huma-
bibunt funeribus ita ſaginari, ut ta-
men illacrimentur. Iſti faciunt cædes,
& rident. At Lucius, minùs tu ſævos,
inquit, appellabis, ubi judicium totum

pere-

poregerint, Ergóne inquam, aliud re-
ſtat crudelitatis, quod porrò ſit innocen-
tiæ luendum. Et parum his Areopagitis
eſt, duo inter ludos funera feciſſe? Ego-
ne erres, odi barbariem; atque hinc
abeo. Tenuit invitum Annius; &, quæ-
ſo te, inquit, an potes neſcire hanc illi
fabulam agi? Impera doleri; ne & tu in
partem ludibrii rapiare. Nam hoc ſuis
olim memini, ut quem prætor ad alte-
rius plagas viderat ingemuiſſe, eum ar-
ripi, atque flagris animadverti juberet;
imbellem dictitans virum, qui ſpectare
fortiter non poſſet, quod pueri Spartia-
tæ paterentur. Auctoravit me deinde
Lucius, ut inter reliquæ inſaniæ ſpecta-
cula duraturum me promitterem. Cæ-
tum me facti mox pœnituit.

15. *Nova per ludū innocentis accuſatio.*

Hæc enim dum inter nos paſſim
murmur, & ex animis Menalcas, eo, quo
dixi, laqueo ſuſpenditur; tertia quædam
victima in ſtultitiæ Circum raptatur;
juvenis, quòd apparebat, non è plebe.
Qui poſtquam meantibus lacrimis
ſpectantium opem imploravit; ego ex-
filio amens, vocémque & ora Geor-
gii mei pallidus agnoſco: quem al-
terum nuper infauſti itineris & tedii
& comitem duxeram. Is flebili ornatu
in

ut, suam loelorúmque miseriam perfecerunt, alterum, ajebat, altâ quidem vorgine hausum, alterum, dum in diverticulis sese multis abstruserit, amissa famulitia crimibus confectum, in ea etiamnum esse abstractum. Minùs tamen fuit quàm speculorum comitum periculum verè. Illum enim inter dumeta, neque errorem, usquam fortassis exisse superstitem; Illum autem triduò sibi fando, cruciatu, quid nisi in sepulchrum animum atque exhalasse? Quæ tamen omnia, si fuo possint capite expiari, nullo labore meo insontem supplicia formidare. Hæc talia Georgius. Contrà accusator, Ioannes Sagundi dicendique artifex, ut perinde omnia disserit elevatque: Dissidere illum causa, atque hostibus suis colubras ejecisse; illaque ipsum per hos dies in carcere fictitiasse. Cæterùm ubi fides constare, quæ ille comminiscitur ipse dicitur, aut metu amissa, cum illi sese meo jugulasse; mox cadaveris effigiem, quæ inter sentes atque ericetum obscurius, objecisse. Nam in suburbanis esse sylvis Lemures liberi reperiuntur quidem; non tamen, quod illi fingunt, perempcum; sed fracti cervicibus illaque facie deformem: ut quam la-

pidibus apparerent obtrectatum esse, aut fa-
ctibus occisum. Et ab quo alio id facinus
missi, quam à Georgio, qui solus
loco prolapsum in lucem, scatere
scatere? Quem tamen à vociferatione
datur, brevi à fide jussum fuisse de
fessurus. Ad hæc cum Georgius (sit qui
Georgius (sit qui me plane prodito
crederet) vociferari, multaque
superum quæstibus ejerare, & quæ
que te, ô quis, expectes mea pecu
cum certè, cui semper complorem
ad judicem, egerem quid videar
enim charissimè capiti esse
velle.

16. Nihil potuit unquam mihi
obtigit quibus in certum facit fide
quo meum operam negarem? Quem ab
cum Annib, studium liberalitatis
Anni & merui Georgio abdicare
Hoccine, ô quis Annius, ut quis pe
mihi? Quis vecer, & in origine
fabulis ad quærum perduci
mihi? Hilarum mihi
amisisset. Scires tu illis, quanam
velem, persuadere: loquerer
me, loquerer. Audi: quod
meo. Ecce insuetis. Porgebar
perennis cursum schet, trumpe

di, eoque loco alteram comitem amisisse rogabat. Cùm ille, quod res erat, respondisset, inquit, hoc, inquit, est, quod dixi; Comitem occidisti. Et eum dicta, ni fecerit, lictoribus ædicit, vultúsq; mentus. Inquid olim hunc noverit, scitatur. Videt Senum Georgius Antonio quæ rerum, homi proferatur, & simulatio opera cum colore amittat. Postquam ut ea gessit ad se redit, dum multa super Antonio quæsit, solum se vivendi modum de cæteris habuisse dixit, quando dum in vita sua nihilo hominem perdidisset. Verùm judices, ut pauca concludam; eodem supplicio damnandum censet Georgium, quo damnatum fuisse autor eram diximus. Nec mora, prænuntiatur sententia; affertur cicuta; occiditur innocentia. In hunc modum ubi Georgius pro merito succubuit, judex ordo difficili cavit defuncti jura defendere. Et præter decorum Junonem cadavera singulis in lectis composui, eaque justum in amplissimo quodam aula jubet collocari: Ruficum id dedecori sumum in patibulo aliquo, ut cum nobis arbitrorentur, qui checulo labula hujus catastrophen considerent,

Parcetur edicto. Alii alias, statuere modi. Ego ut mei ab Hermio ducimus mode oportunè utrumque sermonis genus tempkrin

Cubiculum id erat Hermilij qui nobilissimus inter Polylerites, proximè Principis dignitatem habebat. Ibi persæpe assidimus, & diversa quædam invicem alterati, videmus simulque cum mensa bellatis instructis ad ludendum ingrediuntur pueruli eidem in aurea pocula mulcrem conferre. Hermius hoc, inquit, interea lusorem interim placabimus, donec rectum vesperè habeamus. Nonnullum abnuebat, neq; me consuetudo usque adeò tenebat, ut meum obliturus de isti nova cogitarem. Interea valerum videmus rotem jucundissimo tempore temperamus, dubiq; horæ spatio jure matutino ducimus; vestibulum servulus unus, ora frontemq; lotus, cætera tam torvus, ut crederemus cæcum bibisse. Scissitamur Hermius, quibus unguibus frontem fudisset servulus plenus stomachi. Quamquam loquit, dicebus abeo, milii stultitiæ mater occurrit, eum pullus. Hyperbolicè odiremptusque veni in sermonem jungit se mihi homo imperiti generis,

Ternus spectandi & ternarii ludi.

C ij

Colega. Quidnam, inquam, ad me? Ille, ego humillimus, quid ad jungerem? Respicio, & oculo hominis conspecto lavam oculo me, quo hominem videam? Ubi tu, inquam, adeas? ego te forsitan tibi, ac fortasse magistrum illi, quamvis grandiorem, & claro utique—

—*fratres Helenæ lucida sidera.*

Damnabam hos ego Mæchemus, & meum mihi os lesi manu detorsi, ne quid peregrinæ fuliginis lusciosa hausisset. Ut ille speculum mihi obverteret, justi ab illo me arbitro.

Judicium Paridis spretæ formæ testimonium expetit. Ille pacto exit vertens, video fuligine toto ore spatiam, quantum nemo olim Sallustius voluit, cum quo die fumastes caminos perscripsit. Ipsum vehementer erubui, quantum cohærescere strato licuit, & retia ad lectorem accurro, eaque omne terebrumine abluo. Reverto inde ad speculum, credidi mémet atramento, non fuligine sepiâ lavisse. Rursus ergo ad eandem rursus ad speculum, semper meipso deformior & hostilior. Ad ejusmodi à Sconosenum Petrell, & sanguineo me aggredientem confudi. Inde

terim circumstantes mirari, quid coeli ad fontem recurrerem? & utique non vultum mihi purgandum, sed verberum dicere. Ego hanc ipsam fraudem ejus miseram augere, cum ex obvijs hominem scitarer, an adhuc turpis essem? Quid multa? Speculi sui mendacio me homo impostor, ridiculum urbi fecit, si paululum perrexissem, nescio quem me alium fassurus. Certè Palladem me fecisse.

58. *Vxoris, ob suspectum maritum lamenta.*

Risimus factam injuriam; cum interim exoritur repentinus per aedes clamor. Nos in fenestras ruimus, ipsam idem fœminam videmus, capillos laceris manibus convellere, pectúsque non perfunctorio luctu plangere. Vxor erat, ejus ipsius Menelaus uxor, quem suspendiarium factum diximus. Nam simul audiit maritum in furcam illum impos advolavit, conjugémque reperit ululatibus requisivit. Eundem vivum limem conspexit, animverso cum dem in insanire, Menelaum vociferari gemiscere; se tuósque liberos jam mum infelices dicere, qui talis ejus fugo, aut pœnam privaverat. Eam fuisse bonam patremfamilias & cetum, tuósque nutricium

ejusdem secum eodem omnem probitatem ejulo jugulatam. Capit deinde vel exterere, ubi deposcere, quando virum exsilio non liceret.

Quibus insanis clamoribus non tantum omnem vicinium concibat, sed ipsum etiam maritum ab altissimo sopore (hellebore enim venenum serpserat) excitabat. Nam ille discussa lethargi nebula longissimo primùm ejulatu ejulavit, tum ex lacrymis pridem confusos, examussa gingivæ impedita, digito de corpore angustissimo intentans à tergo illi saltitare deinde ab humo, sessoque erigere meditans, adstrinxit laqueo collum, elisitque: denique corpus omne in aëre librari. Et mirum ipsi videbatur, quomodo mortuus in patibulum ascendisset: hoc etiam circumspicit, unde eadem humi videret ejulantem. Nec ulcisci destitit mortuus, quin Ursulem suam compellaret. Atque, ô mea, inquit, Ursula, quis tibi jubebat colloqui secum, nisi mortuus jam fieres. At tu me paucis abhinc horis hic fuisse vivum adhuc arbitrare. Illum quando immaniter tuo jugulatu, neque loqui præterea quæ; quis tu eras? Cujus loquere? & absolvisse ad me iterum, quæ dam-

99. *Suspendio sese revivis-cens, & cum uxore suâ postmodo colloquens.*

agantur, quæra. Num segetes metere, & quando metendæ? num fœni lucrum faciendo gravi? & hoc genus alia, quæ mea interest scire. Tum etiam ubi redierit, vide cibos identidem afferendi & denuò vini. Nam postquam cœpi intervenire esse, nisi valde scire, ubi bibat, & cui hujus ad me allatum. Villica, si mihi et fabulari mortuæ audirer, pavidus ab ea fugerem spectris refugiebat. Tum verò, si vivi quoq; monstrorum miscerentur diù in eam vesaniæ, nihilq; nihilq; eam vitii suspectius fuit. Viventem, per urbis populus & semper errasse; nullum diem hæc mollicioribus peculiaq; vacuis & omne conturbasse? nunc etiam adhuc scire? id verò pessimo exempli Viæ liberis jam viventibus, quæ relinquam esse; quid futurum & mox nisi ea nova & procuratores gitur mitis insuper laqueos tempora parabat è loco discedere: ibi in eam gratiam vitæ libertatisq; ea, sed illa constanter precibus gem deprecatus, quatenus ordine dibus luxuriam in vitam

à quo mortuo suum ipse crudelem ar-
gui defenderet: cum certè simul laqueo
videret expedium, se ad laqueum de-
ductorum, et maritus, si viveret, inquit,
hæc mihi tu vipera impunè non insanis-
ses. Dixit hæc, et egit: talia Mecœ-
nas, quæ citata etiam Gallo, & spectan-
tia ferociti videbantur.

Dividimus modestum dolorem nobilis- 50.
simæ de facto denique deprehensæ, ubi
pœna tabescentem vel, ut virum Me-
nelaus servaret, quam dura, et mon-
strosa. Quinquam ei extremum ex pa-
trijs pœnis, quam Princeps injuriæ
sanctæ, dari jusserat. Ea sumpta, ex
rivenia specimen aut dorsi, aut capi-
tis Menelaus, non distulit ad cru-
delem carnificem, eoque petita inde cru-
delior, quam de pœna remedia
inquirantur. Nam eodem adhuc die
dextri dorsulus, etiam præter porticum
publicam prætereuntes, cum vidit in for-
tissimos ictus concidere, ubi mollem si-
bi lectulum et odoriferum pulvinū jam
præparasset. Jacebat autem tectus
lepidissimè ex plumis cuiusdam
avis, quæ mortua omnino, nisi rhombi
crebris ictibus excitata fuisset, qui ad
dorsum pauè lapidem crudeliter ex-

ſurat os oblitũ farciminis aruinũ, & cerviſiæ ſalitæ labra ebria ſpumabant. halitus inde, quantus ex Ætna fumat. Id temporis per vicinium canis cruda & oſſa alicubi viſus eſt. In mercendi quærere Commodùm is ad hanc quoq; piam delatus, adverſis in ſimore ſuis jacere, & porcum utique rectus, non quapiam errans. Iubet ergo & aliqui ebrii ori ſuo ferrũ linguã perbuccinãt deturgium, ad quæ pinguedinem ebrietatis lingit. Cunctis tamen potantibus, cæpit in ſomnio ſonorem ferre, qui vocatus ſibi barbimq; ſuas per poſticam, exſtarent. Quæ ſuos, inquit Magiſter, minus ego, barbamq; mihi nuũ omnem eam deſtrudat. timui & ſomnabi cultro aliquod ſemeſa largiter regurgitabat omnia canis, non liberale congeſtus, pergit lambere, hominem ventre quodam, ſuum linguam ſtriam accedẽdere, non ob officio ſ abſtinere, quàm ille de ſomno ſurrexit, vidit, quàm bellum ſpectaculum ſuiſſet.

61. *Philippi ea ſuis.*

Verum hæc, quæ dixi, dum ſe pulcrũ gerũtur, haud mitior in ſuis interimit dimm ſpectio conſpi-

Dum ibi & Antonius meus, (quem à
duobus priorem, æmulata mors sapien-
tiæ) semitantæ vesano evigilabat, &
dii fugidus, atque ubi locorum dege-
rit ignarus, nam timidè omnia circum-
spectans, tandem, vivere agnoscit. Re-
speratâ salute gavisus, & loculo pro-
fluvii usque colligit magos mirari
insuetum. Sed ei eam, ne quem
alium experiretur, quem consilium rogi-
tantibus posset; edocuit pallidam in-
ter se suos recumberere. In quod ille
propius intuens, suum continuò Geor-
gium videns, socium super in fugâ ne-
fastum, atque infaustum, atque in-
dum, quem indicio accusem. Quem
iterum gaudijs, incipit, epi-
rum solitum deplorare. Et nempe in
his miseris inquit, revixisti, ut Geor-
gi mi fidissimum Tuum aspicerem?
de fortunæ super illum inci-
longæ lassa, quidissimum comi-
planxit: denuo aut mortuum in-
meminerat, sed enim re-
Quippe superior
socio. Peregrini pallidam
lamentationes fatuos induxit vigi-
rigna. Arrepiam, ibi vi-
N 6 aere

*rum in-
pinarum
conven-
tus & a-
gnitio, ac
latitia.*

ante horis exanimè in theatro consp
xerat. Ac primùm Morphei ludos, & in
anem somnii umbram ratus, vehemen
ter inhorruit. Tandem ut oculorum
des aliquando constitit, dirigult visu
medio, & longo post tempore, verbum
facies, inquit, Antoni? vivisne? quid
lux alma recepit, Philippus ubi est?
Dixit: & pristini doloris immemor, in
complexum iit Antonii; alterq; alter
reditum in vitam amicissimè gratula
nullâ portò cura cruciabuntur, quin
quòd me adhuc uno carebant. Id solum
gaudii magnitudine temperabat. Qui
bus ego de me sollicitis repente cons
cuus, in sulem irrumpo; clarisque
motibus ad amboe,

Vivo equidem, vivámque: vestigimque
omnia dono!

Heu quis me casus? quæ vos insa
nitas erit

Applicat?

nec plura locutus, alterum dextrâ, sed
alterum comprehendo, & duo nobilis
rissima capita arctissimo nexu adhæ
go. Cæteri quoque commilitones eum
Annio Lucioq; accurrunt, & non lach
tis gestientes universi circumstant. Ego

iadunt novos hospites Hermius salutavit, in idem cubiculum, unde tragœdiam spectaverat, omnes reducit. Ibi, postea quàm Socios tandem eluxi, gratulabundi cœpimus inter nos, quid cuique seorsim evenerit, recensere. Ego meo in foveâ metu, & urbi adjacentis contubernio, quæq; alia per noctem contigêre, denarratis; ad Georgium Anselmum, nempe vos inquam, in illo Tullano reliquistis: ubi nihil decrevi, quàm ut Tullius aliquis hunc Lentulum indictâ causa jugularet.

UTOPIÆ DIDACI BERNARDINI

LIBER SEXTUS.

1. Nocturna confabulationis protractio.

HÆc talia cùm Philippus, prudentissimus quisque sæpe meditatus, antequam ea terminato sermone facundissimè enodasset, nox ad umbilicum jam erat. Videbatur illi proin tempus ipsum somnos suadere. Et eramus fatigati ambulando. Sub proximam ergo arborem in Herbas abjecti, quieseere paulisper ambulatores, sed ægre finit garrulitas illa quietem. Igitur quid postea factum sit, inquit Hugo. Postea facta est nox, ait Philippus. Nempe in vulgo hæc est omnium fabularum clausula, ait Hugo. Sed omitte jocum, fabulam pertexe. Non Philippus: si mihi, aut somnum accedis, quia Bernardino aut horam dimicandi, aut dicendi das locum? Tum ego. Videris mihi Philippe, inquisitionem esse ingenium meum, qui audiens tertiam meridianæ oppressisti, non

nolis nocte miseratus vigilantem? Egò de illo hominũ genere sum; quod, cùm nihil negotii habet, dormit, semper vigilat, cùm occupatur. Et aures meæ tam mihi non sollicitantur, ac pedes; præsertim quando placet, quod audiuntur. Igitur dicendi locum non postulo, & te dicente, non dormio. Eccum, inquam, aio, precationem hanc mihi operam da, quando Cimerium mecum iter adeò scitè exercui. Aut vel Philippus in Dormandino, vel Dormandinus in Philippo lotutus videretur, ut plane vasa cizò lippientem prolaturet, ubi vis lotator, Dor Philippus, in qui fabula adhuc multa nullicbant, dicta dicere potebant, summaquin ramen, quod supra de Hermii cubicolo audiui, & Lysiæ exhibui, dúmque in forum prodeo, & nolo & certare memini, mentitus est fortiora contionavit. [illegible] sed hæc fortassis meæ, cùm me [illegible] a. Georgio Antevolano relictum: quæ Quome-
rat ille, excepit Antevolus; longèque do initio
aliter perpessum se demonstravit, terribi- terribi-
lium simulatu, inquit, ego mecum quæ- lia so-
bis Georgius reseruimus, ac salutaribus ziorum
hortatu, aut opem à rusticis peteremus, separa-
aut eosdem ex nobis restitueremus, ter- tio con-
tio equum fremitu, qui propinquus tigerit?
ingrue-

dagrecabat, erigimur; vocésque hostium & latratus canum promissi audimus. Tum incerti, quid casselli capiamus, pas tenebras alter ab altero dilabimur. Atque ego mihi, dum magistri canum solertiã, quam latronũ fraudem metuo, ac qui humi abjectus latuerit, in arbore remoti sicarius. Ibi spectat; seu cancri fallere, seu dolos vulpis præcipere, quæsiere. Jamq; adeo sole superiori, & tibi Georgius sequentur, ut certum spicium, antequam nubibus deus Auctus proinde lucidam, idq; certũ, idq; supius contenti fuere, ut ad quam illejam effugere respondeam. Ipse me Eurydo auxilio celeriori vento, ad dominum, ut horum domicilio aggrederer, nam domiq; invicinia loca & calles latebras pudigue vadosos explicitos mox canum cæcitiã eqmonũ vecordiã, loglos & equitum clamores latrocinio mihi frigidus horrore subiit mentem, fugam, cædis, ad præcepta atbitris meis quidem occultissimã, contra desiderio magis meam vicem cunctos, quam fandi fervendi studiosus latentium (ubi ego nemini virtus, omnia superet inspicio Maestra hominũ mors, & vel pudio optatum factum, nihil fuerbus

cessit. Credidi primò Deo bō de Iudæ
triumphaturo quòd linea hyacinthi, qua
fuerat ligatus, ei fulcibat. Nec arguimen-
tum fallebat. Animo fatens
quæ timebam, hostis oculum vitat circu-
mquaq; differens, neque ebrii ruebāt
gressibus incerti. Mox insipiebat inter-
cepti comites. Agitur Iudæus nares af-
fatus, & quid præsens fiat, observo.
Allocor tibi, qui compiplonitus per-
agimus ignem omne consilium; & modò
in thoma circumfusi quasi mos esset ex-
ferunt; modò in partes digressi ex ad-
verso occurrent? inter se chorea du-
cunt, saltabit? Mox genuū plausu una
ruunt, ubi super, mox ab intempesti-
ua risu in flentium omen conjurant.
Inter hæc aliquis draconem è scirpea
fidi, cum volant) cymbalo percutit; qui sonitu territus, celeriter, *Ignes missus.*
ad nubes usque exhibi, rursumq; præceps
descendit, in viam cerebo ruit. Ab
alio puero aquilam ære eadem suspendi-
cem, cum draconē capitis tendam, in hunc
modū ferocior insilire, & ungues vita ri-
dibundi ostentare, illo oculis micantibus
terrendo, & jam linguæ vulpidem
vibrare, jam ignes è faucibus spargere;
puerulo quidem spectaculo, & oculorū
lætitia esset. Nunc mihi omnia metuē

ti ni-

ei nihil adeò placebat, ut fœminibus posset temperare: etsi impotentibus mihi camea ut durarem, & quò cruciatus mœdia esset, viderem, jam ut rechiscit quamdiu pugnatū in aëre vastæ aquilæ validior hostis fugaret; cùm aspexi miseller volare ignes, & malleoli per inania currere, globique flammei consistunt ardentes subibus arrecti. Nec quam ignis aspectus. Alii enim cum ad solis pervicaciter evolassent, inter humanos conatus dirapti quaquaversùm exciderunt, picicisque imbribus impune depluerunt. Alii per cæruum spatia curruum obliquè per aëra gyrati, glandes immensa fortiti sparsu profudere, ut miser ab uno matre cur compositi hanc posse. Sol præcipuè erant igneo, qui, cùm in sublimi relucerent, leonibus gyros aut Ursorum facies persipere præsertabant. Non etiam Utopiensis fugax sic exprimebantur, ut putaret operuerit Apellem esse, qui comminxerit in igne pingente.

4. *Ridicula capiendi ætatis.*

Verùm ego dum in hac spectaculum voluptatem totus inhio, fortuito cum Cæsulis tribus supra caput adulo prosilit, tonsaque arbore perrepens tumultuatur. Mihi jamia visa [illegible]

pulo persultare, aut Orci soboles juxta me gaudiari, ita prinsquam animo condam, omnes exclamo; Simul cedentes pedis vestigio vestes inspicebam, nisi forte eamam grandiusculam complexus; utrâque manu iobas fassem; cæteros plectì suspensus. & nisi quòd carnifex duris pro damnatis, illico terram acciri, & nimortis clamos, & fragor labentis in me unum cohorruit. Qui pendulum aliquamdiu, admoris fecibus, contemplati, cùm sustinè in me multa diriscat, nomen patriámq; scisciteantur. Ego, ne in equulei quæstione torquêre; ametsi omnia confiterbar, attamen persuadebam. Sed pro latrone habitì sapulle arbitrabat, qui mitre ad laqueum fugerim, & in ea furca latrocinium capiare properârim. Quia verò secundum meus artificii guarum me videbat, se operam mihi adiutabilem daturos, & sanificem multò perjucundum absoluto ita perterritum de furca deripiunt, injectisq; vinculis eò, quò vidimus, pertrahunt. Atqui hæc prosunt fidem calamitatis eius fuerunt, cuius non hodie catastrophen spectastis. Quæ verò medio intervallo acciderint, de, denge memorabo.

Cum

Cùm à venatu me in urbem ſe-
habuerant, capessunt capite obnupto, ne
quid me agnoscerem, omnibus ob-
tui habere, & cachinnis ludioq; fatigat,
neſcio quas in ædes paſtremò compe-
gere. Ibi ſpeculis oculorum objectis
citoum ſpexi, video locum ſqualore
ſeu deformē, longè infra terram pa-
dere, Simul audio cantus & vincula
ſonare. Occurſant cadaverum vi-
quām humanum ſimulacra, ſenes ma-
meris exeſi, & cute aridi ſiccissima
ſumum teſtati: quos ego iratos in
vimebam, & opulis Thyeſtis
ſacturos, Mox juvenes apparent, pul-
xres, horrentibus capillis & ſordi
cruenta laciniis ſectis; quorum
latera ferreis cingulis vincta, &
non exignis ornata torquibus
dicirunt, in quali palatio verſarer. &
bi, me conſpecto, altùm congemu
alterq; alteri, hem, inquiunt, & hic
ſupplicium ſceleſtorum infelix exper
Itique aut parentis decrepiti jugulo
ſtauſt; aut comitem ſuum parricidi
terro ejecit; aut aris certè ſacrilego
manus admovit, ut qui ad nos adjun
cuſſet coloris ingenui vultumque
is honeſtæ ruborem! Quis in

T. Carter & ejus incola.

...ostio vel furem quærerem, vel latro-
...em timerem? Hæc me omnia audien-
...ti ita terruerant, ut dubius aliquam-
...diu steterim, in orci vestibulum ne ve-
...nisse, ubi cum inferis Manibus pœnas
...luerem. Tandem reperi ceterum illi con-
...ti cæterem esse, locum furibus & seditio-
...que insanem. Jam volo vos cogitare,
...quid animi tunc hospiti huic fuerit?
...tum præsertim & catervæ imponeren-
...tur, quibus arcti simul ad cippum religa-
...ti, & de furtorum aliquis cruciabatur,
...qui refectus noctem exigebam. Et
...quid? hæc homines urbani rideris?
...at mihi nox omnis interlucisset dum
...lectulum affecto, neque fu-
...ligeo permittebat. Sic vigilan-
...nomen quæ in fortunii momentis a-
...mentum, cæteri quidem somnio ex-
...fabulis super alia percontari, ut noctis
...nulla fuisset, sunt inter se fabulis fur-
...recognoscebant. Quæ primùm
...ut memorare; neque in mea trepi-
...dationem somnos audire fabulas, ca-
...pio. Post autem ut cessare dicere, quæ
...vis aranearum possent ridiculo-
...rem, vici ego me, ut amisso pastoris
...nomine, alicujus fabulæ fictitius au-
...ctor. Igitur Gemma, mihi quæ dul-
...jure,

juvenum maximus, se cladis origi-
ne narravit.

6. *Arcis descriptio.*

Arx, inquit, in hujus est oppidi sui urbanæ, antemænis, quas hæc pars civitatis miserat, amœnæ. Cœnaculorum suorum amplæ quatuor & elegantes; quæ denis fenestris solem nascentem excipiunt; eosdem aliis spectant hortum. Cubicula circa undique habentur, substructis ædificiis apotheca, quæ singulæ præaltis lapideis fornicibus perpetuis frigoribus obsidentur. Ante eorum felix pomarium, quod triplici labyrintho distinctum, amœnum & omnia illectat, & pedes illaqueat. Blandiuntur præterea cerasi, quibus pomi prodigium mitia, non nisi glandibus manducatur, sed cum dentium lenitate propemodum bibuntur. Circum eadem res aquæ in piscinam coëunt, quæ ex rectagonæ, nusquam redolent.

7. *Servi fidelis fiducia & fortia.*

Illic puerum contigit, cum pilam insidians miculas objiceret, decipere, digito præcipitem interire. In hunc pueri locum ego sustectus, manibus convertens, hero nobili operam dedi, quam primùm ac diligentem, ut fortem solet. Quibus studiis ita me hero probavi, ut cubiculo præfectum, de-

[illegible] esse custodem
[illegible]. Quo ipso in omnes servi,
[illegible] debemus liberaliter, & decet
[illegible] quos [illegible] improbos
[illegible] accedendo, corrupit, fieri servulos
[illegible] futuros; qui in [illegible] curae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

magis jam illorum fluctio egerat, quàm illi ero. Ipse enim, ut quotidie expectari peregrinos, assuescere & subire subitarios aduentus, indigo hospitio, ita parsimoniæ & victus, nunc consuetudine, nunc magistro suo, repente pessimo Adagio factum edomuerim. Quod verò mirum in puritiores, paulisper dominici oris lubido me cepiebat, qui nullis pulsis fletu cogitationibus, non potuissem, jam equidem, jam minimum, jam postremò manum in lacrimas egressum conjecissem. Apertis consiliis duobus testando, quid, & quemadmodum sit agendum. Probatur sententia. Quo jurando, Exalbequis tibet parvenior, contubernio rationibus, aut fugiendum nobis scirem, aut pudendum. Quin ergo pergimus, inquam, dum licet? videamus si fortè nobis gamus? nitior hoc judex erit, quod de ei decussit liquebit. Empta jam illi est. Quicquid fuerit adhuc in lucro erit. Hac oratione excitati, & tempus rei patrandæ opportunum videbat, clam arguimus, hortis eandem compellamur humique defossum obruimus, tantisper dum in tutiorem Mercatum, tutiorem, neque suspicio

[illegible]

le erluvie traheret; Scrinia, quæ clavibus ego met meis obseraveram, dolabris concidimus, ut vi expugnata, furtoque exterum direpta viderentur. Inde vas vinum publicum spectatum effringimus, latisque admotis, nec non calice minusculo, ceu temerè, propter vinum relicto, crimen à familiâ in exteros avertimus. Rebus omnibus ex sententiâ gestis, multa reverenter exspectamus.

Sole postmodum orto, & familia per 8.
urbem dispersante; facti furti indicia *Furti*
reperiuntur. Illico ad herum omnes *prodi-*
decurrit; videre omnia esse ut cubiculi *tio. &*
valvas, scalique ostiarias: ac statim *investi-*
id, quod erat, mentem. eodem itur *gatio,*
pia. Rapinæ pernotas undique arcas, & quicquid argenti facti aut auri erat, diripuere; pocula, calices, torques, orbes obstrepunt. Exclamat: properamus: ego inter primos, dolens capillos convello; pectora pugnis cædo, ipsique patrifamilias miserabilis fio. Certè cum omnibus amissis ubique auctor quæreretur, ego neque rogatus de furto, neque alli suspectus ullo modo fui. Non potuit tamen, quia ejus damni fama ad vicinos, indeque ad dispersos etiam pagos manaret, decerni præsertim præmia, si quis fu-

rem indicasset. Ibi nos vereratoris temeritas in ultimum discrimen adduxit. Is patrimonio per luxum adeso, cùm nihil sui reliquum videret, quo calamos de integro animaret, fecit, quod Apicium audiit fecisse: abjecit spem vitæ, modoque inijt omnes, quibus sciebat mortem vocari; id unum sagicps, ne sibimet ipse manus afferret, præcipitia, pugnas, bella ultrò appetebat. Neque his tamen exorare mortem potuit, quin per omnes casus in columis penetraret. Nam in acie hostes illum ceu sacrosanctum refugerent, in pugnâ gladii eminus hebetati languescerent, casus ipsi & ruinæ erigere hominem credebantur. Nam quòd illud est, quod unum nuper in vicinia contigit. Ejus, tu Strophe, quando testis oculatus fuisti, age illudque his, donec ego respiro, denarra.

9. *Ex fenestra lapsus alium opprimit incolumis.*

Tacente Corso nullum, inquit Strophus, hominem vidi, qui nunc & felicior, & felicitate indignior. Pervasit ille, & lautissimè fartus ut non ito pridem in popina propter amplam altámque fenestram assederat, cæpit paulatim vini somnique caligine perturbari, & de solario præceps in publicum labi. Sexum ibi-

ludidem de'ectum rumpeterur ; at'ei luconi, quid evenerit, audite. Conclamamus ad vilam ruinam omnes, nec aliud , quàm funus hominis expectamus, Sed casu senator id temporis prætor parietem ibat, nihil sibi ab ullo fulmine meruens: Super quem comissator hic totus incidens, mole corporis affli. dum ita perculit, ut ipse de sopito vivus resurgeret, Senator è vivo mortuus jaceret. Magna inde extitit populi concursatio; & homicidam lugens filius ad judicem rapiebat; Accusat vehementer, & charissimi parentis manes in vindictam evocat. Nec illi factum infi. citur; sed tem , ut erat gesta, perse. quens, offendit somni flagitium id fuisse ; Se aut absolvi proin debere, aut lege talionis eodem mari. Cùm diu lis traheretur, iussit mitior judex , duos ex æquo & bono inter se transigere. Transigit cum actusatore potor, ut ille secati parietis ultor, inter ejusdem cæmenta fenestram assidens , dormiensque de Solario itidem detur: iste forsitò prætor tabernam inambulans, ab altero super incidente opprimatur. At ille maluit sontu pœnitentem esse, quàm hic cum irâ vindicare. Omitto similia

de illo belluone plura. Tu modò quod agere dudum instituisti, perge, & tu lam exorsus, pertexe.

Iø. *Projectò audax & mendax promissis.*

Rursum ibi: Hunc ajo ipsum decretorem nobis spem omnem è manibus extorsisse. Cognito enim præcepto, quidquid amissum esset, quidque indici decretum, sic ille secum reputabat; aut hac, aut nulla posthac opportunitate voti se posse damnari, ut post genialem aliquot dierum luxum animam exhalaret, igitur, ut erat lacer, atque undique desperatus, accingitur viæ, ad arcem proficiscitur, ad loci dynastam deducitur. Ille, conspecto hominis squallore, ne quid impostura subsit, suspicatur: nam, nescio quid, habent sordes cum mendaciis familiare. Verùm hospes lingua promptus, & eo mendacior quo cupidior mortis, magnas sese jactare, sordidisq; cæpit pallii segmentis extollere: denique triduum pacisci toto, si dapum vinique abundè esset, rem indicaret, si fateret, animo verò ipsa profuse in malâ maximam furcam luat. Laudat dynasta, pactâque firmat, ac ut impostor vesanam mendacio spem, in ipsis arcis atrio patibulum jubet erigi, ubi aut indicia pendendum sit, aut furia

cæca

cetera hospiti, quæ velit interim omnia præberi. Inter hæc pacta, mihi jam carnifex imminere, laqueumq; nectere et visus, quo sublimè penderem. Nam quid si, inquiebam, duorum alter se incassum tibi prodidit? aut si utique hic malis artibus nitendo, hominum arcana pervovit? Et ferunt certè vivere alicubi aliquos, qui eminus audiant, si quid Junoni Jupiter in aurem garriat. Alios item,

—qui possint rumpere terras,
Et flyga transmisso tacitam deprendere visu

rursum aliquos, quibus omnia subolerent. Quis vetat hunc de illis sagacibus unum esse? His mecum solerter pensitavisse lubuit porrò cunctari: rectà ad mare volo, quosque furti conscios habeo, etiam timoris socios quæro. Hic illi me bonam habere mentem, neque ab eo aspici quicquam jubent metuere. Fallaces hominis esse meras, & in ejus usus reticeres.

Quem enim tu vicinia esse, cui obscura sint ejus fraudes? Et supernè *Mandacio*, cum miles, quæ unus gula reliquas fecerat, verumderet, scis didicis- *cis de*

cinaturi excusatio

se, quàm sinistra mendacia portasset. Ædium earum emptor, nescio quis, indicare pretium jusserat. Poposcit decem aureorum sestertium millia quadraginta. Neque abnuit emptor: & velle ostendit: dum priùs earum inspiciendi copia fieret, an alicubi vitium pariens duraret, cæteráquæ sarta tecta essent. Mortem gerit cupienti, hominémque per ædes quaquaversùm deducit. Ille ille, malè materiatam domum dicere, & negantes satisfecturum parietum dictum commouisse: ac vellem tamen, inquit, si per has mihi parietinas licuit. Nunc vereor ne magno mihi non tam domum, quàm tumulum emam, nequa futurâ ædium ruinâ sepeliam. Et videsne ut omnia casum minentur? Tam atqui ego domum, inquit, ejus ruinæ præstabo: nil futurum priùs est, ne casus tibi sua edicant, quàm in cujusquam domos eruitur, ac possidetur. Proximis pòst diebus, calcem jubet novus possessor familiâs subigere, ac cæmento complere illas rimarum cavernas apperte. Jamque adeò correctam ædium vetustatem rebatur, cùm, ecce tibi, cujus domum consequitur, isque paulò ante mala mul-

fidelem. Quo damno affectus arcem. dum emptum, aſq; eò, ut hanc utpotem ja vocatus, & illi cum omnibus in quam introiret; animum quæſiturus, omnibus exprobraret: Hoccine eſſet, quod impoſtor juſticiaſſet, ſeſeq; ruinæ periculo tam præſidenter abſolviſſet? Io homo tibi, inquit, ut rectè interitum mihi fummo cum periculo intulisti. Imò quidem, dum placidiſſimè occideruntur. Cum illi, negat homo ſe ſatisfacere ſe fefellisſe & utique dicturus fuiſſe perſeveres, ni tu, inquit, ea illis inſanè calet occaſio, jam cum querelas adeò omnes obſtrepuiſſi, ut biſcere porrò illis non liceat. Inſanè ſicutti parcis à te ipſe ſuo? à meorum rerum non exigo, rectè non capies. Hic ille fallacia confuſus, quocum ſperabat abigere, ſed tempori non perinde ſtultus, interdicto patentia cogit omnem ſibi pecuniam exhibere, ita ſuum omnia in noſtrum ſublicet, & nunc idem atque futurum ſuum, atque fures prodiſſe venifſet, ipſo loco primo hæ ſtroxet. Nunc porrò decernunt operam, ne cujus calet, ne conſtantia vacillaret, deinque dies ſingulis in conſilium irent, & quid porro agi ne aſſe foret, ſtatuerentur.

12. *Conſtitia malamentis.*

Dum hæc geruntur, interim hiſtrio ad dicta, quam in hæc pulcherrimum dixit, tribuitur; lectulus, menſa, cibus potúſque vel principe digna. Quæ omnia ille præſtaſſet egregiè tapiſ; diémque primum voluptariè tranſegit. Sub ejus dici veſperum convenit hominem exſpicari. Quare compertis interea nos proviſclis, cellario prima obvenit. Is quid omnino facturi eſſemus, cùm dominico impleſ congium de cupiédmque hoſpiti cum lecto ſtragemque apparatu feſtivus apportat; capeſſit hoc ejus die pœnium, ocſtémque liberali hauſtu invitaſſet; die ſequenti deinde præſturum. Homo præ quanis ſpongiſ ſiccus, & jam antè tot cupediis diſtentus poculum i gens ampleſtitur; eumque vitæ rationem ſole triduo circumſtiptam, ac mox in furcâ expiandam, perſpexeramus. Utique unum jam diem exactum de felici triduo pronuntiavi, ſtidio ingemiſcens, ſublatum utrique poculum gurges illicò hauſit. Inde convivâ factio, & deſtrictis in ſocium enſibus. Ille verò de tribus eſſe primum, deinque reſtare ſolos affirmat. Socius ob hoc ſe vocari ſe, illi que verborum ambagem futum notari opinatus; mitè ex ſe ſenſa.

terere; & noctem suspici funestam, somnumque ferreum precatus, celeriter ad nos revertit. Quibus ipse haud parum lætus dum dicta factaq; recenset, nonnemo ex omnibus formidine revellit. Quorsum enim is & primum me, inquit, ne intempesto auro fuisse, & duos adhuc alios mihi superesse dictitaret, si historiam probè omnem vereficus calleret? Nempe prædicti sumus, & si pendere eras hoc, hodie est de fuga cogitandum, Œconomus homine nihil detestatus, qui vehementer expalluit, tamen alterum diem consuit operiendum: ubi quid peculi foret, posse novis consiliis viam aperiri, qua in tutum eximemur. Quid enim si temerè locutus terrere nos voluit? Nonne vetiti oriri remur modò, & securi in utramque latus accumberemus, se satis vigilaturum, ne res nostræ detrimentum caperent, ita lenit ille nobis timorem.

Ergo, qui cubitum inde recessi, somnus turbidam noctem habui; furta, *Malus* mille, lictor, & hic ipse carcer, oculis *quod* identicem obversari, pene dormientem *mentis,* excivere. Sæpe territus exclamo, ex- *metuit.* tersisque velut amens jam exorare, jam fugere ceu insequentes labore. Ad-

dicere me consensi, qui propè accubabant, & insanire rati, ad me irrumpunt, lectulúmque armati circumstant, Interque evigilo, visisque tot excubitoribus, non somniare me lictores, sed aspera credo, serióque agi, quicquid mox metuebatur. Neque jam pugnabam, quin illis me dederam; unàque ejulans assurgebam ad vincula rapienda. Id illi conspicati, undique omnes invadunt, & quòd furere me credebant, validissimè constringunt. Ego tantò vociferari contentius, ac moram poscere, dum verbus me tegerem, inde sponte, qua vellent, secuturum. Illi icidem ferociores funes quærere, & ferulas, quæ insanientes castigarent, monstrare. Rursum ego, ne mitterent tormenta; Iberè me omnia confessurum promitere; imò fecisse jam facinus dicere. Commœdiam agi credetis, in quâ pari stultitiâ omnes confunderemur: dùm illi me pro insano, ego illos seriò pro lictoribus habere pertenderamus. Et commodùm id fiebat, ut furere me autumarent. Nam si penitùs advigilassent, deprehendere facilè confessionem haud obscurè licuisset. Postremò timeo, cùm quid illi agerent, animadvertissem, redij ad me, vel ut altiùs

dissimo sopore exercitatus, callidéque animi fuisse perturbationem simulavit. Certè altero die medicus accitur; jubetur mollissculè corpus curare, & molli quiete morbum corrigere. Ità insperato recessimum somnium felicissimè evenit, profuitque insanum aliquando fuisse.

Jam interim dies se alter egerat, & hospes noster altero sino dapibusque saginatus, uno se gradu à patibulo jam diserre sentiebat, capitque cum morte, quam olim quæ fugisset, in limine videre. Quam ob rem non temerè anxius, brevem suæ delicias cum laqueo comparabat. Hic ecce iterùm œconomus noster cum liquido falerno lagenditur, alterum, ut, cognoverat, experimentum capturus, an forti fortisque symbola peregrinus exhibuisset? Ex conspecto, redintegratis hospitis doloribus, gemitum erupit: & hic alter est, inquit, quem ego. Simul, tristissima apoplexiæ conscientiæ. Dispensator, quæquam homo ea ferrei oris, quique colorem xeneæ etiam deprehendisse posset, an tamen fulminis ictus, quem diu non jeverat, agat demum, cognità sibi hac verborum formulâ vellit, interrogat? Cui ille, crastu, inquit, tragœdiam audies. Occœconomus omnia

14. *Conscius ipse sibi, de se quæ fuerat, somnia dixit.*

ad se pertrahere arbitratus, statim ferociit, postque ingenti formidine compleri. Scire omnia venefícum; neq; fugæ nobis spem, neque veniæ reliquum esse. Dixisse præterita ad amussim, nec fallacis abstinuisse; sed palam ostendisse quæ rerum facies mox esset apparitura. Igitur eò progressos nos esse, undique dem retrahere vix liceret. Proin' sententias rogandas, quid in communi periculo placeret?

15. *Consilia rerum annia & incerta.*

Ego, qui principes partes in consilio tenueram, primus censui, ventum antè accusandum, quàm iudicium pateret: aut crapula diffentum in faciendo strangulandum. Rejecerunt utrumque consilium. Nam venenum quidem placuisse cautè esse, & sacerdotis. Eadem verò ratione, quia aliud foret, quàm ego diuturnum periculum arcessere? Cellerius dixit, optimè factum videri, si pretio à Cerbero latrantem lapidem auferas. Tanquam verò, inquam, indueri aliquo pretio possit, ut laqueum expectet? Illam tu putas, si cras fugerit, non postulum defensurum? Quid igitur? Omnes tacemus, inquit? Nos, quidem in viaticum apportantes? Nego, inquam, cōsilium probatur. Quid igitur

cia

cum fugerimus, porrò de fuga dubitabit? Ipsa nos fuga, omnino damnauit, præcipitat. An autem essemus seruos in omnibus persequi, dum è fuga notabimur? Nimirum capitisque summa, & illius alius erit gramus occisi. Dispeream, quin ergo in tertius, inquit, ad vasem ingrederis, si demum cognoscis, ex nihil remedium desperemus? Ingredior, inquam; si non ingenio horum non fuerit. Digressi obdormimus.

Iterum somnia mentis, iterum oculis 18.
Obuersari, millesque formidi. *Rerum*
Nec lectulum eligere. Quare vigil exsi- *solicitu-*
lio noctem perpetuus, luminaque intrò ter- *do, &*
go præpara. Venio in cubiculum; deserto *formido.*
ubi pertæsum fulcrum, pronus
Mox requiro, ensemque citatus vi[illegible]
Pectore infodio, misereri
Et ecce calvo
In loco nocturna felis incubat, exsiliq;
micantibus scintillat. Accedo, manúmque
Ferire admoveo, seu fomitem ad
Pectus. Vix contegeram, cùm despuere
Oculis, & stridere ignis, & furere focus, &
Domus ruere. Domus uscessere. Ego vi-
Deris me ruere Orcum, & virum Anti-
Manique deposcere credebam, qui lenis,
Magio, & per tenebras caput pedésque
Omnibus angulis illido. Surgo & sorti,

juxta, sfolidi, ac pridie fuerant; nec ideo vento consilio surgentis diei vesperam operiuntur. Jam minus noster crapulâ secundâ liber, in tertiam ukemámqui inhiabat. Apponuntur vini delicia; cumque illecebræ, & quicquid facit ad gulonis barathro erat. Quæ omnia fundus inertissimus glutiebat, atque interdiu quidem, cùm suum culina, cellique florem suppeditaret, lætior ipse, ex sui exitii memor, pueris ministrantibus miras quasdam prædicebat stultitiæ suæ argumenta. Quæ si potes commeminisse, ea tu aliqua nobis recense.

17. Stili facetiæ pollicentur, per ingeniosam invectionem.

Tum Seraphus, ego verò possum, & præcipuè quædam. Is enim vicinum sibi ajebat fuisse hominem, qui ob odio liberorum pater, imo omnium pater extitionum. Et quod miserabilius est multò

Ubi nec servus erat domi, nec uxor,
Nec timor, nec amor, nec alea, nec illa.

sed liberi solùm, ut dixi, odio: illisque tam fœdè dentes, qui filicem comedit, pollebat. Latrabat ille assiduè, ventri & ipsi assiduè patrem allatrabant; pueris nominatore docti, videre insueti. Quo modo pater à tot famelicis hyænis se defen-

defenderet? Ingeniam illi telum fuit. Coëmit putidulos haleces quatuor, & atque in sale versat assatque. Vocat ad epulem cœnam liberos. Currunt illi lætique, ceu mensas etiam invasuri, nec haleces edere parati, sed vorare. Vix suum quisque dimensum absumserat, cùm undique omnes institerunt ad hydriam ruere, alterumque alter à fonte repellere, & ubi vix discussissent, eòdem rursus festinare, ac vocis amphoris haleces condizę, nec cessata adversus illum aliquid proficere. Quo fiebat, ut cum fletu risantes, neque panem interim cognarent, neque de fame quererâ, parentî negotium objicerent.

18. *Coci, id excusando gruis ablato pede ingeniam,*

Idem hic, inquit, cùm olim adolescens culinam procuraret, in mandatis acceperat, uti grum hero, quàm lautissimè posset, percoqueret, quod per eam se cuperet convivis impensiùs probare. Hic ut obrepserat, omnes coquorum aures ad figna vocat, brevique gruem, & pambammate tinctâ, & eligmate mollitâ, & turundulis fartam adornat. Hic ipsa avidorem nasa illepido tactus, cœpit cogitare, quemadmodum ejus, quod condiret, partem decoqueret. Nec diu dubitavit, & pedem grui alterum elegans carptor

ceptor evellit devoràtque, ac mox ca-
tervis infamiam atro jure diluit. In-
de vetus rectissimè conserus, mensa in-
trus dum olim obstimè carpit, vetus me-
tilam gracum, & altero pede defectum.
Correctisqui in coquum oculis, ubi al-
ter pes emiserit, stomachosè quærit. Il-
le jam meditatus quid diceret; ego
graves, inquit, domine plures singulis pe-
dibus nunquam habeo. Senis heros tu-
ris impudentissim, ac ne porrò tamen li-
tibus contenderet, iram callidè cavit.
lat. Die postero jubet famulum se-
qui. sequitur, venitur in campos, ibi
structa grauum acies, longo ordine ex-
hibebat, singulisque pedibus universa re-
trebatur. Quid servatus ut consenti-
tatus mendacii patronum invenisse, vi-
den', inquit, here, singulos grauum pedes
At herus tanto in illum torvior, non
tu, inquit, videbis flagrio, tuba; mox
cio deprehensus erubescet. Simul ex-
plodere manus, dissultoque capit ibi
grues terricare. Illæ simul omnes
conclamare, deterritaq; statuis sublime
abire, & binos undique pedes longi
mè protendere. Nihil erubuit ex
taculo coquus, sed mox altero vol
cum

mon audacia vestivit. Siquidem in-
sulanti dubios & geminos graum pe-
des ostenderit; mirum id sibi ostentum
non esse, respondit. Nam & heri, inquit,
(apri sibilo nostrum territasses; utique
pedem alia perinde utrumque projectu-
rus fuisset. Hæc de aliis suppositi; de se
haud paullò absurdiora garriebat.

Nam sagittarium inquit, mei me ci- 19.
vem, non augurem, fuisse; ut quem è Sagitta-
bello Tractio reversum, hostili spolio rius pro-
insignem vidisset. Cupient hos igitur digiosa
spectatum videre, ac ut tendendi; facio felicitas.
copiosi egredior urbe; devenio in lo-
cum pecuarium. Erat ibi quercus pro-
cera, & speciosa frondium silva gravatas
hinc latissimas radices revulsus sublue-
bat: justi legesfaris jam coëuntis in
spissum. Suspicio; tres video palumbes
unum arboris ramum de integro insiste-
re. Tendo arcum, designo ex tribus vo-
luptuariorum sectatis sagittâ ramum ipsis
dissidio solvendo. Et sagitta quidem qua
ramum petebat, elabitur, palumbi
utrumque vertit, nihilo magis mo-
ventur. Accedo, quid immoti hæ-
rent, exploro. Hic ecce, lugens porten-
tum! Qua fissus hiabat ramus, interce-
perat manum volatilem, nugatorie ut in vi-
sco-

seo attinebatur. Ergo manum in pe-
jus que meos palumbos facio: nihil
eucupiũ & tale cœlo paratum. Verũ
sagitta, ut per arborem exiit, accipitrem
supra palumborum capita, per gyros
lentissimè circumvolantem, inopinatè
transfixit, & paululùm altiùs progressa
ciconiam quoquè subibus dejecit: de-
inde casu in subterlabentẽ rivulum in-
cidit. Eam indidem levatam, video, cum
hastam. In prægrandi mullo hæsit.
Simul ergo utramque & prædam, & ha-
stam aggredior; genúq; obnitens, sagi-
tæ arundinem complector; ac, ne quã
lentiùs agerem, telum piscémque avi-
stractum, humi pòst me objicio, & ipsa
deinde (polia dum lego, capesso lupum,
quem in segete piscis, tametsi è cu-
cullus oppresserat, id consequi cuiq;
sive jaculi fortunam, sive jaculatoris pe-
ritiam admiratur, gratulantéq; illam
mihi sagittam, quæ in volucres pro ri-
fro; in pisces pro hamo, inter ferre pro
vocabulo esset. In sagittariam me pu-
baturus, nec docuisse te, venatorem
dedi, & sucupem me observavi, & pisca-
torem ostendi.

10. Futuri

Hæc Scrophus de vanissimæ sup-
stitionis sodalitate; cum captivi simul omnes
vel

explosæ hominis figmento cæcleman, prohibéatq; parrò tam grandia mentiri. Nam cui verisimile id fieri, quod Thraso de se prædicasset? Pergit Cornu, & vos proin', inquit, qui cum homine rem habuerimus, cogitate. Crepusculum appetebat tertium, & histrio nullum finem suæ felicitatis prospiciebat: quippe qui postridiè potibulum esse ornaturus, ni ex pacto furtivum argentum reduceret. Igitur impedio tristior, per diætæ angules vagus errabat; seque stultitiæ incusans, jamcolli spatia metiri, jam ventris iacipiebat rumorem misereri, sæpe aures à tergo manus trahere, sæpe se ipse consideraret, quàm deorsum penderet. Rursus Medeam optare, quæ novo Jasoni aurum, aut Ariadnam, quæ Theseo filum, aut Dejanitam, quæ huic Herculi vestem præberet, quâ ejus fieret immortalis. Inter hæc de. spondis suspiria, ego tertius ultimús; cum gradi poculo ingredior, & Campani liquoris congium apporto. Consertus ille: Hic mihi certius, inquit, testibor solus cámq; jam deviqi: video potionem. Siccato deinde poculo, pertum esse pronuntiat, de cætero rem nostram atque spem defuturam. Vidisseris me

suspensi liberrimè, mala conscientia suspitiosa formido,

me horæ pallidiorem, ut qui eam subi-
què perisse me crederem. Advocato to-
more audacia, ipsoque nam de reditu
diceret. Illic mihi ad claudendam fenes-
træ valvulam deducto, per fenestram
musculus patibulum ostendit. Tum ego
verò

Obstupui, steteruntque comæ, & vox
faucibus hæsit,

quòd meum mihi hidental crederem
monstrari. Quare omnibus omnis ri-
mum habui ad socios recurrere, cùmque
commorarim, referre, fidem peterem,
post negatas iterum iterúmq; fenestras
ne mox pederent, cessuerunt refodiun
argentum aurúmq; illico ad arasporam
comportare, addq; pecunia dicotem
emere. Facto ejusmodi decreto, ho
minem unanimes adimus, & ab eccli
pedes, loculos illi graves in collo vin
cimus precati, ut rem eam habere cla
veller, nos esse, qui supplicitum de
ream reperirimus, quos quo de ipse ex
cubiis arcibus cogosceret, falsam hanc
prodere nolle. Servari sacta testa om
nia, eaque, si juberet, ad ipsum celeriter
perlaturos, sensit continuò & nostrum
errorem veterator, & suam audaciam:
nam absurdo commento, mox

desperate ferox, scilicet, sacrum inter lucrumque ait fuisse: & si nostrum eam secum distulissemus, futurum fuisse, ut postridie tragicæ rei spectaculum videremus. Tamen si seriò inquit, respuisti, properate, prædámque hanc omnem è vestigio deferte. Nos de repentino damnati, imus; ac velut in Circensibus longioni pompa argentum primò deinde copiosissimum aurum transportamus, perque cubiculi mensas disponimus; ut ipse ille misereatur, tantum aut reperire non potuisse, aut reddere voluisse. Liti sic æstimata, fidei silentii sanctæ, diximus: ille quidem præter spem salvus; nos autem periculo metúque vacui, sed oppidò tristes, & quo quis furtivum, qui nostro penitus exhausti. Atque tunc demum pœnituit furti, cùm nihil inde fecimus lucri.

Cæterùm horum triduum triginta-que præfolatus, mirè cruciabatur, dum 21. *Amissorum tempestiva condictio.*
rerum certa cognoscerat. Qui dein rum tempestiva condictum molestus nulli fuit, ita *mero* fa-*mero* fa-miis inductis confestim surgit, atque *ita vetus* ad conjectorem suũ mercurius occurrit *peratis*, rubet, pallet, clamat. Et edormierat forte tumultuosum hi strio, igitur ut ex-di januam audivit, nondum ait dilucu-

lum

culum vesiſſe: ad hæc noctem ſub
crucendo argento vigilatam eſſe; Ce
rent ire ſuo ſe uti; tantuſque
pori quietem ceu invidérent, arcu
berus ingteſſu: ſed brevi poſt reve
violentior, vocat ianua, exactam
ctem inducibíſque clamat. Nequ
fores impoſturam videri. Sic dum
kroſpes quidem ſegnius reclamat, ſon
effringuntur. Irrumpit herus, lon
que ordine quic quid amiſerit, cognoſ
tur. Ceratum orbes menſarios ex argen
to factos, decem ſalina auro inc
pedibúſque leonum ac pardorum
ſulta, lances patinaſq; quinquagi
dem argenteas; aureas phialas
ribúſque vigiuti, vaſa Corinthia quinqua
& quadraginta; omnia ſigilla
glyptis illuſa: torques magni pon
ris quatuor, armillas decem: dactylio
thecam tredecim annulis inſignem;
quorum palus ſingulis adamantes inſe
bant. Cetera omnis ſupellex, Philippi
um millibus facile quadraginta, pro
quo plures laqueo emeterentur. Ad
conſpectu victus, gaudium inſo
clamore conſitetur. Inde ad hoſpitem
geſtiens; dum amplectitur, ſenem
ſalutem appellat; dextrâque arripit, a
pe

prædium sallari sinu instruatur, neque ulla voluptatis materies deficeretur. Illi nocos denos nummos cretum, vestimque ferico textam. Quo viso, perdolui mihi, quod meæ fuere egomet indicium non fecissem. At is deinde hîstrio, apud alios narravit, quemadmodum decepti nos, ipsum laqueo expediremus; dum verba, quibus suum ipse triduum distinuerat, vani interpretes aliorsum rapiebamus. Postmodùm ut is sumus crebescere, horùmque cæpit advertere, nos fugâ elapsi, alius aliò ferimur: ego in vicinia deprehensus, in hunc carcerem compingor. Audistis tragœdiam, de qua quàm mihi actus, scitis in quali theatro eras erit exspectandus. Hæc talia. Cursus perpetuo loquacitate evolverat, & mille convitiis qui impostorem illum, qui suum errorem damnârat; tùm ingreditur suam lautitiam, fortunam memorans. Esse hic secum eorum alter, quos primo mihi carcer objecerat: qui paucula præfatus, sic porrò fabulari perrexit.

Annis abhinc duobus & triginta, cùm ætas ferocem, paupertas faceret audacem, litteris omissis, militiæ me dedi- 22. *Militiæ studium.*

Fortuna semper felicia.

dedidi: facilisque aliquot stipendiis cum ea lenocinia superasset, infesta esse, instituit, finitis ejus contumaciam expugnare: mirum quàm ea mea & modestia. Nam gallinæ extra cæteros pabulantibus fermè insidebam, bacterò oviculam, semel omnino boetiam à grege furtim abegeram. Eis magno mihi facinus fuerit. Dum enim abactæ remugit, insecuti sunt rustici, Hercules, Cacum infelicem, penitissimè occiderunt. Et manent etiamnum clavarum in capite ambulantium vestigia.

Dictu effatu omni.

231. Ego vix elapsus, ne quid interea nostrûmve reliquorum, fraudem ab ingenio mutuor: tametsi eam satis infectam. Nam quid agerem?

Cogebat artis ingenij largitor

cogebat autem, ut haberet ridiculum fieri; qui hujus elegantiæ minus habeam, quàm Æsopicus olim adulescens. Sæpe tamen, apud hominem sordidum, jusculum hac arte aut villum emendicavi. Rarò proinde nobilioribus delicias feci. Olim certè per cænosum oppidulum (Lutetiæ coloniam jure fortis) ibam, cùm animadverti virûm nobilem, arci

arci præfectum, descendere, scipione
nixum: eum comitabatur puer pedi-
quus. At ille vix dum ad montis radices
devenerat; jamque occurrebant confer-
tim oppidani: quorum alii ex more ca-
put aperire, alii genuflectere; nonnulli
salutare, aliqui aliud agere conspicie-
bantur. In iis una præsertim fœmina e-
rat: quæ quatuor ova decumana, & pri-
mulum parta, generosæ matris vecti-
gal, transeunti offerebat. Jubet ea puerō
capere. Puer ova pileo indit; pileum ca-
piti impositum porrò procedit. Ventum
erat ad sordidæ laenæ fimetum, & puer
errantibus oculis licenter vagatus, quā
iret, parum considerabat. Itaque dum
cœlum obtuetur, temerè lutulentæ fœ-
dèque uligini pedem immergit. Conti-
nuò omnem omne replaudit, & quaqua-
versum exilit: nec est, ne herus quidem, ab illa sparsione eximius, sed & cal-
ceis serici, & candida tibia texta, ea a-
spergine lutulentur. Quare excandesce-
re præfectus, incautumque pueri gres-
sum increpare. Insuper elatum scipio-
nem stringere, parūmque memor, quid
feriret, caput pueri non perfunctoriè
contundere. In ea velitatione confrin-
gitur ova, inque pueri capillis exclu-

ductur. Simul per ora diffluunt hâc ovi vitellus, & spuma; hâc pueri sudor & lacrimæ. Id egò cùm fortè spectarem, vidêre tu, inquam, ova velle frixa ezanare? Si invitaveris, condico. Dicebam hæc nequaquam eâ spe, ut falsa videretur. Sed quid vultis? Homo dictum ita probavit, ut cænulâ judicaretur dignum.

14. *Nasi portentum.* Accumbebat ibi supra me, hujus, quem arcis præfectum dixi germanus. Eum ego diu mirabar, quare tantam à se umbram spargeret? Nam quacunque moveretur, dimidium mensæ, tanquam Æthiopico conopeo inumbrabat. Et mecum mihi aliquamdiu? donec audacior, limis oculis in hominis vultum respicio. Video nasum, quantum ferre atlas, etiam rogatus, recusasset. Egomet ergo mecum, nempe hinc iste, se umbra diffundit. Et rudis ego Mathematicus, Solis eclipsin formidabam. Rursusque cum contemplatus, hic certè aiebam, in herciscundo Publij Nasonis patrimonio bonam seminunciam tulit. Habeo quidem & ego nasi gibbum; sed quid ille? ad hoc Bonæ spei promontorium quantulus est apex? Secundùm hæc ezcogito stultissimum factum, attollo ex-

terem

terem, eique voce blandissima propino: Si antestarus reliquos, cum mihi solenni ritu Parentem adopto. Ille mirabuntur subsecia. & alii, quid hâc mihi adeptione velim, scitantur. Respondeo, multos mortales mihi quotidie molestos esse, qui nasum meum propalam ostentui habeant. Nec reperisse me antehâc ritulum, quo nasum defenderem. Hodie tandem iste me parcos meus absolvet, Post hac enim cùm nasi mei portentum vituperabitur, ludum esse huno meum obeliscum respondebo, præ quem si patrij nasi pyramidem conspexissent,

Cui dicto, cùm præter parentem præ- 25;
sentij omnes arrisissent, tum ego demum *Musæ-*
placui mihi, atque ut pacem mihi re- *rum ac-*
conciliarem, longè mutarem me ipse *cusatio.*
quàm rusticum illum prætori fuisse respondi. Qui in foro nisi turbâ cum corbe super assederat, & mollis hydriam civibus venditabat. Ibi emptorum avaritiæ spem propole delusit. Visi omnes acceti amphoram malle, quàm mollis hemiæam: iciarij jam sole in meridiem præparante, æstus hominem vehementius urebat, cùm nusquam interim emptor ullus appareret. Miseratæ pastremò aestempram hominis mercem muscæ,

ut esset, qui mella non sperneret, tur-
matim in ollam ruere, & aliæ avidis-
simè prædam diripere, aliæ, visco mellis
impeditæ, hærere, & omnem ejus gra-
tiam inerti funere profanare. Rusti-
cum vidisses hîc in furorem agi, qui suas
opes à prædonibus tueri non posset, stri-
debat, cædebat, accabat, cúmque om-
nia egisset, nihil in muscis abigendis ag-
git. Ità priusquam vesper appeteret,
gratis omne mel non vendidit, sed per-
didit. Eâ jacturâ mœstus, ad urbis præ-
torem accurrit, litémque rapacibus
muscis, verissimis Harpyis intendit, &
sic accusatoris stultitiam prætor, & faci-
lè proba, quâ sibi testantiâ foret utan-
dum, vidit. Quando, inquit, eâ muscа-
rum injuria fuit, ego severissimè omnes
hodie muscas proscribo, ea lege, ut ubi-
cunque vis tibi deprehensâve musca
fuerit, eam tu jure, quo qui optimo, fe-
rire, mactare, necare impunè possis. Ea
visus privilegio Rusticus, videt fortuitò
muscam in prætoris naso prægrandem
considere. Nec moratus, componit ma-
num, palmáq; excussissima nasum ho-
minis ferit, ut ille vertigine actus, pari-
ter se fulciret, ne supinus omnino labere-

Sententia ludicra Judicis noxia.

tur,

tur. At Rusticus, hic, inquit, à primo ac-bulone meum cæpi mei vindicare.

Videbatur ad hæc etiam iræti parendi usus desidere, suæque injuriæ veniam promittere. Et ego jam elatior, ut est stolida omnis superbia, ausus sum altiora cogitare. Quanquam is ipse tumor paulò post resedit. Digressus enim, in amœna planitie, magnam equitum curruúmque multitudinem ex adverso conspicor; quam longo intervallo nobilitas, ipseq; Imperator sequebatur. Hic visum est mihi ingenio uti Rationem ineo, qua recuiam aspicar auctiorem. Ad ipsum progredior Imperatorem; & quæso te, inquam, Imperator, potin ut hominis famelici misereare? Gregatium vides militem; cætera pannosum ac lacerum. sed oppidò tamen illustrem, Cæsar, quin prima verissimè dicerem, nihil ambigebat: & si abnuisset, centenibus, meis testibus obruebatur. At nobilitas illi sanguinis mei in obscuro erat. Rogat igitur, quis sim genus, unde domo? Ego meditatus ad hoc, fratrem me illius germanum ajo. Cæsar multò etiam magis, miratur, &, quemadmodum id fieri, interrogat. Ego me genus ab usque Adamo ducere, assevero, quo

26. *Imperatoris parcè stipem dantis, festiva excusatio.*

eodem parente & Cæsarem progna-
tum haud dubiè sciam. Par igitur videri, &
commune patrimonium cum fratre par-
tiatur. Ille repudiens certissimè fratrem
agnoscere, jamque adeo nihil se aut du-
bitare Proinde gratulatus, manu com-
plectitur; mihi quoque jam ingentia speran-
numum victoriatum, ratam patrimonii
partem largitur. Ego, ut è divite fundo
tam pauperem senii stipem emergerem.
Pape, inquam, frater, quàm tu imper-
tè patris assem partiris? Jubes me scru-
pulo contentum, tibi plus decunce, re-
linquere. Ut modestissimè dicam, fo-
missem à te frater exspectabat. Sane,
inquit imperator; sed tu plures mihi
hac genus fratres esse cogita; quibus
ego si tantundem singulis dedero, dete-
to asse, mihi vix assem retinebo tidem si
singulos tibi victoriatos numeraverim.
tu eras mendicare, ego imperare debe-
mus. Erubui ad hanc Cæsaris vocem, &
meòmet ludibrio captus, cum bandalo-
rii risu discessi, ejusmodi sales pari-
nec ipse æstimaturus, neque alio ha-
venditurus.

27. Odii ce-
nati.

Igitur, ut est pertinacissimus morbus
paupertas, coëgit me denique in ter-
ram Italiam cum quibusdam erronibus
trans-

transfugere, & in illustri familiâ servitutem servire. Plus decennium ea me domus habuerat, & dominis fidelem, & conservis charum: cetera etiam pleraq; feliciter; donec gliscere simultas nostrâ inter alterâmq; familiam cepit. Tunc enim crescentibus indies odiis, alter alteri perniciē machinaturi; nihil pensi habuēre, quibus demum molitionibus uterentur. Ibi Claudius noster, herus major serinium nō modico sumptu fabricatus adornat; sive riscus is erat, modicus quidem, sed lautè picturatus, & si formam considerasses, crederes Darii spolium esse, quo Alexander Homerum vestivit. Id opus omne, totulis ferreis, vertebrisq; scienter instruxit, quæ simul omnes sub litâ clavi moverentur, igneq; attrito flice concipierent. Ac ne quâ fomes abesset, addidit pulveris nitrati vim magnā; globisq; plumbeis & malleolis reliquum complevit. Talem machinam vico nobili, qui cum simultas intercedebat, destinat; neque in scelleris conscientiam admissum, quid facere porrò velit, demonstrat. Ego rectà ad fraudes. Effingo litteras; clavem indo, & signo. Iode hominem stupidum qui me unquam vidisset, reperio. Trado

litteras, & sericium, numero pretium, & quò fatale donum deferat, ostendo. Abit stolo, neq; quis dederit, curiosus, neque unde proveneris, quærus. Ait pretio conductum se, ubi eas res illuc deportarit, cetera ex litteris cognosci posse. Aberat commodùm familiæ dominus, cui inscripta ferebatur epistola. Igitur uxor rata sic decere, epistolam refignat, cognoscit Venetiis expensum afferri, qui vero, ubiq; & liberis haud rude munusculum mittatur. Latior impendio mulier, cùm imperare curiositati suæ non posset, circumstare liberorum coronas, promit clavem, atque laserit, visura illicò quid opulentiæ erustur. Enimvero vix circumacta dum clavis fuerat, jamque scitulla in fomitem ruere, & mox ipso omnia momento crepare, flamma globos quaquaversum, ac malleolos spargere, & adstantes, ut quemque arripi, ferire, urere, necare. Perijt glande trajecta uxor, periit icta fragmento nutrix: liberi fulminati omnes, alii manu, alii oculos amisere, nemo aut cladis expers aut doloris. Tollitur clamor, per omnem vicinia, accurritur, miserabile urbi spectaculum, soli fit domino meo jucundum. Interim nusquam ne suspicio qui-

Fœminarum curiositas punita.

quidem auctoris. Sed quod unum adhuc graviter ferebat Claudius, videbat incolumis hostis, etsi magna suorum clade servatus.

Quem ipsum, quando insidiæ nos 12.
successerunt, ut armati conficeremus, *Inimicitia vio-*
jam accingebamur, Id verò consilium *lentia.*
herus cum Ferrando præclari juvene communicat. Famuli trahuntur in conspirationem plus quinquaginta: in quibus ego atque hic meus Simo, uterque audacia & desperatione primi. Resciscit arcanum hostis: idémque & ipse facit. Concurritur, sí utrinque cædes, & ferociter odio litatur, dum denique in turba hostis confoditur. Ita finē accepit mutua duorum simultas, sed exordium nostra calamitas. Nam continuò velut latrocinalis, infames palàm omnes proscribimur. Et Claudius quidem ac Ferrandus judicii metuentes, jubent raptim omnis convasare, nosqi ni pœnam suberet pendere, exemplo fugam capesserę: musconfestim quà cuiqi licuit: longisque pòst erroribus sedem alicubi nacti, ad prædas adsuescere, raptóque vivere incipimus. Sedecim deinde annos sub ejusmodi signis exercitati, ad hunc postremò carcerem devenimus. Quod

quemadmodum acciderit, hic vobis Si-
mo jam indicabit.

29. Simo non eà se valere memoriâ dixit, ut annorum plus sedecim ephemeridem supra repeteret: Variam sæpe fuisse fortunam, diversosque eventus. Multos suorum captos quotidie, aliquos etiam inter flagitia oppressos. Ludicra etiam & jucunda; sæpius tetra & seria factitata, inter quæ ipse ipsiusque memoria consenuerit. Posse tamen ultimorum temporum pauca quædam commemorari.

30. *Insidiæ proditæ in insidiantem vertuntur.*

Exules unà eramus tres & octoginta, senfim alii super alios allecti, quibus omnibus Claudius noster imperabat. Ille unus, (quod in gravi familia solet) ultimus cubitum ire, & primus antelucio vigilare. Neque segnior manu, quàm imperio. Sive enim eruptio fieret, ille in primis ordinibus dimicabat, sive receptui caneretur, idem providè ultimam sibi aciem servabat, ut nemo neque in conflictu cautior, neque in pugna fortior, neque in disciplina faciendâ fuerit severior. Hoc ejus imperium denique Ferrandus ut diuturnum indignari; Claudiumque patronum pro lenta ignavóque senectione habe-

ret;

ge, se strenuum, & pari generis splendore juvenem, inertiâ duce à corrumpi, & languescere? cui si summa res permitteretur, triduò res maximas gesturum, & commilitones prædâ opibusque onustos conspecturum. His talibus famam ducis obtrectabat; primò clàm, & inter paucos, donec hi passim plures attraxêre. Viginti ex omni numero conjurant, ut Claudio imperium abrogetur; rerum autem unus Ferrandus potiatur, Id quia procellurum apertâ vi non putabant, placuit dolo grassari. Constituitur dies parricidio tollendo; qui sicut interdiu violari non poterat, ita dormientes ad macellum erat rapiendus. Contra id temporis habebamus in Semirutâ arce; laudidem divisis copiis quotidie hæc Claudius, illæ Ferrandus erumpebant; modico præsidio, quod arci custodiæ satis esset, domi relicto.

Eo igitur die, quem parricidio juvenis signârat, late evagatus, sub serum crepusculum ex compositò revertit; nuntiat auxius civitatem in armis esse, noctúq; ad se opprimendos venturam; milites plus ducentos peregrè accitos, qui civibus quingentis subsidio sint Valdam manum, sed duce destitutam, què 312

comperisset, nec consilio bonum, nec manu promptum haberi. Quare agerent, & an defendere vim, an fugâ le mallent eripere, deliberarent. Nemo fuit nostrum, qui fugæ defidiam probaret. Id enim noctis, quò esse fugiturosi posse, quantumvis paucos, è volse, in confertissimos hostes pugnare, ibiq; vel strenuè vincere, vel, si casus ferret, gloriosè oppetere. Extra munitionem deprehensos, velùt pecora, mox ad lanienam abduci. Partirentur patriis curas, & præsidiis per arcem dispositis, duces alterni vigilarent, hostémque intra vallum exspectarent. Claudius exercitus militiæ senex, tametsi hæc non omnia contemnendo credebat, tamen simulato metu, nihil quod arci esset munienda intermisit. Persuadet exinde, ut provincias sortiantur, utricum suis copiis primæ, utri postremæ noctis vigilias obtinerent. Sortiuntur. Juniori ad intempestam noctem somnus conceditur, ut inde vigil alterum noctis dimidium excuberet, sensique patruo quietem præstet. Cavisus & successu Ferrandus, & præsertim doli tegumento, rapit æneam tubam, onerátque ferreâ glande duplici, quam pitto ignéque subdito fortiter

titet in hostem incutiat, Idem facit ipsum Claudius

Ità mox in grabatulo ille decumbit, 32.
securus juxtáque se telum reponit. Patruus in stationem progreditur, & secum otiosè dicta Ferrandi ceterorúmque examinat, reperit haud satis omnia haerere. Quare dolum subesse guarus, ad quem verò is pertineret, incertus, statuit solerter explorari. Obversabatur Ferrandi cubiculo satelles, unus de conjuratis: reliquis corpora somnò cubantibus. Eum Claudius insperatò adoritur, & hinc intento in pectus pugione terret, hinc praemiis invitat, ad verum fatendum. Tergiversatus homo primum, deniq; expugnatus, rem percontanti aperit. Eadem soli Claudio immineret; quem simul è statione regressus obdormisset, Ferrandus glande ferreâ sit trajecturus, ita convenisse. Addit ordine deinceps cetera, confirmátq; Claudius inter duas cogitationes anceps, utram probaret, nesciebat. Nam ut fidem facinori haberet, movebat trepidationis novitas: pro Ferrandò pugnabat cognatus sanguis, & nunquam discors sententia. Ne quà ergo temerè aut insontem tolleret, aut nocenti fideret, capit

æstutum audaxque consilium. Succedit dormienti vafer, fistulæq; æneæ tubum non sentienti clàm subducit; eúmq; tubum intestino pondere exarmat, & glande, quam Ferrandus indiderat, dextrimè exemptâ innocuum telũ, unde sublegerat, occultè reponit; cetera jam securus. Inde, ubi alternam noctis vigiliam peregit, jubet excitari juvenem, suámque in stationẽ subire. Ille ignarus factæ jam proditionis, surgit, alacerque abit. Patruus de industria fessum lenocinatúmq; se mentiens, decumbit, servatq; telum non item inane, quo aliquid molientẽ rerundat. Quo autem celeriùs cognati perfidiam exploret, dissimulat peritè rhonchos, animáque sonantioni totum cubiculum implet. Id ipsum aucupatus pro januâ Ferrandus, & inde rei maturandæ tempus credens, se quàm occultissimè potest, ad Claudium infert; juxtáque lectulum consistens, admovet pectori tormentum, illicoq; cum retulã commisso, linguam, quam tubus infernè exserit, digito increpat. Ecce tibi, incitantur momenta rotæ, effervescit ilex, elicitur ignis, sed fatuus tantum, cassóq; stridore in fumum recedens. Tum verò & juvenis compavescere, elusumq; se

fevidens diffugere, & seoex meandaci somno vigilare, mox prompto vecillim tubo, insanem Salmonea petere, eique, si Jovis imitari fulmen cuperet, sic tonandum fuisse dicere, inter quæ verba explodit, juvenaique miserrimo ferream glandem sub pectore condit, fabitur ille sanguineámque vomens, animam ingenti vulnere expirat.

Atque utinam ea cæde sevissor animus tenuisset, neque ceteros etiam conjuratos ad pœnam flagitasset, vive pater Claudius hodiéque, & carceris hujus pudor nos non haberet. Nunc ille dum unum deprehendit, omnes metuit, nemini fidit, ab suis & ipse timetur, senumq; deseritur Sexaginta reliqui in fide perstamus, secuturi quamcunq; Claudii fortunã. Sed illa jam sui dissimilis, quotidiè in pœnitentiam spectabat. Erat in ea vicinia pagus, frequens ille quidem, ac valida plebe defensus, in planitie tamen situs, nec vim, si qua afferretur, laturus, dum Claudius jam olim diripiendum, ultimæ suorum necessitati reservarat, illuc fugitivi se nostri recipiunt, paciq; impunitate, omnia familiæ nostræ consilia promulgant. Mox, quemadmodum aditu eos arceant, ostendant

33. *Infelix pagi expugnatio*

dupt. Ratio omnis muniendi hæc fuit. Fossa modica præruptis lateribus per circuitum ducitur; ea ponte angusto jungitur, quà ægrè singuli currus commearent. Interiori crepidine septum ligneum, seu vallum objicitur. Id quo effecerint arte, juvat cognoscere.

34. Cædunt arbores cum frondibus manusculis comportârunt, eâsque de humi floribus fermè arbustis excisas, vimine seliceque arctè connexuerunt, isque orbem circumcirca sic struxerunt, ut nusquam facilè intermitterentur. Sepem diceretis Germanam, sed solidiorem firmioremque. Quâ in postem ibatur, modico intervallo portale quoddam hiabat. Pone hanc Rustici in insidiis locati, qui nusquam extrinsecus cibi per rimulas omnia despiciebant. Cæterùm hanc omnem machinam vectibus palisquè per fauces adstrictam, pauci homines facilè moliebantur, ut ambularet, perpetuòque circuitu pagum circumaret. His mœnibus tum locata munitio, defensionem paraverant. Nos interim rerum omnium ignari, temerè velut ad victoriam properamus, equis strigosis quidem & macilentis, sed pernicibus instructi. Ventum est eo loci, unde

vides

videre pegum jam emissus poteramus; hic nova nos facies, & insolens agger perturbarunt, ratos Amphionem edidisse aliquem, qui novis barbaro cantu exciraret. Pro ridiculo tamen id vallum erat, postquam patere alicubi portulam vidimus, quâ penetraremus. Igitur capto impetu, alter alterum hortati irrumpimus. Vix dum pontem attigeramus, cùm aliud naturæ prodigium nos in horribilissima monstra convertit. Repente enim fugere septa, ambulare mœnia, circumagi silva; portisque nos exclusi circumspicere, quis Orpheus tot arbores animaret, aggerémque silvestrem vertigine compleret? Nec multum abest, quin & nos stupore afflicti, in partem vertigitis veniremus; later hæc contio nescio cui sonabat. Grandinisque modo, tela confertim in nos ruebant, quæ tamen unde inciderent, aut è quo cælo funderentur, non apparebat. Quippe rustici post ambulatoria caecilia abditi distinctis ictibus, saxa pilásque in obnoxios spargebant, ita ut in primo conatu, socii tres occiderentur, novi alii gravissimè vulnerati. Claudius igitur, à quo Jovem tot fulmina mitterentur, dubius, jubet receptui canere, copiásque extra

extra teli conjectum abduxit. Ibi animis nonnihil ex pavore recreatis, audacio-res eódem incurrimus: alii materiam temerè collectam, alii cespitem conji-cimus; & fossam quà ad portulam itur, complanamus. Jam vicissè arbi-trantibus, ecce iterum machinas omnis vivere, arbores moveri, portáque longo intervallo discedere. Et nos iterùm de-fi, ingruentibus iterum telis obrui, al-teráque clade in fugam effundi. Idem ipsum tertiò, idem quartò famimus, in-didem semper irrito eventu, & cum strage repulsi. Sed ultima tandem im-pressio res nobis prorsus omnes accidit. Nam vigiti commilitones glandibus plumbeis icti occubuêre; decem vulne-ribus deformati mutilatique concidêre: Claudius ipse jam alio vulnere tardus, dum effusè omnes pro se quisque fugi-mus, secundùm tempora feritur, ac ter-minanimis tandem ab hostibus capitur. Mihi & huic Laurentio equi confodi-untur. Ita ex omni numero non plures decem in arcem refugimus, per noctem illam è pugnâ respiraturi.

350 *Fures fu-ribus fu-rantur.*

Memineram ego Philippicos non-gentos à Claudio defossos, quos in ulti-ma sibi evenia sepolmerat, infelix. Et

jam

jam capto, & mox pessimis exemplis pe-
riturо. Quid hæc, inquiebam, pecunia,
& quem porrò dominum exspectat? Quic
tu capis, ignave, tabulam, factóque nau-
fragio per hanc evadis? An aliud tibi tu
latrocinio quærebas, quàm ut vitam to-
lerares? Ecce argentum, quod & latro-
cinio te potest absolvere, & inopia libe-
rare. Nihil honestius olim, ac innocens
quidem feciſti, quàm nunc, ſi pecuniam
acceptis, quæ dominum amiſit. Atqui
nulla fidem Claudio obſtrinxiſti? Tanquam
ille jam de pecunia crucietur, qui ipſe
ad ſupplicium rapietur? Liberum hodie
te fecit ejus captivitas. Aude, & ſive mi-
les, cape ſtipendium, ſive profugus,
dulce viaticum. His mecum ita diſputa-
bam ad Laurentium vadens, quem fugæ lu-
cri; mei conſcium volebam. Ille nihil
abnuens continò mecum auri avidior,
quàm ſocii. Nox erat ſotempeſta, & ma-
dicus lunæ pallor, tenebras temperabat,
noſq; veſtigiis obſervatis paſſu lanco ad
locum ibamus. Ibi ligonem, terræq; ef-
foſſæ rudus, ac mox ipſum auri tumulū
conſpicamur. Circumfero tamen manū,
& ecquid reliquum ſit, exploro; æra tan-
tùm. Obſtupui infelix, percuſſiq; dextrā
pectus, atq; ad Laurentium, quid vi-
deā,

des, inquam, Laurenti? ille cachinnauit, nihil equidem, nisi te somniasse. Nam vivum, inquit argẽtum hoc fuit, ideóq; cepit currere. Ego vestigemus igitur, & quà incesserit fugitivus Mercurius, inuestigamus. Venit deinde in mentem, Turonem quidem è nostra legione, cognitũ locũ fuisse: sed mihi occisum arbitranti, Laurentius, errastu, inquit, absurdè. Nã de ante nos primus huc rediit, & saucius in stabulo nunc somnũ capit. Hic nihil porrò differebã, quin illum ego esse peculatorẽ suspicarer, sed ab illo quomodo argentũ retinerem, nesciebam. Occidere committere non placuit, & si vim palàm afferremus, viribus utroq; superiores erat. Multò minus visum est, in jure contẽderet. Quis enim prætor addiceret, ubi duo inter se fures litigarent? Restabat igitur dolũ comminisci, quẽ ubi diu quæsimus, talem denique adornamus.

36. Humanus canis.

Versabatur in area canis, fera ingens, vitulo similior, quàm molossis, quos in peregrinos ut mirificè sævus, ita familiæ blandus, chorusq; plerũq; ad limen cubiculi, aut si humi decumberes, juxta recumbebat. Hunc nacti uterq; ad stabuli foresadducimus, malèq; acceptum latrare aliquamdiu cogimus, ut excitatus è somno

somno Turnus molestum agnosceret, ac si quis strepitus ultra consequeretur, ejus alium auctorē ne putaret. Inter hæc ego pellem amurcatā iujicio, illum q; mihi circumdo, ac repentè quadrupes factus in stabuli caveam irrumpo, ubi per stramentum reptans quoad potui, canem assimulo. Atqui Turnus in culmo stipuliq; securè stertens nos aliud esse, quàm canem familiarē existimabat, susq; deque habito, quid tandem percursaret, Igitur ut nec videre quemquā ego per tenebras potui, nec videri, reptādo, si quid nanciscerer, laborāvi. Jam rhonchi dormientis, quàm propè Turnum abesse m indicabant, cùm cæpi vigiles oculos quaquaversum intendere, ac denique duas hinc atque hinc peras videre: obscurè quidem illas, sed quas tamen esse Claudianas nihil dubitarem. Propius deinde adrepto, alterāmque furtim subduco, & rectā ad meum Laurentium recurro. Gavisus ille prædā felicitet receptā, ut absolverem æstum, alteróque venātu, marsupium alterum, aggrederer, monebat. Ego nihilo segnior, in veterē larvam labens regredior. Itetum discurro, iterum vestigo. Sed in mediis cæptis, subit cogitare, Quid enim jam si Laurē-

Malacon stiantis timida.

tius

rius interim cū pecuniæ crumenā, clàm diffugiat? Turnus autem priùs furē personatū sentiat; quàm alterā egu crumenā potiat? enim verò festivè hæc mihi fabula peragetur. Et ecce, quàm facilè de comœdia fieri tragœdia posset.

Nondum hæc mussare mecum desinerā, jamq; movere se Turnus, & istas lectuli culmos incipiebat perstrepere. Mox etiam, ut inquietus est timor, languida manu explorare latera, & depositum quærere. Verùm ut latus alterum inerme sensit, excusso sopore trepidus exilire, convitiisq; noctem fabulumq; implere. Credèretis Medeam cum familiari rhombo tricari, aut Canidiæ septem genialē carmen mihi occinere. Inanibil ille inferorum furiarúmq; prætexibat. Tum equidem obrigescere, & quovidas meam eadem expectare. Nam quid porrò considerem? aut quomodo pelle impeditus, irato exploratori resisterem? aliàs fortassè mihi muricem pro telo fierent: imo testis, eruor, invocabam, unde strangaleris. Mussabat interim ille, & varia secum: Quid si, inquit, egomet nocturnus ambulator prædā hinc somnians aliquò asportavi, aut canis utique ludibūdus per fabulū distra-

xit?

xis? Et qui scias, in quem angulum ille abjecerit? Iodæ iterum maledictis tonare, arcémque Stygi omnem oppignorare, & jam Cani molosso, jam capiti suo Orcum imprecatus, è stabulo excedere, ut cum lasernâ regressus, amissum marsupium requireret. Jam ultra fores evaserat, inferos catervatim vindices evocans, cùm ei per tenebras Laurentius occurrit, qui, gratioso ludibrio, me opinatus cum alterâ crumenâ adesse, sociique fidem quærere: Turno fulminanti jam præstò se esse respondit. Turnus repentino alloquio confusus, credit Cacodæmonem adstare, ut quem longis precib⁹ ab Erebo evocasset; ac metu exanimis tollit clamorem, simulq; per scalas effugit. Laurentius nondum intellecto, quid fieret, illum ponè consequitur, atque identidem ad se invitat, secum eat, apud se maneat. Turnus autem tanto pertinacius & fugit & clamat, nec aliud quàm Orci diversorem credit. Tandem Laurentius spoliis me reliquis potitum existimans effugere velle, fidémq; fallere, longè tumultuosiùs instat, usq; eò, ut alter de valvis desilire cogitaret, tum demq; sensit Turnum esse, quem panicus metus agitaret. Igitur dissimulato erro-

re,

re, abstitit, atq; ad me reversus de eventu secundo gratulatur. Nam interea loci, prædam ego, quam in stabulo Turnus reliquerat, nanciscor, & cum Laurentio, quemadmodum convenerat, statim ex arce me ejicio. Uterque per avia devique vagari, sub lucis crepusculum, in tuto constitimus

38. Male parta malè dilabuntur.

At Turnus prælucente luce rursus, dum unam in stramine peram requirit, etiam alteram infelix amittit; miséq; in illustri illo stabulo videt, quæ viderat prius in obscuro. Quare dum ei impetico, iustitiæ, quæ te studio marsupiū quæsiverat, laqueum quærere, quo gutturi frangeret. Sed cum nondū invenerat, quando plebs rustica, partæ victoriæ insolens, irruit, illúmq; & omnes familiæ reliquias oppressit; ità ut manè expugnata arx, exceptis sociis, & ad unum omnes suspensi interiere, meq; nulli. Olim fugæ miseræ pœnituerat. Subiit tamen luctuosæ rei miseratio. Nā, quod postridiè ablecturi comperimus, Claudium nostrum iidem socii advexêre, qui monstrato argento, quod ibi defossū dixerat, se redimeret; pacti vitæ philippicos octiogenos numerarent. Ceterùm ubi illis aurorum metempsychosis contigit, erutæq; pecuniæ nulla usquam

usquam vestigia retorsere, prodiitū fecisse
mus, meum dictum nemes sua ipsa me-
rò retexisse; & nequicquam quæsitus fu-
spendio crudeli vitam eiusdem. At vobis
quid inde acciderit, pergo tu omne reli-
quum persequere.

Excipit Laurentius. Et tanquam istud
ibi scitum, inquit, quibus jam dudum
omnis obtrudimus? Audiétur omnia,
clamat ego te quæsitus prodidisse debui
protesto. Verùm certè non audiendo fo-
lleno hic, inquit, cui hanc hodie fabu-
lam providentiâ debemus. Me autem
quidem. Nec plane ita fecisse; quia illis mi-
hi diutinis brevioram carcere noctem
feriato. At illum oro sat, nullam ergo
sibi quæsitō exoptet. Novetur pervigilium agimus, ubi Mercurius Au-
ctoribus suis eo gratius fuerit laudare? Qua-
quam ecce & Sopor. Hoc tum respondi
jam in tertiam, tamen imperabo nihil. At
ni regnat aliquid dicat. Quod ubi absolve-
rit, non patiar vos mihi diu de molle-
sius esse. Annuentibus ergo cæteris, Lau-
rentius. Postquam ex præsenti facto ab
eadem soli prædæ insciis effugimus, pa-
ctum conventa facimus, & cum singulis
hujus profectionis meæ quisque socio
quidquid gratiæ alteri conciliabat, hoc

alia ex aliis peragramus, intenti, quemadmodum rectissimè negotiaremur. Recusâ verò extrahimus, quùm novi agyrtæ per fora oppidaq; venalem haberemus. Placuit eo maximè quæstu, & suspicionē ociij vitare, & novas fallendi occasiones venari. Nam quadrinas plerumq; illis rusticorum comitia sectari, sub papilionibus merces exponebamus. His accipitrem vetorum Saturnalibus dignam.

40. *Ridiculas barbaricæ cæremonias.*

Verum forte in oppidum quoddam erat ingrediendum, ubi diu circūspicientibus, qui parto pergulam tenderemus, monstratur locus prope declivem, quo illo manat Ecclesiæ fides seducta. Plebecula jam tum turmatim accurrebat. Capsulæ statione, videmus juxta nos papisticæ sacrificulariam, & ibidem grandem barbitonsorem, Orci rabulam, libris quibusdam confidentem filiolis in media ante quibus impressis omnis genus pecudes erant. His frequentes coperant deperire, dimicabant, ibi sanctum oleum colligere, & damnum ruperis, si scirius horas perurisebant: alibi cervices cocrucis, & vulpium symmas & inferias minus errabant: magni venantis prædā. Rebus ex sententia ex emptis, coperibus horas & turbā seredit, paulò post sacrificulis cerbeas offam daturus. Cum-

mo-

modàm appetiit hora, jámq; ærarium fonare, & rabula ad suam haram decurrere. Mox è sellularia plebecula super eos irruunt, prædámq; famelici venatores, biantibus labris, glutiunt. Sed non eádem omnes fortuná usi. Aliqui lepusculos nacti, hellusantur; aliqui cervos adepti patulorici ibus comissantur. Aliquibus leonum jubæ, aliquibus equeti nonnihil obvenêre, haud malle pabulum, sed ei palato non repudiatum. Ad ejusmodi spectulam homo etiam adulator propensior. Ei Stygius præco, lepidum Cerberi crustum objicit, quod ultimæ vulpeculæ fabellæ insagaichant. Quippe enim libra in orbiculos secretatur, factâ fortuitò est, ut vulpes in honesta vulnere nonnullo, caudam amitteret, fam infamis homo adversens, capite refugo, capit prædam, quæ obvenisset, aspernari. Insuetus nihil secius præco, manúq; propitia elmeca, capere fuâ ibi spectulam jubet. Persevérat homo abnuere, & per capitis sui dejectæ, nunquam consensurum Mitranti capro, & causam insalitæ horreris subjecisanti, altes, an tu ergo hoc, inquit, ludibrium non videt usque ego manibus assentator, & appendiculæ vulpinæ harum traducer. Quòd & hanc in-

superesse dicerem, ne ego usque in
fletum abrumpar ridere. Aut aliud
ergo crastino porrigam, aut si hoc fame lico
rorsadum est, non esurio. Jube fo. qui
reliquum hujus vulpis asservem accepit, et
iam hanc ejusdem unicam tollere. Ita
lacerata ille recessit; extraque apud
scribi literariam delectum instituit, &
auditoris vulpibus, magnos alterius po
scit virgines, inter libas confecit. Tu fi
mus nos hanc hominum religionem,
qui, ubi sacerrimi erant, nostra vide
bantur nobiscum Bacchanalia vivere.

46. *Auri faciendi impostura.*

Paucis diebus ita negotiati, cognovi
mus haud procul abesse nobilem dyna
stam: qui pridem in fano studio laboran
aurum procudere: eidque dum impen
nullis aequo impensa parcere, neque la
boribus superesse. Novus his mihi
quaestus, & ingenio utere cupienti, com
pendium ad opes videbatur. Iovem ma
dum, per quisque accurate rationibus, fo
dere Simonem, & ejus, quid mi con
silii sit, offendo. Nempe recti, inquiebat
hac arte ad magnos imus: Simo, rostus,
inquit, ad alta. Nam ita mihi sem
lmod fateam videtur. Nam quis so
etiam sapis, qui nullum lo hoc lucro
quam videat? Quem enim chrysopoeia
mach

mnes olim in lectulo jugulavit? quem
illū suę ægritudo fregit, aut unda ha-
sit, aut fulmen strevit? Omnes in sub-
limibus vestris animā efflavit, & à furto
conspicui in furcam ierunt. Ridebam
haec mihi Simo diceret, & quamquam in
tu vixeris, inquiebam, ut hodie metuere
furcam inxi peres? Trigisca jam annis,
uterque potibulariis fumus, & sive à fur-
to, sive à furto ad rectum vacemur, eo-
dem jugulo lucmus. Nam ipsa hæc bal-
ga sua alio in pegmate mori non fasti
mihi credo, non licuit. Sequere ergo, &
aurum juva percoquere, quod decoqua-
mus. His ego talibus Simonē permovebo.
Mox centum philippicos auro permuta-
mus, auxumque in pulveres contusum,
cum viliori fabulo confundimus. Ego
chrysopeum ad limulo, Simo circum-
forceumo, uterque quid faceremus,
edocti.

Comparatis omnibus, quæro pōst 42
dio, socius inter arcis vestibulum ra-
dit. ego introò ingredior, & rubor, quid
venerim, significo. Exilis homo, ut qui
crederet Archimedem se repetisse? ol-
fert hospitium, & fuit side bona hospi-
tissim, lautum stipendium. Cognitā si-
ui expiditate, pollicor, simula, simul

laverhor in multos hoc genus impostores, qui scelere suo pulcherrimam artē infamārint, effectrintq; ut orbis Christianus omnes non secus quàm publicos pestes exsecretur, indeq; quò minus subesse fraudem arbitretur, nexum illi nō facio. Si qui tamen: Sin autem liquidō fidem astis opponem, quadringentos philippicos paciscor. Ille ultrò vel quingentos pollicitus, jussit specimen mostrari. Fit furcus oppositè ex præscripto; carbones, sulfur, viviq; argenti pondus modicum, & si quid aliud jussi, prælati ministratur. Vertis die dynastā invito, ei modum artis omnem ostendo, & minusculum globum de vili materia compostū in manus trado. Vix terunrii ponimum inserat quippe omnis sulphur, plūbo, & fugiente hydrargyro constabat. Qui globum ubi semperfunctorie examinasset, palamq; falsus esset, satis se superq; omnia explorasse. Dixi, dimidium aurum fore, si percoquutretur. Jamque impositurus erat furno, sicut mandaram, jam exclamans inhibeo, omnisque dum pulvisculus Arabiæ insperserem, aliud esse condimentū auri, quod tamen omnissimē excidisset, Dynastæ ubi ejus pulveris habere se respondi. Atqui ab-

lu

lus est, inquam, circumforaneus, quia illo abundet. Mitte prius & denario quantumvis ejus caplum emo. Mandat illico dynasta puero. Currit puer, videt in vestibulo Simonem satis mercatorem virum. Rogat, pulveris Arabici unum pourillum habeat? Ille plus vilci quàm velim; vilissima mercis omnium nihil lucrum, quàm pondus est. Simul implet ejusdem cucullum, tradit puero. Festinat indicare jussus aliquos nummulos poscit. Recurrit ad herum puer, pulverem ait vix dimidio sterille, & ab ipso merce tore, infra saburrã æstimari. Placuit homini ejus fabuli vilitas, & ego tumea vel ita pars lautum ductyorem lucretus; duplum ejus ponderis, dixi quatuor aliibus me præstiturum. Jussi dedit tricesim illius pulveris ad reliquam massam injecrem; quæ dimidiam oculos æquam everteret. Interim ego carbones sufficio, & follet explico, & rorem aspergo, & vasculum illo; dum denique liquefieri pulverem, aquæ auri glebam confluere videmus.

Exclamat dynasta lætus, in Tarso suæ se fodinas habere. Hic desolutus, magnoque exemplo probatum constetur, Adhibet amicos, obstupescunt: 43.

vocat argentarios laudans. Per omnium manus, pergit, calens ambulat aurum, & parum paruum agnoscitur. Pondus examinant, dece philippeis æstimatur. Hic verò me nauem omnibus ostendere, interpr. complexus per aream deduxere, me illum artificem dicere, qui ex tribulario plebi, tam locuples aurum procreasset. Nec aggentarii dictis factisq; ut ipse asserentis aures incunabula viderant, ad aurum decurrunt; mutique prodigium admirantur. Cæterum ab amicis callidior unus, etsi fraudem, inquit, video nullam, persto tamen, aurum arte gigni non posse. Nam hic ipse, si tantalis posset memoris aurum generare, cur eam est contineas, ut ipse tibi placet libros non gignat? Nihil me oculi fallunt lecerta illi vetus est; sedet pallor in ossa, macies in corpore. Quin igitur eorum parit, & vestem sarcit; aut quid eadem ille te mendicat, si te locupletat? Sapientiæ nescio, quis olim Princeps in illum luderet; qui simillimum impostorem, quod aurum fiocere se posse profiteretur, eumque ob rem præmio donari vellet, pragrandi crumena donavit; dicitque, ei, cui aurum tam ubere proventu nasceretur, nihil gratius accidere, quam

loca-

lloculos posse. quibus illud asservaret. ilcit me vehementer hominis malitia, ideo ut me vindicarem, alteram aggredior ipso affinem specimen vidisse, breviq; ex consimili pulvere aureum globū alterum efformo: quo communi coram simul eliaguem, & arte elusa cupidum reddo. Verum dynasta prospexit, ne cui alteri communicatum id arcanū vellē: ipse tertio deinceps triduo per se ipse eadem experitus, iter quoq; unum effecit, quod pulvis Arabicus suppeditavit: ex pertō nihil dubitans, jactaret Mydam se esse, cujus attactu aurū ebulliret. Nec mora: ergo, sicut convenerat, quingentis philippicis, id unum à me poposcit, parcior in discipulis recipiendis esset, ne auri pretium ipsā copiā vilesceret. Promiss. & in ultimo digressu, experiri etiamnum jussi, ut videre ea omnia recētissimē succrevisse. Paret. Mittit puerū, qui pulveres denuo ferat. Ille solutis tribus abeo cum Simone, colligit magni vim herbæ affert. Hortas dimidium persequitur, unā q; pondus, quantum antea unaquā educit. Omnibus præ gaudio exilientibus, ego dimitto, neque diu exactores, colligit sarcinas, & abeuntem consequitur, altero jam tanto di-

tiorem. Interim fama per vicinia vulgatur, dyasiam in auro eudendo Mydam esse. Amici nobiles gratulantur, fortunam videre prodigium exstruat, fauit iterum deorumq; copiam, & sacrati spectandi, & auri explorandi dyasiæ, usque eò, ut vix tam vecuræ contumaciam plerisq; accumularent. Sed pauci dies abierè, cum ampli Arabicus pulvis desiderari. Miratur ex more puer; circumformant quæruntur, uberaq; sollicitantur, nusquam villissimi pulveris usquè somnus auditi, neque vestigium visum. Irritia constabatur, aditur Hispania; in ipsa propemodi Arabia pulvis Arabicus quæritur, usque in hunc diem invenitur. Ita dolisq; cum monitorii risu decepti se dyasiæ sensi.

44. *Mendasium per jugulum vadens.*

Nec autem spiritus spoliis auctiores, villissimè in agrum hunc suburbanum venimus. Ubi dum properamus insidias præceps occasus ab urbe nos excludat, per dumeta, juniperiq; cippos cum rapidis ferimur. Et portis quidem nondum in urbem recipimur. Verum in diversorio fatigati depositimus, cum gnati animo avaritiæ sive meæ pœnam desideramus. Quare infortunio mœstati, noctem illam insomnem egimus, primoq; diluculo egressi, in vias omnes

ternesti nihil invenimus. Consultissimè verò fuit, præconis pecuniam repetere; atque ei, qui quingentos reperisset, centum indicè aureos polliceri. Potuit magnitudo præmii vel mutum excitare, ut indicaret. Jam præco per fora omnia pergue compita vegetus, omnium auribus obstrepebat. Audiit clamorē faber materiarius, qui, quod à me perquirebatur, invenerat. Is longè quàm nos eramus melior, præmio inductus, peram confestim fide optimâ retulit. Quam ego, dum solerter examino, intactam, loisque adhuc momentis obsecratâ recognosco. Aperio, & de aureis quingentis inventos nummos quinq; imperior. Ille se sua deceptus. Enimverò aliud præconem sit spopondisse; neque quinquenummis liberalitatem, sed centum philippeis circumscriptisse. Sed mihi ea aurum in pretio esset, facilè fuit fidem exuere, & proin fabro quiritanti, deberum me fuisse respondi, ni dantis munificentiam ipse prævertisset, centumq; aureos de sententia jam prius segregasset. Hoc equidem comento sperabam ibigi hominem posse. At faber, eam verò insolentem injuriam dicens; ejus generis litem capit rectis advocare, & litem

contestatus, mecum in jus ire. Ego qui nihil præ auro ducendum crediderim, pergo, iisdem meæ faciis causam defendere, & amissis sexcentis philippicis non nisi quingentos accepisse me dicere. Ille item pertenderat, quingentos reperisse, eósque solidos in pera obsignata reddidisse. Judex vultu ingenio, & cui fraus suboleret videretur, ostendit aliquamdiu perplexum hærere se, ecui ab utrâ parte pronuntiaret, videre. Jubet tu mea juta jurâdo dicere. Jurat Faber suplicâ manu, quingentos invenisse; ego me amisisse sexcentos. Uterq; testes dilectos suos, ego Simonem hunc meum adhibemus. Continuò judex surgit, causamque hâc sententiâ disceptat, quingentos philippicos, quos Faber invenisset, videri ab alio amissos; oportere proin illos suo domino servari, mihi meos sexcentos porrò quæritandos, dum & ipsi ab aliquo reperiantur. Non potuit me gravior sententia damnare. Ita inspectato jugulatus respicio, & si quid mihi Simo suggerat, expecto. Ille meipso pallidior, paricidem, quo se fuleiret, requirebat. Faber interim ceu victor exultare, & cum pecunia discedere. Quem ego retortis oculis prosecutus, ingemui, factumq; cre-

Ædi

dì; ſi mendacium confeſſus, quadringentos reciperem, quàm ſi pertinax quingentos perderem. Accido judici ſupplex, & legitimi veniam rogo, quingentos utique hos à me, non ſexcentos eſſe amiſſos. Tolleret invictor centũ, quemadmodum convenisſet, reliquum mihi exhiberet. Idem & Simo precabatur. Sed quibus artibus numos expedire conati ſumus, iis verò jugulos impedimus. Neque enim judex ſemel jam mendaciis fidem habuit, & perjurii convictos, pecuniâ multavit, & de furto ſuſpectos in carcere hunc detruſit. Nunc quæſtionibus ſubditi, & omnia latrocinia confeſſi ſupplicium expectamus Senes, quod pridem parentes commerueramus.

His in hunc modum à Laurentio commemoratis, inceperunt etiam me hortari, ut ſummam rerum mearum explanarē. Ego fruſtra illos eſſe reſpondi, & fodere. Nam longè me diſſimilem, ab omni facinore ſemper abhorruiſſe, perque ſolam innocentiam in illas Utopiorum latumias pervenisſe. Hic illi maximè cachinno elati, meam innocentiam eiserunt, & eus, inquiunt, deſines tibi innocuus videri, cùm tormenta ſubigent rerum fateri. Nam neque noſtrûm ali-

quit hinc vocem venit, tormenta primi vocantes fecerant. Carceris hoc huius ingenium est. Quibus dictis illi quid condemnierunt. Sed ego retrudi cœpi, valuere ægri, rursus in lacrimas lamentaque ruere, & jam orbos parentes, jam socios amissos, jam præcipuè me miserari. Modò infamiam quæri, quæ genti esset lauda; modò supplicium metuere, quod infanti esset perferendum. Postremò cùm longis querelis profectionem hanc nostram accusassem, consumptis omnibus lacrimis etiam ipse in somnum illabor, quanquam ille vigiliis fuit ipsa tristior, cùm tot mihi lictorum cædes, manipulos identidè objectarent, ac tectos penitissimè captum è fugâ ad pœnam retraherent. Scitis quippe quàm hæc nostris simulacra animos fatigent.

46. *Supplicium expellantes metus.*

Manè simul atq; evigilo, redeunt lacrimæ; redeunt & illidem, qui pridiè me incluserant, atq; inclidem eduxit, in amplum & amœnum tricliniorum cœpiguer, ubi mensis lautissimis multis referta, vicibique copiam faciebat. Hic sperabam Neoptolemi primas crudelitatis pœnitudines, pridiq; ebrios, nunc crapula sua infamiam deluere. Roganti tamen, quid rei gerimus felicius judicavit, quam tacere.

orum copiam fieri solummodo, qui postridie fint ducendi. Tunc verò neq; edere mihi, neque sitim sedare libuit, sed germanus Tantalus inter uberrimæ messionem, relict in publica fame, exarsi. Quum enim hæc mercantes epulæ dolore, flarent, aut quotiam, etiam fameliens, efferem, semper ut sagina postea gladiatores, postridie in arenam rapi, ac pinguiori jugulo ferrum jubere recipere. Quamobrem abstinui, atque impotus, impransus, diem illum duxi, donec hodie ad lautiorem publicè protractus, mimitam, ut vidistis, mortem oppetii. Quæ infortunia si vobis nihili videntur, jam per me licebit, ridentis, non item flere, si in eodem tragœdiæ officere ef. fervo debuissetis.

Hæc uobis Antonius rerum suarum ephemeridem, carcerisq; nocturnal 472
historiam subito recitarat, pallore metuque defervens. Neque non indicia habemus, quia gravis perpessus, meam calamitatem lange superabit. Tamen ut omisis denique in lætum desisse videmus, deserto marmore, tanquam ridiculosis tibus fortunam, malaq; fictivè alios in uberum dicere percutimus. quæ amicis semper jocisque suppeditabant, dum

aliq

nius ipse ac Georgius, ut & constantissa-
ficitate sterearur, meum cum uxore cu-
rubernium liberrimè riserunt; vitæ suum
sibi carorem pro mea fovea optari.
Nam inter homines, inquiebant, salsem
peracta vimus: apud quos meritari
causam dicerem, tu in bellua luxu
capi vus, iudicia consii, mortem ex pe-
ctabas. Sed enim Lucius receptis è la-
dicra meute sodalibus, inanic puerz;
cumque cum in earum aliqua diuisset;
ab sese ablegat, credo ut domi sue ne-
vis hospitibus locii apparatu, quos post
eis post hotis esset additurus. Nam ne-
bis in culpa palacii, ubi Hermius lege-
bat adhuc morantibus. Antonius Geor-
gius; quodam modo Lucii vicarius. At
hæc, ultra meridiem hora processerant,
cùm illi nihil dum apud Hermium ga-
stassent, præter paucii morio jusculum,
vinique modicum liquorem, inter bel-
laria. Rogatus igitur palàm Antonius
uti nobiscum in Aulam Lucii transiret,
diu fortiter repugnavit. Qui enim in
publico, inquit, appareat, qui eam cum
populo autim ostendere? Horret rubo-
ris hujus vestigia. & hærebant, donec
Utopios meminerat. Hominem hoc
genere ortum, & optimis disciplinis isi-
tia-

nistrum, sic illi ad satiendas cupidines suas abutantur? Et esto, luserint, neq; seria crudelitate sanguinem hauserint: an parum fuit pro latrone duxisse, interfecisse & vixisse & condemnasse? Vos tamé hanc ipsam, infamiã umbrã nunc aliquis tectam in lucem produxerit laberatis? Atqui ego sic statuo, noctem, aut certè noctis crepusculum hîc expectare, primisque tenebris urbe excedere; neq; de cetero ad inhospitales hos Utopios unquam redire. Ita quidem Antonius. Sed Annius tamen atque Dorylas, nobilissimi juvenes obtinuerunt, ut morem vellet gerere, & noctem adhuc diémque promitteret. Paucior deinde. Tu autem, inquit Georgius, quemadmodum à me abstrâhi? & quomodo in illud amissus, ad istum infortunium hunc rediisti?

Ego verò non absimili, inquit Georgius, errore actus, dum hostilem effugere globum cupio, sodalem amitto. Nam isthæc, quem suprà dixisti, strepitu, capi laversum à via deflectere, & tanto securiores nos credere, quanto celerrimè longissimèq; recederemus. Ab eâ parte silva fuit, latè dumis atq; illic nigrâ

Horrida, quam densi complexant undique sentes.

Illas

Illac improvidè properantem, neque fa-
cilè in metu, inq; tenebris respicientē,

Rara per oculos abduxit semita
callis;

Ibi ut evaseram hostes, steti fessus, u-
grèque ex cursu animam reciprocans,
frustra Antonium meum requisivi, Et,
Antoni, exclamo.

—infelix, qua te regione reliqui?
Quâve sequar? rursus perplexum iter
omne revolvens

Fallacis silvæ, simul & vestigia retro
Observata sequor, dumisq; silentibus erro.

audiit vociferantem, ultimis furentum
aciebus, qui jam urbem repetebant nec diu
cunctati, vocem persequuntur, atque ad
me perveniunt, vigiuti omnino venato-
res an amplius; an secùs, haud liquidò
dixerim. Nam ecce alii latrantibus cruci,
alii gesticulantibus similis obequi: non-
nulli sectari aut noctuas completi,
incertum fecere, quos arbitrarer. Res
docuit, personatos prædones fuisse, eos-
dem, qui & te, Antoni, exceperant; quan-
quam id ego tum nesciebam. Ii me per-
tinaciter reditentem, hâcque Quiriti-
tium publicam implorantem abstraxe-
re; atque oculis obvelatis, inter graveo-
lentes crapulæ ructus, eò demq; perdu-
xerunt,

seruent, ubi biduũ hoc remanũ Qui qualis locus fuerit, quidq; usu venerit mihi quando nescitis paucis explicabo.

Diæta est hujus palatii ampla quædam & amœna, cujus interdiu parietes picturati, pars aulæis Babylonijs, pars elegantibus tabulis prætexuntur. Vidit utique Hermius, vovitq; licet. Diceretis omnia vivere. Ibi se Parrhasii colores, ibi Timanthis artes: ibi Apellis imagines longo ordine consequuntur. Inter quorum artificum labores inclusus, nisi libertatem una cum sociis amissem, puteram beatulũ me autumare. Tum verò vel palatium mihi carcer fiebat. Quid enim iucundum est in metu? Aut quis futuri incertus, potest secura præsentibus latari? Ego tamen in illa formidine, & somnũ capere debui; nostéq; cœta corpari concessa, animum diurnis calamitatibus reservare. Ubi dispulsa caligine dies subiit, miratus ego solitudinẽ, quæ circumerat, consurgo, & si quà effugere liceat, requiro, verùm ut oppressulatis foribus frustra fui, multa me perturbârũt. Nam ecq; quod hostium genus esset, apud quos detinebar, ecq; quid ii molirẽtur, pervidebam. Adhæc memineram aliquos ita olim esse interceptos, qui deinde

49. *Etiam in lata sæpe domo tristis carcer.*

de ergastulis inclusi miserrimam servi-
tutem servierint, quorū exemplo fortē
tan & mihi vivēdum esse, aut perēndū.
Quid si & media me longā exactum, in
regio hoc mausoleo suæ conditurī? aut
sti potiùs afflictum perimerent? aut soli-
tudine certè, cum mitiori supplico con-
ficerent? Denique dum nihil certi scirem
omnia perinde formidabam, Hæsigitur
animi tempestates ut mitigarē, placuit
pendentium tabularum imagines con-
templari, eóq; spectaculo diem fallere.
Res invento mirificè stultos, sed ex ta-
men artificio pictas, quo se ipsa pingat
natura vellet, si penicillum haberet.

Prima mihi tabella silvas montesq;
Sarmatarum, ac barbari cujusdā nemo-
risvivum horrorem exhibebat. In cujus
picturæ umbilico vetula quercus exca-
vata, magnisque apum examinibus ob-
sessa, uberi melle fluere, ad arboris radi-
cem forea deprellior, cum imbrem exci-
pere; armataq; melleo lacu immersus,
indidem ursæ auxilio extrahi videba-
tur. Quæ etsi magna fuit coloris artisq;
illecebra, historia tamen cupidior, cir-
cumspicio, & ecce margini bus poēma
inscriptum. Id quia haud illepidū, otio-
sus totidem verbis exscripsissem, si pen-

¶ Ex ipso melle amara amaritie.

nec chartæ q; mihi copia fuisset. Interpellavit Georgium Hermius, &, bocciocarmea est, inquit, quod mihi jam olim ex illo tabulino, quem admodũ alia multa descripsi, atq; hoc libellũ retuli? Ita fecit Georgius, & Hermio: est sanè hoc, inquit, ipsũ, & ecquid legimus palàm, ut his et ejus gustulum præbeamus? Hermius, etsi persæpe id legi, quin hodie tamẽ, inquit; volo scire recognoscã: nihil intercedo. Ig: tur sic fecit:

Lucus Hyperboreas ubi proximus aspicit Arctos.

Turdagypinifero fulsimus Assa jugo:
Esse ibi pinigero plaudunt aviaria fœtu,
Et si vis indigenas plurima querere apes.
Antra fluũt inibi mellito pinguia succo:
Et vetulos servat multa cavurna favos;
Non ovibus, non mulsa deest, ibi lympha juvencis,
Et verus Hyblæis Persicus ubere lacte.
Interea ille vagus reptabat vespua cellinus,
Mellifero cupiens quærere furta favo.
Hic ubi lustrato omnia exiit omnia recessu
Devia fortuito venit ad antra gradu,
Arbor in ostium flabat mole pitula saxeo,
Jamq; erat emerita nulla medulla trabi:
Atq; ea nonnulla fervarent robora vitium,

Hiems

Vivus in examini stipite cæsus erat?
Cæsus Apum magnis qua par legionibus ibat,
Mella per irriguos cùm ligeretur agros?
Omnia dixisses Siculis examina pratis
Illius in vastas arboris esse sinus.
Dumq; jam nimio querceta saturata Volerno,
Exundare suas obrita jussit opes.
Inde coacta ibant in grandes mella cavernas,
Stagnabantq; pigro defluxa mulsa lacu.
Jamq; palus poterat, pecorant jam flagna (dum,
Viderit, Ni liquidum tegeret veruscæ gelata vadum.
Rusticus hanc igitur dum tarmata permeat Hyblam,
Fallaciq; audet credulus ire solo:
Labitur, & rupto fovea consumpsit hiatu
Implicuit trepidos retinetq; uscq; pedes.
Vtq; magis sese attq; magis subsidere sentit,
Jamq; genu mergi clamat, jamq; femur?
Pallidus, ô superi discedite, dixit, at intus
Dicta, repentinus fluxit in ora liquor.
Tum pugnare Deum, lentiq; coagula mellis
Nil profecturâ dissociare manu.
Tunc pedibus, tectóque miser contendere trunco,
Et grave suprema ferre palude caput.

Dum

Denig; sonatus licet omnia Rusticus hausit
Rusticus Hybleis undig; mersus aquis.
Sic ubi consumptâ vires saturere medelâ
Instituit externam quærere cæpit opem.
Arva rogat. Nusquam ullus erat. Rogat
Astra, roganti
Mutua qui ferret murmura, nullus erat.
Interea bis Phœbus aqua solavit Iberâ,
Pallida nocturnos bis Seres egit equos.
Nullus adhuc spondebat opem. Tunc gravabantur,
Raucaq; defectus fugerat ora sonus:
Nil nisi de vivo restabat lacryma vultu.
Cætera semianimum membra cadaver erant.
Ipse prius multûm secum sibi præcalluerat,
Mortua quàm tumulo condaret ossa suo.
Certè ait, ut multis tumulo meliore quiescam,
Dulcior est nulli quàm mea tuba mihi.
Dixit & extremo conversus ad æthera motu,
Nunc, ait, ô oculis Astra valete meis,
Vos quæsturus eas prodire funera matris,
Nam vos sola meus conscia casus habet.
Vixerat, exstreperi turbantur murmura sensus,
Calcatur, & fero pressa vepre pedes:
Omnis ab horrifico tremuit vicinia sonu.

Præ-

Præsentiq; videns territa tosqua fera,
Tum liceat in jugum properare Sarmatæ
vallum,
Sarmata libidine tollit ab æquore aprū,
Monstrum horrens: vidit: Catulū comitatur duobus
Comminus dimissa profilit Ursa rubo;
Pirenæ Cygni memorem vehere pede vastatorem
Currit ad amicos flagna replita mores;
Gratuitiq; gulam dapibus non parcit sagmen;
(Nobilis o qualē pastor Hymettia fama!)
Hīc quid agat, dubio perplexus Sarmata
vertit;
Clamor Teutonicus prædæ amplexus feroci
Gestit, inhorrescit purpurea gloria molli
Vera, sumptus Mori habet exquisitus.
Illa tamen lenis properantior ursa necatrix,
Miserī ursæ proles credita molle fatis;
Virgo flentem ante componit hyacinthia florem,
Adversam explat dum fera pæna fugā.
Postibi dapsa Bruxum fatum sævitque Hymettia
Venerea;
Devertimque locum capit alitis pennis
Mystica attritus à lenis Orcadis vipera.
Currit in incautā virgo furiata nocentis
Ipsa suæ largos credidit ursa cruci;

Et

Et sua fœtali tergora capta ferâ
Ibtes ergo vocat panitas à pectore vires.
Tergora posticis, solvat ut insidiis.
Vix laboranti tamen immittet hamus, & (haret.
Et magis illa trahit, quò magis ille premit
Dùm trahitur, luctatur uterq; tra-
Ille sua pugna victor, & illa fuit. (hit
Vrsa quidè excusso lætissima pondere fugit:
Carmata nè à liquido cæteros amnis iit.
Sic pariter capit ursa fugam, sic carmata
Carmata mellito pane perempta latet. (vitam.
Quærere: & solis mortem putat inesse ve-
nenis: (habet.
Quo gula plus mellis, plus gula mortis

Placuit nobis plerisque carmen, & Geor-
gius. Respiravi, ioquit, simul hoc Epi-
gramma perlegi? & utique non barba-
ros loci loquellos credidi, quibus hæc
Musarum humanitas nosceretur.

Progredior alteram imaginem perlu-
strans. Ea verò quas fabulas repræsenta-
ret adscripto hoc commentario explicabat:
Homo erat impostor, qui editis ingen-
tibus exemplis, varios iam diu ludificaret:
quidvis impunè ausus; Crumenas de lau-
rea tollere; pallia ab humeris diripere, pi-
leos capitibus subducere, & nisi impunè

55. *Fur furtum Domino suo vendit*

vigilares, ipſas currentibus ſoleas harpagare docte usq; in miraculum ſciebat. Nunquam illi neque ad faciaus audacia defuit, neque ad fraudes ingenium. Hic ædes fortè quaſdam ingreſſus nobile tapetum, ſubtemine ſerico textũ rapuerat; & cum eo ſpolio jam ad domus januam deſcenderat, cùm exeunti occurrit in limine paterfamilias, qui de foro regreſſus, oppidò miratur, rogatq; quid homini ignoto negotii fuerit? Ille non abſurdè conjectans, earum ædium dominum eſſe, capit in aream mendaciũ: Egiſſe cum familia, tapetum ut emeret. At illo abſente patrisfamilias cauſſatos, abnuiſſe, aut certè mercem pretioſam non ſatis agnoviſſe, Simul evolvit, laudatq; merces. Ejus jubetur pretium indicare, indicat. Dominus, ei ſe tapeto alterum plane gemellum habere confeſſus, haud gravate mercatur. Numerat aureos vigenti, atq; hominem à ſe dimittit. Iade ad uxorem, & quàm benè emerit, narrat; Dudũ faiſſe, ut alteri ſuo propetaſmati geminum quæreret, id inſperatò nunc reperiſſe; ita multùm ad lucri rationes intereſſe, quidque in tempore emeretur. Jubet deinde cũ altero ſuo componi, & utriuſq; ſimilitudinẽ examinari. Diu quæritur, ac-

se postremò tanta reperitur similitudo, ut ipsemet paterfamilias doluerit, emptum properasma veteri suo tam simile fuisse. At vaferrimus impostor, ut in tutum evasit, ridens apud suos jactavit, nihil se à prætore jam metuere: rem enim, quem furto sublegerit, ipsum ex Domino redhibuisse.

Non potuit deinde furacissime manus diu quiescere. Viderat enim (ut ad tertiam imaginem tertia exponebat tabella) in urbe publicũ solarium magnificè erasci, & omnia peristromata argenteo vestiri, neq; aliquid ad loci splendorem omitti, quo per Comitialem prætor acciperetur. Explorat sedulus omnia, qui cũ fodes excubent, qui homines admitti, qui excludi, qui liberè per aulam vagari soleãt, & si qua alia sunt furibus cognoscenda. Omnibus ad insidias comparatis palatium ansatus ingreditur, sequuntur famuli duo, exercitati nebulones. Ille intus discursantiũ turbem circumit, stomachabundus, aliaq; ex aliis contemplans, ad peripetasmata, quæ dixi, pervenit. Ibi multa indignatur, jam hæc aciculã pendere, jam alia breviora, vix dimidium pedis regere, aliqua autem depeçdula, parimentum præ se ipsum e-

§ 2. *Albus pe- ristroma- rum pu- blicus Harpax.*

verrere: in aliis aliud cauſſatus; vultuoſè per aulam ambulabat. Inter hæc verbis miniſq; fœmulos increpare, quid agerent ſtultiſſimi bardi, qui tã abſurda non caverent, cui enim bono & iſta, & iſta poſſe probari? Irent igitur, locíq; dedecora tollerent, & centonibus detractis aurata continuò aulæa ſuſpenderent. Illi jam edocti, nequicquam purgare ſe, & neſcio quem *vernisem* culpis onerare, atq; interim tamen aſcendere, omniaque ornamenta parietum refigere, & ecquid præterea juberêt, rogare. Ille clara voce, bajulos objurgans, jubet peripetaſmata ad ſuum cubiculum deportare, indidemq; alia, quæ vellet, depromere. Parcente ore omniũ abeunt. Nemo intercedit, nemo ſuſpicatur. Sequitur ipſe, & ut quemque obvium habet, pergit ultro in ignaviſſimos fucos cõvitiari, qui viliſſimorũ centonum lacinijs diætam Imperatoris inquinaſſent. Quid multis? interdiu, in turba, palàm, impunè palatium Cæſaris audaciſſimus impoſtor ſpoliavit. Quod multi, etiam poſtquam factum eſſ, pertiſſe fieri negabunt. Diſceſſit igitur veterator, & ſpoliis opimis auctus, multa nihil eminus maleficia deſignavit.

53. Certè enim, quemadmodum quarti

pariẽ

parietis pictura scripturaque indicabat, cum comite quodam, seipso nequiore, publicum diversorium petiit, biduúmq; totũ inter compransores belluo perpotavit, si dein abituri, jusserunt œconomũ rationes putare. Ait hic, omnia illos fecisse decẽ Philippeũm. Hic incipiunt illi ex composito litigare, & uter sumptus faceret, contendere. Postremò sic causa deciditur: ut ejus rei arbitriũ Œconomo permittatur, eique oculi priùs arctè sudario ligentur, qui deinde per hypocausti spatia discurrens, duorum alterũ fortuitò comprehendat: utrumvis cepisset, is unus contracta nomina expediat. Œconomus nondum infalleciæ fudo versatus, probat consiliũ; clausisq; oculis, & linteo prorsũ impeditis, stultissimus andabata divagatur. Quos dũ tali ventu persequitur; sæpe in parietẽ amens incurrit; sæpe irritus fornacem prehendit; sæpe dum pronus assigitur, à duobus effusæ videtur. Et hi aliquamdiu perseverant, jam vitare seruantes, & exire: jam velut in discrimine pœnáque deprehensi, clamitare; rursus silentio & metũ simulare, & foribus appropinquare, donec utriq; opportunum fuit, ut captatâ fugæ per januã cæculo e-

Cæpe ludendo ludimur.

laberentur, nusquam porrò reperiendi. Verùm Oeconomus, etiam dum ignarus pergit nihilo segniùs tãquã adhuc præsentes irrito conatu prehendere, crebróque pedum ictu repitu denique eã ponens, qui subter agebat, perturbare, is perinde ignarus, accurrit, visum, ecquis tumultuetur? Videt eæcum histrionem in stultitiæ theatro agere, aut certè andabatã cum ineptis umbris velitari. Itaque dum ingreditur, œconomus cum tenebris, cum vertigine confusus, reperisse tandem se, quem quæreret, arbitratur. Proin' dominum turbidissimè invadit, constringitque. Caupo, quòd hominem furere crederet, territus exclamat, seseque ex complexu proripere laborat Oeconomus, ne malum omen ad se perferret, itidem clamores tollit, arctiúsque hominẽ astringit. Vocat opem familiæ dominus, vocat œconomus, queritur ille, se à furioso teneri, hic sib ebubrato beberi. Oritur ingens vociferatio. Cõcurrit in spectaculũ vicinia, dominúmque vi eripit. At Oeconomus suum sibi debitorẽ questus eripi, confirmat insaniæ opinionẽ. A quatuor proinde validissimis servis comprehenditur, atque per pedes manúsq; sublimis attollitur, Indi-

indidem in moriæ cavcam compingendus publicèvea deportaretur: identibus aliis, quòd idem clamaret, non ire licèt, cùm inter manus portaretur. Triduum ibi totū constus fuit pro insano morari miser; quo toto tempore meditabatur, quib' tandem argumentis insaniam cōfutaret: neque repetit tamen, cui sanum se esse persuaderet. Quæ illi res hodiéq; multùm incommodat. Nuper enim lecto senatu, sperabat consulem se futurum, nisi hæc illum stultitia diffamásset.

§ 4. *Manus furis in fisco deprehensa.*

Cæterùm is, quem dixi, tenebrio, mox in aliam urbem transgressus, novis ibidem molitionibus, obvios omnes reddidit infestos. Nam sicut è quintis coloribus litteris; ita holo insc ripti erat intelligere, præter alia plura, conspecto fortè nobili Germano, qui patritis artib', nihil sectum præferret, dedit negotium Fusco comiti suo, quemadmodum illius marsupiū compilaret: quod adolescens incautè alicubi ostenderat. Ipse interim versutior, quendam Hispanum observabat, qui quotidie armatus in forum descendere, & quæque pretiosissima licitari consuevisset, nunc ille jam olim ita spoliatus, ut indicā clām manu, sinus illius explararet, loculos egregiè farsos educe-

ret. Sed homo Hispanus ab uno jam locumeato sapientior, ne serpius conspiceretur, festivum capit consilium; furiosapiendi. Quâ finum aperiebant femoralia, laqueos inserit ferreos occultos; quibus coëuntibus ipsa manus tenaciter vinciatur. Inde iterum iit in turbam, fuit iterum in illum, uterq; sui securus. Jam juxtim adhabat, manúmque furtim in veterem finum intendebat. Vix autem se tota manus immerserat, cùm coëunt insperatò vincula, & laqueo violenter adstricto fur impedit. nusquam movere se infelix nusquam vertere potest. Inter hæc sentit ibarus attineri seram, neque eã posse nullâ exsolvi; nihilo minus tamen dissimulat, totoque foro pervagatus, hederaceam appendicem traducit. Credebant alii unum aliquem de necessariis esse, qui operam rogatam amico præstaturus illic ut si nec videret comitem, nec sentiret, ita nullo se alio indicio prodebat. Et fur pari modestia cum eodem agere, quocunq; iret comitari, ubi subsisteret, stare; cùm se verteret, verti. Diceres omnia illum deterrimè assectari; nec vidisses olim aut amicum humaniorem, aut comitem modestiorem, aut servulum promptiorem; qui unâ vel

ia

iocundas ruere, vel in ignes tenderet, vel quocunque præcederet, subiret. Cùm Iberus in hunc modũ pleramq; urbem peragrâsset; ante ædem amplarum fores novissimè constitit, & cupere se cum patrefamilias in colloquiũ venire, ostendit. Admittitur, haud gravatè, sed neq; dum à corpore discedit umbra. Occurrit hospiti in limine herus, (qui quidem sumus in urbe, prætor agebat) & humaniter, ecquid se hospes velit, expectat. Ait Hispanus, arcanum esse, neque coram arbitris id pandendum seducitur in cubiculum interius, sequitur & hedera, iam pridem malè sibi evecturum intelligens. Ait hospes, neq; ibi dum tutò posse transigi, quòd præter judicem cæteros oportest cæsse. Prætor, Achatem ergo fidum jubet dimittere. Iberus, cum verò ait secum, nescio quo frigore, concrevisse, manúq; in vinculis ostendit, aurtor festivè, qua muscipula soricẽ exceperit. Admiratus prætor & furis audaciam, & Iberi solertiam, lictores adesse continuò, manúmq; absolvere, & jugulum jussit nectere. Ita pallidissimæ buxus in carcerẽ tantisper abripitur, dum postridie de furca suspendatur.

Furæ in vinculis habito, Fuscus, quem

Colaphis eruumenã emit eruumeni ſoca.

ille ſibi ſciuerat, aduerſus nobilẽ Germanum, ſed ſtolidè incautum, proſperè dimicat. Eum quippe, ut in teſſellati operis menſa vermiculatũ emblema, uidit, ſimulq; verbatim hiſtoria monſtrauit, in peramplo porticu adortus, umbone primùm, ac mox etiam pugno petebat. Ille contumeliæ impatiens, verberatorem haud leuiùs repercutit. Fuſcus ioſtitit defendere, magisq; irritat. Veniũt è pugnis ad luctã, voluuntur humi utrique, & aliquamdiu alterna ſuccumbunt. Cõſultò denique vincitur Fuſcus, qui dum egregiè contundituꝛ, malæq; illi ambæ & genæ non perfunctoriè caduerãt, vaferrimus luctator Spartano robore plagas omnes durat, & interim lubricante manu, ſo latenteꝫ adoleſcentis pecuniam graſſatur. Poſt ubi potuit callidè, quicquid voluit, procoſo collere furto, incipit victum fateri, ſe venũmq; petere. Germanus, dacã venia, redit ambelanus, ad ſuos, & quanta retulerit victoriam gloriosè jactat. At ii non perinde ſimplices, malè ominatam pugnam deteſtati, jubent penitiùs in victoriam incruentam inquirere. Nam haud ſanè de nihilo factum videri, quòd ille gladiator jugulũ tam facilè præbuerit, manúsque victori

tenderit. Verendum esse, ne quo strategemate victorē ipsum imbellis triumpharit. Adolescens, etsi nihil metuebat, explorare tamen finum instituit; & ecce, loculos miser, aureósq; plus sexagiata, in eo consessu perdidisse se animadvertit. Quo demum apparuit, quaeto hic infeliciùs vicerit, quàm alter victum se simulárit.

Ab ea velitatione Fuscus dum suum per urbem magistrum quærit, infcius facti, à lictoribus ipse reperitur, atque ad eum deducitur. Ibi quid factum, alius mihi locus ostendit. Nam sexta imago muris supra ipsos januæ postes impicta, ipsam hanc utriusq; secus appositam exhibebat narrationem. Postridie in quæstione immania confessi, uterque in patibulum auctorantur. In ea calamitate non defuit se impostor, sed carnifici seorsim à turba auri obryzi complures numos condonat, & ſi qua arte efficiat, ut è patibulo redivivi uterque descendant, enimverò tum Philippicos mille postulatos, quos alicubi depositos habeat, eidem liberaliter additurum, Carnifex & præsectis auri splendore ictus, & multò magis pollicitatione excitus, adpromittit, modúmque

56. *Spes ultima furum.*

rei gerendæ ostendit. Postero die carcerem ingreditur, sectisque loris humeros occultè circumdat, à quibus librare se ipsi tantisper possint, dum rursus à furca detrahuntur. Rebus ex sententia compositis, editur ferale signum, reique æræ funesto evocantur, fertur sententia, ut laqueo nexi sublime pendeant, gratulati fures hoc sibi supplicio, audiùt multos intempestivè misericordes ad prætorem accurrere, rogatum ut mitiùs in damnatos advertat, & ferro, quippe leviori letho plectat. Ea verò misericordia non magis damnatos terruit, quàm ipsum carnificem occidit. Reclamant igitur ambo, patibulum se commeruisse; servent hanc aliis misericordiam judices, qui minus atrociter deliquissent, se quo lege damnati fuissent, morituros. Ita precariò obtinuerunt, ut in furcam denique agerentur. Carnifex, ex quo indicio fraus pateat, simul ac de scalis eos præcipitavit, ora super laqueis pileolis dexterè contegit: ipsi mortem, quàm optimè licuit, emeditantur: populo à funere in urbem regressus, non nisi vixisse suspendiarios credit. Ingruit subinde diei vesper, & illi jam simulsede,

do pendendóque fenli, oculos aliquando recludũt; ac I pectatâ circùm solitudine, redivivi duo confabulantur, hinc anxii, ne quâ ſua ſpe fallerentur, inde læti, ſi eventa porrò ſuccederent, adhuc uterque ſic pendent, & in novum jam ultrò conjurant; quemque liberatorem ſuum expectant, eum etiamdum capti condemnant. Quippe rationes ineunt, ſceleris conſciſcendi, ſimul ac laqueo expediti à Carnifice fuiſſent. Et ille quidem ægrè noctis tenebras præſtolatus, ubi nullo ſe arbitro ſenſit impediri, quàm primùm ad infame theatrum ſolus decurrit. Reperit incolumes ambos. Quibus continuò liberandis admovet ſcalas, exſolvit manus, reſtimque innoxiam tollit. Illi vegeti ac geſtientes, dum ſubditis ſcalis excipiuntur, jamque in tuto ſe vident, laqueum, quem ægrè dum exuerunt, Carnifici haud ſegniter injiciunt; eùmque primò nihil hujus metuentem, poſt etiam obnitentem, repentè à patibuli furca ſuſpendunt.

Hic Autor manum de tabulâ; vel, ut etiam lectorem ipse suspenderet, certâ voluntate, & mori Petrii recepto qui maluit poëmata abrumpere, quàm finire; vel temporis inopiâ, atque maturitate mortis. Præstaturus enim fortasse, certè plurima, in hoc Opere.

Emendaturus, Silicolles, eram.

IN.

INDEX RERUM,

Quæ in Utopia continentur.

Liber I.

Num. 1. *Ingressus in fabulam.* Fol. 1.
Num. 2. *Egressus in hortum suburbanum.* ibid.
Num. 3. *Locus ambulationis, & locus.* 2
Num. 4. *Quæ lectio aut confabulatio honestet debeat aliquando.* 4
Num. 5. *Raphaëli fabula de iis, qui benefacta malefactis compensant.* 5
Num. 19. *Vulpis aurigam & lupum decipientis fabula.* 26
Num. 12. *Lupus piscator.* 31
Num. 14. *Ovicula & lupus.* 34

Liber II.

Num. 1. *Secunda diei ambulatio & Colloquium.* 36
Num. 2. *Iter in Utopiam.* 37
Num. 3. *Obvius miser.* 38
Num. 4. *Hospitium inhospitale.* 39
Num. 5. *Filia cognatio.* 40
Num. 6. *Hospitis exceptio.* 42
Num. 7. *Convivium.* 43
Num. 8. *Prolixa finis convivantis garrulitas de variis casibus* 45
Num. 9. *Loquacis castigatio.* 50

Num.

Num. 10. *Fabula continuatio.* fol. 30
Num. 14. *Aries & dormiens.* 37
Num. 15. *Monachi & prædicantis metamorphosis.* 42
Num. 19. *Pollicis garrulitatis malitia.* 69
Num. 20. *Ebrietatis effectus cubitum ducitur.* ibid.
Num. 23. *Cloaca dolus.* 72
Num. 21. *Feminæ hostilis perfidia & rapina.* 73
Num. 23. *A prædonibus & puteo captus liberatus.* 74
Num. 24. *Sepulchro captus & liberatus.* 75

Liber III.

Num. 1. *Prandium è morti Urbis & planctu ac nova fabula exordium.* 80
Num. 2. *Patria & forma obvii de Urbis sua genio indicium facientis.* 91
Num. 3. *Alterum male sobrio urbis proconium.* 93
Num. 4. *Larvati tumultantis, incessus.* 94
Num. 5. *Divus sparso personatorum.* 96
Num. 6. *Larvi tecti amici.* 97
Num. 7. *Tesserarum ludus.* 89
Num. 8. *Anxietas è ludo orta.* 90

Num.

RERUM.

Num. 9. *Personati Illusores.* fol. 93
Num. 10. *Societorum agnitio* 96
Num. 12. *In foveam lapsi vanum auxilium.* 99
Num. 13. *Ferus capti solicitudo* 102
Num. 14. *Homo & Ursus unâ capti.* 103
Num. 15. *Captus fovea educitur* 105
Num. 16. *Lupus captus.* 107
Num. 17. *Ursi populatio & Venatio.* 108
Num. 18. *Occasio in Tropicorum metropolim veniendi, eorumque habitatus.* 112
Num. 19. *Portentosi potatores.* 113
Num. 20 *Vinolentorum in vini amatores injuria.* 116
Num. 21. *Cena apparatus & excusatio tenuitatis.* 117
Num. 24. *Porcelli artificiosum farcimen.* 118
Num. 25. *Fons pensilis.* 119
Num. 27. *Convivatorum luxus & insania.* 121
Num. 28. *Convivialis symphonia.* 127
Num. 29. *Absente Domino, famuli culina & cella dominantur.* 129

Liber IV.

Num. 1. *In campis animi sanitâ alentur.* 150
Num. 2. *Fabula superioris continuatio.* 151

Num.

Num. 3. *Larvatorum agmen num.* 4. *Eorundem stultitia num.* 5. *Satyrisci.* 152 & 58.

Num. 6. *Venatores num.* 7. *ebrius rusticus pro fera captus num.* 8 *Garrula responsio nulla responsio* 154. 55

Num. 9. *Larvatus barba insendium suffert* 156

Num. 10. *Ebrius omnibus indibrio obnoxius est* 158

Num. 11. *Rustici in regem metamorphosis* 159

Num. 13. *Musica & Musca malè quadrant* 160

Num. 14. *Imperfecta imago Herculis* 162

Num. 16. *Postarum sibi invicè applaudentium paradigma nō* 17. *Indoctorum absurditas,* 166

Num. 18. *Clamori Nocturno in aula parcendum* 170

Num. 19. *Nocturni furis versutia.* 171

Num. 28. *Aurea Neronis canatio.* 178

Num. 29. *Antiqui luxus imitatio.* 190

Num. 30. *Rustici seipsum non agnoscentis scena.* 191

Num. 31. *Auliscorum vestitus ex sublicentium caremonia,* 195

Num. 34. *Medicos se mentientium medacia,* 198

Num. 35. *Insanus caput suū quærit.* 199
Num. 36. *Insanorum musica & intempestiva curata.* 199
Num. 37. *Alia insani cura.* 201
Num. 38. *Diluvium metuentis delirū.* 202
Num. 39. *Mortuum se esse persuadentis furor.* 203
Num. 40 *Mentis simulator hominum & ursos decipit.* 204
Num. 41. *Exemplo sani curator insani.* 206
Num. 42. *Nasi portentum.* 207
Num. 43. *Grande caput alterum habere persuadens, furtum excusat.* 208
Num. 44. *Rusticus persuasione se Regem esse credit, & pro eo se gerit.* 210
Num. 46. *Aurigæ inter nobiles accumbentis festivus & utilis jocus.* 213
Num. 47. *Humanæ pompæ catastrophe.* 215

Liber V.

Num. 1. *Nocturna quies & inquies, seu somnium notantis.* 238
Num. 2. *Somnium in formicas incidentis.* 240
Num. 3. *Pice inquinati somnium* 241

Num.

Num. 4. 5. 6. Somnium lupum terrentis num. 5. plumati somnium hominis num. 6. inquietè dormientis signa 221 & 213
Num. 7. Nova quavis re timendi num. 8. Judicium theatricum 225
Num. 9. Falsa latrocinii accusatio 227
Num. 10. Locus latrociniis infestus. 229
Num. 11. Fuga, num. 12. latebræ 230 & 31
Num. 13. Furum infelicitas, 233
Num. 14. Bos peram furi aufert. 134
Num. 15. Prædones Titium capiunt. 135
Num. 21. Alia prædonum pericula. num. 22. in arbore absconditi periculo 241
Num. 23. Spes & lætitia vana, 244
Num. 24. Crudele genus latrocinii 245
Num. 25. Nova spes, num. 26. Novus metus cum felici audacia conjunctus, 246
Num. 27. Accusationis epilogus, 248
Num. 28. Innocentis seipsum defendentis oratio 250
Num. 29. Amissi servi agnitio. 251
Num. 31. Damnatio innocentis, 253
Num 32. Mors mimica, 254
Num. 33. Rusticus unius diei tiro simulac Rex in Judicium adducitur. 255

Num.

Num. 34. *Varietas hominum in foro comparentium.* 256
Num. 35. *Socius insidiandi caussa.* 257
Num. 36. *Leporum & Iocorum occursus superstitiosè acceptus.* 258
Num. 37. *Fures mortem, cacodæmonem, & Genium custodem fingentes avarum senem spoliant.* 261
Num. 41. *Callidus peram cum pera permutantis dolus* 267
Num. 42. *Alia ars Mercurialis, aurum pro plumbo faciendi.* 268
Num. 43. *Ingenium nihilo ementis omnia.* 270
Num. 46. *Vtile aliis, domino autem fallax & pernitiosum dominium.* 272
Num. 52. *Fidè accusati fida damnatio & fidum supplicium.* 283
Num. 55. *Noua per ludum innocentis accusatio.* 286
Num. 57. *Locus spectandi & speculi ludibrium.* 290
Num. 58. *Vxoris ob suspensum maritum lamenta.* 291
Num 59. *Suspendio sus reviviscens, & cum uxore sua è patibulo colloquens.* 293
Num. 60. *Sordidissimè ebrii schema* 295

Num.

Num. 61. *Philippi ac sociorum inopinatus conventus, & agnitio, ac lætitia.* 297

Liber IV.

Num. 1. *Nocturna confabulationis protractio.* 300

Num. 2. *Quomodo initio perstricta sociorum separatio contigerit.* 301

Num. 3. *Ignes Missiles.* 303

Num. 4. *Ridiculo capiendi occasio.* 304

Num. 5. *Carcer & ejus insola.* 306

Num. 6. *Arcis descriptio.* 308

Num. 7. *Servi fidelis sedulitas & furum* ibid.

Num. 8. *Furti præparatio, & investigatio.* 311

Num. 9. *E fenestra lapsus alium opprimens incolumis.* 313

Num. 10. *Projecti audax & mendax promissio.* 314

Num. 11. *Mendacis de domo vaticinatoris excusatio.* 316

Num. 12. *Conscientiæ mala metus.* 318

Num. 13. *Malum quod meruit, metuit.* 319

Num. 14. *Conscius ipse sibi, de se putat omnia dici.* 321

Num. 15. *Consilia eorum anxia & incerta.* 322

Num. 16. *Rerum solicitudo & formido.* 323.

Num.

RERUM.

Num. 17. Siti fames pellitur per ingeniosam inopiam. 314
Num. 18. Coci, in excusando gruis ablato pede, ingenium 315
Num. 19. Sagittarius prodigiosæ felicitatis. 327
Num. 20. Futuri suspendij horror, & mala conscientia suspiciosa formido. 329
Num. 21. Amissorum temerè facta recuperatio. 331
Num. 22. Militibus sua furta non semper felicia. 333
Num. 23. Dictis offam emi. 334
Num. 24. Nasi portentum. 336
Num. 25. Muscarum accusatio Iudici noxia 337
Num. 26. Imperatoris parcè stipem dantis festiva excusatio. 339
Num. 27. Odii conatus & curiositas punita. 340
Num. 28. Inimicitia violentia. 343
Num. 30. Insidiæ proditæ in insidiantem retortæ 344
Num. 33. Infelix pagi oppugnatio. 349
Num. 35. Fures furibus furantur 352
Num. 36. Humanus canis, malæ conscientia timida. 354. & 55.
Num. 38. Malè parta, malè dilabuntur. 355

Num. 40. *Ridiculus haereticae vanae hostis.* 360
Num. 41. *Auri faciendi impostura.* 365
Num. 44. *Mendacia perjugulum vindicantia.* 368
Num 46. *Supplicium exspectantis metus.* 372
Num. 49. *Etiam in lata domo tristis carcer.* 377
Num. 50. *In ipso melle amara natantia.* 378
Num. 52. *Fur furtum Domino suo vendit.* 383
Num. 52. *Alius peristromatum publicum Harpax* 384
Num 53 *Caupo ludendo ludibrio.* 386
Num. 54. *Manus furis in facto deprehensa* 387
Num. 55. *Colaphis cruentam emit cruentatricem* 391
Num. 56. *Spes ultima furum.* 393

FINIS.